

מזרחימיה

מגזין מיוחד המאגד
עבורכם את מבוחר
עלוני השבוע

✦
שנה שישיית
גיליון מספר 519

✦
בא
תשפ"ד

להרשמה לקבלת החוברת
במייל, מידי שבוע.

לחצו כאן

מני קיסר וליאת הסקת

ר"ת	מוצ"ש	ער"ש	
6:19	5:41	4:25	ירושלים
6:15	5:42	4:40	בני ברק
6:16	5:40	4:29	חיפה
6:16	5:43	4:41	אשדוד
6:18	5:42	4:24	בית שמש
6:18	5:43	4:42	קרית גת
6:16	5:39	4:32	נוף הגליל

פנים מאירות 8 ירושלים

טל' 02-500-4569

So25004569@Gmail.com

שפיד
דפוס
מהיר
ומתקדם

רגע להתבונן

הרב יחזקאל שובקס

מסר שבועי קצר
פרשת בא תשפ"ד

"ששת החיילים המתנגדים" - סידרה מיוחדת לרגל תקופת השובבי"ם

על ההבדל בין הרגל לבין התמכרות

היום נעסוק בחייל השלישי
בסידרת "ששת החיילים המתנגדים"

"התמכרות" היא מילה מפחידה.

חלק מאיתנו מעולם לא הסכים לפגוש את המושג הזה בחיינו. כל מפגש עם המילה, מלווה באמירה פנימית חזקה "אני בוודאות לא מכור".

חלק אחר מאיתנו, נוהג להשתמש בו בתדירות גבוהה דווקא. "אני פשוט מכור לעבודה, מה עושים?"

אנו יודעים, שלפעמים הדרך של אנשים להתמודד עם הפחד, זה להתעמת איתו כל הזמן. אז אולי הניסיון לומר כל הזמן "אני מכור", זה כדי להשתכנע שאני לא. (מזכיר לכם "זאב בא, זאב בא", אה?..)

ולפעמים שאלנו את עצמינו בשקט: "אז אני מכור או לא", ולא העזנו לשאול אף אחד בקול, מרוב פחד. ואולי ביקשנו להבין את זה על אחד מקרובינו. אז ננסה היום להבין ברור יותר את המושג.

והנה לנו החייל השלישי. כי פעמים רבות כאשר אנו באים לעשות שינוי, מה שמונע מאיתנו את היכולת, זו "התמכרות".

במאמר הקודם דיברנו על הרגלים שהשתלבו ב"סטים" בחיינו. אז מה הופך את הרגל להיות התמכרות?

*

תגידי! האם קרה לכם, שביציאה משירותים התאכזבתם לגלות שאין מים כשרים לנטילת ידיים?

אם כן - אתם בוודאי מכירים את התחושה. אתם מתכוננים לחפש מקור מים לנטילה, ובינתיים יש תחושה ברורה של "טמאה" על הידיים. אף אחד לא צריך להזכיר לנו ליטול ידיים. כי התחושה המאוד לא נוחה בידיים, תמשיך להטריד את שלוותנו.

זו תחושה נפשית-רוחנית. גוי, כמובן, לא ירגיש בזה. ולשאלה נוספת:

כשיוצא לכם שאתם לא מתקלחים במשך כמה ימים. (בתשעת הימים, למשל) האם אתם יכולים ממש להרגיש את זה על הגוף?

יש כאלו שיעידו שהם חשים את שכבת השומן על הגוף. תחושה שמציקה להם, וממש רודפת אותם.

זו תחושה פיזית.

ואיך זה נראה אצל מישהו שרגיל תמיד להתרחץ פעם בכמה ימים?

האמת, הוא לא ירגיש את זה. ובצדק.

שכבת השומן, זו הפרשה של הגוף, כדי לשמור על לחות העור וגמישותו. כאשר אדם מתרחץ עם סבון ומוריד את השומן, הגוף מרגיש צורך להפריש שומן. ככל שהאדם יתרחץ בתדירות גבוהה יותר, כך הגוף יגביר את הפרשת השומן.

והנה לנו מחול השדים: מתרחץ יותר < מפריש יותר < סובל יותר < מתרחץ יותר, וכן הלאה...

בשלב מסוים, האדם לא יכול להפסיק את המעגל, כי הסבל הופך להיות בלתי נסבל.

"אז מה אתה אומר שיש התמכרות לרחצה?"

בוודאי שיש. התמכרות יכולה להתפס לכל הרגל. אך כל עוד: 1. הרחצה אינה מזיקה. 2. אינה פוגעת בתפקוד. 3. מצליח לשלוט במינון - אין כאן התמכרות.

*

מבחינה גופנית קל לנו להבין את זה. אך מבחינה נפשית מתרחש אותו מעגל.

האדם מחפש אושר. מצא לו הרגל שמספק לו את האושר. כמו: צריכת חדשות במשך שעה ביום.

אם הכניס את זה לחיים שלו במשך תקופה ארוכה, זה הפך להרגל. משהו שמשתלב היטב בסדר היום שלו. לאחר מכן, הצורך לשנות את ההרגל. קשה ועדיין אפשרי.

אך נניח, שקיים אצל האדם נטייה ליפול לדכדוך, בגלל סיבות שונות. מה קורה לו אחרי צריכת חדשות שהביאה לו לחוש אושר רב? כעת הנפש צריכה להפעיל מאמץ רב יותר כדי לגרום לו להרגיש דכדוך. וכעת כדי להרגיע את זה, הוא צריך לצרוך חדשות במשך שעה וחצי. ואז הנפש מפעילה עוד יותר מאמץ להפיל אותו לדכדוך.

לפעמים, עצם תוכן החדשות מגביר אצלו את החרדות והנטייה לדכדוך, ומכאן שנוצר שוב צורך עז יותר לחוש שוב תחושות אושר.

ואז פתאום הוא מוצא את עצמו, אט אט, צורך חדשות במשך שלוש שעות ביום. וכך ההתמכרות מתחילה להתפתח. 1. זה מזיק לו, כאמור. 2. פוגע בתפקוד שלו. 3. לא מצליח לשלוט במינון. מבטיח לעצמו להפסיק בעוד חמש דקות, ולא מצליח.

בפרשה שלנו אנו לומדים שלמרות שניתנה הבחירה לאדם, יש מצבים שהבחירה נלקחת ממנו. זה אומנם קורה להבדיל אא"ה אצל פרעה "כי הכבדתי את לבו".

הרב דסלר זצ"ל (מכתב מאליהו ח"א), טבע את המושגים "למעלה מן הבחירה / למטה מן הבחירה". האדם בוחר לעצמו, מה יהיה בבחירות שלו ומה לא?

המתמכר, בתחילת הדרך בוחר בבחירות גרועות אך מסיים עם אובדן שליטה. באיבוד כוח הבחירה.

*

כן! עלינו להכיר בזה. אדם שנופל להתמכרות, אינו שולט בעצמו. הסבל שלו, כל כך גדול, שאין לו את היכולת להיחלץ משם בכוחות עצמו.

אלו רגעים קשים מאוד עבור האדם, שיכול להרגיש חזק ועוצמתי בתחומים רבים בחיים, אך בתחום אחד ייפול שדוד פעם אחר פעם.

אלו מקרים, שהאדם חייב להגיע לעזרה. וזה עדיין נשאר בבחירה שלו.

למעיישה:

כאשר אנו מזהים דפוס התמכרותי בחיים, אנו צריכים לעשות משהו אחד. כמו אותו נהג שמצהיר: "אני לא מצליח לנהוג, בוא תחליף אותי!"

על המתמכר להצהיר: "איבדתי את יכולת השליטה. בוא קח ממני את ההגה ותנחה אותי".

הלוואי שלא נדדק. ומשנזקקנו ח"ו, שיהיה לנו את האומץ להיעזר.

אורח לרגע

תגובות הקוראים

תגובות על גיליון פרשת וארא, בנושא של הסטים בחיים שלנו:

נהניתי מאוד מהנושא של הסטים. זה הטיב להגדיר כל כך יפה תמונות מוכרות מהחיים.

אני רוצה אכן לציין את היכולת שלך, לקחת נושאים פשוטים ונפוצים מהחיים, ולהגדיר אותם כל כך ברור. בענין הסטים:

אני רוצה להוסיף סטים נוספים שנוצרו בחיים שלנו. כמו הסט "יציאה לעבודה = רכישת סמארטפון".

לפני שנה עזבתי את הכולל, ובתקופה הראשונה הרגשתי צורך עז לקנות סמארטפון. כאילו, הסט לא הושלם. הייתי צריך ממש עבודה עם עצמי, כדי להצליח להפריד את הסט הזה.

*

רציתי להעיר על התשובה לשואל על בחור שאומר שרוצה להיות חילוני, והתשובה היתה שלא צריך להיבהל, זה נורמלי בשנות הבגרות וזה יעבור וצריך רק להרגיע אותו.

אינני מבין. הרי הטענה של הבחור היא שהוא רוצה להיות חילוני. כלומר: רח"ל מעוניין להפסיק להתפלל, להפסיק להניח תפילין, להפסיק לשמור על גדרי הקדושה, לחלל שבת, לאכול נבלות וטרפות, וכו'. אז איך אפשר להרגיע אותו???

נראה לי שמהוה היה ממש חסר בתשובה.

תגובות ניתן לשלוח למייל ptachlo1@gmail.com

אפשר רגע

שו"ת קצר

שאלה: אני רוצה להעיר על ההערות:

כל שבוע אתה מצטט הערה של קורא. לעתים יש שם ביקורת על הנכתב, ולעתים שאלות חשובות. אך אתה משאיר את השאלות (ואותנו הקוראים) ללא מענה. אז מה התועלת?

תשובה: קודם כל, הנה אני מתייחס...

לעצם השמעת הביקורת יש בוודאי תועלת. כי כל מאמר שהוא, מעורר באופן טבעי ביקורת אצל חלק מן הקוראים. הביקורת - זה כלי נהדר עבור כולנו, כי זה מזמין אותנו להמשיך להתבונן, ולחקור יותר לעומק.

כאשר מאמר - ויהא מאמר מחכים במיוחד - מסתיים באופן חד-משמעי, ואינו משאיר כל מקום לביקורת, הוא מצד אחד - מעשיר בחכמה, ומצד שני עוצר את שפע החכמה. כי הוא תוקע את הקורא, בשלב שבו נגמרה חכמת הכותב.

מלבד זאת, הקוראים הקבועים של המסר, בוודאי ישימו לב, שבמהלך השנה יובהרו נקודות שונות, שלא הובהרו דיין בעבר.

שאלות ניתן לשלוח למייל ptachlo1@gmail.com

לקוטים וספורים נפלאים

פרשת בא

"את אשר התעללתי במצרים" (י, ב)

וברש"י, התעללתי שיחקתי. אמרו המושלים, משל לערל עשיר רשע, שנכנס פעם לפונדק דרכים, ומצא שגוים רבים יושבים וסועדים את ליבם, וביניהם נמצא יהודי אחד ויחיד.

החליט ברשעותו שעתה 'הזדמנות' נקרתה בפניו להצר ולהציק לאותו יהודי.

מכיוון שכך, ציווה על המוכר שיגיש לכל הסועדים מנה של דגים יקרים אשר ריחם הטוב נודף למרחק מרחקים על חשבוננו, ולכולם יגיש את הדג לבד מליהודי היושב בפינת אולם האוכל.

הדגים הוצעו לערלים שאכלו מהם עד תום, לאחר מכן ניגשו הערלים לאותו עוכר ישראל והודו לו על שהוזיל מממונו על הדגים עבורם, ביניהם ניגש גם היהודי והודה לו.

כראות אותו רשע שאין היהודי מבין שכל המטרה הייתה להרע לו ולהציק לו, החליט להוציא שוב סכום גדול מכיסו ועתה ביקש מאת המוכר שיתן לכל הערלים מנת 'בשר בקר' וכל שאר מטעמים - וליהודי היושב בקרן זוית לא יתן.

שוב הודו לו הערלים, וגם היהודי הודה לו מעמקי לבבו. כעת כבר גבר קצפו של אותו עוכר ישראל פי כמה וכמה, ושוב הוציא סכום גדול ביותר וציווה למוכר להשקות את כל הערלים מכל היינות הטובים והמשובחים עתיקי היומין.

אמנם אף בפעם הזאת עבר היהודי בין הערלים והודה לו מקרב לבו.

שאל הרשע את היהודי לפרשן של דברים.

שחק היהודי וענהו, הלא אני הוא בעל הפונדק, וכל המעות שהוצאת להנות את הערלים בעצם ההנית אותי, ברווח גדול של מעות, ועל זאת אודה לך... כך ידע כל אדם שאין חבירו יכול להרע לו, באם אין רצונו של מקום כך, ואדרבה כמה שיציק וישתדל לגרוע ממנו אינו אלא כמחזקו ומוסיף לו רוב טובה. (באר הפרשה)

"שלח עמי ויעבדוני" (י, ג)

יש לדקדק על השינויים שבפסוקים.

משה אמר שלח את עמי, עבדי פרעה אמרו שלח את האנשים, ופרעה אמר לכו נא הגברים.

וצריך להבין מדוע שינו כל אחד לשונם.

אמר הרה"ק מהר"ש מבעלזא זיע"א, כי עבדי פרעה אמרו אנשים, ומיעוט אנשים שניים, והרמז כי ב' פעמים אנ"ש בגימטריא שב"ת, כי אמרו רק שומרי שבת לבד ילכו ויעבדו את ה',

"כָּל הַגְּדוֹל מִחִבְרוּ יִצְרוּ גְדוֹל הַיָּמָנוּ" (סְפָה נב).
הַגְּמָרָא אוֹמְרַת לָנוּ דְּבַר שְׁלֹכְאוּרָה לֹא מִסְתַּדֵּר עִם הַהֲגִיִּין הָעֵסְקִי הַפְּשׁוּט: כִּי לְכֹאוּרָה, אִם הָיָה לָנוּ עוֹבֵד מְסוּר שְׁמוּכָן לְהִקְרִיב מֵעֲצָמוּ בְּשִׁבִיל הַצְּלַחַת הַבִּיזְנִ'ס - הָיִינוּ עוֹשִׂים הַכֹּל כְּדִי לְצַ'פֵּר אוֹתוֹ, כְּדִי לְהוֹסִיף לוֹ בְּמִשְׁכָּרְתָּ, לְשַׁפֵּר לוֹ אֶת הַתְּנָאִים וְלְהוֹרִיד מֵעֲלֵיו אֶת הָעַל בְּדִבְרִים הַקְּטַנִּים וְהַמְּסַבְּכִים, הָרִי חָבַל עַל כָּל רַגַע שְׁלוֹ, הוּא הָרִי סְפוּר הַהַצְּלָחָה שֶׁל הָעֵסֶק שְׁלָנוּ! אֲבָל מִתְבָּרַר, שֶׁבְּעֵסֶק הַכִּי גְדוֹל, בִּיְצִירָה שְׁשֻׁמָּה 'עוֹלָם הָזֶה' - הַדְּבָרִים עוֹבְדִים הַפּוֹךְ.

אבל לא כל העם.

פרעה אמר, גברים, ומיעוט גברים שנים, ב' פעמים גב"ר בגימטריא קדו"ש, כי פרעה ברשעותו לא רצה שכל שומרי שבת ילכו אלא הקדושים שבהם.

אבל משה ואהרן אמרו, שלח עמי ויעבדוני, ועמי הוא מלשון גחלים עוממות, והיינו שגם אנשים ריקנים מן המצות והם רק כגחלים עוממות בקדושה, גם כן ילכו אתנו לעבוד את ה'.

"דבר נא באזני העם ושאלו איש מאת רעהו ואשה

מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב" (יא, ב)

ולכאורה, בפסוק (ג, כב) כתוב "ושאלה אשה משכנתה ומגרת ביתה כלי כסף וכלי זהב ושמלת", האם רצה הקב"ה שישאלו בגדי נוכרים, הרי כל ילד יודע כי בזכות שלא שינו את שמם, לבושם ולשונם - נגאלו ממצרים, ואיך אומרת התורה שהם ישאלו מהשכנים הגויים

ביגוד, אתמהה!?

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש רוזנבוים זצוק"ל

כ"ו בניסן תשע"ז

והצער שלו מרובים לאין ערוך בשל רגעים מעטים אלה שחיסר מתלמוד תורה.
בעקבות המקרה הפציר הרבי באיש, שמכאן ואילך יגביר דפיקותיו ולא יחוס עליו.
לאחר שנים רבות כאשר פגש הרבי באדם זה אמר לו:
"עד היום חסרות לי אותן דקות ספורות שהתאחרתי אז מלקום..." (ראש גולת אריאל)

סח הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל בפני הגה"צ רבי מאיר חרש"ל, פעמים שיקול הדעת אם לעשות פעולה כלשהי או לא, נובע מנגיעה אישית שמקורה בעצלות. למשל, כאשר חושבים אם ללכת לקבל פניו של פלוני או לא, האם מגיע לפלוני הכבוד שאטרח ואלך לכבודו או שלא מגיע לו הכבוד הזה.

הרי דבר ראשון יש לשקול, אולי לתוך המחשבות והשיקולים הללו נכנס גם השיקול של העצלות, ומתעצלים לעשות מה שצריך.

כיצד היה נוהג הסבא מנובהרדוק? כאשר הגיע לעיר אדם גדול, היה הגה"צ רבי יוסף יוזל הורוביץ זצ"ל, מזדרז ולובש את מעילו ויוצא מן הבית ומגיע עד סמוך למקום האכסניה של האורת. שם החליט האם ראוי להכנס, ומכיון שכבר נמצא שם, נכנס.

כך בדרך זו נוהג גם אני - אמר רבי איסר זלמן - כאשר באים אלי לבקש המלצות, הרי קודם כל הנני כותב, כך שבשיקולים שלי אם לתת את ההמלצה או לא לתת, לא יהיה הגורם של עצלות, ולאחר שכבר כתבתי את המכתב, הנני מוסר אותו לזה שביקש.

כָּל הַגְּדוֹל מִחֲבָרוֹ, כָּל מִי שֶׁמִּשְׁקִיעַ יוֹתֵר מִחֲבָרוֹ, כָּל מִי שֶׁהַפּוֹטְנָצִיָּאל שְׁלוֹ לְקֹדֶשׁ שֵׁם שְׁמַיִם גְּדוֹל יוֹתֵר - לֹא מְקַבֵּל הַטְּבָה בְּתַנְאִים, אֶלָּא דוֹקָא הַקְּשָׁחַת תַּנְאִים... יִצְרוּ גְּדוֹל הַיַּמָּנוּ!
מִדּוּעַ? אֵיפֹה הַהֶגְיוֹן? לָמָּה זֶה מְגִיעַ לוֹ?
לָמָּה דוֹקָא אֲנָשִׁים עִם פּוֹטְנָצִיָּאל לְהָאִיר אֶת הָעוֹלָם בְּאוֹר הַשֵּׁם - הֵם הָאֲנָשִׁים שֶׁמִּתְמוּדְדִים עִם קְשָׁיִים וְכִשְׁלוֹנוֹת וַיִּצְרֵן גְּדוֹל?
אֶלָּא שְׁטָמוֹן כָּאֵן סוּד גְּדוֹל: הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹדֵעַ אֶת הַפּוֹטְנָצִיָּאל שְׁלֵךְ, וְהוּא אֵכָן רוֹצֵה לְהִבִּיא אוֹתְךָ לְמִקּוֹם גְּבוּהָ יוֹתֵר, הוּא רוֹצֵה לְהִבִּיא אוֹתְךָ לְחִבּוּר גְּדוֹל יוֹתֵר, לְמַצֵּב שְׁבוּ תוּכַל לְהָאִיר אֶת הָעוֹלָם יוֹתֵר בְּאוֹר הַשֵּׁם.
אֲבָל אֵיךְ לְדַעְתָּךְ עוֹשִׂים זֹאת? הָאֵם עַל יְדֵי שְׁמוּרִידִים מִמֶּךָ נִסְיוֹנוֹת? הָאֵם עַל יַד כֶּךָ שְׁמַקְלִים לְךָ אֶת הַחַיִּים? הֲרֵי אִם לֹא יִהְיוּ לָנוּ נִסְיוֹנוֹת וְקְשָׁיִים, אִם יִהְיֶה לָנוּ נוֹחַ בְּמִקּוֹם שְׁלָנוּ, נִמְשִׁיךְ לְהִתְבַּסֵּס שָׁם וְלֹא לְחַפֵּשׂ אֶת הַקְּשֵׁר הַחֲזָק יוֹתֵר - לְמִרְוֹת שֶׁהוּא מְקוֹם טוֹב יוֹתֵר...
כָּל עוֹד הַמַּצֵּב נוֹחַ לָנוּ, אֲנַחְנוּ נִשְׁאַרִים שָׁם, וַיּוֹתֵר מִזֶּה - שׁוֹכְחִים אֶת מִי שֶׁהִבִּיא אוֹתְנוּ לְמִקּוֹם הַזֶּה, וּמְפַסְפְּסִים חִבּוּר, מִתְחִילִים לְחַשֵּׁב שְׂאֲנִי הוּא הַמַּצְלִיחַ, שֶׁהַכֹּל הוּא שְׁלִי, וְאֲזוּ חֲלִילָה, רַק מִתְרַחֲקִים מִמָּנוּ!

אך אם תביטו שוב בפסוק - חייך הרב יעקב גלינסקי ואמר: בפסוק כתוב "ושאלה אשה... כלי כסף וכלי זהב ושמלות ושממתם על בניכם ועל בנותיכם", בגד של אשה מצרית קצר היה, ואכן אשה יהודית משליכה אותו לפח, אלא שלא הן עצמן לבשו את הבגדים, הן הלבישו את הילדים בבגדים של המבוגרים "ושמתם על בניכם ועל בנותיכם" להם, לילדים הקטנים, היה הבגד ארוך... "ובזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים". (להגיד)

"וירדו כל עבדך אלה אלי" (יא, ח)

וכתב רש"י (גמרא זבחים קב.): חלק כבוד למלכות, שהרי בסוף ירד פרעה בעצמו אליו בלילה, ויאמר "קומו צאו מתוך עמי", ולא אמר לו משה מתחילה וירדת אלי והשתחוית לי.
כיוצא בזה אמרו חז"ל על הפסוק "ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים" (ו, ג): אמר להם הקב"ה, היו נוהגים [בפרעה] כבוד, וחלקו כבוד למלכות, אף על פי שאני צריך לעשות בו הדין.

לאור דברי חז"ל - כתב הגה"צ יהודה לייב חסמן זצ"ל (בספרו אור יהל) - הרי הדברים ק"ו, ומה אם לפרעה הרשע, מקפיד כך הקב"ה, להשומר על כבוד המלך - לחלוק לו כבוד, אדם מישראל, באשר הוא, על אחת כמה וכמה שיש לשמור על כבודו.

"ושמרתם את המצות" (יב, ז)

דרשו חז"ל במכילתא: רבי יאשיה אומר אל תקרא כן, אלא ושמרתם את ה"מצוות", כדרך

שאינ מחמיצין את המצה, כך אין מחמיצין את המצוה, אלא אם באה מצוה לידך עשה אותה מיד.
כ"ק האדמו"ר מגור רבי אברהם מרדכי זצ"ל (בעל האמרי אמת) היה שוכר לעצמו אדם מיוחד שתפקידו היה לבוא בכל יום, בשעה קבועה לפנות בוקר, להקיצו משנתו כדי ללמוד תורה.

פעם כאשר גברה עליו עייפותו, לא התעורר הרבי מקול הדופק בדלת, ואיחר לקום במספר רגעים, והיה הכאב

לעי"נ האשה החשובה

מרת מרים יוכבד ב"ר צבי ליבוביץ ע"ה

כ"א מר חשון תשפ"א

עתה במהירות ישתנה הבגד באופן שלא אוכל לעולם לשוב ולהשתמש בו. משום כך כה נחפזתו... והנמשל - אמר המגיד מדובנא - מובן מאליו... לו לא היה הקדוש ברוך הוא מוציא את בני ישראל ממצרים היו שוקעים בשער טומאה החמישים ושוב לא היתה להם כל תקנה, משום כך נעשה הדבר בחפזון עד שלא יכלו להתמהמה אף לא רגע אחד. (וקראת לשבת עונג)

ואילו גדלות הבורא יתברך נרמז בכתוב: "מה ה' אלוקיך שואל ממך כי אם ליראה את ה' אלוקיך" (דברים י, יב). אך מאחר שישראל היו במצרים בשפל המצב, נמנעו מהם ב' בחינות אלו, "ולא יכלו להתמהמה" היינו שנבצר מהם להתבונן בשתי התבוננות הללו, "מה ה' אלוקיך וגו'", "ומה אנוש כי תזכרנו". (אמרי יוסף)

"ולא יכלו להתמהמה" (יב, לט)

ידועים דברי חז"ל שבני ישראל בהיותם במצרים שקעו בממ"ט שערי טומאה ואם היו מתעכבים שם עוד, היו נכנסים בשער הטומאה החמישים ושוב לא היתה להם תקומה.

משום כך גאל אותם הקדוש ברוך הוא מיד, ולא שהו אפילו מעט כדי שיספיק בצקם להחמיץ.

ענין זה ביאר המגיד מדובנא במשל: עני אחד הוצרך למעות ולא נותר לו עוד ממי ללוות.

בצר לו לקח את בגד השבת אשר לו ומשכן אותו תמורת סכום כסף לא רב אותו קיבל מבעל בית עשיר. כאשר עבר זמן רב והעני לא שב לקחת את משכונו, הבין המלוה כי כספו לא יושב לו עוד, נטל את הבגד והביאו לחייט שיתאים אותו למידתו שלו.

הכיר החייט את הבגד וזיהה שזהו בגדו של ידידו העני, מיהר וסיפר לעני כי בגדו עומד לעבור שינוי והתאמה למידותיו של העשיר. התחנן העני לפני החייט שימתין יום אחד ולא יעשה דבר. החייט הסכים.

מיהר העני וחזר על דלתי נדיבים מהם אסף פרוטה לפרוטה עד שהצליח בעמל רב לאסוף את סך ההלוואה שלקח. עם הסכום שבידו מיהר העני אל בית המלוה העשיר, השיב את ההלוואה וביקש שהבגד יושב לו בהקדם. אמור נא לי - שאל המלוה העשיר - הרי מזה זמן רב שהבגד מונח כאן ולא עשית דבר והנה עתה נזכרת והשבת את ההלוואה בבהילות ובדחיפות.

אכן כן - ענה העני - ידוע ידעתי כי אם לא אפעל

"והיה לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך" (יג, ט)
בני מדינה אחת בקשו למנות להם מלך חכם ורב חסד שימלוך עליהם וינהיג אותם בחכמה ובתבונה.

לאחר חיפוש נמצא האיש המתאים למלוכה. היה זה איש חכם ונבון, בעל עצה ותבונה, גיבור חיל ואמיץ לב ובעל נימוסים נאים והנהגות ראויות.

שלחו בני המדינה שליחים אל אותו אדם ובפיהם הצעה ובקשה שיאות ליטול על עצמו את המלוכה.

כאשר שמע את ההצעה שבפיהם פתח ואמר:

ראשית ברצוני להודות לכם על הבחירה שבחרתם בי, אני נאות לקבל על עצמי את המלוכה אולם בתנאי אחד: ידוע לכם בוודאי היטב כי שר פלוני מתנגד להמלכותי, ואף הודיע ברבים כי אם ימנו אותי למלך ימרוד הוא במלכותי וינסה להפוך את השלטון על ידי קומץ מתקוממים שאסף אל חברתו. על כן - סיים המלך המיועד - ראשית עליכם לאסור את השר

ההוא אל מאחורי סורג ובריה ורק אחר כך אוכל לקבל על עצמי את עול המלכות ולהנהיג את המדינה כולה בהשקט ובטח.

כן הוא גם הנמשל - אמר החתם סופר - האדם מבקש לעטר עצמו בתפילין ועל ידי מעשה זה הוא משעבד את עצמו לעבודת מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא.

אולם כדי לעשות זאת כראוי על האדם לאסור תחילה את כל המערערים והמתנגדים למעשה זה, משום כך

כל עוד האדם נמצא במקום הנוח שלו, יש לו דרישות כדי להיות מחבר לשם. הוא מבקש להרגיש את ההתלהבות בעבודת השם, הוא רוצה לממש את ההתרגשות, הוא חזב שזה יהיה לו ברור ומוכן ושיסתדר לו גם שכלית וגם רגשית.

וככה, ככה לא בונים חבור של נברא עם בורא!

אם יש לנו תנאים, איך ומתי אנחנו רוצים להרגיש את הקדוש ברוך הוא - אז אנחנו לא מחפשים את השם, אנחנו מחפשים את התענוג של עצמנו, ומכניס את זה 'רבונו של עולם'...

אבל כשצץ לו נסיון, כשפתאום שטחים רדומים בעולם הרגשי מתעוררים, כשדברים שהיו מובנים מאליהם מפסיקים להיות כאלה, ואנחנו כבר לא מרגישים מוגנים ונוחים ובעלי כוחות עצמיים, כשהרגשת חסר האונים ממלאה אותנו מול נסיון מחליש או קשי מסעיר - באותם רגעים אני כבר לא מחפש דוקא 'להרגיש' את השם, כבר לא משנה לי אם זה מסתדר באופן שכלי - אני רוצה אותו! אותו עצמו - ולא שום הרגשה עצמית מזיפת!

אז כשהקדוש ברוך הוא שולח לך יצר גדול, או אתגר שגדול ממך, זה בדיוק למען המטרה הזו! הוא רוצה להביא אותך למקום הכי טוב בעולם, למקום שיש בו הכי הרבה עז ושמחה, אבל כדי להתחבר באמת למקום הזה - חייבים להגיע מתוך רצון מחלט רק להיות מחבר, ואת זה, אפשר רק כשהיצר גדול!

(נקודות של אור - ספינקא)

לעי"נ האשה החשובה

מרת צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר שיחי

יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

מחמישים אלף דולר, קיבל את פסקו של הרב ומיהר להזמין את הג'יפ האמור. משהגיעו, יצאו לדרך הארוכה ובקושי רב פינו את הררי השלג והקרח שהפריעו להם בדרכם. לאחר תלאות הדרך הספיק ה'משגיח' לברך אשר קדשנו במצוותיו וציונו להניח תפילין ברגעים האחרונים טרם שקעה החמה...

מה אומר ומה אדבר - אמר לי היהודי - למחרת היום הייתה 'הנחת תפילין' שלי באופן אחר לגמרי, פנים חדשות' היו לה להנחת תפילין אחרי שידעתי להעריך את התפילין ב'עשרת אלפים דולר'...

מסופר על יהודי בא בימים כבן שמונים שנה מדרי העיר טבריה, שבזקנותו תקפואו חולאים וייסורים רבים. כאשר בא והתאונן לפני הרה"ק רבי אברהם מקאליסק זי"ע אודות צעריו ויגונו הרב ובין הדברים נפלט מפיו אמירה שאין לו כבר כל טעם וסיבה לחייך וטוב מותו.

שאלו הרה"ק האם מע"כ מניח תפילין בכל יום, וענה הן, אמר לו הרה"ק דע לך שכדאי לו לאדם לחיות שמונים שנה ואפילו מלאי ייסורים כשלך וכל ההרפתקאות העוברות עליך, ובלבד שלסוף שמונים שנה יוכה להניח פעם אחת תפילין גרידא ואפילו הנחת תפילין כמו שאתה מניח.

מסופר על אחד שאתא ובא אצל הרה"ק רבי אברהם מטשעכנוב זי"ע ואמר לו, הרי יחדיו למדנו בשנות הנעורים,

ואף אני עובד את ה' בכל יכולתי ועוסק בתורה כמוך כיצד נתעלית להיות רבי ומנהיג עדת הקודש, ואילו אני נשארתי כאדם מן השורה.

שאלו הרה"ק מה היא השמחה הגדולה ששמחת בה מעודך ועד היום, סיפר היהודי שפעם זכה בגורל בסכום עצום של עשרת אלפים רובל ואז רבתה שמחתו שאינו זוכר כמוה עוד בחייו.

שקע הרה"ק בשרעפיו ואמר וכפל 'אה... לא היה לך עוד שמחה כזאת מימך... לא היה לך עוד שמחה כזאת מימך... דע לך, כי בכל יום ויום בשעה שפושט אני את זרועי בכדי להניח את התפילין הקדושים, לבי מתרונן משמחה כל כך, אלף פעמים ככה מאותה השמחה שהרגשת כששמך עלה בפיס... מששמע אותו יהודי כך נענה ואמר 'אכן, אתה הוא רבי, אתה רבי...!'

מניחים תחילה תפילין של יד כנגד הלב כדי לשעבד את כל מחשבות הלב לעבודתו יתברך ללא כל מחשבות חיצוניות חלילה וחס.

רק לאחר מכן יכול האדם להניח תפילין של ראש ובכך הוא משעבד גם את מוחו ומחשבותיו למלכותו יתברך. משום כך בני אשכנז מברכים על תפילין של יד: "להניח תפילין", ואילו על תפילין של ראש מברכים "על מצות תפילין" כי במעשה זה נגמרה המצוה בשלימות. (וקראת לשבת עונג)

"והיה לך לאות על ירך" (יג, ט)

סיפר לי יהודי המשמש כמשגיח כשרות במפעלים בעיר טורונטו שבקנדה, אלו המפעלים שוכנים בריחוק מכל מקום יישוב, עד שבית הכנסת הקרוב ביותר למקום שהותו ועבודתו הינו במרחק נסיעה של שלושת רבעי השעה.

והנה, דרכו של אותו 'משגיח' ליסע בכל יום לביהכ"נ להתפלל את תפילותיו במניין עשרה, על כן היה משאיר את ה'טלית ותפילין' שלו בבית המדרש.

ויהי היום הקיץ המשגיח משנתו והנה הוא רואה כי 'שלג' גדול וחזק כיסה את פני העיר בגובה אדיר, והבין כי לנוכח הררי שלג אלו לא יוכל לעשות את דרכו לעבר ביהכ"נ סבב כל יום.

החל מצטער - הנחת תפילין מה תהא עליה... על כן ביקש להזמין אצל אנשי השלטון בעיר האם יוכלו לפנות את השלג

ולקחתו עם ג'יפ מפתח ביתו עד בית הכנסת, אך תשובתם הייתה כי שולחים ג'יפ אלא לצורכי חולים ורפואתם, אך אינם משרתים בכך מטרות של דת ויהדות, ואם ירצה בכל זאת להשתמש בג'יפ שלהם עליו לשלם עבור כך סך של עשרת אלפים דולר.

מכיוון שכן פנה טלפונית אל הרב שלו בארה"ק ושאלו, ילמדנו רבינו, האם יש חיוב לשלם הון רב כזה בעד הנחת תפילין...

ויענהו הרב, אמרו חז"ל (ירושלמי פאה ב, ב; ונפסק ברמ"א סי' תרנ"ו בשם הרא"ש) שעל האדם להוציא עד חומש מממונו בכדי לקיים מצוות עשה, על כן אם יש בידו סך חמישים אלף דולר מחוייב הוא מן הדין להפריש עשרת אלפים מהם בכדי לקיים מצוות תפילין.

אכן, ל'משגיח' זה היו בחסכוניותו סכום של יותר

יְהוּדִי עָשִׂיר מְקַלְפּוֹרְנִיָּה בָּא לְנֵיו-יּוֹרֵק בְּמִיחָד כְּדֵי לִפְגֹּשׁ אֶת הַרְבֵּי הַרִ"צ (יוֹסֵף-יִצְחָק) מְלִיוֹבְאוּיִטְשׁ. הוּא בָּא לְהַתְעֵץ עִם הַרְבֵּי בְּשִׂאלוֹת עֲסָקִיוֹת, וְקָבַל מִמֶּנּוּ עֲצוֹת לְהַצְלִיחַ בְּעֲסָקָיו. אַחֲרֵי-כֵן הִתְעַנֵּן הַרְבֵּי בְּאַרְחוֹת חַיָּיו שֶׁל הָאִישׁ וּבְדַרְכֵי הַחֲנוּךְ שֶׁל יְלָדָיו. הַרְבֵּי יֵעֵץ לוֹ לְהִתְחַזֵּק בְּכִמְהָ עֲנִינִים, וְצִין שְׁזָה יָבִיא לוֹ בְּרָכָה. הָאִישׁ הִחְמִיץ אֶת פָּנָיו וְהָשִׁיב: "זֶה לֹא נִרְאֶה לִי מְעֻשִׂי". אָמַר לוֹ הַרְבֵּי: "תְּמַהְנֵי עֲלֶיךָ, בְּעֲנִינֵי מִסְחָר בְּאֵת אֱלֵי מְקַלְפּוֹרְנִיָּה וְקָבַלְתָּ מִיָּד אֶת עֲצוֹתַי, וְזֹאת בְּשִׂעָה שְׂאִינֵנִי סוֹחֵר וְלֹא בֶן סוֹחֵר; וְאֵלּוּ בְּעֲנִינֵי תוֹרָה וּמִצְוֹת, שְׁזָה תַּחֲוֹם הַהִתְמַחֲוֹת שְׁלִי וְשֶׁל אֲבוֹתַי, אֲתָה סְבוֹר שְׂעֲצָתִי אֵינָה מְעֻשִׂית?...!"

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרָשַׁת בַּא - חנוכה הילדים

"וּלְמַעַן תִּסְפָּר בְּאָזְנֵי בְּנֶךָ וּבֵן בְּנֶךָ" (שמות י', ב')

שלא תהיה לו ברירה והוא יאלץ לשחרר את ישראל בעל כורחו."

"אבל הכבדתי את ליבו כדי לאפשר מופת ועוד מופת כדי לחזק את האמונה בא-ל אחד ששולט בכל מערכות הטבע, שנאמר: 'לְמַעַן שְׁתִּי אֶתְּנִי אֶלֶּה בְּקֶרְבּוֹ' (שמות י', א').

מה התכלית בזה? כפי שנאמר: "וּלְמַעַן תִּסְפָּר בְּאָזְנֵי בְּנֶךָ וּבֵן בְּנֶךָ" (שמות י', ב'). כלומר: דע לך, הדורות הבאים הם העיקר בכל המופתים במצרים. אסור בשום פנים אופן להעביר מסר שאפשר לדון ולהתפשר על חינוך הילדים לעבודת ה'. כלל וכלל לא.

לכן כאשר פרעה שאל: "מִי וְמִי הַהֲלֹכִים?" (שמות י', ח') משה לא היסס וגם לא ביקש זמן כדי לשאול את הקב"ה אלא מיד השיב לו בגאון: "בְּנֶעְרֵינוּ וּבְצִבְּרֵינוּ נִלְךָ בְּבָנֵינוּ וּבְבָנוֹתֵנוּ" (שמות י', ט).

לפי זה מובן מדוע משה רבינו הקדים בדבריו את הנערים לזקנים. אנחנו אומנם מכבדים את הזקנים יותר מכולם, שנאמר: "וְהִדְרָתָּ פְּנֵי זָקֵן" (ויקרא י"ט, לב), אבל במה שנוגע לחינוך- חינוך הילדים הוא מעל לכל. משה רבינו ידע כי דור ההמשך הוא בראש מעיינינו.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות מברשת ציון

זמני לכת

יום	כניסת לכת	צאת לכת	ריבון תפא
י"ג	16:25	17:37	18:12
י"ד	16:43	17:36	18:07
ט"ו	16:43	17:36	18:07
ט"ז	16:45	17:38	18:11

לפני שהקב"ה הביא את מכת הארבה על מצרים, הקב"ה הסביר למשה על מה היתה העקשנות הגדולה והבלתי מובנת של פרעה.

בורא עולם הוסיף להסביר לו את מטרת מכות כולן, שנאמר: "וַיֹּאמֶר ה' מִשֶּׁה בֹּא אֶל פְּרַעֲהוּ כִּי אֲנִי הַקְּבֹדְתִי אֶת לְבוֹ וְאֶת לֵב עֲבָדָיו לְמַעַן שְׁתִּי אֶתְּנִי אֶלֶּה בְּקֶרְבּוֹ" (שמות י', א').

עוד הקב"ה הוסיף: "וּלְמַעַן תִּסְפָּר בְּאָזְנֵי בְּנֶךָ וּבֵן בְּנֶךָ" (שמות י', ב'). צריך להבין מדוע הקב"ה במהלך כל שבע המכות הראשונות לא אמר למשה כי המכות שמביא על מצרים נועדו לא רק לשחרר את בני ישראל אלא גם ובעיקר כדי לספר לדורות הבאים ולחזק את אמונתם בא-ל אחד ששולט בכל מערכות הטבע?

מדוע הקב"ה המתין ואמר לו זאת דווקא עכשיו כאשר נותרו שלוש מכות אחרונות ליציאת מצרים?

הקב"ה ישתבח שמו רואה את העתיד. ה' ידע כי אחרי שפרעה חווה את שבע מכות שכולן באו עליו כדברי משה, כאשר יתבשר על מכת הארבה הוא עתיד להישבר ולומר: "לָכוּן עֲבָדוּ אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם. מִי וְמִי הַהֲלֹכִים?" (שמות י', ח').

הקב"ה ידע שמשה רבינו עלול להתפעל מההסכמה של פרעה לשחרר את העם וזו הפעם הראשונה עוד לפני שהמכה באה עליו.

משה עלול להיכנס למשא ומתן עם פרעה ולומר לו: "אני אבדוק ואשאל את בורא עולם". לפיכך הקב"ה אמר לו מראש: "דע לך, אני יכול לתת לפרעה מכה אחת קשה וארוכה עד

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רוני מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן ג'ינה

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר לאה בת תמר אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת טסה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחיה- בריאות ואריכות ימים סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קסנש בת דגנו רותית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אביבין בת תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה מאיה בת עדי אורן בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב
לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה

העלון מוקדש לע"נ יצחק בן רבקה ז"ל

שואל ומשיב בהלכה – בשולי גוויים - חלק ג'

האם הדלקת תנור באמצעות מכשיר נייד או שעון שבת נחשבת להדלקה על ידי יהודי?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה: !

כאשר מתבצעת הדלקת תנור על ידי שעון שבת, יש אומרים שלא מועיל אפילו אם היהודי יכוון את השעון כדי שידליק את התנור. יש מקילים, וכן נראה עיקר, מכיוון שלא גרע מזריקת קיסם על ידי ישראל שמועילה בפת. **הערה:** כך הורה הראש"ל הגר"ע יוסף זצ"ל, הובא בקובץ בית הלל (גליון כו עמוד צא). הגר"נ קרליץ בספר חוט שני (שבת כרך ד קובץ ענינים חיו"ד) נשאר בצ"ע שהרי בלי מעשה הגוי המאכל לא היה מבושל או אפוי. בספר שבות יצחק ח"ו (עמוד עב) הביא בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל שאם יהודי כיוון שעון שידלק התנור מאליו והגוי מכניס לתוכו, מכיוון שבזמן האפיה ההדלקה נעשית מאליה, לא ניכר יד היהודי בעסק האפיה ולא מהני, ע"ש. בשו"ת תשובות והנהגות ח"ג (סימן רב) העלה להחמיר בזה, אולם בשו"ת מנחת יצחק ח"ד (סימן כח אות ד) העלה להקל. כך פסק בשו"ת שבט הלוי ח"ט (סימן קסד) שמועיל שיהודי יכוון שעון שידליק את התנור מאוחר יותר. כ"כ בשו"ת אבן ישראל ח"ט (סימן ע) ובשו"ת דברי דוד ח"ד (יו"ד סימן יא). מה שהביא בספר שבות יצחק הנזכר בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל להחמיר. בספר ישא יוסף להגר"י אפרתי (חיו"ד סימן ט) הביא בשמו שאפשר להקל על ידי שעון אבל ודאי לא לאורך זמן. שוב ראיתי שכן העלה להקל בשו"ת בנין אב ח"ו (סימן מה).

מוותר ליהודי להדליק את התנור על ידי שלט רחוק לצורך אפיית הפת. **מקורות:** שו"ת אבן ישראל (שם). כתב בספר שבות יצחק ח"ו (פ"ז סימן ב) שהיהודי יכול להדליק את התנור על ידי חיוג מספר טלפון שמפעיל מצית חשמלי מכיוון שהדלקת התנור נעשית מיד עם מעשה היהודי.

בימנו שניתן להדליק תנור באמצעות מכשיר נייד, הדבר נחשב להדלקה על ידי יהודי.

גוי שאפה פת או שאר מיני מאפה ללא עזרת ישראל כלל, אפילו קרמו פני הפת בתנור, אפשר שהיהודי יעשה פעולה כל שהיא כל עוד המאפה צריך לחום התנור ומשביח באפייתו. אולם אם הגוי הוציא את הפת מהתנור, מכיוון שאפייתה נגמרה, אין תקנה להחזירה על ידי יהודי מכיוון שנגמר כל צרכה. **הערה:** שו"ע (שם סי"ב) כתב: יש מי שאומר שאפילו הגוי הוציא את הפת יש תקנה להחזירו לתנור על ידי יהודי אם הוא משביח, ע"כ. נראה העיקר כמ"ש מרן בסתם שמועיל דווקא כשהפת עדיין נמצאת בתנור. כ"כ הרב זבחי צדק (שם אות לח) וכ"כ הרב קף החיים (שם אות סג). מה שכתב בשו"ת דברי דוד לרב טהרני ח"א (סימן א אות ד) אחר המחילה זה אינו.

פת גוויים שיהודי עשה ממנה צנימים, יש שמתירים לאכול אותה. **מקורות:** שו"ת אבני נזר (סימן צב). ע"ע שו"ת תשובות והנהגות ח"א (סימן תמד). מכיוון שהיהודי השביח את הפת.

יש אוסרים מכיוון שהפת היתה אפוייה כל צרכה, ומה שעשה אותו צנימים, אינו אלא מאכל לחולה מעיים. **מקורות:** קובץ מבית לוי ח"ח (חיו"ד). לכאורה נראה לדייק כן מדברי השו"ע (שם) שאין איסור פת גוי - "כל שהפת צריכה לחום התנור". כאן קודם שעשה צנימים, הפת אפוייה כל צרכה ואינה צריכה לחום התנור כלל. שוב ראיתי בשם הרה"ג עזריאל אוירבך שליט"א שדייק להחמיר מדברי השו"ע הובא בקובץ מוריה (שבט תשע"ג). כן העלה בספר נעם בהלכה (סימן ז ס"ה). ע"ע שו"ת שואל ונשאל ח"א (יו"ד סימן לג).

חִכְמַת הָרֵב

בעיר של הגאון ר' משה יצחק סגל זצ"ל (אב"ד טבריה) יהודים רבים התפרנסו מסחורות שנמכרו במכירות פומביות גדולות שהממשלה ערכה לסחורות שלא נפדו במכס. יום אחד התמנה פקיד מכס שהיה צורר ישראל. הוא חישב את המכס למעלה מן הקצוב בחוק והעלה את המחיר עד שלא השתלם לפדות את הסחורה. היהודים בצר להם פנו לרבינו וביקשו שייעץ להם כיצד להתגבר על מעללי הגוי הרשע. הרב החליט ללמד את הפקיד לקח. הרב קרא לאחד מסוחריו העיר וביקש ממנו שיסע לפרוסיה ויקנה כמות גדולה של כפפות שהיתה סחורה מבוקשת ויקרה. הרב ציווה עליו לשלוח את הסחורה לטבריה בשני משלוחים שונים: משלוח ראשון - רק כפפות ימניות ומשלוח שני - רק כפפות שמאליות. האיש עשה כמצוות הרב.

הפקיד כהרגלו הטיל מכס עצום. הסוחר לא הסכים לפדות ולכן משלוח הכפפות הוצע למכירה פומבית. היבואן עצמו השתתף גם במכירה. כשהתחילה המכירה הפומבית היבואן ביקש לבדוק בעצמו את הכפפות. החבילות נפתחו ולפתע נפלטה זעקה מפיו: "אוי ואבוי, כל הכפפות שמאליות!". מובן מאליו שאף אחד מהסוחרים לא הסכים לפדות את הכפפות מכיוון שאין מה לעשות בהן. היבואן פדה אותם בפרוטות. כשבוע לאחר מכן הגיע משלוח נוסף של כפפות. החבילות נפתחו והנה התברר כי הפעם כל הכפפות ימניות! פקיד המכס כמעט קיבל שבץ אבל לא היתה לו ברירה והוא נאלץ לשחרר גם את הסחורה הזאת עבור פרוטות מכיוון שאף סוחר מלבד היבואן לא היה מוכן לקנות משלוח עצום של כפפות ימניות...

כך הגאון ר' משה יצחק סגל אירגן בכל פעם מערכה מתוכננת כשהוא מפתיע חדשים לבקרים את פקיד המכס הרשע עד שאותו פקיד נכנע והפסיק להציק ליהודי המקום ולגבות דמי מכס עצומים למעלה ממה שקצוב בחוק (מעובד מתוך 'במחיצתם של גדולי הדור')

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

לשמיעת השיעורים של הרה"ג אליהו פנחסי יש להתקשר 073-3718395

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnneEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל" 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל" 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הצדיק הרב חיים כפואי זצ"ל

הצדיק הרב חיים כפואי זצ"ל - נולד בשנת ה'ש (1540) באלג'יר. משפחתו גורשה מפורטוגל בשנת ה'קנ"א (1391). הכריחו את המגורשים האלו ללבוש גלימה שמסתיימת בכובע מחודד שנקרא '**כפואן**', מכאן שם המשפחה כפואי. לימים עבר עם משפחתו למצרים. למד קבלה עם המקובל האלוקי רבינו האריז"ל זיע"א. שימש כדיין עם הגה"ק רבי בצלאל אשכנזי (בעל ה'שיטה מקובצת'). היגר לאלכסנדריה שבמצרים, ששימשה באותם ימים כמרכז החיים הכלכליים של מצרים. לאחר מכן עבר מאלכסנדריה לעיר דמיאט שבמצרים. רבינו תיאר בחיבוריו את חוסר שלוותו במצבו שנאלץ לגלות ממקום למקום. שימש כראש ישיבה במצרים וכראב"ד. כונה בשם 'סבא דמשפטים'.

נודע כבר פלוגתא של החכם הגה"ק יעקב קאסטרו הרב של מצרים. התואר 'בעל הנס' נלווה לשמו לאחר שבזקנותו התעוור ואנשים ריננו עליו כי לקח שוחד ולכן התקיים בו הפסוק שכתוב בתורה: "כִּי הַשְּׁחַד יַעֲוֹר עֵינֵי חֲקָמִים" (דברים ט"ז, י"ט). רבינו ביקש מהגבאי לכנס את כל היהודים בבית-הכנסת בשבת. רבינו עמד ליד הדוכן שבו היה מונח ספר התורה וביקש מאת בורא עולם שיפקח את עיניו אם הוא לא לקח שוחד ואכן נפקחו עיניו. לאחר הנס הגדול שאירע לו, הקדיש את מרבית זמנו לכתיבת ספרו על התורה 'באור החיים', רמז על הנס הגדול שבו מאור עיניו חזר אליו. רבינו רצה לעלות לארץ הקודש אבל לא עלה בידו. נפטר ב-י"ב שבט ה'שצ"א (1630). חי כ-90 שנה. ציונו בבית-העלמין העתיק במצרים.

בית-כנסת בקהיר נקרא על שמו. מסורת בידי יהודי מצרים שרבינו התפלל באותו בית-כנסת. גם בארץ יש מספר בתי כנסת שקרואים על שמו. מקום ציון קבורתו נחשב למקום מקודש ליהודי מצרים. כל מי שחפץ וזקוק לישועה, לפני שעולים לקבר, חולץ את הנעליים וזוחל עד הקבר עם הידיים ועל הברכיים. רבים מתפללים בימנו על קברו של רבינו וזוכים לראות ניסים ונפלאות.

מרבתינו: הגאון ר' יצחק בירב, המקובל האלוקי ר' יצחק לוריא אשכנזי (רבינו האריז"ל זיע"א. רבו בקבלה). **מספריו:** **באור החיים** - דרושים וביאורים על התורה **יספרי חיים** - קובץ דרשות ופירושים למדרשי הלכה מכילתא, ספרא וסיפרי ומעט סימנים מחידושו על התלמוד.

ל הלא ספור מופלא שהתרחש עם בעל המעשה שביקש להגיע לקברי צדיקים במצרים: לאחר מלחמת יום הכיפורים טסתי בטיסה הראשונה שיצאה למצרים. התרגשתי מאוד. זה מכבר גמלה בליבי ההחלטה כי בבוא היום אסע להשתטח על הציון של רבי יעקב אביחצירא זיע"א. לאחר נסיעה של כארבע שעות מקהיר לדמנהור הגעתי לאוהל הקדוש. התרגשתי היתה גדולה. נכנסתי בדחילו ורחימו וגיליתי ארבעה קברים. לצידו של הרב אביחצירא קבורים שלושה אנשים נוספים, שהוא סיכם איתם שיערכו לו טהרה ומיד יסתלקו מהעולם.

טיסתי חזרה נועדה לאותו ערב. סיימתי להתפלל תפילת מנחה וספר רביעי שבתהילים ושאלתי את המקומיים: "האם יש עוד קבר יהודי במצרים?". ישיש ערל אמר לי שבקהיר שוכן הציון של רבי חיים כפואי, 'רבי חיים בעל הנס', כפי שמכנים את תלמידו הגדול של רבינו האריז"ל בגלל הנס שאירע לו: כאשר חשך מאור עיניו ל"ע, יצאו עליו רינונים כי נטל שוחד כפי שהכתוב אומר "כי השוחד יעוור". רבינו הלך לארון הקודש ונשא תפילה: "אם נטלתי שוחד, שאשאר עיוור לכל ימי חיי, אם לא, שאשוב לראות כאחד האדם". בו במקום חזר מאור עיניו.

חזרתי למונית וביקשתי מהנהג לנסוע אל 'קברה אל יהוד בקיירו'. נסענו ארבע שעות. בינתיים היום החשיך והגענו בעלטה כבידה לקהיר. הנהג הוביל אותי לבית הקברות ואמר: "זה המקום". ירדתי מהמונית וראיתי בית עלמין. הדלקתי נר כדי לראות טוב. התבוננתי ימין ושמאל וראיתי סמל מגן דוד על הקברים. ידעתי שאני נמצא בבית קברות יהודי. אבל היכן הציון של רבינו?

ראיתי מעין בית. תיארתי לעצמי כי זה המבנה שנבנה על גבי הציון של הצדיק. כשהתקררתי לשם, ראיתי כי הבית פרוץ לארבע רוחות השמיים ואין בו דלת. התכוונתי להיכנס ואז הרגשתי כמין יד נעלמה תופסת ומושכת אותי אחורה בכוח. הסתובבתי בבהלה לאחורי ולא ראיתי שום אדם. בשרי נעשה חידודין חידודין וכל גופי צמרמורת. שעת לילה בתוך בית קברות חשוך ואפל. מי משך אותי ולא נתן לי להיכנס?

הצתי בזהירות פנימה וראיתי בור עמוק בגובה עשרות מטרים שמספק מים לכל הכפר והאזור. כפסע הפריד ביני לבין טביעה במצולות של הבור העמוק. כשקלטתי את עוצמת הנס עיניי זלגו דמעות. יכולתי להיבלע בבור, ולא היה נודע כי אני כאן. אמרתי: "רבי חיים כפואי, אני מאמין שצדיקים במיתתם קרויים חיים. עשיתי השתדלות רבה לבוא לכאן. אם תרצה שאבוא עד קברך, עשה איתי נס". מרחוק ראיתי אורות מרצדים. ג'פ צבאי מצרי היה מולי. נהג הג'פ שאל את נהג המונית שלי: "מה אתה עושה בבית-עלמין יהודי?". הוא ענה כי הביא איתו "שייח' ישראלי" שמחפש מקום קדוש. החיילים רמזו לנו שניסע אחריהם. חששתי מפני הבאות ונשאתי תפילה לבורא עולם. הם הורו לי להיכנס למונית שאיתה באתי והמונית התחילה לנסוע אחרי הג'פ שלהם.

לאחר נסיעה של כשמונה דקות הם עצרו בתוך חצר מגורים. החיילים הצביעו על קבר בתוך חצר בית והודיעו: "כאן הציון של הצדיק". התכופפתי אל המצבה של רבינו ואמרתי פרק תהילים בצעקות רמות. מאות מבני השכונה יצאו ונאספו לראות את השייח' הישראלי נושא תפילה על ציון הצדיק בחצר הבית. מספר דקות לאחר מכן הוריתי לנהג לדהור לכיוון שדה התעופה.

מִידָה כְּנֶגֶד מִידָה

לשלל. אני לא מאחל לאף אחד לעמוד במקום בו הוא נעשה לפתע חסר כל ונזקק לחסדי אחרים. בכל זאת, אני מודה לבורא עולם שזה קרה באופן שאני מוקף באנשים טובים שרק רוצים לעזור.

זה הביא אותי לכוונה נוספת בברכה "שלא עשני גוי". רק אצל יהודים יש התגייסות מופלאה כזאת. הרצון לעזור לזולת בצורה מדהימה קיים רק אצל היהודים.

יום טוב הראשון עבר עלינו בהתרוממות הרוח. הקושי התחיל עם צאת החג. חול המועד התחיל ועימו הצורך להחליף את הבגדים שעל גופנו בבגדים אחרים.

הבגדים שכובסו זה מכבר נדפו ריח עשן. חלקם הפכו לאפר. שוב לא יכלו לשמש אותנו. שכנים טובים יצרו קשר עם ארגוני צדקה. קיבלנו הודעה להגיע לחנות מסוימת שתיפתח במיוחד לכבודנו בחול המועד.

למרות העומס שהיה לבעלת החנות לפני החג וחופשת חול המועד בעלת החנות עזבה את הבית ובאה לפתוח עבורנו את החנות כפי שוועד הרבנים ביקש ממנה.

בעלת החנות נתנה לנו שירות מכל הלב. נוות ביתי לאחר מכן סיפרה לי כי היא חיכתה בסבלנות עד שנמדוד ונבחר את הבגדים כאילו הגיעו ביום רגיל לקניה רגילה.

סיפורנו הבווער נגע לליבה של בעלת החנות והיא החליטה להשתתף בהוצאות. היא העניקה לנו הנחה מיוחדת כדי לשמח אותנו בזמן שמחתנו.

היא העניקה למשפחה שלי הרגשה טובה כל כך שכבר לא היה ברור מי עושה חסד למי. עד לרגע זה אני תוהה- מי עשה עם מי חסד גדול יותר.

בהושענא רבה פרצה שרפה בגני גאולה בקומת החניה. היו שם מחסנים מלאים וגדושים בכל טוב. השריפה פגעה בכלם- מלבד במחסן אחד.

האש לא פגעה רק במחסן של בעלת החנות 'שלנו'. זו שבאה ופתחה לנו את החנות במיוחד. האש לא פגעה בו וכל הציוד שבתוכו נותר ראוי לשימוש.

הנס של בורא עולם היה שקוף. היא עשתה חסד עם ניצולי אש, פתחה את החנות ונתנה הנחות משמעותיות ומידה כנגד מידה לא בטלה- כל רכושה ניצל מהאש.

ההשגחה המופלאה היתה כאן מוחשית כל כך שהיא הותירה אותנו עם תחושה מתוקה, כי עם הקושי וההעלם שבשריפה שכילתה את כל הדברים בבית, אנחנו מתחזקים בידיעה שבורא עולם משגיח על הכל בצורה מדוקדקת עד גרגיר האפר האחרון.

להלן סיפור מופלא שמעובד מתוך הספר 'אמונה שלימה' מאת ידידי ורעי, ר' צבי נקר. יש בסיפור זה כדי ללמד אותנו כי מידה כנגד מידה לא בטלה מן העולם.

כאשר האדם עושה חסד עם הזולת, הרי שעד מהרה יגלה שבורא עולם ירעיף עליו חסד גדול בחזרה. להלן הסיפור מפי בעל המעשה:

י"ד תשרי, ערב יו"ט של חג הסוכות הוא אחד הימים העמוסים ביותר בשנה. כולנו עסוקים מאוד. נוות ביתי שתח' ניצחה על המלאכה הן בשינוע הכביסות והן בבעבוע הסירים.

חג הסוכות עומד להגיע. הבית שוקק חיים: ילדים, משחקים, בגדים, קישוטים, נעליים, גרביים, כל טוב מכל סוג. בשקט בשקט מתחילה הדרמה בחדר הכביסה.

מכונת הייבוש מקרטעת. משהו התחמם שם יותר מדי, מתחמם עד שהוא בוער. עשן יוצא ממכונת הייבוש. תוך רגעים ספורים מרגישים כולם בסכנה. ריח האש מכה בחוטמנו וכולנו נמלטנו על נפשנו.

האש הופכת את הבגדים המכובסים לכבוד החג למאכולת אש. העשן הולך ועובר את חדר הכביסה ומגיע אל החדר. החדר- כולו עשן, המיטות, הארון, השולחן- הכל בבית נשרף.

בחוף מייללות הסירנות, מכבי אש וכוחות ההצלה. הכבאים מתחילים להשתלט על השריפה. לאחר מספר דקות הם הצליחו במלאכתם. השריפה כבתה והאש נעצרה.

אנחנו סופרים את בני המשפחה, כולם ב"ה בסדר. הודו לה' כי טוב. אנחנו נשארנו בחיים, אבל אין שום אפשרות לחזור הביתה. אי אפשר להשתמש בשום דבר שנמצא בו.

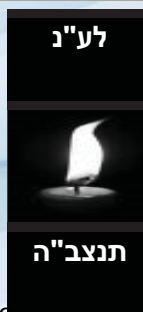
מה שלא כילתה האש- עלה בעשן. מה שהעשן לא פגע בו, ניזק מהמים שכיבו את האש. עמל אדיר בימים הקצרים שבין יום כיפור לסוכות נשרף כליל. אין לנו דבר- לא סוכה ולא ארבעה מינים, לא חלות ולא דגים, לא מיטות ולא בגדים.

לא הספקנו לעמוד ולבכות, כי עמך ישראל הצדיקים והיקרים קלטו מיד את המצווה שהזדמנה לפתחם. השכנים הנפלאים ניגשו אלינו בזה אחר זה והזמינו אותנו לסוכה שלהם.

חגגנו את חג הסוכות בבתי נדיבים. קיבלנו כל טוב: חלות, דגים, סלטים, מנות פתיחה ומנות קינוח, דברי תורה וחיזוק והעיקר סוכה.

סוכה קדושה לשבת בה, בצל האמונה, ולהודות לבורא על שהשליך חמתו על עצים ואבנים, והותיר לנו את נפשנו

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל וילד יחיא בן יוסף ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברוקו דב ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה מאירה בת יפה ע"ה מרים בן דבורה ז"ל אקבלי יוסף חיים בן נסכה ז"ל ר' שאול בן סילביה זצ"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל שני בת אסתר ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל מסודי בת חביבה ע"ה חווה בת יעקב צבי ע"ה אסתר בת גולה גאולה ע"ה יצחק בן מישא אסתר ז"ל יוסף בר סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה יעקב בן נעמה ז"ל שלום בן אסתר ז"ל דוד יצחק בן פרתה ז"ל אריה בן מרים ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה אלון בן סעדה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה אליאור בן פרידה ז"ל מאיר בן נעמי ז"ל שושנה בת נעמי ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל רחמים בן רחל ז"ל אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל חי יזי בן קלרה ז"ל קסאנש בת גדיתו ע"ה ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל יצחק בת ענישה ע"ה אסתר בת נעמי ע"ה שרה בת נקיס ע"ה ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל אורה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זרה ע"ה מסעוד בן יקוט ז"ל יעקב בן סעידה ז"ל רחמה בת מסעודה ע"ה חיים חמוטל בן רינה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה

איש לרעהו

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל - רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

לקט אמרות חז"ל
דעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות

מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לנצל ולהפיץ בלי רשות בכתב

לעי"ג
אמרי"ך
רבי
יששכר
בן הרב
מנחם
הצ'רזני
זצ"ל

שבת קודש י שבט תשפ"ד: הדלקת נרות: ירושלים: 4:25 תל-אביב: 4:40 חיפה: 4:29 מוצאי שבת: ירושלים: 5:41 תל-אביב: 5:42 חיפה: 5:40 ר"ת: 6:18

פרשת בא

כבוד הזולת

לשמור על כבודו של הזולת באשר הוא!

נלמד מהפסוק: "וירדו כל עבדך אלה אלי" (פרק יא-ה)
וכתב רש"י (מגמרא זבחים קב.): חלק כבוד למלכות, שהרי בסוף ירד פרעה בעצמו אליו בלילה, ויאמר "קומו צאו מתוך עמי". ולא אמר לו משה מתחילה וירדת אלי והשתחוית לי. כיוצא בזה אמרו חז"ל על הפסוק "ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים" (ו-ג): אמר להם הקב"ה, היו נוהגים [בפרעה] כבוד, וחלקו כבוד למלכות, אף על פי שאני צריך לעשות בו הדין. ונלמד ק"ו לעצמנו: ומה אם לפרעה הרשע, מקפיד כך הקב"ה לשמור על כבודו, אדם מישראל באשר הוא, על אחת כמה וכמה שיש לשמור על כבודו (אור יהל).

עד כמה מחמירה התורה בשמירת כבוד כל אדם באשר הוא, ניתן ללמוד ממה שאמרו חז"ל בגמרא (ברכות כז): שבשעה שהעבירו את רבן גמליאל מנשיאותו, משום שפגע בכבודו של רבי יהושע, לא מינו את רבי יהושע במקומו, משום שעל ידו היה מעשה.

וביאר המאירי (שם) שאעפ"י שהיה רבי יהושע ראוי להיות נשיא, לא מינוהו, מפני שעלול להיות בזה, לרבן גמליאל, חלישות דעת יתירה. וכפי שמצינו במחלוקתו של קרח "אמור אל אלעזר בן אהרן וירם את המחנות" (במדבר יז). לא רצה הקב"ה לומר כן לאהרן עצמו, כדי ללמד דרך ארץ בכך.

והדברים מפליאים - שאל הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל (בשיחות מוסר - תשל"ב) - בשלמא במעשה על רבן גמליאל נשיא ישראל קדוש ה', היה אכן על חז"ל לשקול מעשיהם בפלס ולחשוש לכבודו. אבל אלו מאתים וחמישים איש מקריבי הקטורת, החטאים בנפשותם שחלקו על כהונתו של אהרן, ואשר עליהם אמר משה "לכן אתה וכל עדתך הנועדים על ה'" ולאחר מכן אש ה' אכלתם, מה מקום יש לחשוש לכבודם ולצוות ש"בעל המחלוקת" שלהם, לא הוא ירים את המחנות!?

אלא נלמד מכאן - תירץ רבי חיים - שלא רק יש לחוש לכבודו של רבן גמליאל נשיא ישראל, אלא אפילו אלו שהיו בני מות ו"נועדים על ה'" בכל זאת אין כבודם הפקר, ועונשם נמדד ונשקל בדיקדוק, נפלא, ולא ניתן להם אלא לפי חשבון מדוד ונשקל שבמעשה זה נחרתו לדראון עולם על מזבח ה', מכל מקום העובדה שאהרן עצמו ירים את המחנות, היה עבורם עונש של בזיון יותר ממה שהגיע להם, ועל כן מנע הקב"ה את אהרן מכך.

נמצאנו למדים מכאן שאף בזמן שעובר אדם אפילו בדבר חמור מאוד ונענש בעונש גדול ביותר, עדיין לא הופקר כבודו לגמרי. ואין לתת לו כמלא נימה יותר ממה שמגיע לו.

שמירת כבוד התלמידים...

כשנבחנו תלמידים מהת"ת אצל הגאון רבי ראובן בענגיס זצ"ל שאל כל ילד לפי דרגתו בתורה, כדי שלא לביישו. כאשר ראה ילד שאינו יודע לענות כהוגן על שאלתו, היה רבי ראובן נכנס לדבריו ומשחיל את התשובה הנכונה תוך כדי שהוא שואל את התלמיד: "נכון שזו היתה כוונתך בתשובה". והילד היה מהנהן בראשו לחיוב. עשה זאת כדי לא לבישו בפני חבריו...

הלמות עמלים - ח"ב

שמירת כבוד הבריות...

פעם, בעת שמחת נשואי אחד מנכדיו, הופיע הגה"צ רבי רפאל לוין זצ"ל לחתונה ללא שטריימל לראשו. זאת למרות שהיה רגיל בחתונות צאצאיו, בהן לבש החתן שטריימל, להופיע אף הוא לשמחה עם שטריימל.

לפליאת אחד מנכדיו על כך, השיב לו, כי אחד הסבים בחתונה אינו חובש שטריימל, ולכן בא כמוהו עם מגבעת לראשו, שכן אם היה בא עם שטריימל היה מרגיש הלה שלא בנוח באשר כל המחותנים מלבדו, עם שטריימל לראשם.

בלכתו ברחוב היה נוהג רבי רפאל להקדים שלום לכל אחד, קטן כגדול, בין אם הכירו ובין אם לא הכירו, בענוה יתירה, והכל מתוך כבוד הבריות ואהבת הבריות שפעעו בקרבו.

כאשר היה יושב במקומו בבית הכנסת קודם התפלה, היה מתרומם מעט ממקומו עבור כל אחד ואחד ממתפללי בית הכנסת שנכנס, כדי לכבדו.

תפארת רפאל

"אין הצלחה כשפוגעים בכבוד הזולת"...

סיפר הגאון רבי יהושע מישקובסקי שליט"א: פעם ניגשו אנשים לפני הגאון רבי גרשון אדלשטיין זצ"ל ושאלוהו לגבי אדם שלדעתם אינו עושה מלאכתו נאמנה, ואולי מן הראוי להדיח אותו ממשרתו ולהכניס תחתיו אדם שמתאים יותר לתפקיד זה.

השיב להם רבי גרשון: יתכן שמצד היוסר והדין אתם צודקים והיה אכן ראוי להעביר את אותו אדם ממשרתו, אבל למרות זאת לא כדאי לעשות זאת, שכן בכל מקום שיש פגיעה בכבודו של הזולת, אין סיעתא דשמיא: ועל כן, אם תגרמו לאדם הזה בזיון ותפגעו בכבודו, גם אם תכניסו תחתיו אדם שמתאים הרבה יותר ממנו, לא תהיה לכם הצלחה, כי זה בא על חשבון כבודו של הזולת. (וכמובן הכל לפי הענין הנידון)

עלון השבוע פרשת בא" מוקדש לעילוי נשמת
משגיח דיישיבות גייטסהד באנגליה ולייקווד בארה"ב, כיובל שנים
הגאון הצדיק רבי מתתיהו חיים בהר"ר יעקב סלומון זצ"ל
נלב"ע ביום כ"ב טבת תשפ"ד, ת.נ.צ.ב.ה.

מדה טובה לתלמידי חכמים ובני תורה החולקים כבוד זה לזה בכל עת!

נלמד מהפסוק: "דברו אל כל עדת בני ישראל" (פרק יב-ג)

וכתב רש"י (מהמכילתא): וכי אהרן מדבר והלא כבר נאמר ואתה תדבר! אלא חולקין כבוד לזה לזה ואומרים זה לזה למדני, והדיבור יוצא מבין שניהם כאילו שניהם מדברים...

כך דרכם של חכמי ישראל בכל הדורות, אשר כל אחד מהם משתדל להמעט עצמו כדי להגדיל כבוד חברו, ובוודאי שלא להבליט כבוד עצמו על של חברו. ועל אחת כמה וכמה שלא להתכבד בקלונו של חברו, חלילה, וכפי שאמר רבי נחוניא בן הקנה (בגמרא מגילה כז): לתלמידיו ששאלוהו, במה הארכת ימים? והשיב להם: "מימי לא נתכבדתי בקלון חברי!"

דוגמא לכך מביאים חז"ל עד כמה נזהרו חכמים שלא להתכבד בקלון חבריהם: רב הונא נשא מעדר על כתפיו ברשות הרבים. פגש אותו רב חנא בר חנילאי ונטל ממנו את המעדר ונשא הוא. שכן לא היה הדבר לכבודו של רב הונא. אמר לו רב הונא: אם רגיל אתה לשאת כלי זה בעירך, מסכים אני שתשא את שלי, ואם לאו, אינני מסכים להתכבד בקלונוך.

וכתב הפלא יועץ: "אבל ראוי לחכמים לחלוק כבוד לחבריהם.. ולא מבעיא התלמידי חכמים שעומדים זה מפני זה ונוהגים כבוד ביניהם, אלא אף למי שמתחיל בדרכי הלימוד, ראוי אפילו שחכם גדול יחלוק לו כבוד מתרי טעמי: אחד, כדי שממנו יראו וכן יעשו. ועוד: כדי לחבב את התורה על לומדיה, בראותם שבחה של תורה, כי מוצאה ימצא חיים צדקה וכבוד".

חובה מיוחדת מוטלת על חכמים ותלמידיהם לנהוג כבוד זה בזה הן בדיבור והן במעשה. שכן הם מהוים סמל ודוגמא לשאר אנשי העולם, עד כמה יש לכבד את התורה ולומדיה, ולכן כשרואים בחוץ את ההפך מזה ח"ו מהוה הדבר חילול ה'.

וכפי שכתב החפץ חיים (בספרו חובת השמירה) כי מה שאמרו חז"ל על כ"ד אלף תלמידי רבי עקיבא שמתו מפסח עד עצרת משום שלא נהגו כבוד זה בזה, בהכרח הטעם לכך מפני שהיה כאן חילול ה' לפני ההמון, שראו כי תלמידי חכמים רבים ביניהם, שהרי על עוון אונאת דברים כשלעצמו אין חיוב מיתה. וככל שהאדם גדול יותר כן חילול השם גדול יותר.

וכבר אמרו חז"ל שעוון חילול ה' כה חמור עד שאינו מתכפר אלא במיתה. ומכאן גודל האחריות היתירה הרובצת על כתפי בני התורה להשמר בדיבורם ובמעשיהם.

בזמננו שרגילים הת"ח לקבל תוארי כבוד זה מזה, נמצא שהמעט בתוארים הרגילים האלו פוגע בכבוד התורה. וכפי משמעות המכתב ששיגר כ"ק האדמו"ר **גאב"ד אונגוואר הגאון רבי מנשה קליין** זצ"ל לאחד מגדוה"ת (בשו"ת משנה הלכות ח"ד סי' קב) וכה כתב:

"וכת"ר בקשני שלא לתארו, ואף כי רצונו של אדם זהו כבודו מכל מקום רשמתי (תארים) כנראה מתרי טעמי: חדא, דחכם שמחל על כבודו, כבודו מחול. אבל אין בידו למחול על בזיונו. ובאם במקרה יפול המכתב בידי מאן דהוא, שיחשוב זה לבזיון לכ"ת על אשר לא כתבתי בתואר הראוי לפי דעתו ונמצא בא לידי בזיון וקצף. בזיון לכת"ר וקצף עלי, וזה כבר אין בידי למחול... (וע"ש כל המכתב, ואכמ"ה).

שבת אחים גם יחד...

אחר פטירת כ"ק האדמו"ר רבי ישראל מטורטשקוב זצ"ל, סירבו שני בניו להתעטר בעטרת האדמו"רות, ולמלא מקום אביהם. שכן כל אחד מהם רצה לכבד את השני ולסמוך עליו. בחושבו שרק השני ראוי לאותו איצטלא קדושה.

גם גדולי החסידים לא הצליחו לפעול עליהם לשנות את דעתם, ובסופו של דבר הוצרכה אמם הרבנית לגזור עליהם בתורת "כיבוד אם" לקבל עליהם את עול הנהגת החסידים.

ישבו, איפוא, האחים בראש השולחן, וכך קיבלו יחדיו את החסידים. התנהגותם באחדות היתה לשם דבר, למופת ולחידוש מופלא בעיני כל רואיהם. היה זה מחזה גדול, רווי כולו מוסר, לראות כיצד אחד חולק כבוד לשני, ואין אחד עושה שום פעולה, מבלי שהשני יתן הסכמתו לעשות זאת.

הם גם קיבלו את החסידים בבקשותיהם ובפתקותיהם. החסיד שנכנס, הגיש מקודם את הקוויתל לאח הגדול שבירך אותו ואחר כך לאח הצעיר שגם בירכו.

שבט מישראל

חולקין כבוד זה לזה...

פעם כובד הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל בסידור קידושין. כשהגיע למקום החתונה ראה שגם הגאון מטשיבין רבי דוב בעריש ווייזנפלד זצ"ל משתתף בשמחה. הוא סירב לסדר קידושין באומרו שהרב מטשיבין הוא זה שצריך לסדר הקידושין. כמובן שהרב מטשיבין סירב בתוקף וכך ישבו שניהם רבי איסר זלמן ורבי דוב בעריש, וכל אחד שם אדרת על ראש חברו והחופה מתעכבת.

לפתע ניגש רבי איסר זלמן לרבי דוב בעריש ולחש לו דבר-מה באוזנו או-אז קם מיד רבי דוב בעריש וניגש לסדר את הקידושין. אח"כ שאלו את רבי איסר זלמן מה לחש לרב מטשיבין שניאות מיד לוותר?

השיב רבי איסר זלמן: "אמרתי לו שלאחרונה נטשטשה ראייתי וכי אני נזקק למשקפיים ועתה שכחתים בבית, וממילא יהיה קשה לי לראות את הברכות בלעדיהם..."

שר התורה - טשיבין

"לעשות החובה המוטלת עלי"...

המעשה שלפנינו ממחיש כיצד ראו גדולי התורה את חובת כבוד חכמים לא כגינוני נימוס גרידא, אלא כאחד מיסודי התורה שיש להקפיד עליהם ביותר:

פעם נזדמן הגאון רבי אליהו חזן זצ"ל (ראש ישיבת תורה ודעת) להתפלל בישיבת נצח ישראל בשכונת רחביה בירושלים. כאשר הבחין בו ראש הישיבה מו"ר הגאון רבי ישראל זאב גוסטמאן זצ"ל ביקש מיד לכבדו ולהושיבו בכותל המזרח בסמוך לו כראוי למעמדו הרם.

רבי אליהו שלא ייחס חשיבות רבה מדי למעמדו, ראה בכך פגיעה בכבוד מעמדו הרם של הרב גוסטמאן כאחד מגדולי ישראל, אם יישב בשורה אחת עמו. על כן אמר לו רבי אליהו נחרצות: "אם כת"ר יבקש ממני בקשה זו, יותר לא אכנס לישיבה!"

חשב הרב גוסטמאן קמעה, ולאחר מכן הפטיר ואמר: "אני צריך לעשות את המוטל עלי מפאת כבוד התורה, ואם הנך מחליט שלא לבא יותר לישיבה, אני איני יכול למנוע ממך לנהוג כרצונך..." ואכן רבי אליהו עלה בעל כורחו להתפלל במזרח במענה לאותה בקשה, אך יותר כבר לא הגיע להתפלל שם...

עפ"י גאון התורה

משום כבוד התורה...

זהירותו של הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל בכבוד תלמידיו, הפליאה כל רואיו.

כאשר נזדמן לו לנסוע עמם ברכב, ראוהו מספר פעמים כיצד מהדר הוא לפנות להם את המושב הנוח ביותר, כשהוא מטעים ומציין שעושה זאת לכבוד תורתם.

וזאת ליהודה

לעשות כל מעשה מצוה, חסד והטבה לזולת, בזריזות!

נלמד מהפסוק: "ושמרתם את המצוות" (פרק יב-ז)

ודרשו חז"ל במכילתא: רבי יאשיה אומר אל תקרא כן, אלא ושמרתם את ה"מצוות", כדרך שאין מחמיצין את המצה, כך אין מחמיצין את המצוה, אלא אם באה מצוה לידך עשה אותה מיד.

יש לדעת כי ביכולתו של האדם להגיע לזריזות מקסימלית במיצוי כל הכוחות! ניתן ללמוד זאת מביאורו המאלף של החפץ חיים:

הנה אומרים אנו בקדושה: "נקדש את שמך בעולם כשם שמקדישים אותנו בשמי מרום". שאל החפץ חיים: היאך יתכן שיהודי ילוד אשה, קרוץ מחומר, יהיו להתפלל ולבקש לקדש את שמו של הקב"ה, כשם שמקדישים אותו המלאכים, לא פחות!?

וביאר הח"ח, עפ"י מה שמגלים לנו חז"ל ומלמדים אותנו בגמרא (ברכות ד:) על הנהגתם של מלאכי מעלה בשעת מילוי תפקידם. וכך אמרו: מיכאל באחת [=הוא עושה שליחותו ב"פריחה אחת"]. גבריאל בשתיים. אליהו בארבע, ומלאך המות בשמונה. ובשעת מגיפה באחת. וזהו שנאמר אצל מיכאל, "ויעף אלי אחד מן השרפים", היינו בפריחה אחת מסוף העולם ועד סופו.

ונשאלת השאלה: לשם מה צריכים אנו לדעת בכמה "פריחות" מבצע כל מלאך את שליחותו, ומה זה נוגע לנו? ואמר החפץ חיים, שיש כאן לימוד עצום לכל יהודי, שכבר בתחילת לימודו במסכת ברכות צריך לדעת את הידיעה החשובה הזאת שמכילתא באחת! שיש בכוחו לפעול שליחות בפריחה אחת! והיה מקום לתמוה: מדוע בפריחה אחת? למה שלא יעשה תחנות באמצע לנוח מעט?

אלא למדנו מכאן, שמכיון שבכוחו לעוף בפריחה אחת מסוף העולם ועד סופו, אזי כשיש לו שליחות, חייב הוא לבצע את שליחותו בכל כוחו האפשרי, לא פחות מזה! וכן גבריאל: אמנם הוא לא יכול "באחת" אבל הרי בשתיים יכול! ממילא לכן אינו פורח בשלוש - פחות מכוחותיו. וכן אליהו בארבע. הן אמנם שאינו יכול בשלוש, אבל בארבע הרי הוא יכול.

וזה מה שנוגע לנו. אמנם תפקידם של המלאכים שונה מתפקידנו. אבל הרי לכל אחד מאיתנו יש תפקיד ברור ומוגדר בעולם, וממילא את זה ודאי נוכל ללמוד מהמלאכים: למצות את כל הכוחות שבנו לזריזות מקסימלית במילוי תפקיד שיועד לנו!

זה שאנו אומרים "נקדש את שמך בעולם כשם שמקדישים אותנו בשמי מרום". מבקשים אנו בזה שנוכה לקדש שם השי"ת בעולם. אמנם כל אחד לפי דרגת כוחותיו, אך במיצוי וניצול כל הכח שישנו בכל אחד ואחד מאיתנו, כמו אותם המלאכים בשמי מרום.

לאור כל האמור, נוכל לבאר וליישב דברי חז"ל במקום אחר: דרשו חז"ל (מו"ק יז. חגיגה טו): בפסוק "כי שפתי כהן" וגו' "אם דומה הרב למלאך ה' יבקשו תורה מפייה, ואם לאו אל יבקשו תורה מפייה". ותמוה: היאך נוכל לדעת אם דומה הוא למלאך, וכי יש לנו מושג במעלת המלאכים? ובכלל: מה ההשוואה בין אדם הקרוץ מחומר לדרגת מלאך שכולו רוחניות וקדושה!?

אכן לאור האמור, מובנת ההשוואה וצודקת הדרישה מהרב להיות דומה למלאך וגם אנו יכולים לדעת אם הוא כזה. שהרי ידוע עד כמה תפקידו של כל פועל ושכיר לעבוד בכל כוחו כפי שלומדים מיעקב אבינו, ובמיוחד צריכים להזהר אלו שעוסקים במלאכת שמים. וכל שכן אלו שמלמדים תורה לתשב"ר, הן מצד התלמידים שהרי בנפשות עסקינן והן מצד קדושתה של התורה.

וכפי שנפסק (יו"ד סימן רמה ס' יז) שאסור למלמד לסגף עצמו. ואם עושה מלאכה אחת עמהם או מתרשל בתפקידו הרי זה בכלל "ארור עושה מלאכת ה' רמיה". לפיכך אין להושיב מלמד אלא בעל יראה מהיר לקרוא ולדקדק, עיי"ש. ובירושלמי (דמאי ז-ג) מסופר על רבי יוחנן שפגש מלמד תשב"ר ששרוי בתענית. אמה לו: אסור לך להתענות. שהרי אפילו במלאכת בשר ודם אסור, שעיי"ז נחלשת העבודה ונמצאת מפסיד את בעל הבית, כל שכן במלאכתו של הקב"ה שאסור להתענות.

מעתה נבין את דברי חז"ל: "אם דומה הרב למלאך ה' יבקשו תורה מפייה". במה נדע כי דומה הוא למלאך? בכך שנראה בו שיועד למצות ולנצל את כל כוחותיו בזריזות מקסימלית ללמוד תורה לתשב"ר, כפריחת המלאכים, ללא כל איחור או רפיון. ממנו ראוי ללמוד תורה.

"עובר לעשייתו"...

סיפר הגה"צ רבי ירוחם לייבוביץ זצ"ל: מי שהכיר את החפץ חיים ראה שלא נמצא אצלו כלל כל ענין האמירה. מעולם לא נשמע ממנו משפט כמו: "אעשה דבר פלוני", שכן כל דבר היה עושה עוד בטרם אמר...

כשהיה מאן דהו מבקש ממנו מכתב תעודה על איזה דבר, עוד בטרם השיב לו אמרים, כבר היה עומד באמצע הכתיבה, ומיד לאחר מכן הודיע למבקשו כי הנה המכתב מוכן...

דעת תורה

"היותר זריז הוא שינעח"...

העיד רבי ליפא ברוורמן זצ"ל על הגה"צ רבי מרדכי צוקרמן זצ"ל: מדהים היה להוכיח בשני ההפכים שהיו אצל רבי מרדכי: מצד אחד כל ברכה שבירך וכל מצוה שעשה, היו במתינות ובנחת. ומצד שני, כשהיה מדובר בעשיית חסד עם הזולת, היתה בו זריזות מפליאה שלא היתה מבישת צעיר עול ימים. מעולם לא דחה דבר למחר, תמיד היה עושה מיד.

בוקר אחד, מיד לאחר תפלת וותיקין, הגיע רבי מרדכי לבית הכנסת זופניק, ומסר חבילה לגבאי בית הכנסת שנשלחה עבורו. מחה הגבאי על הטירחה שטרח רבי מרדכי, והבהיר לו כי היה בדעתו לבוא ולקחת את החבילה בעצמו, וכי לא העלה בדעתו שרבי מרדכי יטרח להביאה...

אך רבי מרדכי ביטל דבריו בהנף יד: "מה יש כאן לדבר, זהו מעשה חסד, היה צריך לעשותו. והנה זה נעשה במהירות האפשרית..."

ומרגלא בפומיה, דברי בעל התניא (תניא פרק כו): "שני אנשים נמצאים במאבק ומתעצמים זה כנגד זה, מי ינצח? לבטח נענה: זה שיש לו יותר כח, הוא ינצח! אבל לא כן הוא, אלא היותר זריז - הוא זה שינעח!"

יחיד ודורו

להזדרז לעיקר ולדחות הטפל...

סיפר הגאון רבי שלום מאיר יונגרמן זצ"ל (מקים מוסדות זכרון יעקב) על אביו את המעשה הבא: אדם שאינו שומר תורה ומצוות, עמד בקשרי מסחר ענפים עם אבא, והיה חייב לאבא כסף רב. חודשים רבים חיפש אותו אבא כדי לגבות את חובו. עד שסוף סוף מצאו וישבו יחדיו לעשות את החשבון והלה החל בכתובת ההמחאות של תשלום החוב.

והנה לפתע שם לב אבי מורי כי השעה חמש דקות לפני שמונה בערב. בשעה זו היתה לו קביעת ללמוד שיעור בבית הכנסת. קם אבא מיד, הפסיק ועזב הכל ורץ לבית הכנסת כדי להגיע בזמן לפני תחילת השיעור...

הסוחר ההוא החל צועק אחריו: המתן כמה דקות ואני נותן לך ש'קים על כל החוב. השיב לו אבא בעודו מתרחק: "אני מצטער אבל אני צריך לרוץ לשיעור ואסור לי לאחר אפילו דקה אחת!" הוא השאיר את כל הש'קים אצל הסוחר הנדהם.

לאחר פטירתו של אבי מורי, סיפר אותו סוחר בהתפעלות: "אני יודע שהוא חיפש אותי. חודשים רבים היה מצטער מאוד בגלל החוב הזה, ואחרי שסוף סוף מצא אותי, לא נותרו אלא מספר דקות שהיה מקבל לידיו את כל החוב, ובכל זאת עזב הכל כדי לא לאחר לשיעור!"

מנגד שמים - ח"ג

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

מי עזר למי? / סיפור עשרים ושנים למבצע הסיפורים

בחשבון. ובכלל; לפני שאדאג איך לחתן את הבן שלי - אני מודאג איך אכסה את הוצאות הבר-מצוה שלו... זה לא משכנע אותי. הוא ממשיך ללחוץ. בשלב מסוים אני שואל אותו ישירות: 'אתה סוכן מטעם המיזם הזה?' ואני מוסיף בחיך 'אם כן קח 100 שקל ושחרר אותי לנפשי...'

הוא צוחק וחושף: 'אבא שלי זקוק להלוואה גדולה. אם אצליח לגייס כמות נכבדה של מצטרפים חדשים לארגון, אוכל לסדר לו את ההלוואה!'

הוא המשיך להתחנן, בבקשת רחמים, שעבור אביו מדובר בהצלה, ולכן חשוב לו כל כך שאצטרף. טוב אני מציין לעצמי, הפעם מדובר בנימוק חדש - כזה שלא שמעתי בעבר.

חשבתי רגע ואמרת שגם אם-כן אוכל לצרף רק את הגדול, אך לא את הקטנים. בתגובה הסביר לי שהארגון לא מוכן לרשום רק ילדים גדולים (שאוטו ידרשו את ההלוואה...) אך אם ארשום את כל הקטנים, הם יסכימו לקבל גם את הגדולים.

'אז איך אני יכול לעזור לך?' תהיתי בקול. אבל היה לי קשה לדחות אותו. ריחמתי עליו וביקשתי שיתן לי זמן להרהר בענין.

הוא המשיך להתקשר שוב, ושוב. לבסוף נכנעתי. חשבתי לעצמי: גם אם אני בטוח שסיכויי ההצלחה הם בגדר 'ספק-ספיקא', מצוות צדקה זה הרי וודאי, ואין ספק מוציא מידי וודאי! צירפתי את כל הילדים.

* * *

לפני 4 שנים התארס הבן הגדול שלי. רשמתי אותו לתוכנית 'מחיר למשתכן' ובסייעתא דשמיא זכה במהירות בדירה שכבר הייתה באמצע בנייה. הייתי חייב לסגור חוזה במידי ולשלם תשלום ראשון תיכף ומיד. המחותן הודיע לי שאם אני אתאמץ להזדרז - גם הוא יעשה זאת, ואם לא - חלום הדירה הולך ומתרחק מאתנו!

מכיון שהבן היה רשום בתוכנית המדוברת, זכינו מיד בהלוואת ענק שאפשרה להניח את הכסף על השולחן. וברוך השם הבן שלי גר היום בדירה משלו.

ברור לי שאם לא הייתה האפשרות להשיג את ההלוואה הנוחה הזו, הוא היה גר עד היום בשכירות!!!

* * *

ומידי פעם אני מהרהר להנאתי בשאלה: מי עשה טובה למי; האם אני שהצטרפתי לתוכנית כדי לעזור ליהודי, או שמא אותו יהודי ששידל אותי להצטרף...?

הסיפור שלי מתחיל כשאני אברך-כולל צעיר, יום שלם, ואשתי עקרת בית. כבר יש לנו אז שבעה ילדים בלי עין הרע: הגדול - בן עשר שנים. הקטן - בן חודש ימים. אנו ההורים, ברוך השם, לא משתעממים רגע... החיים בעיצומם.

באותה תקופה מתפרסם על תוכנית שתסייע להשיא ילדים בכבוד. הרעיון הוא להפקיד מידי חודש סכום כסף - מאז שהילד קטן - ולקראת החתונה שלו ניתן יה' לקבל הלוואה בהחזרים נוחים, ואף מענק.

נשמע מעניין.

אבל לא בשבילי... כדי "לגמור את החודש" אני צריך לאלתר בכל פעם רעיון חדש. ממילא - אני לא שמח לשמוע על שום רעיון שדורש ממני 'להוציא' במקום 'להכניס'.

אבל זו הלוואה מכובדת!

תוכל לחתן את הילדים בכבוד!

אוקיי. נבדוק את הענין לעומק.

באותה תקופה עמד הרעיון הזה במרכז השיח בכוללי האברכים, אז חקרתי ודנתי אודות הנושא והגעתי למסקנה שאני מחוץ לתמונה - וכבר אסביר מדוע.

* * *

מבחינתי זה היה סוג של 'ספק-ספיקא'. ראשית, מדובר במיזם חדש שאף אחד לא יחתום ערבות שהוא יחזיק מעמד. נכון. היום כולם מודים שהרעיון מוצלח. אבל אני מדבר לפני שהפכנו כולנו ל"חכמים שלאחר מעשה".

הספק השני - מי אומר שאכן אקבל הלוואה? לא מדובר כאן ב"קופת חיסכון" שמתחייבת להשיב לך דבר בתמורה. ממש לא. הנהלת הקרן הודיעה מראש באופן ברור שלא תניתנה הלוואות אם הקופה, לדוגמא, תהיה ריקה באותה שעה. זאת אומרת שאני יכול להפקיד במשך שנים ולבסוף מה? להמתין עד שיחזור כסף לקופה?

הייתי סקפטי. החלטתי שעדיף לי לא לדאוג את דאגת מחר. כאמור, אני לא מסיים את החודש בתקופה זו, וממש לא התחשק לי להיכנס להוצאה נוספת.

* * *

ערב אחד מתקשר אלי מכר מבית הכנסת 'אני רוצה לדבר איתך?' - בכבוד רב! אני עונה לו, תוך כדי שאני מנסה לחשוב מה הוא מצפה ממני. אז כך. הוא רוצה שאצטרף למיזם החדש. הוא מפרט את המעלות הרבות, ואני מסביר לו שהסיפור הזה כבר מאחורי. שמעתי. בדקתי. חקרתי. מבחינתי זה לא בא

זוכה השבוע: החפץ בעילום שמו, בית שמש

הזוכה העשרים ושנים במבצע פרסים לעידוד וטיפוח מדות טובות. כל שעליכם לעשות: לכתוב סיפור מעניין ולא שיגרתי על מדות טובות שאירע אצלכם או אצל מכרכם, בתנאי שהסיפור עדיין לא פורסם בספר או בכתבי עת, ולשולחו לפי כתובת המכון: 'מכון אהבת אמת' רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242410 או פקס: 077-7671812 או אימייל: haemesemes@gmail.com

סיפורים נוספים שיבחרו, יפורסמו במדור זה ויזכו את שולחיהם בסך 100 ש"ח(!)

הסיפורים שיתקבלו יטופלו רק בתנאים הבאים:

- 1) אורך הסיפור בין 200-500 מילים (בעברית), בכתב יד ברור וקריא. (עדיף מודפס במחשב).
- 2) על השולח לרשום שמו, כתובתו המדויקת ומס' טלפון.
- 3) למכון שמורה הזכות, לפרסם את כל הסיפורים שישלחו, והרי הם רכוש המכון, (מלבד בהוראה אחרת מהשולח) ורק הזוכים, יזכו לפרס.
- 4) למכון אהבת אמת שמורה הזכות, לערוך ולעבד את הסיפור לפי מדת הצורך.
- 5) למותר לציין כי על שולח סיפור האחריות לבדוק שהסיפור לא פורסם בספר או בכתב עת ואין עליו "זכויות יוצרים".

הרב וינברג: אני ממליץ על תה מיוחד שיש בו סגולות לבריאות, מספרים להזמנה: 0545252463, 026480277 (על כל אחד להוועץ)

נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!

או צרות הפרשה

פרשת "בא"

"ויאמר משה בנערינו ובזקנינו נלך" [י, ט]. חנוך הילדים תחילה!

מידת דרך ארץ היא להקדים זקנים לצעירים. כך אמר דוד המלך בתהלים: "זקנים עם נערים. יהללו את שם ה'",
הקדים זקנים לנערים. מדוע, אם כן, הקדים כאן משה רבנו "נערינו" לפני "זקנינו"?
בעלי המוסר דרשו מכאן רמז ליסוד חשוב ביותר: אם נלך "בנערינו", אז יהיו לנו גם "זקנינו". אבל אם לא ילכו
נערינו עמנו – אם לא ניתן לנערים חינוך ראוי – לא יהיו זקנים, לא תהיה המשכיות. כפי שאמר אחז:
"אם אין גדיים – אין תיישים".

החינוך צריך להיעשות באופן של "חנוך לנער על פי דרכו, גם כי יזקין לא יסור ממנה". אם מחנכים את הנערים
באופן הנכון, גם בעת זקנתם הם זוכים ללמוד תורה בהתמדה.

אם באת לעיר, ואתה רואה בתי כנסיות ובתי מדרשות מלאים לומדים, עדיין מוקדם לשמוח. אבל אם בבית
המדרש לומדים גם נערים – תשמח. בעת שיש נערים, שלומדים תורה והולכים בדרך ה', יש תקווה.
ארץ מצרים הייתה משוקצת ומלאה טומאת גלולים והשחתה. מן ההכרח היה למהר ולגאול את ישראל –
ובפרט את הנערים, שהם פגיעים ורגישים יותר, לפני שיושפעו לרעה באופן בלתי הפיך, וישקעו ח"ו בשער
החמישים של הטומאה.

וכיוון שכך, "בנערינו ובזקנינו נלך". הראשונים להצלה כאן הם הנערים, מאחר שהם עלולים להיזקק יותר
מהמבוגרים, ומאחר שהם המשכיות של עם ישראל.

יעקב אבינו ע"ה הגיע לביתו של לבן, "וישב עמו חודש ימים". מאחר שביתו של לבן היה מקום רשע והיה מלא
גילולים, סרב יעקב להמשיך לגור עם לבן, כדי שלא ישפיע לרעה על שנים עשר שבטי י-ה, שעומדים לצאת מיעקב.
לבן היה דר בבבל. וזאת מנין לנו? – בגמרא מובא, שהקב"ה הגלה את עם ישראל דווקא לבבל, מאחר שמשם באו
האימהות הקדושות – שרה ורבקה, רחל ולאה.

כדי להתרחק מלבן עבר יעקב אבינו לסוריה. הרמב"ם אומר, שיעקב אבינו חנה בגבול "אחלב", היא חאלב
שבסוריה. יעקב נדד עד לשם, כדי לא לשבת במחיצתו של לבן הרשע, שלא יושפעו הילדים מדרכו הרעה.
הפסוק אומר: "בנערינו ובזקנינו נלך, בבנינו ובבנותינו". תחילה. קודם חינוך הילדים, ורק אחר כך ניתן לתת את
הדעת על הרכוש – "בצאננו ובבקרנו".

דרוש נפלא, ויסוד חשוב בעבודת ה', דרש הרב חיד"א על הפסוק: "אני ראשון ואני אחרון", ובכדי לבאר את דבריו,
נמשיל משל מזמננו אנו:

נכנס אדם לסניף הבנק ומבקש הלוואה", אך המנהל מחמיץ פניו מולו. "לא רק שאי אפשר לתת לך הלוואה",
נוזף בו המנהל, "אלא שעליך לטפל בדחפויות בחשבון שלך! אתה חורג באופן קבוע מהמסגרת".
"אני? מתמם הלקוח.

"כן, אתה, בוא נתחיל לעשות – עכשיו ומיד – סדר בהכנסות ובהוצאות", מכריז מנהל הסניף, ומוציא תדפיס של
שלושת החדשים האחרונים. "ראית מה קורה כאן? אתה חייב לקצץ קיצוץ רציני בהוצאות, שלא תחרוג יותר
מהמסגרת".

במה הוא מקצץ תחילה?

קודם הוא מקצץ, למרבה הצער, בצדקה ובהוצאות למצוות. לעומת זאת, חוג למחול וחוג לכינור וגם שעורי ציור,
הוא משאיר. "חופשה חלומית בחו"ל"? חס ושלום לגעת בזה!

אומר הקב"ה: "אני ראשון" – ראשון לקצוצים. למרבה הצער, קודם מקצצים בדברים שנוגעים אלי.
מקצצים בדברי מצווה, ברוחניות.

העולם עגול הוא, ועל מיודענו מן המשל התהפך הגלגל. מצבו הכלכלי השתפר פלאים. הוא קיבל שדרוג בעבודה,
או שהעסק המשפחתי התחיל לפרוח ולשגשג, או אולי ירושה ענקית נפלה בחלקו מאיזו דודה זקנה.
קיצורו של דבר, המצב הכספי משופר. במה הוא מתחיל להוסיף? – בגשמיות. מחליף את האוטו, קונה רהיטים,
ובמקום חופשה אחת בשנה בחו"ל, נוסע שלוש פעמים. ומה עם הצדקה והמצוות?
בסוף, אחרי שמנדנדים לו, אולי...

"אני אחרון" – אחרון לצדקה ומצוות, לדברים הנוגעים אלי.

הרב חיד"א מספר, שפעם אחת, כאשר הפליג בספינה בים, קמה סערה גדולה. רב החובל הכריז: "רבותי,
כל אלו שיש להם מטענים מיותרים, חייבים להשליך אותם למים. שמיכות, מזוודות, מתנות ובגדים –
הכול חייב להיות מושלך למים, שאם לא כן תישקע האונייה במצולות". אדם אחד היה שם, ריקני ממצוות
וממעשים טובים, והדבר הראשון שזרק – היו התפילין. ה' ישמור.

מן ההכרח לדעת ולזכור, שסדר העדיפויות הוא הפוך – הרוחניות היא מטרת האדם בעולם, והיא החשובה ביותר.
עבורה צריך לפעול ובה צריך להשקיע. הגשמיות טפלה לרוחניות, והיא אחרונה בסדר העדיפויות.

זהו שאמר משה רבנו – קודם "בנערינו ובזקנינו בבנינו ובבנותינו", ואחר כך "בצאננו ובבקרנו".

אדם צריך לשים את החינוך של הילד במרכז, אפילו על חשבון ההתעלות הרוחנית של עצמו. יהודי משכים קום בשבת בבוקר, כדי להתפלל בהנף החמה, וזה חשוב מאוד. הבעיה היא, אם אחר כך הוא שולח את בנו להתפלל לבד. האבא מושיט לילד איזו שקית של במבה וביסלי, מכל הצבעים ומכל המינים, אבל הילד לוקח את השקית, אוכל ושותה ומטייל ברחובות, ולא מתפלל. מוטב שהאב יוותר על תפילה בהנף החמה לצורך חינוך הילד! אם הילד לא יכול לקום בהנף החמה, אל תעיר אותו השכם בבוקר, אל תצער אותו, אלא חכה לו שיקום ויתלבש, ייקח את הסידור ואת הטלית, ותלך ותתפלל יחד איתו. אם יש לך אפשרות, כדאי להדר עוד יותר – תתפלל שחרית בהנף החמה. אחר כך תלך להעיר את הילד, תביא אותו לבית הכנסת, ותישאר לשבת לידו, כדי שיתפלל שחרית כמו שצריך. כשאתה עומד לתפילת עמידה, אל תלך לכותל המזרח ליד ארון הקודש, להאריך שם בתפילה, כשהילד עומד במקום אחר, ומתפלל או לא מתפלל... תעמוד לידו.

חובה גדולה עלינו לשמור על הילדים, כבר מקטנות ממש, שלא יראו חיי מראות אסורים. יש להרחיק אותם מכל דבר פריצות וכיעור, שעלול להזיק להם כשיגדלו. צריך לדעת, שכל ראייה עושה רושם בנפש הילד, ונשאתר איתו לכל החיים. ב"ספר החסידים" מעיר, שכאשר אישה מיניקה את התינוק, ויש לידה ילד גדול יותר, עליה לכסות עצמה כראוי, אפילו שהילד הגדול יותר הינו קטן, עדיין, מראה של חוסר צניעות, אף כאשר הילד רך בשנים, עלול להזיק לו בעתיד (דורש ציון). "ולכל בני ישראל לא יחרין כלב לשונו" [יא, ז].

מעשה שהיה בתלמיד חכם, הפעיל באחת האגודות העוסקות בקירוב רחוקים, שבימי מלחמת 'עופרת יצוקה' נסע אל העיר אשקלון, כדי לקרב ולחזק את רוחם של התושבים. לפתע, בעודו נוהג במכוניתו, נשמעה האזעקה. בהלה גדולה היתה במקום, והתלמיד חכם סטה במהירות לצדי הכביש, כדי לעצור ולצאת לעבר מרחב מוגן, ופתאום קפץ לכביש כלב (שכנראה אף הוא היה מבועת) אל תחת גלגלי הרכב ונדסר.

מיודענו מיהר לצאת מהרכב ולהסתתר, והנה לאחר מספר דקות, כששב אל מכוניתו, ראה מהומה גדולה במקום. היו אלו בעלי הכלב, שביכו את מותו, וחיפשו אחר הנהג הדורס. התלמיד חכם ניגש אליהם והביע את צער הרב ויתנחמו, "האמינו לי, אינני אשם, הפגיעה בכלב היתה בלתי נמנעת. הוא פשוט נכנס אל מתחת לגלגלים. אך אשלם לכם את כל שוויו, ואף אפצה אתכם על עגמת הנפש..."

האנשים, שהיו רחוקים מאד משמירת תורה ומצוות, היו המומים. הם לא העלו על דעתם לפגוש באדם חרדי כה נחמד ויחברמין. לא הספיקו הם וויתרו, ועד מהרה התפתחה שיחה נעימה בין הצדדים, ובסופה, קבעו להיפגש וללמוד תורה בבית המשפחה. על היה זה מפגש חד פעמי. התלמיד חכם המשיך להגיע אל המקום אחת לשבועיים, ולמסור שיעור תורה לציבור הגדול שהצטופף בבית משפחת הכלב. האנשים הביעו את שמחתם הגדולה על שזכו להיכנס בשערי היהדות...

והנה, לאחר מספר חודשים, פנו בני הבית, שעדיין היו רק בתחילת דרכם בתשובה, אל התלמיד חכם והודיעוהו: "החלטנו להפוך את המרתף הגדול שבביתנו ל'מדרשה ליהדות', אליה יובאו מרצים חשובים, ויקרבו את בני השכונה ליהדות. נשמח אם תגיע אלינו מדי שבוע ותמסור לנו דברי חכמה..." "התלמיד חכם השיב בחיוב, אך כאן הגיעה הודעה נוספת מבני הבית: "החלטנו כי שמה של 'המדרשה' יהיה 'זכרון איגור'!", "מי זה איגור?", תמה התלמיד חכם. השיבו בני המשפחה: "איגור הוא זה שממנו הכל התחיל - הכלב האהוב שלנו... אנו רוצים להנציח את זכרו בהקמת בית המדרש על שמו".

רק בדבר אחד הסתפקו, וביקשו לשמוע את חוות דעתו של התלמיד חכם: "נשמח אם כבוד הרב יעזור לנו להחליט, אם לחרוט בשלט ההנצחה שהכלב מת בתאונת דרכים, או שמא לציין שהוא נספה במלחמה..." התלמיד חכם החליט שלא להגיב בינתיים, וניגש אל מו"ר הגאון יצחק זילברשטיין שליט"א ושאל: "האם מותר לי להסכים לדרישתם של בני המשפחה, לקרוא למקום על שם הכלב ובלבד שימשיכו ללמוד ולהתקרב, או שמא זהו ביזיון הקודש, שמקום תורה ותפילה ייקרא על שם כלב...?"

השיב מו"ר שליט"א: מסופר בירושלמי במסכת תרומות (דף מ"ד ע"ב): מעשה באדם שהזמין רב חשוב, והושיב אותו בראש השולחן ליד... כלב. אמר לו הרב ההוא, 'האם הבאתני לכאן כדי לבזותני לעיני הבריות? מדוע הושיב אותי ליד כלב?', השיב לו בעל הבית, 'כלב זה עשה עמי חסד עצום, בעת ששבאי אחד נכנס לעיר, וביקש לגזול ממני את אשתי, נשך הכלב את השבאי, ועל ידי כך ניצלה אשתי. ולכך אני משלם לו כעת את שכרו ומכבדו בכבוד גדול...'.

עוד מובא בירושלמי (שם ע"א): מעשה היה ברועים שחלבו חלב מהפרה, וכשיצאו לרגע, בא נחש וטעם מהחלב ונתן בו את ארסו. הרועים לא ידעו מזה, וכשחזרו ורצו לשתות מהחלב, התחיל הכלב לנבוח בכל מיני צורות, ורצונו היה לרמוז להם שלא ישתו מכלי זה. האנשים לא הבינו את רמזיו, ועמדו לשתות חרף נבחותיו. מה עשה הכלב? קפץ ושתה בעצמו מן החלב, וכעבור מספר רגעים מת. התברר כי היה מוכן הכלב לשתות את הארס ולמסור את נפשו, ובלבד שלא ימותו בעליו. ובפסיקתא דרב כהנא (פיסקא י"א) מובאר שהרועים עשו אחר כך מצבה על קברו, עליה כתב: "נפש הכלב". ועינין עוד במהרש"א (בסנהדרין דף צ"ז.), שכתב כי היכלי נקרא כך על שם שיכולו לבי והוא נאמן לאדוניו.

ומצאנו עוד מעלה בכלב בכך שלא נבח במצרים, ככתוב בפרשתנו (שמות י"א, ז) 'ולכל בני ישראל לא יחרץ קלב לשנו', ולפיכך אמרה תורה בטרפיפה (שמות כ"ב, לו) 'לקלב תשלכון אתו'.

ולכן, נראה שאם רצון המשפחה הוא להתקרב ליהדות, אין זה כל כך נורא אם יקראו למדרשה על שם הכלב, על מנת להמשיך ולהשיב את לב בני המקום לצור מחצבתם, לבלתי ירח ממנו נדח, ולהגדיל תורה ולהאדירה.

הוסיף הרב לספר: בעת בה הייתי מוסר שיעור בדף היומי בבית הכנסת הגדול בחולון, היה מגיע מידי יום ביומו אל השיעור יהודי יקר בשם ר' אלקנה לייסנר ז"ל. הלה, שהיה יהודי נכבד עד למאוד, ונשא במשרה חשובה, נהג בכל יום להגיע אל השיעור עם גמרא ענקית שלא ראיתי כדוגמתה, אותה היה נושא תחת שכמו.

פעם אחת שאלתי אותו: "ר' אלקנה, אני מתפלל מה מביא אותך לשאת עמך את הגמרא הכבדה מבידתך. הלא בבית הכנסת ישנן גמרות רבות, ומדוע אם כן נאלץ אתה לטלטל עימך את הגמרא מן הבית? ואם זאת משום שאתה רוצה ללמוד דווקא מתוך הספר שלך - מדוע גמרא כל כך גדולה...?"

השיב ר' אלקנה תשובה כל כך נפלאה, ומתוך דברי התשובה שלו, אפשר ללמוד אלו מחשבות התרוצצו במוחו. "השיקול שלי, כך אמר, הוא לפרסם כמה שאפשר את לימוד התורה. זו הסיבה שאני משתדל לקחת את הגמרא הגדולה ביותר, כדי לגרום לכך שהכל יראה. כשאני מגיע אל מקום עבודתי עם הגמרא תחת שכמי, רבים פונים אלי ושואלים איזה מן ספר זה, וכך אני מסביר להם ומנסה לקרובם אל לימוד התורה. וכן במשך היום, כשאני נצרך לצעוד ברחובה של עיר, את הגמרא אני מקפיד לשאת עמי, כדי שכולם יראו, ואולי בצורה זו יתעוררו עוד ועוד יהודים להגיע אל שיעורי התורה..."

ואכן, סיים הרב, ר' אלקנה זכה לקדש שם שמים בקרב לבבות רבים, והתרבו ספסלי בית המדרש בזכותו (והערב נא). זכות הלימוד בעלון זו תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל הזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה הזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשוור ז"ל, לע"נ דוד בן כורשיד ז"ל, לע"נ אליהו בן שלום ז"ל, לע"נ יצחק בן ליבה ז"ל, לע"נ שרה בת גוהר ז"ל, לע"נ סוסן בת ויקטוריה ז"ל, לע"נ טובה בת כורשיד ז"ל, לע"נ מסעוד בן פרהנג ז"ל, לע"נ מניזה בת שוקט ז"ל, לע"נ דוד בן רבקה ז"ל, לע"נ אברהם בן עשרת ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ יחזקאל בן מול ז"ל, לע"נ אברהם בן סולטנה ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ לי כהן בת מופין ז"ל, לע"נ מאיר בן עזיה ז"ל, לע"נ אליהו בן מרים ז"ל, ועל"נ כל נפטרי עם ישראל.

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com

לב

שנה לצאת העלון

גליון מס' 1149

העורך: הרב יצחק עידו וובר ארליך שליט"א

מתורתו של הגאון הצדיק רבי משה וובר זיע"א

שבת פרשת בא - י' שבט תשפ"ד - נא לא לעיין בעלון בשעת התפילה ובקריאת התורה

הוראות למעשה על פי השל"ה הקדוש

הוראה למעשה

צ ריך לקרב יהודים לאבינו שבשמים בדרכי שלום ובנועם הליכות ולהזהר שלא לפגוע בהם.

המקור בפרשה: "קדש לי כל בכור פטר כל רחם בבני ישראל". "יש לתמוה מאוד בפרשה זו, כי הנה השי"ת צוהו "קדש לי כל בכור", ומשה רבינו ע"ה הניח מלצוות את ישראל על מצוה זו בזאת הפרשה, וציווה מצוה אחרת, כמו שאמר הכתוב: "ויאמר משה אל העם זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים", ורק אחר כך אמר את פרשת "והיה כי יביאך וכו' והעברת כל פטר רחם".

התירוץ לכך הוא שהמצוה לקדש בכורות היא רק עבור בני ישראל, אבל ה"ערב רב" לא נצטוו על קידוש בכורות, (וכפי שיבואר להלן). מה שאין כן מצות אכילת מצה ואיסור אכילת חמץ, שייך גם לערב רב. חשב אפוא משה, שאם כעת בהתחלת נתינת המצות לישראל הוא יאמר להם מצות קידוש בכורות שאינה שייכת לערב רב, הם יפרקו עול מלכות שמים ויחזרו לסורם. ולכן בגלל רצונו של משה רבינו ע"ה להכניס את הערב רב תחת כנפי השכינה ושלא יבעטו ח"ו

בהקב"ה, לכן התחיל במצוה השייכת גם לערב רב, וזהו שכתוב: "ויאמר משה אל העם" - "העם" זה ערב רב. על ידי כך נתאמת לערב רב שהקב"ה אוהב אותם, כי הוא כולל אותם עם ישראל במצוה הראשונה - היא מצות אכילת מצה. ואחר כך אמר לישראל מצות קידוש בכורות, שזה שייך רק לישראל וכלשון הפסוק: "ויהרוג ה' כל בכור בארץ מצרים על כן אני זוכח לה' כל פטר רחם הזכרים", כי בכורי ישראל נשארו בחיים ומכאן מובן שמצוה זו שייכת רק לישראל ולא לערב רב. (האריז"ל בספר "שער הפסוקים", עיין שם באריכות הדברים ע"פ הסוד).

הוראה למעשה

האדם צריך להשתדל להקפיד שלא לנקוב שמות הלוועזיים של החודשים ושלא למנות את התאריכים על פי מספרם של הגויים.

המקור בפרשה: "החודש הזה לכם ראש חדשים" שימנו אותו ישראל בתורה חודש הראשון וממנו ימשיכו למנות את כל שאר החודשים (שני, שלישי וכו') עד תשלום השנה בשנים עשר חודש, כדי שיהיה זה זכרון בנס הגדול, כי בכל העת שנזכיר החודשים יהיה הנס נזכר. ועל כן אין לחדשים שם בתורה, אלא

נקיי הדעת שבירושלים

המראה שהותיר רושם עז על הילד בן התשע

(שלימים נהיה לרבו המובהק של הרב) והכניס אנשים לחדר היחידות אצל הרבי. ר' אלטר היה אומר לחסידים שביקשו להיכנס: "האם הכנת עצמך להיכנס ליחידות? וכי אתה חושב שכך סתם ניתן להיכנס לרבי?! צריך לעשות הכנות רבות לפני שנכנסים אליו..."

גיל מבוגר יותר נכנס הרב ללמוד בישיבת "תורת אמת" שבירושלים ומשם הוא החל להתקשר לאדמו"ר הרי"צ בקשר הדוק וחזק. אמנם הוא לא נסע אליו (הנסיעות באותם הימים לא היו נעשות באותה התדירות כפי שנהוג בזמננו) אך הוא כתב לו מכתבים רבים והרבי היה משיב לו על כל מכתב ומכתב.

בשנת תש"ו, כשהרב וובר היה אברך צעיר בן עשרים ותשע שנה בלבד, הוא קיבל כתב מינוי מכ"ק האדמו"ר הרי"צ להתמנות למשפיע בישיבת - תורת אמת. בתוך המכתב כתב לו הרבי שעליו ללמוד את ספר התניא ולקוטי - תורה בדרך פשוט בלי פלפולים וכן להחדיד בתלמידים את המודעות של שמירת הזמן. ואכן, על פי הוראות אלה נהג הרב לחנך את מושפעיו עד סוף ימיו.

האדמו"ר הרי"צ רבי יוסף יצחק שניאורסון מליובאוויטש זיע"א

אנשים מכובדים. מראה נוסף שנחרט בלוח ליבו של הרב מאותו המעמד, היה האופן שהרבי קיבל אז אנשים לפגישת "יחידות" עמו. על מפתח הדלת עמד המשפיע המפורסם הגה"ר ר' אלטר שימחויבין

ב - בשבט חל יום ההולולא של האדמו"ר מליובאוויטש רבי יוסף יצחק שניאורסון, האדמו"ר הרי"צ זצוק"ל.

מורנו הגה"צ רבי משה וובר זיע"א היה בן תשע שנים בלבד כשזכה לראות בעיניו את האדמו"ר הרב יוסף יצחק מליובאוויטש זיע"א. היתה זאת בעצם הפעם היחידה שהוא ראה אותו בחייו. במשך השנים שלאחר מכן (עד שנת תש"י - שנת הסתלקותו של האדמו"ר לגנזי מרומים) הם התכתבו ביניהם רבות.

הפגישה המדוברת התרחשה בשנת תרפ"ט, בעת שהאדמו"ר בא לבקר בארץ הקודש. הרבנית חוה - אמו של הרב, לקחה את בנה (שאז כבר התייתם מאביו הגאון הגדול רבי פנחס לייביש זצ"ל) לנפוש בעיר יפו שליד העיר תל אביב, ואז בהשגחה פרטית הגיע לשם האדמו"ר הרי"צ. הופעתו ומראה פניו הותירו רושם עז על הילד בן התשע. במשך שנים הוא היה מספר כיצד הרבי ישב בכיכרה שהיתה רתומה לסוסים ומכובד ערבי מאותם הימים, הלך לפני הכרכרה כשמקל גדול בידו ופינה דרך לכיכרה הכבודה. היה זה מנהג שנעשה באותם הימים עבור

לעילוי נשמת הגאון הגדול רבי מרדכי אהרן בן רבי יוסף חיים שיינברגר זצ"ל נפטר י"ח אב התשע"ט ת.נ.צ.ב.ה.

העלון יוצא לאור לעילוי נשמת 1400 הנרצחים, להשבת השבויים בשלום, לרפואת הפצועים ולשמירת כוחות הביטחון ועם ישראל מכל פגע

בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו וגו' (י, א)

לכאורה צריך ביאור, מה זה נתינת טעם שבשביל זה ילך אל פרעה, והלא מבואר בסוף פרשת שמות (ה, כב) שמשנה רבנו אמר "למה זה שלחתי וגו' והצל לא הצלת את עמך", היינו מכיוון שפרעה עומד במרדו "למה שלחתי", וכאן נאמר שהכבדת הלב הוא הטעם שילך לפרעה, אתמהא. אפשר לומר, שבאמת לא היו ישראל ראויים לגאולה, רק מי הגורם ליציאת מצרים, "כעס אויב, פן ינכרו צרימו ויאמרו ידנו רמה ולא ה' פעל כל זאת" (דברים לב, כז).

ולפי זה יובן המשך הפסוק, שמזה שיש לו הכבדת הלב, זוהי סיבה שתגרום ליציאתם ממצרים. ויהיה פירוש הכתוב כך, "בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו", שכל מה שראה ניסים נעשה יותר רשע, והתקרבה האפשרות של הגאולה.

ועל דרך זה אפשר לבאר מאמר רבותינו זכרונם לברכה (סנהדרין צח): "אין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי", כלומר על ידי שישראל יהיו זכאים, "או בדור שכולו חייב", שרשעת הגויים יגרמו את זה, וכמו שנאמר "פן ינכרו צרימו" וגו'.

וילכו ויעשו בני ישראל כאשר צוה ה' את משה ואהרן כן עשו (יב, כח)

פירש רש"י: "כן עשו, אף משה ואהרן כן עשו". לכאורה איזה חידוש הוא שמשה ואהרן קיימו את דבר ה'?

אפשר לפרש על פי מה שמובא בתשובת הריב"ש (סימן קנז) שהר"ש מקינון אחרי שידע כל הכוונות, התפלל כדעת התינוק. וידוע מאמר הבעל שם טוב נשמתו עדן (בעש"ט על התורה, שמות אות י) שאחרי כל ההשגות שהאדם משיג צריך להיות פתי מאמין. כי הכל כפתיים אצלו יתברך (תניא פרק יח).

וזו הכוונה כאן, שמשה ואהרן עם כל ההשגות שהשיגו, "כן עשו" באמונה פשוטה כמו כל ישראל.

דבר נא באזני העם (יא, ב)

במסכת ברכות (ט, א) איתא: "בבקשה ממך, לך ואמור להם לישראל בבקשה מכם שאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב", יתפרש תיבת 'נא' בשניים, האחד בדיבור ה' למשה, בבקשה ממך, והשני שמשה ידבר לישראל בלשון נא, בבקשה מכם.

אבל רש"י כאן מפרש לפי פשוטו שתיבת נא רק למשה, ומשה יזהיר לישראל.

דבר נא באזני העם

פירש רש"י: "אין נא אלא לשון בקשה, בבקשה

ממך הזהירם על כך".

יש לדקדק, מה צריכים אזהרה שיהיה להם ביזת מצרים, הלא מצינו בביזת הים שלקחו מעצמם בלי אזהרה ולא רצו לעלות מהים, והוצרך משה להסיעם בעל כרחם מהים, ומדוע כאן היו צריכים אזהרה.

וכתב הספרנו: "דבר נא באזני העם וישאלו, שלא ידאגו שמה בסיבת הממון ימסרו עצמן לרדוף אחריהם". והיינו ששאלת כלי כסף וכלי זהב היה לכאורה סכנה גדולה, שעל ידי זה המצרים ימסרו עצמם לרדוף אחרי בני ישראל, וכמו שפירש רש"י (בפרשת בשלח יד, ה): "נהפכו לרדוף אחריהם בשביל ממונם שהשאלום". ולכן היו ישראל מוותרים על כסף וזהב של מצרים, שלא יכנסו על ידי זה לסכנה, משום זה היה משה צריך לדבר אתם בלשון תחנונים כלשון הגמרא, או בלשון אזהרה כפירוש רש"י.

אמנם לאמיתו של דבר, רק בזה היתה תשועתם, שמשום זה רדפו אחריהם המצרים וטבעו בים סוף, שזו עיקר הישועה, וכמו שכתוב "ויושע ה' ביום ההוא את ישראל מיד מצרים", ופירש האור החיים: "ביום ההוא היתה התשועה ולא קודם, הגם שיצאו ממצרים - לא היו בוטחים בעצמן מהם".

וענין זה מלמדנו שלא להרהר אחרי מידותיו של הקדוש ברוך הוא, אפילו שלכאורה מוקשה, ולדעת שרק כשעושים רצונו של הקדוש ברוך הוא מצליחים, ואחרת לא יצליחו.

בעשור לחודש הזה ויקחו להם איש שה לבית אבות (יב, ג)

מובא בטור אורח חיים (סימן ת"ל): "שהעשור בחודש היה בשבת, ולקחו להם כל אחד מה לפסח וקשר אותו בכרעי מיטתו, ושאלום המצרים למה זה לכם? והשיבו לשחטו לשם פסח במצות השם עלינו, והיו שניהם קהות על ששוחטין את אלהיהן, ולא היו רשאים לומר להם דבר".

ויש לבאר על פי זה את הכינוי "שבת הגדול", כי כל שבתות השנה יש בהם ענין של מסירות נפש, שבכניסת השבת צריך שיהיה כאילו כל מלאכתו עשויה (רש"י שמות כ, ט), להתפנות מכל עסקיו ולהיות שבת לה' אלקיך (שמות כ, י). ובשבת זה, היה מסירות נפש גדול, שהשיבו למצרים שבעוד ארבעה ימים ישחטו את אלהיהם.

ועוד יש להוסיף, ששבת זו היא התחלת הגאולה, וישנה עוד שבת שבה נגמרה היציאה ממצרים, והיא השבת של מתן תורה, שבשבת נתנה תורה (שבת פו, ב), והרי כל היציאה ממצרים היה "למען תעבדון את האלהים על ההר הזה" (שמות ג, יב).

ואף על פי כן, שבת זו גדולה מהשבת של מתן תורה, כי בה היה מסירות נפש בפועל ממש. וזהו שבת הגדול, שגדול מכל שבתות השנה ואפילו משבת של מתן תורה.

עוד יש לומר, ששבת הגדול הוא על שם אברהם אבינו שנקרא (יהושע יד, טו) האדם הגדול בענקים. והוא הראשון במסירות נפש, שהמסירות נפש של עם ישראל הוא בירושה מאברהם אבינו עליו השלום, כמבואר בספר התניא (פרק יח).

ועל מסירות נפש זו נאמר (יחזקאל טז, ו) "בדמיק חיי, דם פסח ודם מילה" (רש"י שמות יב, ו). שלכאורה בשלמא דם מילה ניחא שנקרא דמיק, כפשוטו, אלא דם פסח, מה שייך לקרותו דמיק. אלא הכוונה, בשביל שיהיה בזה מסירות נפש כנ"ל. ומסירות נפש זו היתה כמו תשובת המשקל במה שעבדו עבודה זרה במצרים, ובזכות זה זכו לצאת ממצרים.

והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום לחודש הזה (יב, ו)

מובא בראשונים שקשרו את הפסח בכרעי המיטה.

הטעם לזה, אפשר לומר על פי מה שמובא במדרש רבה (שיר השירים פרשה ד, כד): "כדאי הייתה גדירת ערוה עצמה שבזכותה נגאלו ישראל ממצרים".

וזהו הרמז, שיש להם זכות להגאל ממצרים מפני שמיטתם שלמה.

וזה היה כתשובה מישראל על מה שנצטוו לקחת פסח מפני שלא היה להם מצוות; שהרי כדאי היא גדירת הערוה עצמה בכדי להגאל.

אך אף על פי כן ציוה אותם הקב"ה במצוות פסח ומילה, שהן מצוות להתעסק בהם במעשה, ולא רק גדירה בשב ואל תעשה. וכמו שנאמר בילקוט שמעוני (בא רמז קצה): "לכך הקדים לקיחת הפסח קודם שחיטתו ארבעה ימים, לפי שאין נוטלין שכר אלא על המעשה".

ומצות על מרורים יאכלוהו (יב, ח)

בהגדה של פסח מובא, שהלל היה כורך מצה ומרור ואוכלם יחד. ואפשר לבאר זאת על דרך הדרוש, שהנה המצה היא על שם הגאולה, והמרור הוא על שם הגלות, כמו שאנו אומרים בהגדה: "מצה זו שאנו אוכלין על שום מה כו', מרור זה שאנו אוכלין על שום מה כו'".

והלל הזקן היה כורך שניהם ביחד. שאצל הלל הכל היה שווה אצלו, בין לטב בין למוטב. וזהו מדרגת הצדיקים, שיש להם מידת השתוות, כמבואר בשם הבעל שם טוב נשמתו עדן (צוואת הריב"ש סימן ב) שזהו פירוש הפסוק (תהלים טז, ח) שויתיה ה' לנגדי תמיד.

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת שרה גולדה קופמן ז"ל בת הרה"ג רבי אלימלך וובר ז"ל
לעילוי נשמת הרבנית הצדקנית שהייתה מפורסמת במעשי חסדיה הכבירים - מרת יהודית רובינשטיין בת רבי נחום ז"ל - נפטרה בו' ניסן תשע"ג

פתחו לי פתח כחודו של חמט

להניח אותן, וכן תוכל להניחן בכל יום לכמה דקות... אם תעשה כן תזכה בדינך".

"כמה דקות בכל יום..." - חוכך הסוחר בדעתו בקול - "נו, דומני כי לזה אוכל להסכים, ובלבד שאזכה במשפט".

הרבי רמז למשמשו וזה הלך והביא תיק עם טלית ותפילין. הוא הגישו לסוחר בצרוף ברכה לישועה והצלחה.

חלפו ימים. טרדות יומיות כמעט השכיחו את הסוחר האוסטרי ואת מבוקשו. וכשהוא הגיע בשנית לחצר, לא רבים זיהו אותו. כי תדמיתו החיצונית שונתה לבלי הכר. בין הבאים לבית המדרש חדשים גם ישנים, השתחל גם הסוחר האוסטרי, ותחת בית שחיו, אחוז וחבוק היטב שקית טלית ותפילין שקיבל בשעתו מן הרבי.

הסוחר שלבוש היה בהידור כשביקר אצל הרבי לפני חודשים רבים. עכשיו העידו קמטי פניו ועיניו השקועות, על חויה לא פשוטה

היהודי הבלתי מוכר התפלל שחרית עם הציבור, בפינה בבית המדרש, רכון על הסידור ופניו בלתי נראות. לאחר התפילה ניגש אל הרבי, בראש מושפל ביקש דרך תשובה.

קשה היה להכיר ביהודי האורח, בעל הזקן האדמוני, את הסוחר מקדמת דנא - הסוחר שלבוש היה בהידור כשביקר אצל הרבי לפני חודשים רבים. עכשיו העידו קמטי פניו ועיניו השקועות, על חויה לא פשוטה, מעין זעזוע נפשי, שטלטל את חייו.

אלו שניגשו אליו אחר התפילה, הושיטו יד ל"שלום עליכם" והתענינו בו, שמעו מפיו דברים שחילחלו לעומק הנפש.

הוא סיפר על הגעתו הראשונה אל הרבי, כפי הזכורה מכבר, על המאבק הקשה הפנימי להענות לבקשתו של הרבי, ובסופו של דבר על הסכמתו לדבריו, לאחר ששיכנע את עצמו כי בקשה זו לא תשנה מהותית את חייו, ובתמורתה יזכה במשפטו.

וכשהשלים עם הדבר, החל לקיימו, החל להניח תפילין בכל יום לזמן קצר. יום המשפט הגיע והוא יצא זכאי בדינו, למרות אי הסבירות שבדבר. הוא ידע ללא ספק כי רק הבטחתו של הרבי עמדה לו, ומשום כך המשיך גם לאחר מכן לקיים את בקשתו. מדי בוקר בבוקרו, טרם התחיל היום על שאונו וטרדותיו, הסתגר בחדרו, הניח תפילין במאמץ מסוים, ואחר חילוץ, אץ לעמל יומו.

כן עבר יום אחר יום, שבוע אחר שבוע, עד שלפתע, ביום בהיר, לאחר חילוף התפילין והנחתן כדרך במגירת הארון, נעצר ומעין רטט של אי נוחות חלף בו, מה טעם להניח תפילין ולא להוסיף תפילה כלשהי? לבטא את המילים אשר נפשו נכספת אליהן, אפילו בלא יודעים... והלא על בשרו חש את הטובה שהעניק לו רבון העולם, מדוע לא להודות לו?...

וכן הפכה הנחת התפילין לפרק זמן ממושך יותר, המבשר בעמוד 4

כאמור, הוא ביום השבת. אם אסגור את החנות בשבת, אשאר ללא פרנסה..."

בקור רוח "יקי" שכזה הודה בפה מלא כי מחלל שבת הוא רחמנא לצלן, ועוד פרט את הסיבות לכך

אלו ששמעו את דבריו של הסוחר האוסטרי נדהמו. בקור רוח "יקי" שכזה הודה בפה מלא כי מחלל שבת הוא רחמנא לצלן, ועוד פרט את הסיבות לכך... ואם לא די באלה אזר עוז לבקש ברכה לישועה...

מה יגיב הרבי על דבריו? הדריכות ניבטה מהעינים שמסביב. אבל הרבי, בעינים עצומות למחצה, חשב מחשבות אחרות.

"ומה לגבי כשרות?" המשיך הרבי לשאול "האם בביתך מתנהל מטבח כשר? האם נזהר אתה להביא בין כותלי ביתך רק מזונות מותרים?"

הסוחר הניע את כתפיו: "כשרות? עול גדול הוא מדי. טרודים אנו למעלה ראש, ואין לנו, לי ולזוגתי, את הזמן ואת ההרגשים להתמקד במזון על טהרת הכשרות, לחפש בתי מסחר שמוכרים רק כשר, ולהכין את המאכלים בגינונים מיוחדים... הרבה יותר נח לנו להכניס הביתה מן הקרוב ליד".

שקט בבית המדרש, החסידים ששומעים את דו-השיח מרגישים צריבה נוראה בלבם, בושים הם ונכלמים על יהודי מבני ברית הנוהג כגויי הארצות ואינו חש שום בושה לספר זאת בריש גלי לפני שולחנו הקדוש של הרבי.

למרות ההתלחשויות הרבי אינו גוער בו ואינו מסלקו מלפניו. באותה נימה רכה שואל הוא אותו: "תפילין מניח אתה? ותפילות אתה מתפלל?"

"אין לי זמן וסבלנות לזה..." - מהדהדת תשובתו בחלל בית המדרש.

אין כאן שאלה של זכיה במשפט בין סוחרים, המאבק הוא על הצלת נפש מישראל

שקט מסביב, הרבי שקוע ברעיוניו ולפתע מישיר הוא מבטו אל עיניו של הסוחר המרוקן מכל וכל.

"אם תבטיח לי" - אומר לו הרבי - "כי מעתה ואילך תתפלל בכל יום ויום, מבטיח אני לך כי תושע, ותצא זכאי מבית המשפט".

הסוחר אינו ממחר להשיב. בקשתו של הרבי כבדה מדי עבורו.

לעתיד לבוא ידמה יצר הרע לרשעים כחוט השערה, אבל עכשיו במצבו השפל נדמה לו לסוחר כהר גבוה, ואיך ביכלתו לגבור על הר גדול ונורא העומד בדרכו?...

הוא שותק בעוד עיני הרבי עצומות. אין כאן שאלה של זכיה במשפט בין סוחרים, המאבק הוא על הצלת נפש מישראל שעומדת על עברי פי פחת.

לבסוף מתחיל הסוחר לגמגם הברות ששמעותו בקושי: "להתפלל כל יום? איך אמצא את הזמן והסבלנות לכך?..."

אבל הרבי קוטעו: "אשאל לך זוג תפילין, תלמד

בית המדרש המואר, לעת בין ערביים, ישב הרה"ק ה"חקל יצחק" מספינקא, בראש השולחן, וסביבו החסידים, כורים אוזניהם שלא לאבד מילה אחת מדברותיו.

בין לבין נתנו החסידים פיהם בניגון, וצלילים ערבים שזורים בדבקות ובכיסופים התפשטו בחלל בית המדרש.

לפתע פתאום נכנס אורח פנימה; מגולח, לבוש חליפה מחויטת מפוארת ובידו מגבעת אופנתית שהוא מולל בלי משים, בעצבנות.

הנמצאים הביטו בו בפליאה, מה לו עכשיו בבית המדרש ברגעים הנעלים הללו של השתפכות הנפש וקרבת אלוקים?

הוא סקר במבטים נבוכים את פנים בית המדרש ואת החסידים היושבים ועומדים סביב השולחן ביראה ובכבוד, לבושים בבגדים ארוכים כרוכים באבנטים עבים. מבטיו נדדו עד שפגשו את פני הרבי, והוא החל לצעוד לעברו בפסיעות מהוססות.

הוא עצר לנוכח הרבי, ומבט עיניו מושפל ונבוך. שניות בודדות שתק, ובעוד אצבעות ידו ממשיכות למולל את שולי כובעו ביתר שאת, פתח פיו. בתחילה גימגם מעט, העביר משקלו מרגל לרגל, עד שהחל לספר על מטרת בואו, לאחר שהזדהה בשם 'מר הרשמן'.

צרה גדולה מרחפת על ראשו, כי הסתבך בעיסקה גדולה ומסוכנת. הוא עתיד לעמוד לדין ולהשפט, ומתחריו, שאינם יהודים, שכרו עדי שקר להפיל. אם הראיות נגדו יתקבלו בבית המשפט, עלול עולמו להחרב עליו לחלוטין...

אדון הרשמן עצר את דבריו והתנשם עמוקות. הדיבור אודות צרתו הסעיר אותו עד עמקי נפשו. לאחר רגעי דומיה, המשיך.

איני יכול לשמור שבת... את עיקר הכנסותי אני מרוויח בשבת. בסביבת מגורי משולמת המשכורת לעובדים ביום שבת

בצר לו, סיפר, החל לחפש דרכים להחליץ מן הסבך, וכן נודע לו על הרבי מספינקא שהוא אדם רוחני ופועל ישועות גם במצבים שנראים לכאורה אבודים, ועל כן הטריח עצמו עד הנה אולי מכאן תבוא ישועתו...

בסיימו את דבריו השפיל עיניו ועמד כנידון המצפה לגזר דינו.

הרבי חקר אותו במבטיו, ולאחר מכן שאל בלחש:

"האם הנך שומר שבת?"

אדון הרשמן כמו התעורר מחלום בלהות והניד ראשו בחוסר אונים: "לא", אמר בבהילות, "איני יכול לשמור שבת... את עיקר הכנסותי אני מרוויח בשבת. בסביבת מגורי משולמת המשכורת לעובדים ביום שבת. משום כך מתבצעות קניותיהם ביום זה, עם שכרם בידם פונים הם מיד לבתי המסחר ולחנויות, לקניותיהם השבועיות ולפרעון חובותיהם. אי לכך גם בית מסחרי שוקק קונים ביום זה, ועיקר פדיוני,

לעילוי נשמת הבחור החשוב שמואל סגל ז"ל בן רחל שתחי'

לבורא העולם נשא את עינינו

עלינו כל העת לשאת עינינו כלפי בורא עולם ולבקש ממנו שישמור עלינו ויוליכנו לשלום למחוז חפצנו גם אם הדרך לשם לא אמורה לטמון בחובה סכנות.

ניתן להשליך זאת גם לגבי אירועים שיש להם השלכות לכלל הציבור, ובעיקר ובכלל המלחמה לישועת עם ישראל שבשיאה אנו עומדים בימים אלה, אף הן צריכות סייעתא דשמיא, ורק אז נוכל לצלוח אותן בשלום.

ויהי רצון שחודש שבט שאליו נכנסנו וראש השנה לאילנות, ט"ו בשבט שיחול בשבוע הזה, יהיה חודש של שמועות ובשורות טובות ויקריים בנו ראשי התיבות שלו: שמרם ברכם טהרם.

1782-1783 אלוף

החליט אותו האלוף שברצונו לגלוש להנאתו על השלג המרגיע שבדרך כלל אינו צופן בחובו סכנות. אבל אז קרה הדבר שהדהים את כל כלי התקשורת העולמיים וממילא את ה"עולם" כולו: ספורטאי זה התהפך על השלג ונפצע אנושות.

ומה בא זה ללמד אותנו יהודים מאמינים בני מאמינים? אירוע זה בא להמחיש לנו את הפתגם המפורסם שאם לאדם יש את הסייעתא דשמיא הוא יכול לעבור את האוקיינוס הגדול עם ספינה רעועה, ואם אין לו ח"ו את הסייעתא דשמיא, אפילו את מפתן ביתו הוא אינו יכול לעבור. במילים אחרות, עלינו ללמוד מכך שלשום אדם אין ביטוח שיש לו יכולת להישרד ולא להיזקק.

לפני כעשר שנים אירעה תאונת סקי לאלוף העולם המפורסם של מירוץ המכוניות הבינלאומי. מצבו הרפואי לאשורו לא ידוע עד עצם היום הזה. אירוע זה אמור ללמד אותנו מוסר השכל גדול (כפי שכל עניין שמתרחש בעולם בא להעביר לנו מסר בעבודת השם).

מדובר באדם שהתגרה במלאך הממונה על היפך החיים ותמיד נצחו עד עתה. אלוף זה היה שועט במכונית המירוץ שלו במהירות כה עוצמתית עד שכמעט לא הייתה אמורה להותיר לו סיכוי להישאר בחיים.

ואולם הוא תמיד הצליח באיזו צורה שהיא לנתץ את התחזיות הקודרות ולהישאר בחיים ולנצח את יריביו. והנה לפני מספר ימים

פתחו לי פתח כחודו של מחט - המשך מעמוד קודם

הרה"ק רבי יצחק אייזיק ווייס המכונה על שם ספרו "חקל יצחק", בנו של הרה"ק רבי יוסף מאיר, האדמו"ר הראשון לחסידות ספינקא. נולד בשנת תרל"ה, בעיירה ספינקא בחבל מרמרוש, אז בממלכה האוסטרו הונגרית. נודע כרב ופוסק וכתב שו"ת בכל חלקי השולחן ערוך. התפרסם מגיל צעיר בכשרונותיו ובהתמדתו בתורה, בנגלה ובנסתר, וכבר אז החליף שאלות ותשובות עם גדולי הדור, בהם המהרש"ם מבערזאן, רבי יצחק אלחנן ספקטור מקובנא ורבי אברהם פאלאג'י, מרא דאתרא באיזמיר. חסידות ספינקא, הפכה בימיו לאחת משלוש החצרות הגדולות בהונגריה. היו לו אלפי חסידים במרמרוש, בטרנסילבניה ובכל רחבי הארץ.

הרה"ק האדמו"ר הראשון לחסידות ספינקא, רבי יצחק אייזיק ווייס בעל "חקל יצחק" הי"ד עם חסידיו

"חקל יצחק" הי"ד עלה על מוקדה יחד עם מליניו היהודים בשואה.

מסופר כי ברכבת המוות למחנה ההשמדה אושוויץ, מילמל הרבי ללא הרף את הפסוק: "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה".

פסוק זה שהיה על שפתי הצדיק בהתקדשו בסילודין טרם עלותו בסערה השמימה, הפך ברבות הימים להימנונם של חסידי ספינקא.

חסידים מצאו גם רמז במילה "אש" - בגימטריא ספינקא.

די כוחות לפנות עורך לעבר ולעזוב את כל שגיונות חיי הקודמים? "

ומכיוון שזכה לסייעתא דשמיא אכן הצליח, כי הבא לטהר מסייעין אותו.

הבית של הסוחר האוסטרי הפך במרוצת הימים לבית יהודי כשר, ששומרים בו שבת, והולכים בו בדרך התורה הסלולה, בזכות הפתח שפתח לו הרבי הקדוש מספינקא.

"חקל יצחק" מספינקא זי"ע

ותפילה קצרה נלוותה אליה. מילות התפילה והתודה שביטא מר הרשמן בפיו, השפיעו גם על לבו, כי הפה והלב שוכנים כידוע במרחק לא רב.

ולפי שמצווה גוררת מצווה, ומשום שמעט מן הקדושה שאפפה את הסוחר, גרמה לו תחושות חדשות, ורגשי התעלות, החל ברבות הימים להתפלל שלוש פעמים ביום!

לאחר זמן קצר חש לפתע בושע בעצמו. בתחילה שאב אמנם קורת רוח מרובה מן העובדה שזכה לפנות זמן מזמנו ולהתפלל שלוש פעמים ביום, אבל ככל שעברו הימים החל לחוש את המחסור הרוחני שנפשו. ממה נפשך, התיסר בשרעפיו, אם הגעתי להתפלל שלוש פעמים ביום, איך אני עדיין מחלל שבת?! אוכל מזון בלתי כשר... יהודי מאמין בהנהגה העליונה - איכה יוכל הוא לעבור בשאט נפש על מצוותיו של הבורא?

אבל הוא פחד מן השינוי הפתאומי שיתחולל בקרבו על ידי הפיכת אורחות חיי מן הקצה אל הקצה... עליו להתאים את צעדיו לפי הקצב בו יוכל ללכת מבלי ליפול... וכן מצא את עצמו פונה אל השי"ת וקורא אליו מעמקי לבו המיוסר: "הורני ה' דרכיך, פלס מעגל רגלי, תמכני בדרכי החדשה, שנגלתה לעיני רוחי...".

לכל צעד שבביל העולה בית קל, התלוו חששות ויסורים. "האם אצליח להשאר בדרכי? האם יהיו בי

הודעה משמחת:

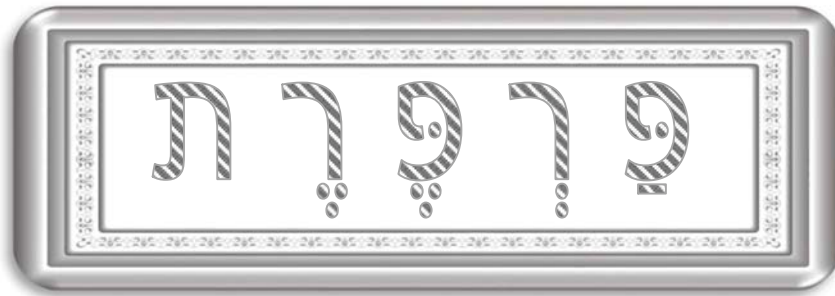
העלון מופיע בחוברת "טועמיה" המופץ חינם במיילים. ניתן להצטרף במייל m025004569@gmail.com

המעוניינים להתפלל על ציונו של המשפיע הגה"צ רבי משה ובר זיע"א - אוהבם של ישראל בכדי לזכות בישועה (ובמיוחד בנוגע לזיווגים וילדים) יגיעו לחלקת הרבנים שבהר המנוחות ובשביל שמוליך לציונו של מרן החיד"א זיע"א ימשיכו להלך עד שימצאו שלט מצד ימין שמציין את מיקום הציון. רבים זכו שם בסייעתא דשמיא לישועה

הודעה חשובה לקוראי העלון: המעוניינים לקבל את העלון למייל שלחם ישלחו הודעה למייל: nafshechem@gmail.com

לעילוי נשמת מורי הדיין הגאון האדיר רבי זלמן נחמיה בן רבי אברהם גולדברג זצ"ל. נסתלק לגזי מרומים בל' אב - א' של ראש חודש אלול התש"פ ת.נ.צ.ב.ה. לעילוי נשמת דודתי עפרה רכלין בת ישראל ז"ל נפטרה ל' סיון ה'תשע"ט ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ
נתנאל בן
ציפורה
ושלמה
רפאל בן
אסתר
ת.נ.צ.ב.ה.

גליון

517

פרשת בא תשפ"ד

מישראל שלא יצא עם פחות מתשעים חמורים לובים טעונים בכספה וזהבה של מצרים... איך קרה דבר כזה? איך ייתכן שהמצרים שכל כך שנאו אותנו, יותר ממה שאנחנו שונאים את הערבי שדפק בדלת, הסכימו להשאיל ליהודים את כל כספם וזהבם, עד כדי כך שבני ישראל רוקנו את מצרים ועשו אותה כמצולה שאין בה דגים?!. התשובה היא: "וה' נתן את חן העם בעיני מצרים!" הקב"ה הינו שליט על החן! אם הוא רוצה שיהיה לאדם חן, יהיה לו חן גם אם זה מעל ומעבר לכל היגיון, גם אם זה לא נתפס בשכל האנושי!

וגם להיפך.

אם הקב"ה אינו נותן את החן לא יעזור כלום. גם אם תעשה את כל ההתייפויות שבעולם – לא יהיה לך חן!

לפני מספר שנים באתי לחנות כובעים לקנות שם קאפעלוטש [כובע]. עמדו שם שלושה בחורים - האחד היה מעוניין לקנות כובע, והוא הביא אתו את שתי החברות שלו, מסדר א' ומסדר ב', כדי שיראו איך הכובע עומד עליו... הרי צריך שהכובע יעמוד בדיוק 'ככה' ולא ככה... צריך לבדוק שהוא עומד מושלם, כמו הריבוע של התפילין... מה אומר ומה אדבר? המוכר אמר לי שהם נמצאים כבר שעתיים בחנות... שאלתי את הבחור לשם מה כל הסיפור הזה עם הכובע, והוא ענה לי: "מה כבודו רוצה? אני אוהב בשידוכים! איני יכול להיראות כמו ליצן! אני צריך להיראות במיטבי, אני צריך לשאת חן..."

אי! אי! אי! שוטה שבעולם! האם אתה בעל הבית על החן? האם אתה יכול ליצור חן? הקב"ה בעל הבית על החן! ברצונו יהיה לך חן וברצונו לא יהיה לך, גם אם תעשה את כל ההשתדלות!

גם את זאת ראו ביציאת מצרים: הקב"ה הינו בעל הבית על החן! נורא נוראות... [מתוך ספר 'יחי ראובן-הגדש"פ']

וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שָׂה לְבַיִת אֶבֶת שָׂה

לְבַיִת (יב, ג)

טעם המצוה הזאת, בעבור כי מזל טלה בחדש ניסן בכוחו הגדול, כי הוא מזל הצומח, לכך ציוה לשחוט

וַיִּתֵּן ה' אֶת זֶזֶן הָעָם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם (יא, ג)

סח הגה"צ רבי ראובן קרלינשטיין זצ"ל: מן בעל 'הקהילות יעקב' 'הסטייפלער' זצוק"ל ביאר, כי ביציאת מצרים ראו שלטון נוסף של הקדוש ברוך הוא - ראו שה' יתברך בעל הבית על החן! אם הקב"ה נותן לאדם חן בעיני הבריות - יש לו חן בעיניהן, ואם הקב"ה אינו נותן - לא יעזור לו שום דבר! הוא לא יישא חן, גם אם יעשה את כל ההשתדלויות שבעולם לנשוא חן. לכן, רק מכיון שה' נתן את חן העם בעיני מצרים, לכן 'וישאילום וינצלו את מצרים' (יב. לז). הרי המצרים היו שונאים מושבעים של בני ישראל. הם ידעו היטב שכל המכות שניתנו על ראשם הם בגלל היידאלאך האלו... הם הבינו שכל הצרות נגרמות להם בגלל היהודים, ושנאו אותם בכל לבם!, ובכל זאת השאילו להם את הדברים היקרים ביותר שלהם.

הבה נתאר לעצמנו מצב מבעית שכזה: אני יושב בביתי, לפתע נשמעות דפיקות בדלת. אני פותח את הדלת ו... על המפתן עומד ערבי, א אראבער, עם כאפייה ושפם גדול... הנשמה שלי יוצאת מרוב פחד, ואני רץ לצלצל למטרה: "הלו! הצילו! הצילו! ערבי בדלת שלי...". לפתע אני שומע את הערבי אומר לי: "רגע! רגע! תירגע! אל תדאג! לא באתי, חלילה, לעשות לך רעה! בסך הכל באתי לבקש ממך טובה. כמובן, רק אם לא קשה לך. אני רוצה שתלווה לי 400 אלף שקלים לשבוע ימים. בתחילת השבוע הבא אחזיר לך את הכסף..."

האם יש מישהו שילווה לו? על פי דרך הטבע אף לא אחד יסכים להלוות לו לא 400 אלף שקלים, לא 40 אלף שקלים, ואפילו לא ארבע מאות שקלים! כך יתנהג כל אחד ששכל ישר בקדקודו!

והנה, במצרים עומדים היהודים השנואים על פתח בתיהם של המצרים ובפיהם בקשה מוזרה: "מוחמד! תוכל להשאיל לי את שעון הזהב התלוי שם על הקיר? את השעון הכבד, שמשקלו עשרה קילוגרם זהב טהור, זה שירשת מסבא של סבא שלך?".

והמצרי משיב: "כן! בבקשה! בכבוד!".

ולאחר מכן מוסיף: "יש עוד משהו שאתה צריך? בבקשה, קח..." הרי חז"ל (בכורות ה:) אומרים, שלא היה אדם אחד

טלה ולאכול אותו, להודיע שלא בכוח מזל יצאנו משם
אלא בגזרת עליון (פ' הרמב"ן)

דמו של אותו טלה ניתן על המשקוף והמזוזות ושמר על עם ישראל מהמשחית, ללמדנו שכשיהודי מאמין שהכל בגזרת עליון, יש כוח באמונה זו לשמור עליו ולהשפיע עליו ישועות.

* * *

מספר מגיד-המישרים, הרב חיים זאיד שליט"א: בואו ואספר לכם מעשה מדהים שאירע לי לאחרונה. ערכתי קניות בצרכנית 'יש חסד' ונעמדתי בתור לקופה לתשלום. מאחוריי נעמד יהודי יקר עם עגלה ודפק לי על הגב: "כבוד הרב היקר, האם אפשר לשאול שאלה?".

- "בבקשה".

- "איני נוהג להשתמש בויזה או בצ'קים ואני מחזיק באמתחתי רק מזומנים. והנה כעת, עשיתי קניות של כיבוד ומיני מתיקה לשבת ב-200 ₪ כפי הסכום שהיה לי באמתחתי. אלא, שממש כעת, בעודי ממתין לתור בקופה אשתי מצלצלת אליי. 'עקב תשמע', היא אמרה, 'תשאיר 100 ₪ בצד, ותעשה את הקניות של 'עונג שבת' רק במאה ש"ח הנותרים'. 'למה?', שאלתי. - 'כי כעת ניגש וועד הבית ואמר לי שהוא כבר מחכה זמן רב ל-100 ₪ של ועד הבית, ואמר שאם לא ניתן זאת היום - זה גזל!. אנא ממך, תקנה לכבוד שבת רק במאה ש"ח ואת השאר נעביר לוועד'. כעת שואל אותי היהודי: "מה לעשות הרב זאיד? - האם להוריד את המוצרים לכבוד שבת קודש לטובת וועד הבית, או להשתמש בכל הסכום לכבוד השבת, ולדחות את התשלום לוועד הבית למועד מאוחר יותר?".

שמעתי את דבריו ואמרתי לו: "בוודאי שאתה חייב לשלם מיד לוועד הבית - הרי זה גזל גמור. אך שמע לי, אם אתה באמת אוהב את השבת הקדושה ומעריך אותה, ובאמת רצונך לענג אותה ולשמח בה, תישאר בתור עם כל המוצרים ותצפה לישועת ה'. במידה ולא תזכה לישועה - תוריד חצי מהמוצרים, אך אם תאמין בה' ותרצה את עונג השבת באמת - בוודאי ה' יתן לך ותיושע".

אורו עיניו משמחה והוא אמר לי: "אתה בטוח, כבוד הרב?".

- "השבת מבטיחה זאת, לא אני".

כך סיימנו את השיחה, והוא חזר לתור מתוך שמחה עצומה ואמונה בה' כי זכות שבת קודש תביא לו ישועות.

בינתיים, רואה אותי עוד יהודי וניגש אליי. אתם מבינים מה זה - רואים רב מוכר בסופר וכולם ניגשים לשאלה וברכה... זה מצוי.

- "הרב זאיד יש לי שאלה בהלכה".

"כן בבקשה, מקווה שאצליח לענות", השבתי. ואז הוא החל לספר: "הסתובבתי כעת כאן בסופר ומצאתי כרטיס של 'יש' המוטען ב-100 ₪ כשאיני יודע של מי הוא - מה עליי לעשות?".

התלהבתי מהעניין ואמרתי לו: "כמובן שתנסה לעשות השבת אבידה. תיגש אל הקופה הראשית ותבקש שיכריזו שם שמי שאבד לו הכרטיס שיפנה אליך".

אותו בחור הלך לקופה הראשית, שם הכריזו כמה פעמים על הכרטיס האבוד, אך אף אחד לא בא לדרוש זאת. הוא חזר אליי שוב ושאל אותי מה לעשות.

"ע"פ ההלכה", השבתי לו, "כיוון שאין לדבר סימנים ואף ניסית להכריז - הרי אלו שלך. אבל אם אתה רוצה לשמוע לי ולעשות בזה חסד עצום - מאחוריי עומד בתור יהודי יקר שחסרים לו 100 ₪ לקניות לשבת. אם תשמע לי, תשמח אותו ותיתן לו את זה בלא שידע ששלחתי אותך ובוודאי תעשה בכך דבר גדול".

"בשמחה כבוד הרב, תודה על העצה", הוא השיב.

הוא ניגש אל היהודי מאחוריי ואמר לו בטבעיות: "תשמע ידידי, מצאתי פה כרטיס של מאה שקלים ואני לא יודע של מי הוא, אולי תיקח אותו בשבילך?".

אותו יהודי מאחוריי שהמתין לישועת ה' קפץ משמחה: "באמת?...! ואווו, תודה רבה לך! שה' יברך אותך!".

הוא לקח את הכרטיס וקנה את כל המוצרים ב-200 ₪ כשהוא מותיר אצלו מאה שקלים לתשלום החוב לוועד הבית.

הוא יצא מהסופר צוהל ושמח, מתקשה להאמין לישועה הגדולה ואמר לי: "הרב זאיד, אתה לא תאמין מה קרה לי. זה סיפור השגחה פרטית מופלאה. האמנתי במה שאמרת, עמדתי בתור והתחלתי לשנן ללא הרף כי השבת היא מקור הברכה, והרי אמרו חז"ל כי 'כל מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה ועד ראש השנה, חוץ מהוצאות שבת וימים טובים, ושליחת בניו לתלמוד תורה - שאם הוסיף, מוסיפין לו'. שיננתי שמה שאני קונה לשבת זה לא ממה שיש לי, אלא זה מאוצר של מתנת חינוך שה' נותן למי שמענג את השבת, אשר היא מקורן של כל הברכות והשפע הגשמי והרוחני, ואז לפתע ניגש אליי אותו אדם ומגיש לי כרטיס טעון בסכום שהיה חסר לי בדיוק. איזו השגחה פרטית, חבל שלא ראית את זה. אתה חייב לספר את זה בהרצאות שלך!".

ואני חייכתי בהתלהבות ועשיתי עצמי כמי שאינו יודע כלל מכל העניין. אך דבר אחד ידעתי, כי לא ממני באה לו הישועה, אלא מכוח אמונתו בקדושת השבת ובמעלתה, אשר היא זו ששילמה לו, כי 'כל המענג את השבת - נותנין לו נחלה בלא מיצרים'.
[מתוך 'טוב לחסות בה']

וְהַגְדִּיתְ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא (יג, ז)

מצוה זו מובאת בתורה ארבע פעמים - כנגד ארבעה בנים, ללמדנו שאת כל אחד מהבנים שעליהם דיברה התורה צריך לחנך באופן שונה - 'חנוך לנער על פי דרכו, גם כי יזקין לא יסור ממנה' (משלי כב, ו).

* * *

סיפר הגה"צ רבי אהרון טויסיג שליט"א: שח לי המחנך הדגול הרב רוזנשטיין ז"ל, מנהל תלמוד תורה 'רזי לי', שהיה מביא את התלמידים להיבחן אצל מרן ה'חזון איש' צוק"ל וראה שם הנהגות מופלאות.

בראש ובראשונה, בנוהג שבעולם שהרב הבוחן - ופה הרי מדובר בגאון הדור, רבן של ישראל, שר התורה והיראה - יושב בראש והתלמידים לפניו. ואילו כאן היה ה'חזון איש' צוק"ל יושב על הספסל בין התלמידים שלימינו ולשמאלו ומולו, כשווה בין שווים.

תמה ע"ז הרב רוזנשטיין בפניו, העיר על כבוד התורה, וה'חזון איש' הפטיר בענוות קדשו בדברי הגמרא: "כגון זה, פתח פיך לאילים (משלי לא, ח) הוא". לפעמים, מרוב מורא ופחד [ודאי הבין שהסבירו להם לפני מי הם עומדים, הכבירו מילים בגדלותו ורוממותו] הם נרעשים ונפחדים וייראו לפצות פה. לכן הוא נוהג עמם בחברות וחמימות, להמיס חומות היראה, מורא הרב כמורא שמים.

והנקודה השניה, ה'חזון איש' היה כידוע מרא דכולא תלמודא והכל היה אצלו כמונח בקופסה בגדר - 'איזהו תלמיד חכם, כל ששואלין אותו בכל מקום ואומר' (שבת קיד.), ובעומק העיון והדקדוק בכל תג. דוגמא לדבר: מעשה בבן ישיבה שלמד דברי התוספות ותמה על קושייתם ואריכות תשובתם. לכאורה, התירוץ פשוט ומובן וקושיא מעיקרא ליתא.

עלה אותו בחור לבית ה'חזון איש'. מובן שמצאו עוסק בסוגיא אחרת, במסכת אחרת. בכל זאת, שאל. שמע ה'חזון איש' בכובד ראש, אכן קושיא קשה כברזל. קם ממקומו, והחל להלך בחדר עם הבחור, הלך ושוב. "קושיא נפלאה. אם זו הקושיא, הלוא התשובה פשוטה ומובנת מאליה. אכן, ודאי. אבל לכשנעיין אפשר לשאול כאן קושיא נוספת, כזו וכזו...".

הבחור השתאה. איך לא עלה בדעתו, וגם לא בדעת התוספות... ואם כך נשאל, שוב אין התשובה הזו מספקת, הלוא כן? אבל, ודאי, אם זו הייתה כוונת התוספות היו צריכים לשאול בצורה כזו וכזו. מוסכם. על כל פנים, התשובה הארוכה של התוספות עונה גם על השאלה הזו.

הבחור נרעש. כזו גאונות, ואופקים חדשים נפתחו לו. ה'חזון איש' ממש הודה לו על שאלתו, והוא שב לישיבה. פתח את

הגמרא לשנן את מה ששמע, ונוכח שבחפזו לא דייק בדברי התוספות, והם אמנם שואלים בנוסח שהציע ה'חזון איש'. אלא שבעדינותו של החזו"א, ומשום שחס על כבודו, לא אמר: "ייתי ספר ונחזה", ולא העמידו על טעותו, אלא נקט באופן מחוכם בקנין תורה של 'מעמידו על האמת, מעמידו על השלום' (אבות פ"ו מ"ו)!

גם בבחינת התלמידים נזהר כל כך בכבודם, ושאל שאלות קלות שכל אחד, גם בעל הבנה שטחית וגם נער חולמני, יכול לענות עליהן. ואם ענו תשובות שגויות היה מתקן כלאחר יד, ומנחה לתשובה הנכונה ומשבח עליה. ובכלל, להשקפתו לא בא המבחן כביקורת על העבר, אלא כהמרצה לעתיד, לעודד ולדרבן. כל זה סיפר לי הרב רוזנשטיין כהקדמה לסיפור הבא...

בשנת תש"ג הגיעו לארץ ילדי טהרן. כאלף ילדים מפולין, רובם יתומים, פליטי מלחמת העולם הנוראה, שהגיעו דרך רוסיה לאיראן. רובם מבתים חרדים. לדאבון הלב, חלק קטן בלבד זכה להיקלט במוסדות חינוך תורניים. הפרשה הסעירה בשעתה ונותרה כאובה. מכל מקום, אחד מהם, נער כבן שתיים עשרה, בא ללמוד בת"ת 'רזי לי'. הרב רוזנשטיין תהה על קנקנו. מה אפשר לדרוש מילד יתום, מסויט מאימי המלחמה, שלא פתח ספר במשך שנים. מבחינת ידיעותיו השתייך לכיתת דרדקים. אבל אי אפשר להשפילו כך. קיבלו לכיתת בני גילו שכבר שחו בים התלמוד, ושכר עברו אברכים שיקדמוהו.

לא ארכו הימים והרב רוזנשטיין ליווה את הכיתה למבחן אצל ה'חזון איש'. היה בדעתו לומר למרן החזו"א, בחשאי כמובן, שנער פלוני הוא מילדי טהרן, זה עתה התקבל ואינו כשיר להיבחן. אבל בהתרגשות ובתכונה הרבה הדבר נשכח ממנו וה'חזון איש' כבר הושיבם סביב השולחן וישב ביניהם וכבר איחר את המועד...

האחד נשאל וענה, וה'חזון איש' כל כך נהנה ושיבח את התשובה והרחיב בה, הכביר דוגמאות וחילק ביניהן והיו הדברים מאירים ושמחים. שאל נער נוסף, והתשובה קלחה. "ומה אם יהיה המקרה שונה במקצת", שאל בתור 'חומר למחשבה'. והאמת, התשובה מדויקת מדברי התוספות. "הבה נשמע", אמר לתלמיד החדש. אפשר היה לחתוך את השקט בסכין. הבחור ישב נבוך, לא ידע מה קא אמרי רבנן... וה'חזון איש' מבהיר: הנה, אמרנו כך וכך. אם נוסף עוד פרט, הרי ישתנה המבט... אבל... שום מבט לא השתנה, מבטו של הילד נשאר זגוגי כשהיה.

ה'חזון איש' קלט שיש כאן בעיה. בנימה אבהית אמר בעצמו את התשובה, סיכם את העניין, מבלי להתיק מבטו מעיני הבחור.

כשסיים, אמר: "תביא בקשה מסכת קידושין". הבחור קם, ניגש לארון והביא את המסכת. "בוא, שב נא לידי" זזו, פינן לו מקום.

לפוניבז', שאלה אחת. ויתירה מזאת, איך הרהיב לקבל על עצמו לימוד חמש מאות דפי גמרא בנוסף לסדרי הישיבה!.

'חייב אדם להקביל פני רבו ברגל' (סוכה כז:). והרב רוזנשטיין עלה למחרת לבית ה'חזון איש'. שאל: "הרב זוכר את אותו מאורע?".

"ודאי, איך אפשר לשכוח", השיב לו ה'חזון איש'.

- "ובכן, אמש ראיתי את הבחור בפוניבז', וקנה אמירת 'אתה הראת' בחמש מאות דפי גמרא. היאומן?!".

אמר ה'חזון איש': "בערב החג שלח הרב מפוניבז' שרצונו להיוועד עמי באסרו חג. אשתדל לברר את העניין".

למחרת היום הגיע אחד מתלמידי ה'חזון איש' להרב רוזנשטיין והודיע שנשלח לקרא לו. הרב רוזנשטיין מיהר לבוא וה'חזון איש' אמר: "שאלתי את הרב מפוניבז'. שמע את שם הבחור, והכביר בשבחו: לא פסיק פומיה מגרסא, וכבור סוד שאינו מאבד טיפה. חמש מאות דף? מילתא זוטרתא היא לגביו!".

המילים נעתקו מפי הרב רוזנשטיין. הלוא הבחור לא ידע מאומה!.

שאל החזון איש: "הזכר אתה איזה דף למדנו?".

- "ודאי, וכי אפשר לשכוח? קידושין דף ל:".

"ובכן, באותו עמוד כתוב שדברי תורה נמשלו לאש, שנאמר: 'הלא כה דברי כאש נאום ד', וכפטיש יפוצץ סלע' (ירמיה כג, כט). טבע האש לשנות לשרוף ולאכול - 'היחתה איש אש בחיקו, ובגדיו לא תישרפנה' (משלי ו, כז). הבחור קרא קטע גמרא ונפשו הזדככה ולבו נפתח. יש בגמרא קדושה מיוחדת, 'הוא יפתח לבנו - בתורתו', על ידי תורתו, 'וישם בלבנו' על ידה 'אהבתו ויראתו'. הבחור קרא דברי הגמרא, והיה לאדם אחר! ומי יודע", הוסיף ה'חזון איש' - "אם התנאים הקדושים שגרסו ברייתא זו לא כיוונו אליו ברוח קדשם!".

והסיפור לא הסתיים. הרב רוזנשטיין סיפר, שכעבור כמה שנים נקלע לישיבה וראה שנושאים ונותנים ומפלפלים בדברי אחד המחברים האחרונים. התעניין, וראה שהמחבר הוא אותו נער מניצולי טהרן. סיפרו שהקים בית נאמן והוא מרביץ תורה בישיבה נודעת ומחבר ספרים בהיקף בקיאות ועומק העיון ובהירות עצומה, והם אבן יסוד בלימוד הסוגיה. במשך השנים חיבר סדרת ספרים על כל המסכתות הישיבתיות, ויש לו תלמידים אינספור מפיו ומפי כתבו.

"רק לחשוב", אמר לי הרב רוזנשטיין, "רק לחשוב מה היה, לו היה ה'חזון איש' מתעלם ממנו במבחן! לא לעג ודחיה, חס וחלילה, רק השלמה עם אי ידיעתו, וחוסר התייחסות!".

[מתוך ספר 'מקרבן לתורה-הגדש"פ]

פתח ה'חזון איש' בדף ל ע"ב והקריא, כשהוא מסביר משפט אחרי משפט: "תנו רבנן", חכמים למדו, "ושמתם", בקריאת שמע נצטוונו על לימוד התורה, "ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם" (דברים יא, יח). הגמרא דורשת לשון נוטריקון: "סם תם", היינו רפואה מושלמת, "נמשלה תורה כסם חיים". משל לאדם שהיכה את בנו מכה גדולה והניח לו רטייה על מכתו. ואמר לו: "בני, כל זמן שהרטייה הזו על מכתך אכול מה שהנאתך ושתה מה שהנאתך ורחוץ בין בחמין בין בצונן, ואין אתה מתיירא. ואם אתה מעבירה, הרי היא מעלה מוגלה". כך הקדוש ברוך הוא אמר להם לישראל: "בני, בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין. ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו, שנאמר: "הלוא אם תיטיב, שאת" (בראשית ד, ז) [ופירש רש"י: אם תעסוק בתורה שנקראה 'לקח טוב' (משלי ד, ב), תתנשא על יצרן]. ואם אין אתם עוסקים בתורה אתם נמסרים בידו, שנאמר (בראשית ד, ז) "לפתח חטאת רובץ". ולא עוד, אלא שכל משאו ומתנו [של היצר הרע] בך, שנאמר (שם) "ואליך תשוקתו". ואם אתה רוצה אתה מושל בו, שנאמר (שם) "ואתה תמשול בו"...

החזו"א קרא והסביר באופן מתוק מדבש ונופת צופים. כשסיים קירב את הגמרא הפתוחה אל הנער. "הבנת", שאל ברוך. הנער הנהן בראשו.

"אז תחזור, בבקשה", והצביע על תחילת הקטע. והנער, כאילו למדו בחברותא, כאילו אין כאן מנהל וחברים, רק הוא וה'חזון איש' והעיניים המאירות והחום הקורן. קרא והסביר, וה'חזון איש' אינו גורע ממנו עניו. והעיניים מדברות, מתפעלות, מדרבנות, תומכות, אוהבות, מביעות אמון, מעודדות.

הוא סיים לקרוא את הקטע, וה'חזון איש' יצא מגדרו: "לא ייאמן! פעם אחת שמעת, וכזה קטע ארוך, וכבר חזרת בכזו רהיטות! מובטחני בך שתהיה לגדול בישראל!".

אח, כמה קרנו פניו! כמה עלתה קרנו בעיני בני כיתתו!

חלפו כמה שנים. כידוע, מתחילים את ההקפות של ליל שמחת תורה בישיבת פוניבז' לאחר סעודת החג. בני ברק היתה אז עיירה קטנה, והרב רוזנשטיין עלה להיכל הישיבה לשמוח עם תלמידיה בשמחת התורה.

יש קהילות בהן מוכרים את אמירת פסוקי "אתה הראת" שלפני ההקפות בסכומי כסף נכבדים לצרכי מצווה או לקופת הקהילה. בישיבה מוכרים את הפסוקים בדפי גמרא אותם מתחייבים הזוכים ללמוד בשנה הקרובה בנוסף לסדרי הישיבה. פתחו במאה ועלו למאתיים, לשלוש מאות וארבע מאות. "חמש מאות" קרא בחור, וזכה. שמו הוכרז, נשמע מוכר. נקרא לעלות ולומר פסוקו והרב רוזנשטיין נרעש: אכן, הבחור ההוא, מילדי טהרן. לא יכול להיות. הרי לא ידע צורתא דשמעתא, לא היה לו סיכוי לשרוד בישיבה קטנה בלי התמיכה שהמנהל ארגן עבורו בתלמוד תורה. איך הגיע

"אור שרה"

ע"ש האישה הכשרה שרה בת לולוה ז"ל

עלון מס' 973

פרשת בא - "האמת תמיד מנצחת"

מה שעשה ויאמר את האמת, אזי אמחל לו, בתנאי שיקבל על עצמו מהיום והלאה שלא לשוב ולעשות כן. אולם מי שיכחיש וישקר, יענש בכפל כפליים! ואבינו היה מקיים את דבריו במלואם. למי מאיתנו שהיה מודה על האמת, לא רק שהיה מוחל אלא אף היה מעניק מטבעות ומתנות כדי לעודדו על אומץ ליבו להודות על האמת, ואת מי ששיקר היה מעניש בחומרה". נהנה השל"ה הקדוש מהנהגתו של אותו אב והוא מסיים וכותב: "קיים אדם זה את הפסוק במשלי 'אמת קנה ואל תמכור', והיה קונה ומקנה את מידת האמת בכסף מלא, על ידי נתינת כסף לבניו, וכך הצליח להחזיר בהם את מידת האמת, עד שהיא הפכה להיות אצלם כטבע נצחי, וכך צריך כל אדם לנהוג עם בניו ותלמידיו".

לעיתים אדם חושש כי אם יאמר דברי אמת ינוק, ובזאת שישנה מדיבורו ינצל. מכאן נשכיל לשנן מידה נעלה זו של אמירת האמת בקרבנו ואל נחשוש כי חס וחלילה תצא תקלה מתחת ידינו בגלל זאת. אם התורה ציוותה אותנו "מדבר שקר תרחק" לא יתכן שבתורה יהיה ציווי המזיק לאדם, השקר נראה כמועיל אך ורק למראית עין אך בסופו של דבר התוצאה לא תסייע לאדם באמירת השקר. הסיפור הבא שלפנינו ימחיש לנו דברים אלו היטב. **מספר הרב צבי וינמן: היתה לי זירה בת חדר וחצי בשכונת בית וגן, שעמדה ריקה. כאשר רציתי למכור אותה התייעצתי עם עורכי דין והם אמרו לי שכדאי לי להצהיר על כך שהדירה תפוסה, כפי שנוהגים רוב מוחלט של מוכרי הדירות הריקות, מאחר שעל זירה שלא נמצאת בשימוש הבעלים משלמים מס שבח, כלומר, מס על ההפרש בין מחיר הקניה למחיר המכירה. כשהבעתי את פליאתי וחששותיי בפניהם, היאך הם מציעים דבר כזה, וכן מה יהיה אם יתפסו אותי, אמרו לי שאין שום סיכוי שיתפסו, כי לעולם לא יידעו שהדירה עמדה ריקה ולפי ניסיונם אין מה לחשוש מזה. אולם אני, שהייתי רגיל לשאול ולהתייעץ בכל דבר עם הגר"ש אלישיב זצ"ל, שאלתי אותו לעצתו ולדעתו. הוא השיב לי והזהיר אותי נחרצות, שעלי לומר רק את האמת ולא לנסות לרמות. כמובן, עשיתי כדבריו. הלכתי לדואר ושילמתי. הקונה שקנה את הדירה היה יהודי חרדי שעבד במס רכוש. הוא פגש אותי ברחוב זמן קצר לאחר מכן ושאל אותי: "תגיד לי, האם יש לך רוח הקודש?! וכי מלאכים הולכים איתך?! הרי רוב מוחלט ממוכרי הדירות הריקות מצהירים שהן תפוסות, ואילו לך יש מזל גדול שלא הצהרת כך - כי לך ארבו וציפו אנשי מס רכוש"... והוסיף והסביר: "אחד העובדים במס רכוש, המקורב ל... (אדם שהרב וינמן ניהל מאבק נגדו על שמירת עיקרי הדת בשליחותם של גדולי התורה) חיכה 'לסגור איתך את החשבון'. הם ידעו שאתה לא מתגורר בדירה, מאחר שהם בדקו את שעוני המים והחשמל והם ראו שבשנים האחרונות לא השתמשו בדירה. היאך ידעת להיזהר מהם?!".**

לא לחינם הציבו גדולי ישראל, בדבריהם ובמעשיהם, את מידת האמת כיסוד בעבודת ה'. שכן, כאשר נתבונן נמצא, כי מידת האמת היא הקו המנחה את האדם בעבודת הבורא, לעומת השקר המנחה את האדם בתאוותיו ונטיות ליבו. אם נרחיק עדי החטא הקדמון ביותר, חטאו של אדם הראשון, נגלה כי זה לא נולד אלא על ידי הנחש. אולם בגין החטא, הטלה זוהמא בנפש האדם, ומני אז שורר היצר הרע בנפשותינו פנימה. השקר שהיה חיצוני לאדם, נהפך איפוא

על הפסוק בפרשתנו **"והעתירו לה' אלקיכם"** (שמות י, יז) כתב הרמב"ן כי כן יאמר פרעה כי משה הוא המעתיר, כי כן אמר לו **"למתי אעתיר לך?"**, **"והעתרתני אל ה'", "אפרש את פפי אל ה'",** כי לא ידבר משה בזה לשון רבים, שלא יוציא שקר מפיו. למדנו מדברי הרמב"ן עד כמה דקדק משה בדיבורו, שלא יצא מפיו דבר שקר חס וחלילה, אף כי מדרך הענווה ליחס את מעשה עצמו בלשון רבים, ואם כן משה הענו מכל אדם יכול היה להכליל עצמו בלשון רבים ולומר "והעתרנו אל ה'". אף על פי כן הקפיד משה לומר בלשון יחיד **"והעתרתני"** כפי שהיה הדבר באמת. וכך מצאנו הרבה בש"ס ומדרשים, עד כמה חייבו רבותינו והפליגו בשבחו, מעלותיו ושכרו, של מי שמקפיד על דבר אמת. כמו שהביא בספר "מעלת המידות":

"כל זמן שהבריות מתרחקין מן השקר ומתדבקין באמת, הקדוש ברוך הוא מושיען, כנאמר (ישעיה פרק סג): 'ויאמר אך עמי הקמה בנים לא ישקרו ויהי להם למושיע' וכל מי שאוהב את האמת, מציל את נפשו מדינה של גיהנום, ולא עוד אלא שמציל כמה נפשות מן המיתה".

וכבר האריכו בזה בספרי המוסר לבאר ולהוכיח, שכל הדובר אמת בלבד ונזהר בכל כוחו שלא להוציא שקר מפיו, מאריך ימים ואינו מת בלא עיתו. וכן כתב ה"חפץ חיים" (שפת תמים) כל הזהיר תמיד במידת האמת, לא רק שמציל את נפשו אלא גם נפש בניו ובנותיו מציל מן המיתה. **וידוע הסיפור המנובא בגמרא (סנהדרין עז.) על אחד החכמים, רב טביומי, שנזדמן למקום אחד ושמו קושטא (אמת בארמית), וכל אנשי המקום דיברו אך ורק אמת ולא שינו בדיבורם. וברכה היתה שרוייה במקום הזה, שלא מת בו אדם קודם זמנו. הגיע רב טביומי ונשא משם אישה ונולדו לו ממנה שני בנים. פעם ישבה אשתו וחפפה ראשה. באה השכנה, דפקה בדת ושאלה עליה. חשב רב טביומי, שאין זה דרך ארץ שתיכנס השכנה עכשיו, ולכן אמר לה שאיננה בבית. מתו לו שני בניו. באו אנשי המקום ושאלוהו: "מאי האי?". אמר להם: "כך היה מעשה. אמרו לו: 'במטותא מינך, פוק מאתרין ולא תגרי בהו מותנא!' (בבקשה ממך, צא ממקומנו ולא תגרה בנו את המוות!)."**

מידת האמת אינה משמשת רק כאבן יסוד בחייו של האדם, היא משמשת כבסיס חינוכו משחר נעוריו. השל"ה הקדוש ייחד לכך אזהרה מיוחדת בדבריו לגבי חינוך הבנים, וזו לשונו (שער האותיות, ד) **"כלל גדול יהיה לאב המייסר את בנו, ושיהיה בטוח שהבן הולך בדרך הישר אף בסתר, שלא בפני האב, יראה בכל כוחו להדריכו במידת האמת. ומספר השל"ה הקדוש, שלאחר שזכה לעלות לארץ הקודש והשתקע בירושלים עיר הקודש, הכיר את אחד מחכמי הספרדים שבירושלים, שהיה איש שכולו אמת והיה רחוק מהשקר כמרחק מזרח ממערב, והוא מעיד עליו שגם אם היו נותנים לו כל הון שבעולם, לא היה מסוגל להוציא מפיו דבר שאינו אמת לאמיתו. עמד השל"ה הקדוש משתומם אל מול המידה הנפלאה שהאיש סיגל לעצמו, ופעם אחת שאלו: "אמור לי נא, כיצד חדרה ונחקקה בעצמותיך מידה טובה זו של האמת, עד שאינך מסוגל לשנות מדיבורך אפילו במעט?" השיב לו החכם הספרדי ואמר: "ידע לך, שכל זאת בא אלי בגלל החינוך היסודי שקיבלתי מאבי. ילדים קטנים היינו, וכדרכם של ילדים היינו רבים לפעמים זה עם זה, וכאשר אבינו היה חוזר הביתה ושומע שהיתה מריבה בינינו, היה אומר, 'ילדים! מי שיודה על**

לחלק מאיתנו, הריהו יושב על מפתחי הלב ומנסה להכשילנו. כמו כן, כל הפיתויים והניסיונות, מדוחי היצר ותועבותיו, אינם אלא שקר גס ומאוס, אשר הדרך היחידה להילחם בהם היא בעזרת מידת האמת. המדרש מסכם זאת במילים נחרצות "כל הדובר אמת, אינו נכשל לעולם!". ומדוע? משום שאם מידתו של היצר הרע, המכשיל את האדם, היא מידת השקר, כי אז המידה הראויה להילחם בעזרתה נגדו אינה אלא מידת האמת. הסיפור הבא שלפנינו ימחיש לנו דברים אלו היטב. כשאומרים אמת אין מה להפסיד. בתקופתו של הגאון רבי שמואל הלוי קאלין זצ"ל בעל "מחצית השקל" העלילו שונאי ישראל על היהודים עלילות דם שהם שוחטים כביכול תינוקות נוכריים כדי לאפות בדמם את המצות לפסח. והנה גם בעירו של ה"מחציל השקל" ניסו הגויים לטפול על היהודים את עלילותיהם המרושעות. המושל שהכיר מקרוב את הגאון כאיש אלוקים קדוש הדובר אמת בלבבו, תמיד השתכנע מדבריו ואף תקע לו כף שאם ינסו להעליל עלילה כזו בעיר ישלח את חייליו לשמור על היהודים. ובאמת, סמוך לחג הפסח נמצאה גופתו של ילד גוי, ולידה סכין. כל העיר היתה כמרקחה נגד היהודים על שהרגו את הילד. כאשר החלו הגויים להתפרע, מיד שלח המושל את חייליו כדי לשמור על היהודים, אבל מאידך ציווה על מפקד המשטרה להשקיף את כל מאמציו בפנינון הרצח, על מנת שתהיה לו אפשרות אחת ולתמיד לברר האם יש בעלילה זו אמת או לא. כבר בתחילת החקירה התברר נתון מדהים. הסכין שנמצאה ליד הגופה היתה שייכת לבעל ה"מחצית השקל", המושל בחמת זעמו קרא אליו את הגאון ונפנף בידו: "איני מאמין למה שאני רואה, אני אהיה הראשון שאהרוג אותך ואת כל בני עמך. נמתין רק למשפט שבו יגזרו את דינכם ולא יישאר מכם שריד ופליט". כמובן, הכניסו את הרב הגאון לבית הכלא. הקהילה היהודית שכרה עבור מורם ורבים את אחד מטובי עורכי הדין. כשהגיע הפרקליט אל הרב, ייעץ לו בראש ובראשונה לכפור בעובדה שהסכין שלו, הזדקף הרב מלוא קומתו והצהיר נחרצות: "זאת לא אעשה בשום אופן שבעולם, הסכין אכן הגיעה מהבית שלנו, אין לי מושג כיצד זה קרה, ובוודאי איני יודע מי הוא הרוצח, אבל אם ישאלני השופט על דבר הסכין, אודה בפה מלא שהיא שייכת לי". עורך הדין שראה ש"אין עם מי לדבר", הבין שכנראה לא יהיה לרב שום סיכוי להינצל, ולכן החליט להתפטר מתפקידו, ותהום כל העיר. נכנסו ראשי הקהילה ופרנסיה לכלאו של רבם, ניסו לשכנעו שיכפור, למענו ולמען משפחתו, ילדיו וכל בני הקהילה, אבל הוא בשלו: "מעולם לא הוצאתי מילת שקר מפי וגם עתה לא אעשה זאת". הגיעה עת המשפט והגויים כבר שפשפו ידיהם בהנאה למראה הטרף הענק שעלה בחכתם. "האם הינך מודה שסכין זו שלך?" שאל השופט, "כן" נשיב הגאון בשלווה. השופט שלא היה שייך לעדת המרעים של שונאי ישראל, מנסה לעזור ל"מחצית השקל", ואומר לו: "הרי אין עדים שסכין זו שלך היא, הדבר הגיע אלינו רק מפי השמועה, אתה יכול להכחיש את הדבר". "אדוני השופט, אני אומר פעם נוספת שהסכין הזו היא שלי, אבל איני יודע כיצד הגיעה לזירת הרצח ומי היה הפושע שביצע את המעשה הזדוני" השיב הגאון הקדוש. ברגע זה פנה השופט אל התביעה ואמר: "ראו רבותי, היש איש אמת יותר מיהודי זה הניצב לפנינו? הרי ניסיתי לעזור לו לזכות במשפט והוא אינו מוכן להיאחז במילה אחת של שקר! האפשר שלא להאמין לו גם בכפירתו במעשה הרצח? אני מכריז על ביטול המשפט וזיכויו של החשוד". קולות צהלה ושמחה נשמעו מפי היהודים שישבו באולם בית המשפט, אך הנה קם התובע ומכריז שיש לו עד המוכן להעיד שהסכין של הרב, אדם זה, סיפר התובע לשופטים, היה משרת בבית הרב ומכיר היטב את כל הסכינים שבבית, כשעלה האיש לדוכן העדים, שאלו השופט: "האם ראית פעם את הסכין הזאת?" "לא" השיב העד "אבל אני מכיר את כל הסכינים שבבית הרב ויכול אני לתת לך סימן מובהק על הסכינים המדוברת, יש

בה חריץ דק לפני החור העליון!". מתבונן השופט בסכין ומוצא את החריץ. פני היהודים חפו. "נו, מה יש לך לומר עכשיו, פונה השופט אל הגאון הממשיך לשבת בשלווה נפשית מופלאה, "אני רוצה לחזור בי מהדברים שאמרת קודם לכן", מכריז ה"מחצית השקל". כעס רב נראה על פני השופטים "האם הינך רוצה להתל בנו? מה אתה חושב, שאפשר לעשות צחוק מבית המשפט, אם כך לחזור מהדברים שאמרת קודם". והגאון ממשיך "אני רוצה לומר לכם שגם עתה אני מודה שהסכין היא שלי, אבל אם לפני כן אמרתי שאיני יודע מי הוא הרוצח, עכשיו אני כבר יודע, והצביע על העד". לפליאת כל הנוכחים, התמוטט העד במקום והודה במעשה הרצח. לשאלת השופטים כיצד ידע זאת, השיב בעל "מחצית השקל" ואמר: "הנכם יכולים לבוא לביתי ולראות שהסכין שנמצאה במקום הרצח היא היחידה שיש בה חריץ. יתר הסכינים הן שלמות, ואם כן כיצד ידע העד שהסכין שבה בוצע הרצח היא זו עם החריץ, הרי הוא עצמו אמר קודם לכן שלא ראה את הסכין לפני מתן העדות..." ה"מחצית השקל" שוחרר בכבוד גדול מכלאו ומאז העריצו המושל בכפל כפליים ושמר על כל נתיניו היהודים. אבל לא כדאי לשכוח את העיקר, "שמאמירת אמת לא מפסידים".

כך אמר שלמה המלך (משלי פרק יב פסוק יט) "שפת אמת תיכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר". מפרש ה"מצודות דוד": "שפת אמת תיכון לעד" - האמת מתקיימת עד עולם, אבל לשון שקר לא תתקיים כי אם עד רגע, רק בעת האמירה, אולם לאחר מכן יתברר השקר. עלינו לדעת, כי השקר אינו רק מאוס ומתועב, אסור בתכלית האיסור ומשוקץ כשרץ. השקר "נתברד" בטבע נוסף ויחודי. השקר הוא חסר קיום. עלול הוא להימשך זמן מה, ואפילו יותר מכך, אולם בשום פנים ואופן הוא אינו עשוי להתקיים לנצח. ביום מן הימים יקרוס כקיר נבוב ועליבותו תיחשף במלואה. אולם כשאומרים את האמת לעולם לא מפסידים. הסיפור הבא שלפנינו ימחיש לנו דברים אלו היטב. הגאון רבי יצחק זילברשטיין, רבה של שכונת רמת אלחנן, סיפר שבישיבת מיר, היה בחור מבוגר שהגיע כבר לגיל 35, אך עדיין לא מצא את זיווגו. באחד הימים הציעו לו נערה בת 26. הוא ניגש אל הרב רפאל שמואלביץ זצ"ל ושאל אותו האם עליו לומר לצד השני את גילו המדויק, או שמא הוא רשאי להפחית מעט מן הגיל. הרב שמואלביץ הבטיח לבחור שהוא ישאל על כך את הגראי"ל. תשובתו של מרן היתה מרתקת: לבחור הזה יש כבר חיסרון אחד, והוא הגיל שלו. האם הוא רוצה שיתווסף לו חיסרון נוסף כשקרן? לכן הוא המליץ למסור לבחור שגיגד את האמת. הבחור אכן אמר את גילו האמיתי, ובסופו של דבר השידוך הסתיים בשעה טובה, עם שבירת הצלחת. הדבר המעניין הוא שלאחר האירוסין, גילתה הכלה את אוזנו של החתן, בכך שהתלבטה מאוד אם לסגור את השידוך והחליטה להכריע על ידי כך שתשאל אותו לגילו. ידעתי את גילך, היא הבהירה לו. ואמרתי לעצמי, שאם תאמר את האמת ולא תשקר אתארס איתך. מכיוון שאמרת את האמת החלטתי שאתה תהיה חתני...

הנה הגמרא (שבת קד.) עמדה על רמז נאה, במילים "שקר" ו"אמת". כי הנה, בעוד אותיות המילה "שקר" עומדות ומתנוודות כולן על רגל אחת, אותיות המילה "אמת" עומדות ביציבות על שתי רגליים. האמת עומדת ביציבות, בקיום אמיתי ונצח, אולם השקר מתנווד ומתנווד, וסופו לקרוס. רמז נוסף יש לקיום האמת ולביטול השקר. והוא, שהמילה "אמת" מורכבת מן האות הראשונה - א, האות האמצעית - מ, והאות האחרונה - ת. והרי זה סימן ליציבות של דבר, כאשר הוא מבוסס על שלוש זוויות שונות. לעומת זאת, המילה "שקר" מורכבת מן האותיות הסופיות בסדר הא"ב, ללמדך שהשקר קרוב אל הסוף, התכלית והביטול ואילו האמת תמיד מנצחת. הסיפור הבא שלפנינו ימחיש לנו דברים אלו היטב. סיפור מעניין אירע בשכונת רמות שבירושלים, בו ישבו קבוצת יהודים כהרגלם בשיעור "דף היומי", אשר בימים

האחרונים הצטרף אליהם משתתף הדור בלבשו, שבעיקר הקשיב ולפעמים גם היה מתערב. באחד הימים, עם סיום השיעור, התעניינו היהודים מנין מגיע אותו יהודי והאם הוא מתגורר בשכונה. התברר שאחת הווילות היוקרתיות ביותר בשכונה היתה שייכת לו והוא נוהג לשהות בה בימי הקיץ. במשך כל השנה הוא מתגורר בחוץ לארץ ומנהל שם את עסקיו הפוריים. במהלך אותה שיחה סיפר אותו יהודי, כיצד הפך ממוכר גרביים לאיש עסקים מצליח. בצעירותו ידע עוני אמיתי. פרנסתו המדולדלת התבססה על מכירת גרביים בשוק. לימים התגלגל לגרמניה, שם החל לעבוד כסוכן של מיכשור למרפאות שיניים. כדי לעסוק בזה הוא לא נזקק להכשרה רפואית, אלא להתמצאות בסוגי המיכשור השונים. מצוייד בידע הנצרך, הוא עבר בין המרפאות כדי לשווק את הסחורה. לא היתה זו עבודה קלה, אבל מכניסה הרבה יותר מאשר מכירת גרביים. בשלב זה החל לתאר בקול ניחר כיצד הקדוש ברוך הוא בהשגחתו הפרטית שלח לו עושר לתוך הידיים ממש. וכך כשדמעות זולגות על לחייו והוא המשיך ותיאר כיצד יום אחד הגיע עם משאית גדולה לבית חרושת ענק שמייצר ציוד רפואי, כאשר היתה לו שם הזמנה של חמישים אריזות. הפועלים העמיסו את הסחורה על המשאית. בתום העבודה הגישו לו חשבונית על חמישים ארגזים. הוא שילם, חתם ופנה למשאית. לפני שעלה למקום שלייד הנהג, הציץ כהרגלו הצצה חטופה בתא הסחורה, ולתדהמתו גילה שהיא עמוסה. מניסיונו ידע שחמישים אריזות לא תופסים כל כך הרבה מקום. "יש כאן הרבה יותר קרטונים ממה שהזמנתי" הרהר. ניגש לבדוק ובחישוב מהיר גילה את הטעות: הפועלים החליפו חמישים בחמש מאות והניחו לו סחורה בכמות של פי עשר. לא חשבתי פעמיים וניגשתי אל בעל המפעל, שישלח מיד פועלים לרוקן את המשאית, שהרי אני לא אהנה מן הגזל. בעל המפעל לא האמין שתתכן טעות כה גדולה, אך לאחר בירור קצר הבין את הטעות וביקש מהפועלים לרוקן את המשאית. התלהב בעל המפעל מאוד שהודיתי על האמת. הוא ידע היטב איזה רווח גדול יכולתי להרוויח ואילו אני כלל לא היססתי בעניין אפילו לרגע אחד. לאחר שהפועלים סיימו את מלאכתם, ביקש ממני להצטרף אליו למחסן גדול בו היו מונחים מספר רב של אריזות פתוחות. מדובר היה במוצרים שונים, שכבר לא היו באריזתם המקורית והמפעל לא יכול היה למכור אותם כסחורה רגילה. וכך הסביר בעל המפעל: "כל כך נהיית לראות את יושרך, החלטתי לתת לך את כל הסחורה הזו במתנה" ושוב החלו הפועלים להעמיס. בעבודתו כסוכן מכירות, הצליח מיודענו לשווק את כל העודפים הללו במחירים טובים וכך החל לעלות על דרך העושר. ויותר מזה הופתע מיודענו בהמשך עסקיו, כשהגיע למפעל מסויים להזמין שם אביזרים שונים. בעודו משוחח עם בעל המפעל ומפרט את המוצרים אותם הוא מעוניין להזמין, שאל בעל המפעל לשמו, וכששמע את שמו, הוא קם ממקומו בהתרגשות והודיע: "לך אני נותן מחירים אחרים, מפני שאתה אדם מיוחד". מסתבר שבאותה תקופה התקיים כינוס מדעי גדול, בו השתתפו מרבית ממנהלי החברות המייצרות אביזרים לרפואה אורתודנטית במדינה. אחד מהנואמים בכינוס היה בעל המפעל הראשון שהתפעל מישרותו של מיודענו אשר סיפר בפני כל הנוכחים את ההתרחשות עם הסוכן היהודי שלו. וסיים בהתרגשות: "מימי לא טעיתי טעות כזו, ומימי גם לא השיבו לי סחורה בערך כזה גבוה". וכך המליץ בפני הנוכחים לתת לו תמיד סחורה במחירים הזולים ביותר משום שזה מגיע לו. ומאז, כך סיפר אותו יהודי בהתרגשות בכל מפעל בו ביקר, הכירו אותו ונתנו לו סחורה במחירי הפסד. ממוכר גרביים הפך לעשיר, ובכל שקל ודולר הוא מרגיש שזה מאת ה' והכל בזכות אמירת אמת...

כן, מדי פעם אנחנו נתקלים בפיתוי לעשות איזו 'קומבינה'. עמוק בלב אנחנו יודעים שזה לא בסדר, אבל אנחנו משכנעים

את עצמנו שזה לא רמאות ולא גניבה, אלא רק קומבינה. הניסיון מלמד שבכסף שאדם הרוויח לא ביושר, אין סימן ברכה. מרמאות רק מפסידים, לפעמים במישרין ולפעמים בעקיפין, אבל אין תחליף לכסף שהשגנו ביושר ובצדק, שבו נראה ברכה והצלחה.

הבה ונראה מהסיפור שלפנינו, כפי שסיפר הרב קובי לוי שליט"א, המוביל אותנו לתובנה, כי אמת יש רק אחת והדבק באמת לעולם לא יכשל...

תמוז. עמוס חום קייצי. תשמ"ב, צהרי היום. בואו חביבי ונטוסה יחדיו על כנפי הזמן 32 שנים לאחור. כאן, העיר בני ברק על ציר ז'בוטינסקי רבי עקיבא. הקיץ הוא אותו קיץ, החום והלהט, הם בדיוק כמו אותה מחבת שמן רותח המונחת על הגז ומשוועת לחלבון ולחלבון על מנת להגישם קרושים יותר ומהבילים יותר, לתינוקות של בית רבן. האברך טהור הלב, גבה-הקומה שמשון מזרחי נע בזריזות לכיוון תחנת האוטובוס, בואכה רבי עקיבא. היה עליו להוציא שלושה קטנטנים מגני הילדים ומן התלמוד תורה, להאכילם, להשקותם ולהשכיבם לישון עד שתשוב רעייתו מבית הספר בו לימדה. האוטובוס הגיע, בין ניגוב זעה במצח ימין, לניגוב הזעה בצוואר, עצר אוטובוס דן, ופתח את דלתו. מזרחי נכנס פנימה הגיש שלוש מטבעות לידי הנהג, קיבל כרטיס וכשעיניו שמוטות מטה ניסה לאתר מקום ישיבה בסמוך. שום דבר לא השתנה בעשרות השנים האחרונות, והצפיפות, הבניברקית, היא בדיוק אותה צפיפות. לפתע, ללא כל התרעה מוקדמת, לחץ נהג האוטובוס בעוצמה על דוושת הגז, והאוטובוס ניתר במרוצה. היחיד שניצב על עומדו במעבר, היה האברך הביישן, שהוטל על צידו וחש מכה עזה וחדה בחלק האחורי של רגלו, זה שממול לבירכו הימנית. הוא חש כאילו סכין נכנס לרגלו. הוא מישש ועיסה את המקום הכואב, וניסה להרגיע את היסורים. ובאמת הפוגה קלה נרשמה בסולם יסוריו. אחרי עשר דקות של טלטולי דרך, הוא ירד מן האוטובוס והתקדם בצליעה איטית לכיוון גני הילדים. הכאב לא פסק. "נו מילא", הוא הרהר "זו רק מכה יבשה תוך יום יומיים הכל יירגע". כשרעייתו הגיעה הוא עדכן אותה באשר לתאונה הקלה במעבר האוטובוס – והיא כמובן המליצה לבקר אצל רופא המשפחה "עכשיו פתוח שם". מזרחי הרגיע את העזר כנגדו והסביר בטוב טעם, כי מכה יבשה מתאדה תוך זמן קצר והכל יישכח וימוג באבק הזמן. ביום השלישי הצליעה הפכה בולטת, הברך סירבה להתכופף ונפיחות בגודל תפוח-עץ בגודל בינוני פילחה את בשרו. זה כאב, אך מזרחי לא מיהר לאף מקום. תקראו לזה דחיינות. רק אחרי חודש כשכלו כוחותיו הוא צלע לכיוון קופת החולים. רופא המשפחה ד"ר חנוך וכסלר הוריד את משקפיו, מישש ארוכות את הפגע, שמע על פרטי האירוע ולחש "מיסטר מזרחי, דחוף, דחוף, דחוף לאורטופד. זה לא משחק ילדים מה שיש לך פה". ד"ר וכסלר צדק, המכה היבשה רק התחפשה ליבשה, אבל במינוחים אורטופדיים היא היתה רטובה למדי, ועוד איך רטובה. למחרת בבוקר, אחרי המתנה בת שעה מול הקליניקה של הפרופסור הידוע שאול שלזינגר, נכנס האברך מזרחי צולע וחושש מן האבחנה הצפויה. שלזינגר חנן את הנפיחות, ואמר: "אדוני הגוש הזה משונה מאוד, ממכה יבשה לא נוצר כזה גוש". מזרחי הובהל לחדר צילומי הרנטגן וחששותיהם של מומחי הרפואה קיבלו אימות חד-משמעי. היבשה, לא יבשה כלל וכלל. הוברר למעלה מכל ספק, שהמכה גרמה לשבר בעצם, ורסיס קטן של העצם חדר לורידי די עבה, וטיפטוף הדם הפנימי גרם לנפיחות דלקתית מאיימת. "ניתוח יידי, ניתוח" פסק הפרופסור "ללא דיחוי, כבר מחר על הבוקר אתה מתייצב ב'תל-השומר', ושיהיה בהצלחה". פרופ' שלזינגר צרף את חוות-דעתו לתיק הרפואי ולחץ קלות את ידו של האברך, אשר דוק של חרדה נמסך בעיניו. ניתוח? ככה, פתאום באמצע החיים. איך אמר ד"ר וכסלר "זה לא משחק ילדים". הניתוח נעשה בהרדמה מלאה. רסיס העצם הוצא, גוש הדם שהצטבר חסם כמה

עורקים, ולאחר שהוסר נרשמה הקלה. מזרחי התעורר אחרי שלוש שעות, וקיבל עדכון מן האחות הבכירה: "הניתוח עבר בהצלחה, אך עליך להגיע אלינו כל יום למחלקה, להמשך טיפול ושיקום, אנו חוששים מהמשך טיפוטף דם מן הווריד הפגוע". אברך כולל צולע, דחוק, מטופל בתינוקות, יוצא מדי בוקר עם מונית הלך, מונית חזור, והפרוטה? כמה כבר פרוטות עודפות יש לאברך כולל? הוא הידק וקיפל היטב את הקבלות בארנקו. אחרי שבועיים נסיעות הלך ושוב, באה בחסדי-שמים רפואה שלמה, הוא צועד כרגיל. חברת "דן" אשמה, ש"דן" תשלם על הוצאות המונית החליט מזרחי. ובצדק רב. מביני עניין יעצו לו לגשת לעורך דין אביחי מורנו שהתמחה בתביעות מן הסוג הזה, הוא ניגש אליו כמובן רק לאחר ששאל מורה הוראה מוסמך שהתיר לו לתבוע את חברת דן. עורך דין מורנו הציץ בתיק הרפואי של האברך מזרחי, שמע את עלילות הארוע והשלכותיו, ושאל את שאלת המיליון דולר: "תגייד לי מזרחי, יש לך עדים למקרה? כאלה שישבו אותך באוטובוס?". "לא, לא חשבתי שעליי לאמץ לי עדים, מדובר היה אמנם במכה כואבת, אך לא העליתי בדעתי שזה יחמיר ויצטרכו עדים" מלמל מזרחי. "מצטער. אם אין עדים אין בסיס לתביעה", חתך עורך דין מורנו. "איך ידחו אותי משפטני החברה? האיש נפל במדרגות, או החליק במקלחת ורוצה לתבוע את חברת 'דן', זה כישלון צפוי מראש ידדי, תצטרך לספוג את עלות המונית על חשבונך". מזרחי יצא מאוכזב לרחוב והחליט: "אפנה במכתב לחברת 'דן' ואסביר להם הכל... אולי תהיה לי שם אוזן קשבת". אמר ועשה. אחרי שבועיים הגיע מכתב תגובה מ"דן": "מכובדנו. חברתנו איננה עוסקת בתביעות כלפינו. עליך לפנות לחברת הביטוח שלנו 'מרגליות', ללשכה המשפטית, שם תוכל להגיש תביעה כחוק. חב' דן. מנכ"ל". למחרת בהפסקת הצהריים, נסע האברך צח-המידות ונקי הכפיים מזרחי, לתל אביב. רח' דיזינגוף. לחץ על כפתור מספר 4, עלה, ויצא למסדרון הארוך. שלט גדול באותיות כחולות קידם את פניו. "מרגליות. הלשכה המשפטית". הוא בחר דלת אחת ונקש עליה. "כן". מזרחי פתח ותחב את ראשו. "סליחה אפשר לדבר איתך?" "בבקשה ענה לו איש גוף מחוייט וכבול בעניבה אדומה, עם סבר פנים-קשוח ובעל עיניים קטנות חשדניות ומזרות אימה. האברך מזרחי הכניס חצי גופו פנימה והחל בקול

אחים יקרים!

מבוייש לתאר את עלילות הארוע. אחרי שתאר את הפגיעה, הצליעה והניתוח, סיכם בלחש "אני מבקש את הוצאות הנסיעה במוניות לתל-השומר במשך שבועיים זה הכל. הנה התיק הרפואי...". "שב בבקשה", פקד עליו אדום-העניבה, והחל לעלעל בתיק הרפואי. "תסלח לי" שאל הגוף "יש לך עדים לארוע?". "לא", מילמל מזרחי. "אז אין לך עדים. ועורך דין שיוכל להיתלות על שביב הוכחה אולי יש לך?". "לא", הפטיר האברך הנבוכ שהבין כי כלתה אליו הרעה, ואת עלות המונית ייאלץ לספוג.. נו מילא. פניו של אדום-העניבה האדימו והתלהטו. "אז אין לך עדים, ואין לך עורך דין, ואתה בא לכאן לבקש כסף מחברת הביטוח?!?! תגייד לי זה לא מצחיק? אתה בן-אדם רציני?". מזרחי ביקש שהאדמה תפער פיה ושתעלים אותו מן הגוף. אולם לפתע נרגע קולו של הגוף. "אוקי בחורציק' תרגע. אומנם אין לך עורך דין, אבל אני אהיה העורך דין שלך". "אתה?" תמה מזרחי. "מי אתה בעצם?". "מי אני?" התנדנד אדום-העניבה על כסאו הנישא, תוך ניפנוף כנפים זעירות של גאוה. "שמי משה סוויצקי, אני היועץ המשפטי הבכיר של חברת הביטוח 'מרגליות', וברגע זה אני עורך הדין האישי שלך. והנה אני מודיע לך באופן נחרץ וחד משמעי: אתה מיסטר מזרחי תקבל לא רק את הוצאותיך על המונית, אלא גם את פיזיוויים על האישפוז, הפציעה, עוגמת הנפש, היסורים, וכל מה שהחוק מאפשר". אם נבוכ ומבולבל היה האברך שמשון מזרחי, אזי באותן שניות התמרה מבוכתו לגבהים בלתי נתפשים. "אינני מבין" ליחשש "אינני מבין". "הסכת ושמע מזרחי, האמת שלך כבשה אותי, אני מאמין לכל מילה שלך, מהראשונה והאחרונה. ואם תשאל מדוע, התשובה פשוטה, למעלה מ-30 שנים שאני שומע עדויות וסיפורים ועורכי דין, ותובעים ומתלוננים וקשקשנים, אבל כנות ואמינות כשלך. לא פגשתי מעודי. שא ברכה, אעמוד עמך בקשר". האברך מזרחי צעד באיטיות לאורך המסדרון הארוך, וניסה לשחזר את השיחה. "אדום-העניבה" דיבר על פגות, הרהר מול דלת המעלית, 'האם יש מציאות שבני אדם ידברו ללא כנות? אם כן אינני מבין מה הוא מצא בי, משה סוויצקי הזה'. מאוחר יותר עלה על אוטובוס 'דן' לכיוון בני ברק והחזיק חזק חזק במשענת. לך תדע, לא בכל יום מבצבץ לך נס שכזה, שכנגד כל הסיכויים!...

בברכת התורה
הרב יואל ארזי

אזור חזקיה

לע"נ רבי חזקיה זרובבלי בן נוריאל זאסתר, זמאיר בן אליהו זמיכל ז"ל

זי"ל ע"י כולל ערב וגמ"ח "דרכי חזקיה" ע"ש רבי חזקיה זרובבלי בן נוריאל זאסתר זצ"ל
ת.ד. 5711 י-ם לפרטים ותרומות: 050-4120812

העלון לעילוי נשמת
זהבה בת רחל ורחל בת שמחה

698

**ניתן לתרום באשראי
בנדרים פלוס:** כולל ערב
המרכזי גילה, עבור כולל דרכי
חזקיה.

**ניתן לקבל קבלה
להחזר מס סעיף 46**

לע"נ הרב מאיר זאב בן משה זצ"ל

סיפור לשבת קודש

איך יתכן?!

מספר הגרי"מ שטן שליט"א, רב שכונת עזרת תורה: 'מי שמכיר אותי יודע, שאיני אדם של מופתים וחלומות, ועם זאת, 'בדידי הוי עובדא'. באותם ימים נחשב היה מצבי הרפואי לקשה. המחלה התגלתה אצלי במעי הגס, והרופאים היו פסימיים אודות דרך הריפוי האפשרית (או נכון יותר: הכמעט בלתי אפשרית).

שלושה רופאים בכירים, ששמום הולך לפנייהם בתחום, שעם כל אחד מהם נועצתי בנפרד, קבעו כי עליי לעבור ניתוח סבוך - שכול הנראה להם, ובהתאם לידע הרב שלהם, הרי שהוא ישנה לחלוטין את איכות חיי, בשל הצורך לכרות את האיבר הנגוע. מבחינתי האישית מדובר היה באסון. לא ראיתי את עצמי מנהל חיים תקינים לאחר הניתוח. מאידך הייתה חובה מוחלטת לעבור את הניתוח, שכן בלעדיו לא יכולתי להמשיך לחיות. כשהבנתי שאין ברירה, קבעתי תור לניתוח. ככול שהתקרב המועד, המתח בקרבי הלך וגבר. חששתי מאד מהתוצאות שלו...

בליל שבת האחרון שלפני התאריך שבו היה עליי לעבור את הניתוח, חלמתי חלום מפתיע, בו הופיע אדם, שאותו ראיתי לאחרונה ארבעים ושתיים שנה קודם לכן. באותם ימים, לפני ארבעים ושתיים שנה, הייתי נוהג ללכת לבקר קשישים גלמודים בבתי האבות שהיו באותה עת בירושלים. הייתי בזמנו קרוב מאד לצדיק רבי אריה לוי זצ"ל, שהיה איש גדול בתורה, והתפרסם בזכות מעשי החסד שלו. בעקבותיו הלכתי לבקר בבתי אבות, ובאחד הימים הבחנתי באחד מבתי האבות בקשיש שיושב וכולו אומר כאב וסבל. פניתי אליו ושאלתי האם אני יכול לסייע לו. הוא השיב בשלילה.

'ובכל זאת מה כואב לך?' שאלתי. הוא השיב, שמזה מספר ימים לא התרוקן, וכל גופו כואב בשל כך. ניגשתי מייד לאחות שהייתה במקום ואמרתי לה: 'יושב אצלכם אדם, שמזה מספר ימים לא התפנה, ואתם לא עושים דבר בנושא?' היא השיבה, שמדובר בבעיה סבוכה, שרק בבית חולים ניתן לטפל בה, והדבר כרוך בעלות כספית. 'הבעיה', הוסיפה 'שפנינו לילדיו ואמרנו להם שייקחו את אביהם לבית החולים, ושם יטפלו בו. הילדים מסרבים וטוענים כי על בית האבות לדאוג לטיפול, ואם יש צורך - גם לממן את הטיפול בבית החולים. הנהלת בית האבות מצידה מסרבת, והאב הקשיש נותר סובל וכואב'. החלטתי לעשות מעשה. הזמנתי אמבולנס וליוויתי את הקשיש לבית החולים. הרופאים טיפלו בו, ויום למחרת כבר יכול היה לחזור אל בית האבות. אני זוכר כיצד לפני שיצאנו מבית החולים, ניגש אליי הרופא שטיפל בו ונזף בי על ההזנחה של 'אבא': 'עוד יום אחד היית ממתין - ולבו היה נפגע. הוא היה נפטר' אמר לי בקול חמו. כיוון שחששתי לחילול ה', הסברתי לו שבאתי בהתנדבות, ומדובר באדם זר עבורי.

באותם ימים הייתי אברך כולל. קיבלתי מלגה של חמש מאות לירות לחודש. ההוצאות עבור האמבולנס והטיפול הרפואי הסתכמו בשלוש מאות לירות. פניתי אפוא להנהלת בית האבות ושאלתי לזהות בני משפחתו של הקשיש. התברר לי שמדובר באדם מוכבד, אב למשפחה ידועה.

פניתי לילדיו של הקשיש וסיפרתי להם את שאירע, וביקשתי מהם את החזר ההוצאות שהיו לי. הם בתגובה טענו, שאינם מבינים מדוע התערבתי בדבר שאינו מענייני, שכן לדעתם תפקיד בית האבות הוא לדאוג לטיפול רפואי לחוסים בו, ולכן אינם סבורים שעליהם לממן את ההתנדבות שלי ולעשות מה שלדעתם היה בית האבות צריך לעשות. השבתי להם שאין כל בעיה, ובחודש הקרוב אסתדר רק עם מאתיים לירות למחייתי ולמחיית בני ביתי.

חלפו מספר שבועות. בכל פעם שהגרי"מ היה מבקר את הקשיש - הודה לו זה מעומק הלב על החסד שעשה עמו. באחד מהביקורים הבחנתי ששוב הוא כאוב. בירור קצר העלה שהבעיה חזרה על עצמה, כמו גם הוויכוח בין ילדיו להנהלת בית האבות. החלטתי לעשות כפי שנהגתי קודם לכן ושוב הזמנתי אמבולנס, הבאתי אותו לבית החולים ושילמתי את כל ההוצאות. הקשיש טופל והוחזר על ידי לבית האבות לאחר שהוטב לו. המעשה הזה חזר על עצמו חמש/שש פעמים, עד שבפעם האחרונה שלחו בניו את אחד החתנים לשלם לי עבור ההוצאות של אותה פעם, ומאז טיפלו הם בבעיה של אביהם.

אישית, שכחתי לחלוטין מאותו מעשה חסד. אבל הנה חלפו ארבעים ושתיים שנה, והאיש מופיע בחלומי ואומר לי: 'נודעה לי הצרה שבה אתה מצוי בימים אלה. באתי בפני בית דין של מעלה ואמרתי להם: 'איך ייתכן שאדם שעשה עמי חסד של אמת והיטיב עמי, ינזק באותו איבר? בית דין של מעלה הכירו בצדקת טענתי, ובאתי לבשר לך שתיכנס לניתוח ותצא ממנו בלי שחייך ישתנו!'

האיש הסתלק, ואני התעוררתי. זכרתי היטב את החלום ואת דמות דיוקנו, וחשתי שמדובר בחלום אמת. הבנתי שהניתוח יצליח, ולא אצטרך לשנות כלל את אורחותי חיי. מאותו הרגע ירדה עליי שלווה, שנמשכת ברוך ה' גם עתה.

הילדים שלי, שבאו שעות אחדות לאחר מכן לבקרני, מצאו אבא שונה לחלוטין מזה שעזבו בליל שבת. הייתי רגוע לחלוטין; שרתי זמירות שבת ושמחת השבת ניכרה על פניי. הם שאלו כמובן מה אירע, ואני סיפרתי להם על אודות החלום. אמרתי, שאני בטוח שהכול יתקיים.

ציניתי באוזניהם באותה שבת, שאני חש שזה הפירוש של הנאמר בתפילה 'זוכר כל הנשכחות'. גם מעשה חסד שנשכח מהאדם, הקב"ה משלם עבורו את השכר לעושהו. גם אם אדם אינו רואה את התמורה מייד, הרי שבבוא העת הוא יקבל את השכר.

הניתוח עבר בהצלחה, כפי שהובטח לי בחלום. אני זוכר את שלושת הרופאים שהגיעו אליי לאחר הניתוח והודו כי אירע לי נס. הם ציינו כי נדהמו לגלות, שעל אף המחלה אין צורך לקטוע איברים חיוניים להמשך תפקוד הגוף ככל אדם. ('האמנתי ואדבר')

אברהם כהן כפול שתיים

סיפר הרה"ג רבי גואל אלקריף שליט"א: בצרפת מתגורר יהודי עשיר בשם כהן. אביו של יהודי זה קבור במקנס שבמרוקו. הוא אמנם רצה לעלות לארץ ישראל, אך הוא נפטר במרוקו וקברו אותו שם. הבן שלו, שכאמור, הוא אחד העשירים הגדולים בצרפת, שילם \$100,000 על מנת להעלותו ארצה ולקברו בארץ הקודש, ולמרות שבצרפת יש צורך לעשות הרבה השתדלויות ולתת שוחד כדי להעביר נפט, הוא הצליח לעשות זאת. הוא ארגן לויה ענקית ומכובדת, ואבא שלו אכן נקבר בהר הזיתים. בהלוויה השתתפו הרבנים הראשיים, שנשא הספדים ושיבחו את בנו העשיר על מאמציו לקבורו. כעבור תקופה מסוימת מגיע מישהו לאותו עשיר ואומר לו: 'הייתי

שכר מצוה

תמן תנינן (אבות ב א) הוי מחשב שכר מצוה. זה כלל גדול לכל היהידות, שהרי אדם טורח יום אחד כדי להרויח עשרה אריות או אפלו פחות, ובשביל רוח של מאה אריות יתרצה לטרח שבוע אחד, ואם יהיה רוח אלף אריות יתרצה לטרח חדש ימים, ואם יהיה רוח אלף זהובים יתרצה לטרח שנה אחת או כמה שנים בכל טרחות שבועולם, יעלו הרים ירדו בקעות ויהיו יורדי הים באניות, לחרב ביום ולקרח בלילה וכנהג רעות רבות העוברות על נפשות הסוחרים אוכלי לחם העצבים, והכל כאין נגדו, נגד תועלת הרוח שחושב להרויח, אולי ירויח. ולפעמים אחר כל העמל והטרח יפסיד ולא ירויח וחוזר וטורח לראות אולי ירויח. ואף אם ירויח שלל רב, הכל הוא הבל ורעות רוח, ומה יתרון לאדם בכל עמלו אף אם כביר מצאה ידו, לא במותו יקח הכל, כי אם את אשר ישלח לפניו מצות ומעשים טובים. ואם תשאל לכל אשר בשם ישראל יכנה, כמה שוה תורה ומעשים טובים, הוא עונה, לא יערכנה כל כסף וזהב שבועולם, וכל חפצים לא ישוו בה. וזה אמת ויציב שכל העושה מצוה כל דהוא, בין במחשבה בין בדבור בין במעשה, בודאי הגמור בלי שום ספק שמרויח רוח רב יותר ממוצא שלל רב. והעובר עברה אחת, בין שעובר על מצות עשה בין שעובר על מצות לא תעשה, הפסדו גדול מאד יותר ממפסיד הון עתק ויותר ממי שמפסיד חייו, זה אמת ברור כשמש, כל ישראל מאמינים בזה. נמצא שמי שעובר על שום מצוה, או עושה כל דהוא עברה בשאט נפש, הרי זה דומה לנוטל כיס של זהובים ומשליכו לים, או דומה למי שמאבד עצמו לדעת. ויפה אמרו רבותינו זכרונם לברכה (סוטה ג, א) אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח שטות. שאין לך שוטה גדול מזה. כזאת החי יתן אל לבו וירוף כצבי ויתגבר כארי לקים כל דהוא דבר טוב, ולברח מכל נדנדו אסור, ועל זה נאמר (משלי ב ד, ה) אם תבקשנה ככסף וכמטמנים תחפשנה, אז תבין יראת ה':

והנה זה שלם מצב ארצה לעלות בהר ה' ולקום במקום קדשו, כי מתוך שלא לשמה בא לשמה, כי בלבבו יבין שראוי לעבד את השם שלא על מנת לקבל פרס, אלא לעשות נחת רוח לפניו דוקא, כי אין שכר גדול בעולם מזה שיתרצה מלך גדול רם ונשא אים ונורא באדם להבל דמה שישרת לפניו ושיהיו מעשיו לרצון ולנחת רוח לפני כסא כבודו, ומה יקר וגדלה משיג האיש אשר מלך בשר ודם חפץ בו והקימו מעפר לעמד לשרת לפניו ומוצא קרת רוח משרותו ומשתעשע בו, על אחת כמה וכמה טובה גדולה היא לנו עד אין חקר ואין תכלית, מה שהמלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא חפץ בנו ומקבל נחת רוח ממעשינו ובונה עולמות על ידי מעשינו הטובים, אלו לא היה אלא שכר זה די לנו והותר. ומי יתן והיה שאם אנו ראויים לאיזה מתן שכר טוב בעולם הזה ובעולם הבא, בזה ישלם לנו שנעשה עוד נחת רוח ליצרנו, שזהו שכר טוב. תדע, שהרי אמרו (אבות ד יז) יפה שעה אחת של קרת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה. ואף על פי כן אמרו (שם) יפה שעה אחת של תורה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא. אשרי אדם מצא חכמה והגיע לידי מדה זו, זה כל האדם: (פלא יועץ)

בטיול במרוקו והגעתי לבית הקברות של מקנס, והתפללתי על הקבר של אבא שלי:

אומר לו העשיר: 'אתה חולם; אני העברתי את הקבר של אבי משם!' אמר לו אותו אדם: 'אני נכחתי בבית הקברות כשאבא שלך נקבר, אני יודע איפה קברו אותו והתפללתי שם!'

נסע העשיר למרוקו וראה שהקבר של אבא שלו אכן במקומו.

הוא מתקשר לחברה קדישא ואומר להם: 'אתם דרשתם ממני סכום כסף נכבד מאוד עבור העברת קברו של אבי, ערכנו לווייה, עשינו קבורה - וכיצד נשאר הקבר במקומו?'

בסוף התברר, שהיו שם שני אנשים בשם אברהם כהן, ובמקום להעביר את אבא שלו העבירו את השני...

הוא החליט שעליו לבדוק מי זה אברהם כהן השני, ובבדיקה התברר לו, שאותו אברהם כהן השני הנו אדם ערירי ומת כרווק, אבל הוא נהג להשתתף בחתונות ולשמח חתן וכלה, וכל המשמח חתן וכלה זוכה לבנות חורבה מחורבות ירושלים, והוא תמיד היה אומר ומבקש מהחתן ומהכלה: 'תברכו אותי שאזכה להיקבר בהר הזיתים בירושלים, אני רוצה לראות כמה חורבות הצלחתי לבנות!...'

ענו לו: 'אתה ערירי, עני מרוד, רווק, יושב פה - איפה תיקבר אם לא במקנס?! אבל כדי להניח את דעתו היו אומרים לו: 'בסדר, אנו מברכים אותך כבקשתך!'

כשהוא נפטר, קברו אותו במקנס, כמובן.

שאלת השאלה: אחרי שהוא נפטר ונקבר, מהם הסיכויים שהוא יצא משם?

והנה הקב"ה הכניס מחשבה בלבו של אותו כהן הגביר שישלם כסף ושלא יגיע לבית הקברות במקנס כדי לוודא שאכן מעבירים את קברו של אביו, ולא את קברו של מישהו אחר, וישלח את אנשי החברה קדישא לעשות זאת, והם יתבלבלו בזיהוי הקבר ויעשו לווייה ויביאו לשם רבנים וידברו דברי תורה ויעשו הספדים - וכל זאת בגלל ברכות שברכו אותו רק כדי לצאת ידי חובה והתפללו על אדם מסכן וביקשו עליו בלי שהאמינו שהתפילה הזו תתקבל!

מכאן ניתן ללמוד על כוחה העצום של התפילה ולראות למה אפשר לזכות בזכות התפילה!!!

בסוף אותו גביר העלה גם את אבא שלו, והיום בהר הזיתים קבורים שני אנשים ששמום 'אברהם כהן'.

(102 סיפורים ששינו לאנשים את החיים)

אנו פונים לציבור הקוראים היקר, אנא תנו לנו כח יכולת להמשיך החזקת הכולל, הגמ"ח והעלון 'דרכי חזקיה', אנו משתדלים שההכנסות יהיו קודש למטרות הללו ואין לנו הוצאות מזכירות, ניקיין וכדו'. **תבורכו מפי עליון!**

לידיו הרבים: בית הוראה יחווה דעת - מענה הלכתי 24 שעות, *6730	
<p>נא לבקש רחמים על ליליאן בת פאני לרפואה שלימה!</p> <p>לרפואה שלימה: מיכל בת שמחה, משה בן רוח, אלעזר בן משה, שולמית בת שושנה, יעקב בן מיכל, תמר בת שרה, אילה בת מרים, יעל בת דבורה, יחזקאל בן ג'ונג'ון, רות בת בתיה</p> <p>לעילוי נשמת: עמנואל בן אירן, זוהר עליזה עיישה בת אסתר, אליהו בן גוהר, רחמים בן חנום בשי, מרדכי בן רבקה, שבתאי יששכר בן דב, דבורה בת צבי, רחל בת זוליקה, רותם בן טליה, חנה בת נושא, מרים בת יוכבד, צפורה בת אסתר, ככב בת גוהר, זמן שרה בת סלטנט, סלטנט בת טאווס, יהודה בן ויקטוריה ראוּבן בן נעמי, משה אהרון בן אסתר, משה בן זוהרה</p>	<p>העלון לע"נ: עזרא בן מזל ואברהם בן רחל</p> <p>להצלחת: שמואל בן דונה, מרגלית בת ג'מילה</p> <p>נא להתפלל לזווג הגון: איתמר בן יהודית, חיים בן זוהרה, משה נחמן בן אוריית, תמר בת יהודית, יוסף עובדיה בן משה, שרה בת לאה, משה בן רשל, רבקה בת רחל, אסתר בת נורית מרגלית, בתיה בת רחל, סיוון בת רחל</p> <p>העלון להצלחה בכל העניינים, לפרנסה ברווח ולזווג הגון ליוסף בן שולה</p>
<p>שדכנית (לבחורים מגיל 30+): א-ה - 21:00 - 22:30 טל: 03-676049 שידוכי "חסדי חיי שרה" בימים ג', ד' ה' בשעה: 21:00-22:00 058-3297225 שידוכים לשם שמים למגור החרדי לנשים: 053-4163681 לגברים: 053-4110655 ניתן לפרסם בתוכנת אוצר החכמה ועוד c95955@okmail.co.il</p> <p>מוהל מוסמך לשם שמים (בחינם) בהמלצת הגר"ש מחפוד שליט"א 0559260027. מוהל מוסמך לשם שמים, תלמידו של הרב אורן: 058-3207037. אברך מוהל מוסמך לשם שמים 052-7646963.</p>	

המשגיה

שיחות, דרשות ומאמרים למגידי שיעור, ולכל דורש ברבים

גליון מס' 122

ערוך מתוך שיעורי לב ארי - ב"ב

פרשת בא - תשפ"ד

עניין של חינוך

” וְרָאָה וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ: ” (ד' יב')

שח הגאון הגדול רבי יששכר מאיר זצ"ל, ראש ישיבת "הנגב": כאשר הרב מפוניבז' עלה לארץ. על פי דרך הטבע היה עליו להיות שבור ורצוף לגמרי, שהרי לאחר המלחמה כמעט לא נותר שריד ממשפחתו ואף ישיבתו חרבה. אולם הרב מפוניבז' ראה את החורבן הרוחני ששרר בארץ ואמר לעצמו: "עליי מוטל להרים את כבוד התורה מעפר ולהקים בארץ ישראל ישיבות קדושות!" הרב מפוניבז' היה אדם חולני. נוסף על כך, באותה התקופה היה קשה מאוד לגייס כספים, ועקב כך הוא "זכה" לבזיונות רבים. אולם הרב לא אמר נואש, וכל מקום תורה שנבנה נראה בעיניו כבניין בית המקדש! הרב מפוניבז' הרגיש כי בני הישיבה מהווים את תמצית חייו, וכאשר ראה אותם יושבים על תלמודם ליבו רחב משמחה. כשדיבר לפני בני תורה על מעלת התורה היה פורץ בבכי נרגש! הרב מפוניבז' זיהה את עצמו עם התורה ועם קידוש השם, כל שאיפתו הייתה להרבות תורה בישראל. אלו היו כל חייו. וכשאדם מגיע למדרגה כזו הוא יכול לחדש חידושים ולחבר ספרים ובכל זאת אין בו כל גאווה, מכיוון שה"אני" וה"תורה" מתמזגים בקרבו לדבר אחד. לאחר שהרב מפוניבז' הקים את ישיבת פוניבז' בבני ברק, הקים הגאון רבי אייזיק ש"ר זצוק"ל, ראש ישיבת סלבודקה, את ישיבתו. רבי אייזיק הצליח לגייס כספים רבים עבור ישיבתו, בה בשעה שבישיבת פוניבז' לא היה מאומה, ועקב כך התעורר החשש שבחורי ישיבת פוניבז' יעברו ללמוד בישיבת סלבודקה, שבה היו תנאים ראויים יותר. מאחר שבני ברק של אותם הימים הייתה מקום קטן, סברו הכול שבקרוב יפנה הרב מפוניבז' אל רבי אייזיק ש"ר ויבקש ממנו להקים את ישיבתו בעיר אחרת, בהסתמך על הטענה כי אין צורך בשתי ישיבות ביישוב כה קטן. ברם, כאשר הרב מפוניבז' שמע כי ישיבה נוספת עומדת לקום בבני ברק, שמח שמחה עצומה. בחנוכה הבית של ישיבת סלבודקה היה הוא מראשי הדוברים ודרש בהתרגשות עצומה על התורה ומעלתה ועל גודל הזכות בהקמת ישיבה נוספת שבה ישבו וילמדו תורה כל היום!!! (לקראת שבת - דרשו)

פְּנִינִים מִשְׁלַח מַלְאָכִים

הבנים – הם המשכיות עם ישראל.

בתחילת פרשת השבוע מספרת התורה, שלאחר שהתרה משה רבינו בפרעה שאם לא ישלח את ישראל מארצו הקב"ה יביא עליו את מכת הארבה, שאל פרעה את משה: "מי נְמִי הַהַלְכִים", והשיב לו משה: "בְּנֵעֲרֵינוּ וּבְנִקְנֵינוּ יִלָּךְ בְּבָנֵינוּ וּבְבָנוֹתֵינוּ צְאֵנוּ וּבְבָקְרֵנוּ יִלָּךְ כִּי חַג ה' לָנוּ" (שמות י, ח-ט). אך פרעה התנגד לכך בכל תוקף ואמר למשה: "לֹא כֵן לָכֵן נָא הַגְּבִרִים יַעֲבְדוּ אֶת ה' כִּי אֲתָה אֲתָם מִבְּקָשִׁים, וַיִּגְרַשׁ אֲתָם מֵאֶת פְּנֵי פְרֹעֶה" (שם, פסוק יא). נמצא שמשה רבינו דרש שיחד עם המבוגרים יצאו גם הילדים, ואילו פרעה הרשע התעקש שרק המבוגרים יצאו לעבוד והילדים יישארו במצרים. והעניין בזה הוא שגם משה רבינו וגם פרעה הרשע ידעו היטב שכל המשכיות קדושתם של בני ישראל תלויה אך ורק בילדים הרכים, כי אם חלילה לא יהיו ילדים שילכו בדרך האבות – מה תועיל קדושת האבות? הלא אין לה שום המשכיות בעולם. לכן פרעה הרשע, שרצה לעקור מן העולם את קדושתם של ישראל חייו, התעקש להפריד בין ההורים לילדים. לא הפריע לו כלל שההורים ילכו לעבוד את ה', ובלבד שהילדים יישארו במצרים וימשיכו לינוק את תרבות מצרים הטמאה, וממילא לא תהיה שום המשכיות בעולם לעבודתם הקדושה של האבות. **פעם הגיע לבבא סאלי זיע"א** ראש ישיבה מפורסם כדי לבקש עצה וברכה בעניין מסויים. לפני שיצא ראש הישיבה מאת פני הקודש הפתיע אותו הבבא סאלי בשאלה אשר הוא לא ציפה לה כלל: "מה מצבם הרוחני של ילדיך היקרים? האם הם שקועים בלימוד ועסוקים בדברים שבקדושה?" אותו ראש ישיבה נפגע קצת מעצם השאלה של הרב והשיב לאלתר שברוך ה' ילדיו מחונכים מאוד ויש להם הרבה יראת שמיים. אך הבבא סאלי לא הרפה ושאל שוב: "האם אתה בטוח בכך? הרי כתוב: 'בְּיָנִים לֹא אֶמְנֹן לֵב, כ', זאת אומרת שאין להאמין לילדים בעיניים עצומות, אלא צריך לבדוק היטב מהו מצבם הרוחני". כעת ראש הישיבה כבר ממש נפגע. 'וכי הרב אינו מאמין בחינוך שנתתי לילדיי? חשב בליבו. אומנם לאחר שחזר ראש הישיבה לביתו, שאלותיו הנוקבות של הבבא סאלי לא נתנו לו מנוח, ולכן החליט לבדוק את הדברים לעומק. ואכן, כשהחל לעשות זאת מצא הרבה "הפתעות" שאפילו לא עלו על דעתו. פתאום התברר לו שילדיו באמת עסוקים גם בדברים לא רצויים, והוא כנראה לא הבחין בכך מחמת שלא היה ערני, אך הבבא סאלי בעיניו הטהורות כבר ראה הכול ורמז לו על כך. וצריכים ההורים להרבות בתפילות, תחינות ובכיות לה' יתברך, שירחם עליהם ויזכה אותם שכל ילדיהם ילכו בדרך הישר והטוב וימשיכו בדרך הקדושה של אבותינו הקדושים, אברהם, יצחק ויעקב. כי לזכות בדבר עצום שכזה, שכל הילדים ילכו בדרך ה' במשך כל ימי חייהם ובפרט בדרך קשה כמו שלנו, זהו לא דבר של מה בכך, אלא צריך לזה זכות עצומה וחסד ה'. ולכן צריך לשפוך על כך הרבה הרבה תפילות ותחינות לה', שירחם עליו ויזכה אותו בדבר עצום שכזה. וזהו שנאמר: "הַלֹּחֵץ יִלָּךְ וּבָכָה נִשְׂא מִשֶּׁךְ הַהָרָע, בֹּא בְּאֵרֶץ נִשְׂא אֲלֵמְתָיו" (תהילים קכו, ו). והיינו שמי שירבה בתפילות ותחינות לפני ה' בבכיות ממש (בבחינת "הַלֹּחֵץ יִלָּךְ וּבָכָה") על זרעו, שתמיד ימשיכו ללכת בדרך הקדושה (בבחינת "נִשְׂא מִשֶּׁךְ הַהָרָע" – המשכיות הזרע), יזכה למה שנאמר בסיום הפסוק: "בֹּא בְּאֵרֶץ נִשְׂא אֲלֵמְתָיו", דהיינו יזכה לראות פרי טוב בעמלו וישמח בילדיו היקרים שמחת עולם מפני מעשיהם הטובים והקדושה הנפלאה שהם משרים בעולם. על כן מוטלת חובה קדושה על ההורים, לחבר אליהם את ילדיהם היקרים ולשתף אותם בכל דבר של מצווה וקדושה שהם עושים, כדי שגם הילדים יקנו את דרך הקדושה מעת היותם קטנים ויתרגלו אליה, ועל ידי כן היא תיקבע בעומק ליבם ולא יניחו אותה לעולמי עד, כמו שנאמר (משלי כב, ו):

"חֲנֹךְ לְנֶעֶר עַל פִּי דָרְכּוֹ, גַם כִּי יִזְקֶנָה לֹא יִסּוֹר מִמֶּנָּה."

מערכת שיעורי לב ארי – שיעורים שבועיים לאור הפרשה מפי הרב אריה יוסף שליט"א

מעשה שהיה...

הבריחה מתימן! \ ספורים על רבנו אבא שלום שבזי זצ"ל

הילולא דצדיקייא

הילולת רבנו
הצדיק רבי
אבא שלום
שבזי זצ"ל
זיע"א
(ט' שבט)

הצדיק מארי אבא שלום שבזי זצ"ל- נולד בכפר נגיד אלוליד שבתימן בשנת ה'שע"ט . בהיות כבן 15 נתייתם מאביו ולאחר שנים מועטת התייתם אף מאמו ונאלץ (לקחת על עצמו את עול כלכלת משפחתו. במהלך נדודיו הגיע לצנעא ושם למד בישיבה של חכמי העיר. בהמשך עבר לשבו ולאחר מכן לתעוז, שם בנה בית כנסת ומקווה והתפרנס מאריגת טליתות. בשנת ה'תל"ט גזר האימאם 'אלמהד בן חסן אלקאסי' שמד על יהודי תימן, אך לבסוף הומרה הגזירה בגירוש. במסגרתה גלו למדבר מוזע. כל חייו חי חיי עוני ומחסור. השקיע את כל כולו בעסק התורה הקדושה ונעשה בקי בה. גאון בנגלה ובנסתר. מלומד בניסים. בעל רוח-הקודש. רבים סיפורי המופתים וישועת שנעשו על ידו. ידע את יום פטירתו והכין את תכריכיו וכל הדרוש לקבורתו. נפטר סמוך לחשכה מסופר כי עמדה השמש לשני תלמידיו בשביל שיספיקו לקברו לפני השבת. נפטר בערב שבת ט' בשבט ה'ת". ציונו נמצא על צלע ההר בכפר אל-מגרבה (תעוז). חי כ 91- שנים. עד היום ציונו הפך למוקד עליה לרגל ורבים נושעו שם. שמו הונצח בשמותיהם של בתי כנסת רבים של העדה התימנית וכן ברחובות ובשכונות הנושאים את שמו. ת.נ.צ.ב.ה. וזכותו העצומה תגן עלינו אמן.

מעשה ביהודי ירא שמים מתעזו שבתימן, ושמו שמעון סינואני. אשתו נפטרה והשאירה ילד כבן עשר שנים, ושמו מעודה. תפסוהו המסלמים לשמד, כחק האיסלאם בתימן, המספח יתומים לדתם. אך המשפט האסלמי קובע, שאין לשמד ילד, שאינו בר דעת בעל כורחו. והילד דבק בכל עוז בדתו. בקשו להאכילו נבלות וטרפות - ולא אכל. דרש אוכל מבית אביו. קבע הואזיר שיפלא בבית האסורים, ויביאו לו אוכל מבית אביו עד הגיעו לבגרות. נכלא בבית הסוהר וסבל ענויים נוראים, אך מדתו לא זו. פתוהו בהבטחות מפליגות, ולא הסה און. ראה אביו ואמר לנפשו: 'הן הילד - ילד הוא, מי יודע, מה יעשו שנות הנתוק מלמוד התורה ומחיי קהלה? מי יודע מה יעוללו היסורים ויחוללו הפתויים? עלה לקברו של הצדיק רבי שלום שבזי זצ"ל, קרא תהלים בקול בוכים ובקשו להמליץ במרום על בנו, שינשע. מרב בכי - נרדם. בא אליו אבא שלום שבזי בחלום ואמר: "אל תדאג. בנד יצא מבית כלאו, ובגיננו ישתחררו אסירים רבים". קם שמעון סינואני שמה, ושב לעירו. פעבור שלושה ימים ירד גשם זלעפות. מטרות נתכו בעז, הציפו בתים וקעקעו יסודות. בשל השטפון קרסה חומת בית הכלא - שתי אמות רחבה - ונפרצה שנוצרה ברחו אסירים רבים, ביניהם הילד מעודה. באישון לילה הדפק על דלתו של בית אביו ואמר בהתרגשות: לא הגשם הפיל את הקיר. בעיני ראיתי זקן אחד פורץ את הפרצה, נטלני בידי ואמר לי: 'בגללך שחררתי אסירים רבים'. לך לאביך ואמר לו לבל יפחד, שוב לא תפול ביד הארורים. אך אמור לו, לבל יברח אותך ישר לעדן. אמור לו לקחתך לכפר אל פזיעה, שם תתחבא, עד שיתיאשו הרשעים מהחיפוש אחריך, ואז יברחו לעדן". בו בלילה, בגשם שוטף, הברח האב את בנו לכפר אל פזיעה, ושב לביתו לפנות בקר. רק נכנס למטותו, ושוטרים נקשו על הדלת לחפש את בנו. משלא מצאוהו נטלו את האב לחקירה. טען שהיה כל הזמן במטותו, וכדברי הפתגם: "בזמן שחד מקבל, הניס עומד" - שחרר מפל אשמה, ושב לביתו. לאחר זמן הודיעוהו - הילד הוברח לעדן. הצטרף אליו האב, ושניהם עלו לארץ ישראל... (מתוך העלון פניני הצדיקים בשינויים קלים).

אופק חדרה

כניסת שבת	16:31	ציאת רבינו תם	17:41
לוח מקומי	18:15	אור החיים	18:07
	17:35		16:43

ויסבורד את כל ספר התהילים, ושום דבר לא זז. עד שהגיעה הפעם החמישית - ואז הגיעה הישועה. ומה התברר? ההתנתקות המוחלטת שלו למשך שעות ארוכות מהטלפון כדי לקרוא את כל ספר התהילים פעם אחר פעם - היא שגילגלה את הישועה!

שמעתי מרבי אלימלך בידרמן שליט"א רעיון נפלא: בפסוק "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו", יש שבע מילים ועשרים וארבע אותיות. עלינו להודות לקב"ה "עשרים וארבע - שבע", על החסדים הגדולים שהוא עושה לנו "עשרים וארבע - שבע"...

בכל עת ובכל שעה, גם כשאנו שרויים בחושך ואפלה, הקב"ה עוטף אותנו בחסדים גדולים. איננו רואים זאת, כי החושך מכסה ומסתיר אותם. אך כשמסתלק החושך, רואים בבת אחת ישועות גדולות. אז מתברר כי לרגע אחד לא עזב הקב"ה חסדו מאיתנו, כל העת היינו עטופים בחסדיו הגדולים.

רבי ברוך שמעון שניאורסון זצ"ל, ראש ישיבת טשעבין, היה נכדו של רבי שמעון אלטר פרנקל-תאומים. סבתו של הרב שניאורסון סיפרה, שבנערותה הם התגוררו בדירה שכורה שהיתה בבעלותו של גוי פולני. יום אחד הגיע בעל הדירה ואמר להם: "אינני מוכן יותר לאפשר לכם לגור בדירה בשכירות. אני נותן לכם אפשרות לרכוש את הדירה במחיר שאני אקבע, ולא - עליכם לפנות את הדירה לאלתר".

מצבם הכלכלי היה קשה, הם חיו בעוני ובדחקות. לקנות את הדירה - אין להם אפשרות. ואם כן, הם אמורים להיות מושלכים לרחוב. בחוץ קור מקפיא ושלג כבד. הם היו אובדי עצבות. מה יעשו? היכן יגורו?

הם דיברו על ליבו של הגוי, אך לשווא. ככל שניסו לרצות אותו, כך הקשיח את ליבו. נתנו לו בקבוק וודקה, אולי זה מה שישכנע אותו, אך גם זה לא הועיל...

אם לא די להם בצרה הזאת, נחתה עליהם צרה נוספת. אחת מתושבות העיר העלילה על סבתו של הרב שניאורסון עלילה שפלה והפיצה את העלילה בכל העיר. אין לתאר את הצער ועוגמת הנפש שהדבר גרם לה. לא די שעומדים לזרוק אותם לרחוב, היא גם סופגת ביזיונות איומים. היא היתה שרויה בצער נורא ולא חדלה מלמרר בבכי, והנה בלילה הופיע אביה בחלום. הוא פנה אליה בחמלה: "ביתי, מדוע את עצובה כל כך? למה את בוכה?"

אמרה לו: "איך לא אבכה? תראה את מצבי הנורא. אנא, עמוד לפני כסא הכבוד ובקש עלי רחמים".

אמר לה: "היעלה על דעתך שלא עשיתי זאת?! דעי לך שבשמים נגזרה עליך מיתה. אני התחננתי עליך לפני הקב"ה והצעתי לפדות את מיתתך בכסף, שהרי עני חשוב כמת. בשמים קיבלו את בקשתי והוחלט שהדבר יעשה על ידי בעל הבית הגוי, שידרוש מכם לצאת מדירתו ולהותירך בחוסר כל. אולם אז באה מידת הדין ואמרה שממון אינו מספיק, שכן גם הנשמה צריכה להיענש, ואז הוחלט להביא עליך ביזיונות, שיחליפו את עונש המיתה".

היא התעוררה משנתה ופניה מאירות. כעת הבינה שעליה להודות לה' על הצרות שתכפו עליה, כי הן הצילו אותה ממותה! חשבה בליבה: אוי, כמה מתוקות הצרות...

זמן קצר לאחר מכן הופיע הגוי בביתם ואמר כי החליט לשנות את דעתו והסכים להשאירם בדירה בשכירות. לא חלף זמן רב והאשה המעלילה הודתה בדבר והתנצלה בפניה, והכל בא על מקומו בשלום.

המעשה הבא אירע עם רבי משה סולובייצ'יק זצ"ל: ביום בהיר אחד אחיו נעלם. רבי משה, שלמד בישיבה של רבי ברוך בער זצ"ל, לקח אופניים ויצא לחפש אחריו בכל העיירות בסביבה. רק לאחר כמה ימים מצא אותו כשהוא בתוך בור של בוץ.

בדיוק באותם ימים שרבי משה חיפש אחריו, התקיימה ביקורת בישיבת בריסק. מיכוון שהוא לא נכח בישיבה - נתנו לו צו גיוס.

"ויהי חושך אפלה בכל ארץ מצרים שלושת ימים... ולכל בני ישראל היה אור במושבותם" (וי-כב-כג)

לעיתים האדם שרוי בחושך ואפלה. הוא מגשש באפלה, מייחל למעט אור שישלך את החושך, אך לא רק שאין קרן של אור, אלא שהחושך רק הולך ומתגבר. עד שבבת אחת מפציע אור גדול. הוא זוכה לישועה גדולה ורואה ניסים ונפלאות, ואז מתגלה לו למפרע שהתגברות החושך - היא זו שהביאה את האור הגדול.

רשת הכוללים "יששכר באהלך", בראשות רבי אלחנן ויסבורד שליט"א, היא אחת ממעוזי התורה הגדולים בארץ ישראל. אלף ושמונה מאות אברכים בכל רחבי הארץ הוגים בתורה, ושוקדים על תלמודם בכללים אלו.

אחזקת הכוללים, היא כמובן, משימה כבדה מנשוא. ההוצאה החדשית עומדת על מיליוני שקלים. הרב ויסבורד נטל על כתפיו את העול, ולשם כך הוא נוסע לחו"ל כמה פעמים בשנה ומתרים נדיבי עם. פעם הצטבר גרעון של מיליונים, ובמשך כמה חודשים לא קיבלו האברכים את המילגה. הרב ויסבורד נסע לארצות הברית כדי לגייס כסף לאברכים. יש נסיעות מוצלחות יותר ומוצלחות פחות, אולם הוא אינו זוכר חוסר הצלחה כמו בנסיעה ההיא. בקושי הצליח לממן את כרטיס הטיסה... הוא התקשר לבני ביתו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל וביקש למסור לו שמצבו בכי רע.

מרן שמע את הדברים ואמר: "תגידו לרב ויסבורד שיאמר את כל ספר התהילים ברצף בלי להפסיק בדיבור כלל, וה' יעזור".

הרב ויסבורד עשה כמצוות הרב. הוא העביר את מכשיר הטלפון שלו למצב רטט, לקח ספר תהילים ובמשך שעותיים וחצי רצופות סיים את כל הספר. הוא המתין לראות כיצד נפתחים שערי ההצלחה, אך היא בוששה לבוא...

חזר והתקשר לרב שטיינמן, והרב חזר על עצתו הקודמת: "שיאמר פעם נוספת את כל התהילים בלי הפסקה, וה' יעזור".

הרב ויסבורד התיישב לומר את כל ספר התהילים פעם נוספת, אך שערי ההצלחה עדיין היו נעולים על מנעול ובריח...

הוא לא אמר נואש ושוב התקשר לבית הרב. ותשובת הרב היתה: "שיאמר פעם נוספת את כל התהילים בלי הפסקה".

הרב ויסבורד אמר את כל ספר התהילים בפעם השלישית, וכשגם זה לא הועיל, הוא שב והתקשר לבית הרב וקיבל שוב ושוב את אותה הוראה: לומר את כל ספר התהילים בלי הפסקה.

לאחר שסיים את כל ספר התהילים בפעם החמישית, הוא הציץ במכשיר הטלפון שלו וראה שיחות רבות שלא נענו. מסתבר שכמה מידידיו בארצות הברית התקשרו אליו, וכשלא היה מענה דאגו לשלומם. הם ידעו שמצב הכוללים שלו קשה, וחששו שיש קשר בין הדברים. אולי המצב הקשה הפיל אותו והוא אינו חש בטוב.

הם התחילו להתקשר לכמה גבירים שקשורים לרב ויסבורד, ושאלו אם היה להם קשר איתו. כולם השיבו בשלילה. הדאגה גברה, הם סיפרו לגבירים שהקשר איתו נותק, והוסיפו לספר על מצבם הקשה של הכוללים. הדברים נגעו לליבם, והם החליטו להרים תרומה נכבדה ביותר לכוללים. אחד מידידיו ניצח על המלאכה. בזה אחר זה נערמו התרומות, והגיעו לסכום של ארבעה מיליון דולר!

כעת פנה הרב ויסבורד לענות לאנשים שחיפשו אותו. כששמעו את קולו הם נשמו לרווחה. אמרו לו: "למה לא ענית? דאגנו לך. חששנו שהמצב הקשה של הכוללים הפיל אותך".

אמר להם: "אני מתנצל. אספר לכם מה קרה! סיפרתי לרב שטיינמן שאני לא מצליח לגייס את התרומות, והוא הורה לי לקרוא את ספר התהילים בלי הפסקה. עשיתי כמצוותו, לכן העברתי את מכשיר הטלפון למצב רטט".

אמרו לו: "אל דאגה, בינתיים עשינו עבורך את המלאכה. גייסנו ארבעה מיליון דולר עבור הכוללים".

הרב שטיינמן הורה לרב ויסבורד לקרוא את כל ספר התהילים ברצף, להצלחת הפעילות שלו למען הכוללים. ארבע פעמים סיים הרב

הפכות

הילכות ברכות - המשך

- מצווה מן המובחר שהמברך על המאכל לא ישיח בדברים בטלים עד שיבלע. ומיהו, אם בירך והתחיל ללעוס והחך נהנה ועדיין לא בלע ודיבר, אינו חוזר לברך. ואם שמע קדיש או קדושה בעודו לועס קודם שיבלע, עונה עמהם.

- המברך על המאכל וטרם שהכניס המאכל לפיו שמע בברכה מחברו, אינו עונה "אמן". ובדיעבד אם ענה "אמן" אינו חוזר ומברך שנית, שספק ברכות להקל. אבל אם פסק וענה "אמן" באמצע ברכתו, חוזר ומברך שנית.

- לכתחילה צריך להיזהר שלא לשהות או להתעסק בשום עניין - אפילו בשתיקה - בין הברכה לאכילה או לשתיה יותר מכדי דיבור (דהיינו כדי אמירת "שלוש עליך רבי"), אלא מיד בגמר הברכה יאכל או ישתה. ומכל מקום, אם שהה או התעסק באיזה עניין זמן מרובה, כל זמן שלא הסיח דעתו מהברכה אינו חוזר לברך, שספק ברכות להקל.

- אין מברכים על מאכל או משקה עד שיהיה לפניו, ושיהיה מוכן לאוכלו או לשתותו, וצריך לאוחזו בימינו כשהוא מברך. ואם בירך על פרי שבידו וראה אחר יפה ממנו לא יחליפנו אף על פי שבדעתו היה בעת שבירך גם על הפרי היפה.

- פרי שיש בו חשש של תולעים, יבדקנו היטב קודם הברכה, כדי שלא יצטרך להפסיק בין הברכה לאכילה. ומכל-מקום, אם בירך קודם שבדק לא יטעם עד שיבדקנו היטב. וצריך להיזהר מאוד לבדוק היטב את הפירות והירקות שמוחזקים בתולעים, מפני שהוא איסור חמור, שהאוכל תולעת חיב חמש לאויו, והרי זה משקץ נפשו ומטמטם ליבו מעבודת השם יתברך. (אורות ההלכה)

מעשה האדמו"ר

בספר 'בשם מרדכי' מובא מעשה באדמו"ר רבי משה לייב מסאסוב זצ"ל.

האדמו"ר היה מפורסם מאוד במעשי פידיון השבויים שפעל במסירות נפש. אחד מתלמידיו, שביקש ללמוד מהנהגותיו בקודש בלילות, החליט לעקוב אחריו. בתחילת הלילה ראהו מחליף את בגדיו ההדורים בבגדי כפרי פשוט ויוצא ליער, שם התפלל שעה ארוכה וערך תיקונים לנפשו.

בתום העבודה הממושכת שב הצדיק לעיירה, והנה לתדהמתו רואה התלמיד שבהגיעו לביתו יוצא לקראתו כלב, רץ אליו ומתחבק בו. התלמיד הזדעזע עד עמקי נשמתו: 'הייתכן?! הרבי הקדוש מחזיק כלב בביתו? אם כך - אחפש לעצמי רבי אחר!'

אומנם, לנתק באופן מוחלט את הקשר עם האדמו"ר - זאת לא רצה אותו תלמיד, על כך בא למחרת בבוקר להיפרד ממנו. כמובן, הוא לא תיכנן להזכיר את עניין הכלב ואת הקשר שלו לעזיבתו, רק להחליף עימו כמה מילות פרידה.

פתח התלמיד ואמר: "כבוד הרב, ברצוני לעזוב ולנסוע הביתה, באתי להיפרד מהרב".

אמר האדמו"ר: "חבל מאוד, ישנם עוד כמה וכמה יסודות בעבודת ה' שרציתי ללמדך. אחד מהם - דע לך כי הנני מחזיק בביתי כלב, כדי ללמוד ממנו מוסר...".

התלמיד הופתע. "מהו המוסר שהרבי לומד מהכלב" - שאל, והרבי הסביר: "הבט! אני הרי בעליו של כלב זה, ומה אני נותן לו לאכול? לא מאכלים משובחים, ואף לא מאכלים פשוטים. הוא זוכה לקבל ממני את שאריות המזון המקולקלות שאינן ראויות לאכילת אדם, עצמות נטולות בשר - מאכלים שריחם הרע נודף למרחוק, והכלב מצידו - כולו מלא הכרת הטוב כלפיי. רץ כל היום סביבי, מלקק אותי ומשרתני בנאמנות.

"על אחת כמה וכמה" - סיים הרבי - "כשבורא עולם נותן לי מאכלים טובים ומזינים, לא ישנים ולא מקולקלים, כמה עלי 'לרוץ' אחריו, לעשות כל מה שיבקש ממני ולהיות נאמן לו בכל ליבי!" כשרואים איפוא, את הכלב אוכל מאכלים מקולקלים שנותן לו בעליו, ועם כל זאת הוא כה נאמן לבעליו - דבר זה מעורר אותנו לומר: בואו נשתחוה ונכרעה בנְרָקָה לפני ה' עושנו". (ומתוק האור)

שבת שלום ומבורך

לעילוי נשמות: שושנה יירה ח' בי בת אברהם, מיכאל ח' בי בן בעדיה, לזכות אריה ח' בי בן שושנה, טלעת בת טאוס, צדוק בן סעיד הינדי, ציון נר בן סעדה, אסתר תוהמי בת סעיד, דיקלה בת אסתר וישראל, חנה מנצור בת יוסף, רחל שגן בת שולמית, כלנית בת אסתר ורפאל, אביבה אסתר בת שלום, עופר בן רוזה, חיים בן דוד בן ארי, בן ציון בן יפת וימימה יששכר, אייל בן ניסים רחמי, משה כהן בן יעקב, קמר (שושנה) נר בת עוואד, בנימין חיים בן יהודית, צדוק סאלח בן ג'וליס, נבאריאל נר בן זכריה, מנשה ג'יבלי בן שלום.

לרפואת: אריה בן סעידה.

להצלחת ורפואת עם ישראל ולעילוי כל נשמות ישראל.

הוא ניגש להתייעץ עם ראש הישיבה, רבי ברוך בער, וזה ייעץ לו לנסוע לשוויץ. באותה תקופה נחשבה פולין למדינה נחשלת, ומי שהיה מתקבל ללימודים בשוויץ והופך לסטודנט, היה מוערך ומכובד בעיני השלטונות. רבי משה חשש לנסוע לבד, והוחלט לצרף אליו את הרב שטיינמן. רבי ברוך בער דאג שישלחו להם ויזה משוויץ.

בדיעבד התברר, שהנסיעה לשוויץ לא זו בלבד שהצילה אותם מהגיוס, אלא הצילה את חייהם. הם ניצלו מהשואה האיומה. השניים זכו להעמיד תורה בעם ישראל - הרב שטיינמן בארץ ישראל ורבי משה סולובייצ'יק בכל אירופה.

נתבונן: רבי משה סולובייצ'יק יוצא לחפש את אחיו. ומה קורה לו בגלל זה? השלטונות לא מוצאים אותו בישיבה ונותנים לו צו גיוס. ריבונו של עולם! זו תורה וזה שכרה? בן אדם יוצא לעשות חסד, וזה מה שהוא מקבל בתמורה?

מה האמת? צו הגיוס הזה הציל את חייו! בגלל הצו הזה הוא נסע לשוויץ וניצל מהשואה!

שרשרת הניסים המשיכה בשוויץ. כשפרצה מלחמת העולם השנייה חששה ממשלת שוויץ מהנתנינים הזרים שבארצה, שלא יהיו נאמנים לה, וריכזה אותם לתוך מחנה עבודה. במשך שלוש שנים הם הועסקו בסלילת כביש.

ואיך הרב שטיינמן, שהיה רזה וחלוש, יסלול כבישים?

בדיקו אז הוא חלה בדלקת ריאות, והמעביד שלח אותו לבית חולים שהיו בו הרבה חולי שחפת. בבדיקות שעשו לחולי שחפת, היה עליהם לירוק לתוך מבחנה, וכך גם עשה הרב שטיינמן. היה שם חולה שחפת אחד, גוי, שרצה להתנכל לו. כשהרופאים לא שמו לב, הוא ירק קצת רוק לתוך המבחנה של הרב שטיינמן. תוצאת הבדיקה היתה שהרב שטיינמן חולה בשחפת...

אבל הרופא שבדק אותו התעקש, וטען שהוא לא רואה עליו שום סימן של שחפת, וככל הנראה התוצאות של הבדיקות שגויות. כשהסתתרים הטיפול בדלקת הריאות, שלח אותו בחזרה למחנה העבודה. הרופא במחנה העבודה קרא את מכתב השחרור, והחליט: אני לא לוקח סיכונים! גם אם יש סיכוי קל שבקלים שיש לו שחפת, הוא עלול להדביק את כל העובדים. הוא כתב מכתב למנהל המחנה שיש לשחרר את הרב שטיינמן מכל עבודה בחברת עובדים נוספים. הרב שטיינמן קיבל תעודת פטור ממחנה העבודה, והלך ללמוד בישיבה בשוויץ.

גם כאן נתבונן בדרכי השם יתברך המופלאות: הגוי שירק לו לתוך המבחנה רצה להתנכל אליו ולסבך אותו. ומה יצא מזה למעשה? פטור מוחלט מעבודה, ואפשרות ללמוד תורה בישיבה.

רבות! אל לו ליהודי לשאול שאלות! למה קרה לי ככה? למה מגיע לי? הקב"ה מנהל את העולם, וכל מה שהוא עושה - הכל לטובה. גם אם בשעת מעשה אנחנו לא כל כך מבינים, בסוף מתברר שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, ומעו יצא מתוק. (שש באמרתך)

פנינים

"וגם צידה לא עשו להם" (יב, לט)

לפני שנסע רבי אהרון לייב שטיינמן שליט"א לארצות הברית הכינו בביתו את המזוודה לנסיעה. כשראה ראש הישיבה את התכונה הרבה, כמה מחשבה משקיעים בני הבית באירגון תכולת המזוודה, אמר: "אני נוסע לארצות הברית, שהיא ארץ מלאה כל טוב, ואם יחסר לי משהו אוכל לקנות שם, ואני נוסע רק לעשרה ימים, ובכל זאת כל כך טורחים לקחת מזוודה ולמלאה בדברים הנצרכים לדרך. אם כן כמה צריכים לטרוח ולהכין את 'המזוודות' של המצוות שהן הצידה לדרך לעולם הבא. ועל כן צריך כל יהודי לדאוג שהמזוודות שהוא מכין לעולם הבא תהיינה מלאות!"

כיצד מחנכין?

עלון מס' 56

והפעם - כוחה של מילה טובה

'לא יתכן!' - נשא ראש הישיבה את ידיו לצדדים, 'הלא הייתי בטוח בכך, ואם לא אמרתי את זה עד עכשיו - זו טעות שלי! הלא במחברת שלי על מסכת פסחים, רשומות בשמך שתי קושיות שאתה שאלת, למען אזכור כי אלו פנינים מפיק המאיר, וכדי שבעתיד - כשכוכבך יזרח בשמי עולם התורה, יונצח למזכרת שאתה תלמידי! הלא אתה ראש ישיבה מבריק בפוטנציאל!'

כששמע הבחור את הדברים, המה לבו, והדמעות שבו לעיניו, זולגות ללא הרף. ראש הישיבה לחץ את ידו בחום, ושב על הדברים, מתאר בפניו את הקושיות אותן שאל הבחור, באיזו סוגיא הן עוסקות ומתי נשאלו בדיוק... הבחור התרגש עד כלות הנפש, ולפתע פרצה מלבו זעקת - שאלה:

'רגע, וזה נגמר? עכשיו כבר מאוחר מדי? הפוטנציאל הלך?' - שאל מעומק לבו, כשגחלת של תקווה ניצתת בשולי קולו.

'מה פתאום?!' - קבע ראש הישיבה מיד, 'מי שהוא פוטנציאל של ראש ישיבה - הוא פוטנציאל כזה לנצח! לא מאוחר עדיין, ממש לא! אתה יכול לשוב אלינו ולהתקבל באהבה, הקושיות הגאוניות שלך עדיין ממתונות לתירוצים גאוניים לא פחות...'

כששמע הבחור את הדברים, גאה לבו באושר, ועד מהרה קיבל החלטה אמיצה. שבועיים אחר כך התדפק בדלתו של ראש הישיבה, אשר קיבלו בחביבות ובשמחה יתירה, וראשית - הוציא את המחברת ההיא של מסכת פסחים, והוכיח לו כי אכן כן, קושיותיו רשומות בשמו לנצח.

ולימים, כאשר אותו בחור אכן קם והפך למרביץ תורה מוכר, סיפר ראש הישיבה את הדברים בכינוס מחנכים של ארגון 'לב שומע', בו השתתף גם הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א, שהפיץ סיפור זה, וללמדנו בא:

מילה אחת. כמה כח יש בה, איזו עוצמה. כמו כור אטומי אדיר, יכולה מילה אחת להחיות נפשות, לשנות סדרי עולם.

כשאנו פוגשים אדם מוכר או זר, צעיר או מבוגר, הבה נראה לנגד עינינו את המפגש המרגש בתחנת הדלק, כיצד מילים אחדות הובילו בחור שכבר עזב את כל הטוב שבתורה לשוב ולהסתער עליה בחיבה. הבחורים הללו, האנשים הללו, נמצאים סביבנו, סביבנו ממש. בכל עת יש לנו הזדמנות לתת מילה טובה, לחולל מהפך בנפשות לאורך ימים.

במשרדה של ישיבה מוכרת ומפורסמת, נערכה ישיבת הנהלה יוצאת דופן. המצב הכלכלי בכי רע, הישיבה עומדת בפני שוקת שבורה. המשכורות לא משולמות, ספקי המזון מאבדים סבלנות, נדרשת תוכנית חירום.

בצר להם פנו אנשי הנהלה לראש הישיבה הנערץ, מרביץ תורה ששמו הולך לפניו, וביקשו ממנו לחרוג ממנהגו ולצאת לחו"ל למסע חירום לגיוס כספים. אמת, ראש הישיבה התנה מלכתחילה את עבודתו במקום בכך שלא יהיה לו כל קשר למצבה הפיננסי של הישיבה, אך הפעם אין ברירה. כששמע ראש הישיבה את המצב לאשורו נענה על אתר, ובחלוף כמה ימים כבר ישב על המטוס, בדרכו לנדיבי עם.

בהיותו בחו"ל, הוצמד לו נהג שיקח אותו ממקום למקום, מביתו של גביר אחד למשנהו. ויהי באחד הימים החמים והלוהטים, בהיותם על אם הדרך החליטו הנהג וראש הישיבה לסטות מהמסלול ולהיכנס לתחנת דלק סמוכה, לרכוש מי שתיה מרווי צימאון ומחיי נפש. היה זה דבר חריג מאוד, בדרך כלל הם לא עוצרים בחנויות, אך הפעם הצמא הגובר הכריע.

הם נכנסו לתחנת הדלק, ומיד בגישתם אל הדלפק, המוכר כמו קפא על מקומו. היה זה נער צעיר לימים, שפשוט עמד והביט בדמותו של ראש הישיבה במשך שניות ארוכות, ונאלם דום מרוב הלם והפתעה. ראש הישיבה הבין מיד שמשהו אינו כשורה, וכשהבחין כי הנער מחוויר ומסמיק חליפות, לחץ את ידו ושאל: 'אמור לי, אנו מכירים מאיזה מקום? האם נפגשנו פעם?'

הנער ההמום, חייך במבוכה והנהן בראשו. 'האם ראש הישיבה לא מכירני? הלא אני שמעון א., למדתי אצלכם בישיבה!'

'מה?' - נחרד ראש הישיבה, 'שמעון הצדיק?! שמעון שלנו?! איך הגעת לכאן? כמה שאני מתגעגע אליך, לשמוע את הערותיך המחכימות... הלא אני זוכר את התמדתך לשם ולתפארת, כיצד הגית בסוגיות הנלמדות בהתמדה ובכישרון כה רב, בעיון ובהעמקה. איך עולם התורה יפסיד ראש ישיבה כמוך??'

לשמע הדברים, פרץ הבחור בבכי נסער. עיניו כשני נחלים שוצפים, הדמעות קלחו מהן ללא הרף. 'האמנם?' - שאל לפתע, 'האם ראש הישיבה מתכוון למה שהוא אומר? הלא זו הפעם הראשונה שאני שומע את זה!'

ארבע מילים שיצרו 'ערב תה'

הגיע לתוצאה המקווה, הוא חש כי הימים והלילות לא מניבים את התוצאה הנשאפת. בלילה אחד, כשישב וחשב מה עוד יוכל לעשות,

כבר כמה שבועות שר' משה מתרוצץ בחו"ל, מנסה את מזלו בגיוס כספים לצורך נישואי בתו. אלא שחרף כל מאמציו והשתדלותו טרם

להמשך קיומו של העלון, למי שמכיר בערכו וחשיבותו, מתקבלות תרומות לע"נ, או לשמחות וכדו'

לתרומות/הנצחות, או לקבלת העלון באימייל, וכן לתגובות: blu.israel@gmail.com

הללו הובילו אותו לתסכול עמוק וכואב, שהוביל להחלטה דרמטית ומצערת: לעזוב את הישיבה ולצאת לדרך חדשה, שתוצאותיה מי ישורן...

'כבר ארזתי את החפצים, החלטתי שזהו. זהו ונגמר. אינני יכול עוד. אך לחפש לעצמי משהו אחר, לא בין כותלי עולם התורה. ואז ירדתי לקומת הכניסה לקחת משהו, ועל יד הדלת נעמדתי לרגע, בוהה בחלל. ולפתע נכנסת לבנין, אני זוכר את זה כמו היום, חזרת מהמכולת, בקבוק שתיה בידך, פתחת את דלת הבנין ושעטת פנימה בחוסר זהירות.'

הידיד פרץ בבכי נסער, ניכר שהוא מספר עכשיו את סיפור חייו. ר' משה נבוך, לא הבין כיצד האישום על אותה שעטה פנימה בחוסר זהירות הפך למעשה כה אצילי ומסור שחברו עשה למענו. ואז המשיך הידיד ואמר:

'נתקלת בי קלות, קיבלתי מכה קלה, לא משהו רציני. אבל אז, לא המשכת, גם לא מלמלת סליחה רפויה. עצרת מהמירוף, ניגשת אליי ואמרת את המילים הבאות, מילים שלא אשכח לעולם: 'אני מצטער, לא התכוונתי לפגוע בבחור חשוב ומצויין כמוך!'

האיש שתק לרגע. ארבע המילים האחרונות שאמר, כך הגדיר, הן סוד חייו!

'חזרתי לישיבה. המילים שלך הפיחו בי טללי תחיה. פרקתי את חפציי האישיים מהמזוודה, נותרתי בעולם התורה, ב"ה התחנתני, הקמתי משפחה, חיי מאושרים בסייעתא דשמיא. אבל רק שתדע, שלאורך כל השנים, מאז ועד היום, ארבע המילים 'בחור חשוב ומצויין כמוך' - זה מה שמחזיק אותי, זה מה שמחיה אותי!!!'

ולכן, כשהתקשרת וביקשת עזרה, חשתי שזו הזדמנות חיי להשיב טובה למי שהציל את חיי, פשוט כך. הרגשתי שיש לי את האפשרות לגמול לך כחסדך, להודות לך באמת. הרי המילים שאמרת הצילו את חיי, נתנו לי טעם בחיים. אין לי מילים להודות לך עליהן, לפחות השבתי לך טיפה מן הים מהערכת העמוקה כלפיך!

ר' משה אפילו לא זכר את הדבר, היה המום לשמוע שכמה מילים שאמר בבחרותו, הצילו את רעהו וגרמו להצלחתו האדירה כעת, והם נפרדו בידידות עמוקה. סיפורו של ר' משה הופץ על ידי הרה"ח שלמה פרידמן הי"ו, והוא מציף מסר חד, ברור ונוקב:

כמה גדול כוחה של מילה. גם כשהגיעה כבדרך אגב, בהיתקלות לא צפויה - היא חוללה מהפך, הובילה בחור להצלחתו הרוחנית והצלחתו האישית.

הבה לא נחמיץ הזדמנויות כאלה, הבה נחפש אותן בכל יום ובכל שעה. הבה ננצל אותן עד תום, נפתח את ליבנו ונעניק מפינו טללי תחיה, מחמאות כנות, מילים טובות ודברי עידוד מעומק הלב. אלו דברים שיכולים להציל חיים ולרומם אנשים, זה זיכוי הרבים הגדול והטוב בעולם!

עלה בזכרונו בחור אחד שלמד עמו בישיבה וכיום מתגורר בחו"ל, והוא החליט להשיג את פרטיו ולפנות אליו, אולי יחוס הלה ואולי ירחם, אף שהקשר ביניהם מנותק מזה שנים.

כשהתקשר, ולאחר מילות נימוס ראשוניות, פרש ר' משה את סיפורו ללא גינונים מיותרים, הסביר כי גלה לחו"ל כדי להקל את מצבו הכספי לעת נישואי בתו, אך עד עתה העלה חרס בידיו. הוא ביקש את עזרת ידידו לשעבר, כי יעשה למענו משהו ויסייע לו להיחלץ ממצבו הכספי הדחוק. כששמע הידיד את הבקשה, הגיב כי ינסה לסייע לו, ויחזור אליו בעוד מספר ימים.

ר' משה לא ידע איך לפרש את התשובה, היא נשמעה קצת כהתחמקות, ומאידך - בכל זאת היה בה איזה זיק של תקווה. הוא המתין בקוצר רוח מספר ימים, והתרגש לראות כי ידידו חוזר אליו, משמע - בשורות טובות בפיו...

ועוד איזה. הידיד הודיע לו, כי ארגן למענו 'ערב תה', קיבץ קבוצת נדיבים עשירים שיעלו לביתו ביום המחר בשעה פלונית, והוא מזמין את ר' משה לשאת בפניהם דברים. הלה הדגיש כי מדובר בקבוצה נכבדה של אנשי עסקים מכובדים, וכדאי לו להכין נאום מרגש שיפתח את הלבבות והכיסים, על מנת למקסם את תוצאות ערב ההתרמה.

ביום המחר, התייצב ר' משה בבית רעהו בשעת ערב מוקדמת. הידיד ערך שולחן כיד המלך, וקיבל בחיבה את פני ידידו וחבריו, שותפיו העסקיים ונדיבים מוכרים, שעלו ובאו לערב ההתרמה, שנראה היה שהוא נדיר מסוגו, בטח בביתו של אותו ידיד. ר' משה נשא בפניהם דברים נרגשים, והדברים היוצאים מן הלב נכנסו אל הלבבות, והפיקו שיקים בסכומים נכבדים ואף מפתיעים...

בסיומו של הערב, היה ר' משה המאושר באדם. לכזו התפתחות לא ייחל ולא ציפה, הוא לא האמין כי ידידו משכבר הימים, עמו מנותק הקשר זה עידן ועידנים, יתמסר למענו כל כך, יפתח את ביתו, יזמין את חבריו, יפעל למענו במסירות כה גבוהה. לאחר שהודה לו בחום, פנה אליו ר' משה ושאל:

'אמור לי בבקשה, אתה עושה את זה הרבה פעמים? קורה הרבה שאתה עורך 'ערב תה' כזה למען מטרות צדקה?'

הידיד חייך, כמו המתין לשאלה הזו, ונענה על אתר: 'אומר לך את האמת: פעמים רבות התבקשתי לעשות כן, זו שיטה מוכרת וידועה כאן בארצות הברית, אך תמיד סירבתי. זה לא האופי שלי.'

'ולמה הפעם חרגת ממנהגך?' - הסתקרן ר' משה לדעת. 'מה הביא אותך לשנות מדרכך ולהתמסר למעני כל כך, הלא הקשר בינינו מנותק מזה זמן, ואף בישיבה לא היינו החברים הכי קרובים... מה גרם לך לפעול במסירות כה גדולה למעני?'

הידיד חייך במבוכה קלה, עיניו הצטעפו בדמעות, והוא אמר: 'כמה מילים. כמה מילים שלך...'

ר' משה חש כי ידידו מתרגש, ונתן לו את הזמן לספר את הסיפור לאשורו. היה זה בהיותם בחורים בישיבה, כך סיפר, וביום מן הימים חש בדידות, הוא הרגיש שאינו מקובל ואהוד בחברה, והתחושות

אשמח לשמוע רעיונות והצעות ייעול - הכל יתקבל בברכה.

ישראל חיים בלומנטל.

לתרומות/הנצחות, או לקבלת העלון באימייל, וכן לתגובות: blu.israel@gmail.com

לע"נ מרת אלקה מירל קניג ע"ה בת הר"ר יהודה לייב צוובנר זצ"ל

נלב"ע י"א בטבת תשפ"ד

פנינים

ופרפראות נבחרים לפרשת השבוע "פרשת בא"

עורך: הרב יוסף ברגר

לתגובות והנצחות – לשיעורים והרצאות: pninim16@gmail.com 054 - 8455798 - ניתן לקבל את העלון במייל.

החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה (יב, ב) כתב רש"י: הראה הקב"ה למשה לבנה בהודושה, ואמר לו כשהירה מתחדש יהיה ראש חודש.

מתבאר מכך, שהקב"ה ציווה למשה, שעם ישראל יהיו מונים את ימי ומועדי השנה, לפי הילוך הלכנה. לעומת זאת, אומות העולם מונים לפי הילוך החמה. ולכאורה צריך להבין מדוע.

ביאור נפלא על כך שמעתי מאת כ"ק מרן אדמו"ר ממישקולין שליט"א, שהסביר זאת על פי דברי המדרש (הובא באבודרהם בשם רבינו סעדיה):

"במשך השנה השמן מקטרג על עם ישראל לפני הקב"ה, אולם הקב"ה דוחה אותו ליום הדין – ראש השנה, וכשמגיע ראש השנה, בא השמן לקטרג, ומביא גם את החמה שתעיד על עוונותיהם של ישראל, והחמה מעידה. אבל הקב"ה אומר לשמן, החמה היא רק עד אחד ואין עד אחד נאמן, לך תביא עוד עד אחר עמה, הולך השמן להביא את הלכנה להעיד, אולם הוא אינו מוצא אותה, מכיוון שהיא מתכסה, כנאמר (תהלים פא, ד) "תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגיגנו" – דהיינו מצוות תקיעת שופר היא ביום שהלכנה מתבקשת והיא אינה נמצאת, מפני שהיא התכסתה". עד כאן תוכן דברי המדרש.

ולפי זה ביאר מרן אדמו"ר שליט"א, מדוע עם ישראל מונים את ימי ומועדי השנה לפי הילוך הלכנה דווקא. כי אם הם היו מונים לפי הילוך החמה, יכול היה לחול ראש השנה ביום שהלכנה אינה מכוסה, מכיוון שהרי יש הבדל של אחד עשר יום, בין הילוך הלכנה להילוך החמה, כי אורכה של שנת לבנה הוא, שלוש מאות חמישים וארבע ימים, ואורכה של שנת חמה הוא, שלוש מאות שישים וחמש ימים. ואם כך, השמן היה יכול ה"ו להביא את הלכנה שתעיד על עם ישראל ביהוד עם החמה.

משום כך, ציווה הקב"ה לעם ישראל, למנות את ימי ומועדי השנה דווקא לפי הילוך הלכנה, ואז לא יהיה לשמן שני עדים להעיד ה"ו נגד עם ישראל.

החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה. דברו אל כל עדת ישראל לאמור בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה לבית אבות שש לבית (יב, ב-ג)

לכאורה צריכים להבין, הרי הקב"ה רוצה להכין כעת את עם ישראל ליציאת מצרים, ולכן ציווה לקחת את השש לבית אבות וכו' בשביל שחימת קרבן פסח, ומפני מה קדמה לכך המצווה של קידוש החודש – החודש הזה לכם ראש חדשים, הרי אין זה מן העניין?

אלא הסביר זקני הגה"ק בעל ה"תפארת יחזקאל" זי"ע הסבר עמוק ונפלא: הנה המתכונן בהליכות הירה יראה רמז לעבודת האדם ובפרט לרשע שעבר על כל התורה כולה, שאל יתייבש מן התשובה, כי הלא גם הירה נתכסה אורו, ובכל זאת חוזר ומאיר מידי חודש מחדש.

והנה בעת שמושה רבינו דיבר אל בני ישראל את ציווי ה': "משכו וקחו לכם צאן וכו'" ועל כך אומר רש"י (יב. ו) "משכו ידיכם" – מאילולי, "וקחו לכם" – צאן של מצוה. נבוכו בני ישראל, איך אפשר להם להתקרב אל ה', אחרי מצבם הירוד, בו נמצאים כעת, שקועים במי"ט שערי טומאה?

על כן ציווה להם ה' מקודם מצוות קידוש החודש, המורה שגם אחרי שמתכסה אור הלכנה לגמרי, והכל סבורים שאיננה עוד, בכל זאת עולה ומאירה שוב, וממנה יקחו חייוק.

וזהו רמזו "החודש הזה לכם", מצוות קידוש החודש היא לכם דוגמא ומשל, שגם בדיומא התהוננה בשפל המדרגה אתם יכולים לשוב ולהאיר, אם תקבלו על עצמכם עול מצוות, ותמשכו ידיכם מעבודה זרה. והדוגמא הזאת אכן האירה את עיניהם, והפיחה רוח חדשה בקרבם.

וזהו א"כ הקשר בין שתי המצוות, דלפני שהכניס לעול המצוות הקדים להם

החידוש הנפלא של ה"משנה למלך": מה שהחיש את גאולתם של ישראל ממצרים – יחיש את גאולתנו!

ידועה השאלה כיצד יצאו בני ישראל ממצרים אחרי כלות מאתיים ועשר שנים, הלא נגזר עליהם בכרית בין הבתרים להיות משועבדים ארבע מאות שנה, כדכתיב (בראשית טו, יג) "ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה". וכבר נאמרו בזה תירוצים רבים.

רבינו ה"משנה למלך" בספרו "פרשת דרכים" (הדרש החמישי) מאריך בשאלה זו, ומביא את אחד מתירוצי המפרשים – הקשור לפיסקא זו. וזה לשונו שם: "עוד אמרו תירוץ אחר, דמה שנתרבו ישראל שלא בדרך הטבע, כדכתיב (שמות א, ז): ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאוד מאוד, השלים החשבון של ארבע מאות שנה.

כלומר: כשיעור העבודה שהיו ראויים לעשות בארבע מאות שנה – עשו בזמן מועט מחמת ריבוי האנשים".

"ובזה יובן מאמר הנביא ישעיה שניבא על הגאולה העתידה (ס, כב): "הקטן יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום אני ה' בעתה אחישנה". ויש לדקדק במאמר "בעתה אחישנה" – שהם דברים סותרים זה לזה: דאם הוא "בעתה" – אינו "אחישנה", ואם הוא "אחישנה" – אינו "בעתה"!

ורבותינו ז"ל נתעוררו בזה, ואמרו (סנהדרין צה, א): לא זכו – בעתה, זכו – אחישנה. אך כפי דרכנו שפירשנו, נאמר בענין אחר, שהכתוב ירמזו על העתיד, לימות המשיח, שיהיה כימי צאתנו מארץ מצרים (מיכה ז, טו). וזהו הכוונה: דכי היכי דבמצרים ריבוי האנשים היה סיבה למהר את הקץ, הכי נמי לעתיד לבוא, שאף שגזר ה' שנהיה בגלות סך מה, מכל מקום בסיבת ריבוי ישראל יבוא הגואל קודם הזמן שגזר ה', לפי שכך היא המידה שריבוי ישראל משלים הזמן.

וזהו פירוש הנבואה שניבא ישעיה הנביא על זמן הגאולה, דעל ידי שיתרבו עם ישראל ריבוי עצום דהיינו ש"הקטן יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום", מבטיח לנו הקב"ה "אני ה' בעתה" – את הזמן החתום והגנוז של עת הגאולה באחרית הימים, "אחישנה" – אחיש ואורז הרבה לפני כן, בדיוק כפי שהיה בגאולת מצרים. כי אמנם נקבע זמן וקץ עד מתי יהיו ישראל בגלות, אך ע"י שמתרבים בכל העת, הקב"ה מחיש את הקץ, משום ששיעור הגלות שהיו ראויים להיות כפי הזמן שנקבע מראש, עושים בזמן מועט מחמת ריבוי עם ישראל שפרים ורבים בכל עת.

וממשיך ה"משנה למלך" בדבריו הנפלאים: "ובזה היה מתרץ הרב מר דודי ז"ל (הוא הג"ר אברהם רואזניס ז"ל המיו ודודו של ה"משנה למלך") מה שהקשה הרא"ם בפרשת שמות, על מה שכתב רש"י (שמות ב, כג): "וימת מלך מצרים" – מלמד שנצטרע והיה שוחט תינוקות ישראל ורוחץ בדמם וכו'. איך מתיישב המדרש הזה על המשך הכתוב: ויאנחו בני ישראל מן העבודה" דלפי המדרש הזה: "ויאנחו בני ישראל" שתמא מיבעי ליה, שאז היינו מפרשים שנאנחו מחמת הגזירה הרעה על שחיטת הבנים! ולא "מן העבודה". והניח הדבר בתימה.

וזהו הרב מר דודי ז"ל היה מפרש: דישאל ארבע מאות שנה ועדין היה מצטער, מחמת שראו שהגזירה היתה ארבע מאות שנה ועדין היה חסר מן המנין הרבה, אלא שכשראו שהיו מתרבים שלא כדרך הטבע – היו מתנחמים ואומרים דאין ספק דהקב"ה ידלג על הקץ מחמת ריבוי האנשים. אבל עכשיו שנצטרע פרעה והיה שוחט לרפואתו ק"ן ילדים בבוקר וק"ן ילדים בערב (שמו"ר א, לד), אם כן אין כאן כעת ריבוי אנשים כדי למהר את הקץ, ועל זה: ויאנחו בני ישראל מן העבודה", כלומר: מי יוכל לסבול עבודה זו עד תשלום ארבע מאות שנה!

לתגובות הערות: שליח 054-6868199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשָּׁבֶת: 16:41

יְצִיאַת הַשָּׁבֶת: 17:41

ר"ת: 18:15

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 635 19.1.2024 - ט' שבט תשפ"ד

וְהוּא הַשְּׁמַעַן לְהוֹרֵא צְדִיקִים וְבוֹא בְּ

פְּרִשְׁת - בַּא

תלמידו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, על עיני הבדולח של מרן ועל ברכותיו שלא שבו ריקם.

וּלְמַעַן תִּסְפֹּר (י,ב)

אחד מבאי ביתו של מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, היה הגאון רבי משה סחייק שליט"א, שאף חיבר סדרות של ספרים אותם ביסס על מה ששמע ממרן זצ"ל. הרב סחייק היה דבוק במרן באופן מיוחד במינו, והחזיק פנקסים בהם היה רושם כל מילה שיצאה מפיו. בעבר כבר תיארנו את האופן בו דבק הרב סחייק במרן, וגם הבאנו ממנו כמה וכמה סיפורים, חלקם כתובים עלי גיליון בספריו 'מוזקנים אתבונן' בספריו הנוספים, וחלקם שמענו מפיו בעל פה. הפעם סיפר לנו הרב סחייק שליט"א, סיפור מיוחד ומלא חן, כאשר תחזינה עיניכם מישרים, וכך מספר הגר"מ סחייק שליט"א: במשך שנים הייתי מגיע לביתו של מרן ראש הישיבה, כשאני רכוב על אופניים. הנסיעה מקריית הרצוג לרח' חזון איש באוטובוס יכולה להיות מפרכת למדי כשמדובר בכבישי בני ברק העמוסים ובמסלולי הנסיעה המפותלים של קווי התחבורה הציבורית, הליכה רגלית גוזלת זמן רב מדי, ורכיבה על אופניים היא פתרון נהדר.

מרן היה מודע לכך, הוא שם לב לכל דבר, ומדי פעם היה מוודא שאני שומר על כללי הזהירות, והיה שואל אם יש פנסים לאופניים ואם אני מקפיד לנסוע בזהירות. קרה לא פעם שהייתי מצטרף למרן לנסיעה מחוץ לעיר והיינו חוזרים בשעת ערב מאוחרת, ומרן היה מציע שאולי אישן בביתו בלילה: "זה לא מסוכן לנסוע באופניים לקריית הרצוג בשעה כזאת?", הוא היה שואל בדאגה רבה, ואני הייתי משיב לו שברוך ה' האופניים מצוידות בפנסים, תאורת הרחוב עובדת, הכל יהיה בסדר בעז"ה. ויהי היום, בשנים האחרונות לחייו של מרן זצ"ל, קיבלתי מתנה מאוד מיוחדת מאחותי שתהיה בריאה. היא קנתה לי רכב במתנה. רישיון נהיגה היה לי, כך שהרכב נכנס מיד לשימוש והשאיר את האופניים די מיותרות. כשאנחנו מקרבים יהודים לאביהם שבשמים, אנחנו תמיד מסבירים להם שמי שנוסע ברכב צריך להיצמד להוראות היצרן, וכך גם מי שחי בעולם הזה צריך להיצמד להוראותיו של מי שיצר את העולם. אבל בעניין הזה הייתי 'נאה דורש ולא נאה מקיים', ולכן למרות שמאוד רציתי להיצמד להוראות היצרן, לא השקעתי את הזמן הנדרש כדי ללמוד אותן, וכך קרה שביום מן הימים נחרדתי לגלות שיש נורת אזהרה שמהבהבת על ה'דשבורד' (לוח השעונים) שלי.

פתחתי את תא הכפפות, הוצאתי את החוברת עם הוראות היצרן, וחיפשתי את העמוד שבו יש הסבר מה מראות הנורות השונות. דפדפתי הנה והנה ומצאתי את העמוד הרלוונטי, חיפשתי את הנורה עם הציור הזזה ומצאתי את ההסבר. מתברר שחסר שמן מנוע. התקשרתי לאחד ממכרי שקצת מבין במכוניות, ושאלתי כדת מה עלי לעשות. הוא הסבר לי שאני צריך להיכנס לחנות הנוחות שבתחנת הדלק, לבקש שמן מנוע דגם כך וכך מספר כזה וכזה, ולאחר מכן דומם מנוע, לפתוח את מכסה המנוע, הוא גם עזר לי דרך הטלפון להבין איזה פקק בדיוק עלי לפתוח, ולרוקן אל תוכו לפחות מחצית ממכל השמן שזה עתה רכשתי. עשיתי כדבריו, סגרתי את מכסה המנוע, נכנסתי לרכב כשידי מפויחות, והתנעתי את הרכב. הנורה נשארה דולקת.

"זה שום דבר", הוא הבטיח לי, "תתחיל לנסוע ומהר מאוד היא תיכבה"... סמכתי עלי בעיניים עצומות, אבל הנורה נשארה דולקת כל אותו היום וגם ביום שלמחרת. התקשרתי למחרת שוב, והסבירו לי שאין ברירה, צריכים ללכת למוסך. הבעיה שאני מימי לא ביקרתי במוסך ואין לי מושג איפה מתחילים לחפש. אמרו לי החברים "אל תדאג, יש את אמנון... אתה רק צריך לנסוע ברח' הירקון, תגיע ליד בניין פלוני, תתאם איתו מראש והוא יחכה לך בחוץ, הוא לוקח את הרכב, אתה חוזר באוטובוס ובהמשך אתה מקבל ממנו עדכון מתי לבוא לקחת את האוטו המתוקן. המחירים שלו נוחים והוא מאוד אמין".

אחד החברים שלי התקשר לאמנון, סיכם על כך שאני אביא את האוטו ביום שישי בשעה 9:30, ואני הגעתי ביום ובשעה המדויקת. אני מגיע למקום שסיכמנו, פותח את החלון ושואל את האיש שנראה לי כמו מוסכניק "אתה אמנון?", הוא מאשר, "בטח אמנון, אלא מי? באת לתקן את הרכב? תשאיר אותו מנוע, בוא נראה מה הבעיה"... הוא פותח את מכסה המנוע, מעיף מבט ומסביר לי שאין ברירה, "צריך להכניס את האוטו למוסך, אני אקח אותו, תביא פרטי קשר ואני כבר אחזור אליך".

נתתי לו את מספר הטלפון שלי וכמובן גם את האוטו עם המפתחות בפנים, נפרדנו לשלום, ופניתי לתחנת האוטובוס כדי לשוב לתוך העיר. איך שאני עולה לאוטובוס הטלפון מצלצל: "הלו, איפה אתה???", היה זה החבר שקישר אותי לאמנון: "למה לא באת כמו שסיכמנו? הוא עומד ומחכה לך בחוץ כבר רבע שעה". הרגשתי שהעולם מסתחרר סביבי. "מה זאת אומרת? לפני רבע שעה נפרדתי ממנו והשארתי את האוטו אצלו". לא היינו צריכים יותר מכמה שניות כדי להבין... זה לא היה אמנון. זה היה גנב שפל שניצל את ההזדמנות והבין מצורת הפנייה שלי אליו במה מדובר, אולי הוא אפילו מכיר את אמנון ויודע שהוא ממתין תמיד שם ללקוחות החדשים, אני כנראה יכול לומר 'קדיש' על האוטו. קיבלתי אותו במתנה לאחותי ונתתי אותו במתנה לאמנון...

במשך השנים למדתי שכשנתקלים בבעיה רצינית, הדבר הראשון שעושים זה להתקשר לביתו של מרן הרב שטיינמן, ולבקש את ברכתו. האצבעות שלי חייגו באופן אוטומטי, שוחחתי עם בני הבית ואמרתי להם, כמעט צעקתי: "זה משה סחייק, תגידו לראש ישיבה שיברך אותי שאמצא את האוטו שלי בחזרה, גנבו לי את האוטו". בני הבית חוזרים אלי אחרי שתי דקות: "ראש הישיבה לא מוכן לברך אותך", הם אומרים, "הוא טוען שלרב משה סחייק יש אופניים, הוא לא יודע מה אנחנו מדברים על האוטו של הרב סחייק". אמרתי להם, "נו בסדר, תגידו לראש ישיבה שבאמת יש לי אופניים, אבל אחותי נתנה לי אוטו ועכשיו גנבו לי אותו". הם חוזרים אלי שוב אחרי שתי דקות נוספות: "אין על מה לדבר, הראש ישיבה לא מוכן לברך. הוא אומר שהוא לא שמע על דבר כזה, שמישהו נותן לשני אוטו במתנה. זה מדי יקר בשביל לתת כאלו מתנות. לר' משה סחייק יש אופניים, ושלא נבקש ברכות כאלו משונות".

אני כבר למדתי שעם הראש ישיבה לא מתווכחים. לא הבנתי בכלל למה הוא מתכוון, אבל אם הוא פעמיים מתעקש שלא לברך אותי שאמצא את האוטו שלי, אני מקבל את הדין באהבה. זה לא אומר שאני מוותר על הברכה שלו לגמרי: "תגידו לראש הישיבה שאני מבקש ברכה כללית, בלי קשר לאוטו". חזרו אלי אחרי שתי דקות: "עכשיו הראש ישיבה בירך בשמחה, הוא בירך אותה בברכה והצלחה".

תוך כדי שעשיתי את כל הטלפונים האלו, ירדתי מהאוטובוס בתחנה הראשונה שבה עצר, והתחלתי לחזור רגלית לכיוון בו השארתי את האוטו, בניסיון לחפש אותו. פתאום מגיעה מולי גברת מבוגרת ושואלת אותי: "או... באת לפה? אתה הרב משה חזקיה?" אמרתי לה "לא גברת, אני משה סחייק לא משה חזקיה", אבל היא מתעקשת, "כן כן, על זה דיברתי, משה חזקיה, זה בדיוק אתה. בוא תראה את הדירה שאנחנו מוכרים... מוכרים דירה?"

רגע, אני בדיוק מחפש דירה לבן שלי באזור הזה. המחירים כאן זולים יחסית, זה די מעניין, אולי אני אקח פרטים ואשוב? "גברת, אני חייב ללכת לחפש את האוטו שגנבו לי, אבל אשמח לקבל פרטים כדי לבדוק את הדירה". היא מתעקשת על שלה שאני חייב עכשיו לראות את הדירה, כי היא חיכתה לי וקבענו מראש שאני אבוא בשעה הזאת. אדהכי והכי, נכנסתי לבדוק את הדירה והתחלנו בהליך מו"מ מואץ כך שכעבור כמה ימים, קנינו את הדירה שלה עבור בני, ולפי החשבון שילמנו מחיר שהיה נמוך בכ 80- אלף שקלים מכל ההערכות שהעריכו המתווכים, לגבי הדירה הכי זולה שנוכל למצוא באזור.

לא זו בלבד, אלא שפתאום צלצל הטלפון שלי, ועל הקו היה 'אמנון' השני, האיש שהתחזה למוסכניק... "הרכב שלך מוכן, תבוא למקום בו נפגשנו, אני אחזיר לך את הרכב המתוקן ואתה תשלם לי במקום במזומן". מה התברר? האיש הזה באמת היה מוסכניק והיה לו מוסך באזור. הוא באמת ידע שאמנון מקבל את הלקוחות שלו בפניה הזאת. הוא לא ניסה לגנוב את האוטו, הוא ניסה לגייס לקוחות על חשבוננו של המתחרה.

בינתיים הדבר נודע לאמנון האמיתי, והוא עשה שם 'שמיים' עם בעלי המוסכים האחרים באזור, איך ייתכן דבר כזה, שאחד מביניהם בא וגונב לקוחות מהאחרים בצורה כל כך לא ישרה. הם כבר התאגדו והכריחו את המוסכניק הזה להתנצל, הם גם דאגו שהוא לא יגבה ממני מחיר גבוה עבור התיקון, וכך הרווחתי מכל הכיוונים. נשארתי עם הרכב, המחיר לא היה גבוה, ועל הדרך הרווחתי עסקה מיוחדת במינה עם דירה, במחיר שהיה זול ב 80- אלף שקלים ממחיר השוק. רק לאחר מכן, שחזרתי בראשי את מה שקרה, ואמרתי, הנה כי כן, אפשר לראות עד כמה ראו עיני הבדולח של מרן למרחוק. אני ביקשתי ברכה שאמצא את האוטו, אבל מרן הגרמי ל ידע שהאוטו שלי לא בסכנה, שאני עומד לקבל אותו בחזרה כשהוא מתוקן.

מרן ידע שאני זקוק לברכת הצלחה כדי למצוא דירה מתאימה לבני וגם כדי שהעסקה תהיה נוחה וברת השגה מבחינתנו, ולכן הוא דחה את הבקשות שלי, כדי שאני אבקש ברכה כללית להצלחה, ואכן הברכה חלה באופן מיידי ובתוך דקות בודדות מצאתי את הדירה שכל כך חיפשתי, ובמחיר נמוך יותר ממה שחשבתי שנצטרך לשלם. אבל יש כאן עוד נקודה, אנשים לא יודעים שכל מילה שיצאה מפי קדשו היתה שקולה ומדודה.

אגב, בהקשר זה אני רוצה לספר דבר מדהים: רוב שנותיו היה מרן זצ"ל מסתיר את הגאונות שלו. אבל בשנותיו האחרונות, הוא היה בוחן את עצמו פעם אחר פעם. אם היו מצטטים איזה מאמר חז"ל היה מרן נענה ואומר "זה במסכת כתובות דף לב עמוד ב', בשלוש השורות האחרונות. זה כתוב במסכת בבא קמא דף קי"ב עמוד א' בתחילת השורות הרחבות..." ובכל פעם היה מבקש שנפתח גמרא במקום שציין, ושנבדוק אם אכן צדקו דבריו.

אם הוא ראה שהוא אכן אמר נכון, מה שקרה כמעט תמיד, הוא היה מאוד שמח, ואם ראה שהמיקום שאמר לא היה ממש מדויק אלא קצת שונה, הוא היה מצטער על כך צער רב, שהוא עלול לשכוח את תלמודו חלילה. יכלו לראות שהוא ממש נסער מזה.

פעם הסביר לנו ראש הישיבה, למה הוא ככה בוחן את עצמו שוב ושוב: "הרי לא כולם זוכים להיות כמו משה רבינו שלא כהתה עינו ולא נס לחה", הוא אמר, "הנה נא זקנתי, הגוף מתחיל להזדקן יותר ויותר, ואני חושש שגם הראש שלי עלול לאבד מהצלילות והחדות שלו. אנשים כל הזמן שואלים שאלות ומבקשים עצות, ואני עונה להם תשובות, קיבלתי על עצמי, שביום שבו ארגיש שמחשבותי כבר אינה חדה כפי שהיתה, אפסיק לענות לשואלים אותי, ולכן אני בודק את עצמי כל פעם, כדי לבדוק אם הראש שלי עדיין עובד כרגיל, או שחלילה חל שינוי לרעה.

כשאני אראה שאני שוכח גמרות שידעתי, או שאני כבר לא זוכר איפה זה כתוב בש"ס וכדו', אדע שזה הזמן להפסיק לענות לשאלות". עם זאת, צריכים להדגיש, שאצל מרן זצ"ל, הנושא של לדעת כל גמרא בדיוק איפה היא כתובה למעלה או למטה, לא היה בהכרח סימן לשקיעות בלימוד, וזאת למדנו מהמעשה הבא: הגיע פעם מישהו שהציע איזו יוזמה חדשה, ואישי הציבור אליהם פנה, דרשו שיציג הסכמה ליוזמה שלו, מאת אחד מגדולי הדור. הוא בא למרן ראש הישיבה וביקש את הסכמתו.

מרן זצ"ל תהה על קנקנו ושוחח עמו ולאחר שאותו אחד הלך, באו להמליץ טוב על אותו אדם ואמרו שצריכים לקחת בחשבון שמדובר בתלמיד חכם גדול, שידע את הש"ס כולו ברמה כזאת שאפשר לעשות לו 'מבחן סיכה', כלומר, לנעוץ סיכה כביכול בתוך גמרא, והוא יגיד מה המילה שכתובה במקום בו נוצר הנקב (חלילה) של הסיכה, בכל הדפים הבאים, עד סוף המסכת... ולא רק ברש"י ותוס', אלא אפילו ברבינו חננאל.

השיב מרן ואמר שעמידה במבחן סיכה אינה מדד להיותו אדם גדול. הוא לא דיבר באופן ספציפי על האדם הזה, אלא על הנושא של 'מבחן סיכה', אבל הדגיש שזה לא מדד להיותו אדם גדול, ולפעמים זה אפילו מראה את ההיפך הגמור, כי ההשקעה בזיכרון החזותי עלולה לפעמים לסתור את הידיעה האמתית בש"ס. כמובן שאדם שלמד את הש"ס בצורה הרצויה, וחזר עליו שוב ושוב עד שהוא ממש זוכר כל מילה היכן היא כתובה, על כזה אדם לא מדברים, כי אצלו הידע בא משינון וחזרה אינסופיים, ולא מהשקעת מאמץ בזכירת צורת הדף במקום בלימוד עצמו. (לקראת שבת מלכתא)

זכות דברי התורה בעלון יעמדו:

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, נועה בת יעל, קרן בת רחל, עדן שירה בת גילה, אלינה בת אירנה, מאי בת מאירה, מילנה בת סבינה, ספיר שמחה בת חנה.
לזרע בר קיימא: מורן בת רותי, לירז בת מרים.
לפרנסה בשפע: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.
לרפואה שלמה: מרים בת ציפורה, שמואל בן דבורה, לרפואת כל הפצועים.
לעילוי נשמת: ציפורה בת מורוור ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, יוסף מיכאלשילי בן רפאל ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, לעילוי נשמת חיילנו והנרצחים 77 לאוקטובר.

קוראים וקוראות נכבדים, נפתח אצלנו בשכונה כולל אברכים, על מנת לסייע להחזיק אותם מי שרוצה לקנות ברכה בעלון, ולהחזיק תורה על הדרך, כל שם לברכה 250 ₪ למשך שנה. ניתן להעביר בביט למספר 054-6868199. מי שרוצה לתרום לכולל גם בלי קשר לברכה, מצורף לינק:

<https://paypage.takbull.co.il/212sH>

בעלון זה נעסוק בתוכן שיעור מס' 783 במדרשת "ברינה יקצור", מיסודו של מו"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל השיעור נמסר ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, השבוע יתקיים השיעור ביום ד' בשעה 19:00. השיעור מועבר גם בזום, מספר הפגישה: 977999777, סיסמת כניסה: 777.

עלון מס' 658 שנה י"ד העלון מוקדש לע"נ מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף זצ"ל ד' שבט תשפ"ד

פא - תוכן ענייני הפרשה

999 תפ"ד

- א. המשך המכות שהביא הקב"ה על המצרים במצרים: ארבה - ההתראה והמכה (י', א-ב). חושך - המכה (י', כא-כט). בכורות - התראה על מכת בכורות, וסיום דברי משה רבינו לפרעה (יא, א-ז).
- ב. תחילת ציווי המצוות למשה בארץ מצרים:
 - א. בא' ניסן, הראה ה' למשה ואהרן את מולד הלבנה.
 - ב. ציווי קידוש החודשים והשנים ע"י הסנהדרין.
 - ג. מצות פסח מצרים: לקחת ב"י ניסן שה לקרבן פסח.
 - ד. ביום י"ד בניסן "בין הערבים" לשוחטו, ולסמן את פתחי בתיהם בדם השנה, ובליל ט"ו לאכול את בשרו הצלוי באש, עם מצות ומרוח, בעוד שהם מוכנים ליציאה ומאידך מצווים לא לצאת מבתם כל הלילה.
 - ה. מצוות פסח לדורות: לחג את היום (ט"ו ניסן) באיסור מלאכה, וחג - קרבנות לה' שבעת ימים, ושלא יאכל ושלא ימצא חמץ בבתי בני ישראל.
- א. עם ישראל קיבל על עצמו לקיים את מצוות הפסח, ולקיים מצות סיפור הצלתם ע"י חמשה דברים [הגדה של פסח, פרשת ציצית, ברכות אמת ויציב, ואמת ואמונה].
- ב. מכת בכורות: בליל השימורים, ליל ט"ו ניסן, ה' עובר בכל ארץ מצרים וכל בכורי מצרים מתו, ולאחר שפרעה עצמו והמצרים - מתחננים לעם ישראל שיצאו, ואף נתנו לישראל כסף זהב ושמלות - ב"עצם היום הזה", בדיוק 430 שנה מברית בין הבתרים - יוצא עם ישראל ממצרים.
- ג. דיני אכילת קרבן פסח: כדרך מלכים, בחבורה אחת, אסור לשבור עצם, ואין להותיר מהקרבן, ואסור לגוי, ולישראל מומר או ערל - לאכול ממנו.
- ד. פרשת 'קדש לי כל בכור': דיני הקדשת בכור אדם, בכור שור ושה, ופדיון פטר (בכור) החמור - זכר למכת בכורות, מצות תפילין של יד ושל ראש.
- ה. פרשת 'והיה כי יביאך': מצות זכרון יציאת מצרים, ומצוות פסח - אכילת מצה, איסור חמץ, והגדה בליל הסדר, ומצות קדושת בכורות, ומצוות תפילין של יד ושל ראש, זכר ליציאת מצרים (יג).

"לא נשאר ארבה אחד" (י, י"ט)

אמר ר' יוחנן, כיון שבא ארבה שמחו המצרים ואמרו, נקבוצ ונמלח מהם חביות. אמר הקב"ה, רשעים! במה שהבאתי עליכם, בה אתם שמחים? מיד, 'וַיִּהְיֶה ה' רוח ים תִּזְקַךְ... וַיִּשָּׂא אֶת הָאֲרֶבֶה... לא נשאר ארבה אחד', אפילו מה שבקדרות ובחביות שעשאו מלוחים, פרחו והלכו (מדרש שמ"ר י"ג, ז).

ארבה, למה שמו כן? על שם שהוא הרבה, והיה הארבה אוכל ואינו נאכל, היה מתיישב על פני המצרי ואוכלו, ומנקר עיניו. וכל אילן שקצץ לא היה מעלה תחליף שיגדל במקומו. והארבה היה קוצץ זרעים אילנות בגדים ותכשיטים, ואף סתם מעיינות, ולא עוד, אלא החשיך השמש והירח, שנאמר: 'ויכס את עין הארץ... ותחשך הארץ' (משנת רבי אליעזר).

במרכז פרשתינו שלושת המכות האחרונות שהקב"ה מכה את מצרים. סיפור יציאת מצרים נועד להשריש את האמונה בבורא יתברך ואת הידיעה כי הוא ורק הוא מנהל את העולם. אנו מאמינים בני מאמינים שהכול משמיים. הקב"ה בחסדו הגדול מרעיף עלינו מטובו. עם זאת, אנו יודעים ששום דבר אינו מובן מאליו. עלינו להתפלל לקב"ה שייתן לנו את צרכינו וימלא את משאלות ליבנו לטובה. בכל זאת, נדמה שיש שני מצבים שונים בחיי האדם. יש מצב שבאה על האדם איזו צרה - בבריאות, בפרנסה וכיוצא בזה, והוא זקוק לישועה, כגון שהוא נאלץ לעבור ניתוח מסוכן חס וחלילה. במקרה כזה, הוא מאמץ את כל כוחות נפשו ופונה לה' בתפילות ובתחנונים שיושיעו מצרתו, מפזר כסף לצדקה ומקבל על עצמו קבלות טובות. מאחורי כל הפעולות והמעשים הללו עומדים הרצון והתקווה שהקב"ה יטה אליו חסד, הניתוח יצליח והוא ישוב לאיתנו. הוא קורע שערי שמיים, כדי שגם אם נגזר גזר דין לרעה, חס ושלוש, ה' יחולל לו נס, יעביר את רוע הגזירה וישלח את ישועתו. אבל יש מצב אחר - חיים של שגרה, הכול זורם, הכול מתנהל על מי מנוחות. הבריאות איתנה, המשכורת מגיעה בזמן, הילדים גורמים נחת... החיים מסודרים. גם אז, כמובן, אסור להפסיק להתפלל, כדי להמשיך לזכות לסייעתא דשמיא. בכל זאת, נדמה לאדם שזה מצב שונה ממצבו של מי שפוקדת אותו צרה או שניצב בפני הכרעה גורלית והוא זקוק לישועה. ממילא גם עוצמת התפילות שלו שונה, הוא אינו חש צורך לקרוע שערי שמיים, הוא אינו זקוק לכל החיזוקים, הקבלות, הצדקות... ברם, הרמב"ן חולק על זה ואומר בסוף פרשת בא: "ומן הניסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בניסים הנסתרים, שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם ניסים, אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד". דהיינו, אין מצב של חיים 'מסודרים', אין מציאות של מקרים 'פשוטים', הכול ניסים! כל מה שקורה לאדם הוא בגדר נס. כדי לעשות את הפעולה הפשוטה והשגרתית ביותר - זקוקים לנס! לקום בבוקר - זה נס, לאכול - נס, לדבר - נס, ללכת על הרגליים - נס. יהודי בא לרב מבריסק זצ"ל ודיבר איתו בהתפעלות על המצאת הטלפון: "ראה זה פלא, אני עומד בארץ ישראל ומדבר עם חבר באמריקה! אני שומע אותו כאילו הוא נמצא לידי. ממש פלאי הבריאה!" אמר לו הרב: "כדי להתפעל מיכולת הדיבור בין שני בני אדם לא צריכים שהם יהיו במרחק אלפי קילומטרים זה מזה. אני מתפעל באותה מידה גם מהדיבור בין שנינו, אף שאנו סמוכים זה לזה..." כל רגע של חיים הוא נס חדש, כל הזמן יש מצב של "חיים בְּרִצּוֹנוֹ". הקב"ה מחיה את האדם בכל רגע ונותן לו את היכולת לדבר. זהו נס גדול לא פחות מהנס של דיבור בטלפון בין שני בני אדם רחוקים זה מזה. אם אדם יחיה את חייו מתוך הכרה וידיעה ש"כל דברינו ומקרינו כולם ניסים", הוא ירגיש כל העת כמו אדם העומד לפני ניתוח וזקוק לנס ולרחמי שמיים. הוא יהיה ירא שמיים גדול יותר, הוא יקפיד יותר על המצוות. התפילות שלו יהיו מעומק הלב, עם חיזוקים וקבלות שיקבל על עצמו. אדם שחי כל הזמן באמונה שלימה ש"חיים בְּרִצּוֹנוֹ", אף שחיו זורמים ומתנהלים כסדרם, יפחד לחטוא, כי ירגיש שהוא תלוי בבורא העולם.

שבת שלום

“וְכָל בְּכוֹר בְּנֵי אֶפְרָה” (יג, טו) – בחשיבות

מצוות פדיון הבן

כתב ה'רשב"ץ' (רבי שמעון בן צמח דוראן) שהטעם שאין מברכים שהחיינו במצוות בדיקת חמץ, לפי שאין הנאה במצווה זו. ומקשים הרי גם בפדיון הבן אין לאב הנאה בזה שמוציא ה' סלעים, ובכל זאת מברך "שהחיינו". ויש לתרץ שיש לו הנאה, שהגיע הבן והשלים 30 יום ויצא מספק נפל.

ולכאורה צריך עיון שמה שיצא מספק נפל, אין זה טעם המצווה של פדיון הבן. ויתכן שהכוונה כמו שכתב הזוהר (בהקדמה) שע"י הפדיון התינוק נפדה מהסיטרא אחרא והחיצוניים, וניצל מסיטרא דמותא. על כן נחשב שיש לו הנאה במצווה זו. וכתבו המפרשים שאין לעכב המצווה, שחס ושלום יכול לגרום לו נזק, כמו שכתוב בגמרא (בבא קמא פ:): שע"י שיעיבו קצת הפדיון, הגיע חתול ונשך את ידו של התינוק - (לפי רש"י דאירי התם בפדיון הבן).

ולכן קראוה 'ישוע הבן' שע"י מצוה זו נושע ממות לחיים (ליקוטי פנחס ס"ק מ"ז) וכן מובא בספר 'חסידים' (סי' של"ד) מעשה בבחור שנטה למות, וצעק תפדוני, ספרו לחכם ואמר שמא הוא בכור, אמרו כן, א"ל לפדותו, נתנו לכהן ה' סלעים, וחי 25 שנים אחר כך.

וב'רוח חיים' (הגר"ח פלאגי י"ד סי' ש"ה סק"ב) הביא מעשה שאירע באחד שהיה בכור, וכבר עברו רוב שנותיו, וחלה מאוד עד שכמעט היה מסוכן, התייאשו הרופאים.

וכשנכנסתי לבקרו חשבתי שמא בקטנותו לא פדוהו ה' סלעים כהוגן. ואמרתי לפדותו ע"י כהן בעד ה' סלעים, והודה לדברי, ופדיתי אותו מיד כהן, וחי עוד 20 שנים. והחיד"א (ב'מדבר קדמות' פ' אות י) כתב: מסורת בידינו מהקדמונים, איש שיקיים מצוות פדיון הבן כדיון. ויתן ה' סלעים לכהן בשמחה, יהיה בטוח שהילד יינצל מפגעי חולי הילדים, ויגדל לאיש.

כן מסופר ב'מראה הילדים', בעיר איזמיר בטורקיה התגוררה משפחה מכובדת שכל בניה יראי ה'. והנה באחת הימים נפל בכור האחים למשכב, ומצבו הלך והחמיר עד כי נשקפה סכנה לחייו. בני משפחתו הסתובבו סביבו דואגים וכאובים, הם אספו את הקרובים וידידים ובני המשפחה כדי להתפלל לישועתו. בד בבד הזעיקו את טובי הרופאים למיטתו, אך הם ייאשו אותם ואמרו כי אין תרופה לחוליו, ולא נתנו סיכוי להחלמתו.

והנה באחת מהלילות שזעקו והתפללו בני משפחתו לרפואת החולה, נתגלה להם בחזיון לילה שהחולה הוא בכור ולא פדוהו כשהיה בן חודש ללידתו.

כשנודע החלום למשפחה, התאספו ופדו אותו כדת וכדין, ונתנו ה' סלעים לכהן. לשמחתם, מיד אחר קיום פדיון הבן, החולה החלים ונתרפא. [הרב א.מ.י.מרקסון - אספקלריא]

“וְלִכְל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִחַרְץ פֶּלֶב לְשׁוֹנוֹ” (יא, ז)

דרש הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין, 'יִחַרְץ' מלשון חרוץ ושנון. מכאן ילמד כל אחד מבני ישראל, שלא ישתמש בלשון חדה ושנונה בדברו עם הזולת כדי שלא יפגעו בכבודו, אלא "כ'לב' לשונו" - כלב הרך כך ישתמש בלשון רכה.

“וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ עַל הַשָּׁמַיִם וַיְהִי חֹשֶׁךְ

אֶפְלָה בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁלֹשֶׁת יָמִים” (י, כב)

לחיות עם מופתים או שלא...

וברש"י: ולמה הביא עליהם חושך, לפי שהיו בישראל באותו הדור פושעים שלא היו רוצים לצאת ומתו בשלושת ימי אפילה.

וצריך להבין איך הם לא הושפעו מכל הניסים שראו במצרים, ואיך זה שלא חזרו בתשובה? ועוד צריך להבין מדוע נענשו בחומרה כזו מיליוני אנשים נהרגו בתוך שלושה ימים? וכדי לענות על כך סיפר הגאון רבי אליהו דיסקין: לפני שלושים שנה, היו כאן בירושלים, בבית וגן בבית כנסת 'נזר אהרן', שיעורים לאנשים שהתקרבו ליהדות.

הם היו בוגרי סמינרים בתחילת דרכם. כל ערב היה שיעור במשך שעתיים. ואף אני זכיתי להיות נטפל לעושי מצוה, ופעם בשבוע היה לי שיעור.

באחד השיעורים התגלגלה השאלה הזאת: למה היום לא רואים אותות ומופתים כמו שהיו במצרים? התחילו שם שאגות של המשתתפים, והצעתי לעשות הצבעה (כאילו שואלים אותנו), מי בעד שיהיה מופתים כמו במצרים ומי נגד. כולם הצביעו בהתלהבות בעד, והיה רק אחד! שהצביע נגד. אני הקטן, הייתי נגד... איזו התנפלות היתה עלי? אבל כבוד הרב, כבוד הרב: אם יהיו אותות ומופתים כמו במצרים - כולם יחזרו בתשובה! אפילו יוסי שריד, אפילו שולמית אלוני, אפילו... אפילו... אמרתי להם: תירגעו. דבר ראשון, אתם חושבים שכשיש אותות ומופתים היצר הרע נעלם? הוא עובד שעות נוספות! והרבה דרכים לפניו, כל דור והניסיונות שלו! דבר שני, אתם חושבים שזה כל כך בריא לחיות עם אותות ומופתים? נכון, יש לזה תועלת עצומה, אבל יש לזה גם מחיר כבד ונורא! מחיר כבד ונורא!!!

כתוב בספרים הקדושים והארץ בזה הסטייפלר בספרו חיי עולם: שככל שיש גילוי של אותות ומופתים, על כל חטא קטן מקבלים את העונש מיד במלוא החומרה! שהרי בדור המדבר, דור-דעה, שזכו לראות אותות ומופתים, לאחר שהאדמה בלעה את עדת קורח, באו כלל ישראל מתוך כאב, על משה ואהרן, ואמרו להם חמש מילים: "אַתֶּם הִמָּתֶם אֶת עַם ה' " (במדבר יז, ו). אומר הסטייפלר: כלל ישראל חטאו חטא קטן, שהרי מדבריהם מוכח, שיש להם אמונה בכוחו של משה, ורק באו בטענה מתוך כאב: "אַתֶּם הִמָּתֶם אֶת עַם ה'". והטענה עליהם היא, שהם היו צריכים להיות קצת יותר סבלניים. ואיזה מחיר כלל ישראל שלמו על המילים האלו: מיד פרצה בהם מגפה, ומתו בה 14,700 איש! אתם יודעים מה זה ארבע עשרה אלף ושבע מאות? בכל המלחמות שהיו פה מתש"ח, נהרגו אולי עשרים אלף. באינתיפאדה הקשה שהתחילה בתש"ס, כשאוטובוסים התפוצצו ומסעדות הפכו למוקדי מוות, היו בתוך שנה - שנה וחצי, אלף וחמש מאות הרוגים, וזה הרבה מאוד! ובמדבר, אחרי חמש המילים הללו נהרגו 14,700!!! ואלמלא אהרן הכהן שעצר את המגפה בקטורת, לא היה נשאר שריד ופליט!

מדוע? מה גודל החטא? התשובה היא: ככל שרואים יותר השגחה, כשהאותות והמופתים גלויים לעיני כל, על כל חטא קטן נענשים! אילו היום היו ניסים כמו במצרים ובמדבר - לא היינו שורדים אפילו יום אחד ח"ו. זה לא בריא לחיות תמיד עם מופתים! [נחל אליהו עמ' צח]

”וְשִׁמְרֶתֶם אֶת הַמִּצְוֹת” (יב, ז) - סיפור

דרשו חז"ל במכילתא: רבי יאשיה אומר אל תקרא כן, אלא ושמרתם את ה"מצוות", כדרך שאין מחמיצין את המצה, כך אין מחמיצין את המצוה, אלא אם באה מצוה לידך עשה אותה מיד.

סיפר הגאון ר' יצחק זילברשטיין שליט"א: מעשה ברב עיר ידוע, ששמע כי מפעל בעירו מחלל שבת בפרהסיא.

השמועה הגיעה לאוזניו בשעה שהלך ברחוב עם אחד העסקנים המפורסמים. הציע הרב בו ברגע לעסקן, שילכו שניהם יחדיו למנכ"ל המפעל כדי למחות ולהתריע בפניו, ולדרוש את הפסקת חילולי השבת.

הרב סבר כי לאותו עסקן תהיה השפעה חזקה על המנכ"ל, כי ידוע הוא בקשריו הענפים עם גורמים שונים.

העסקן לא היה לבוש כראוי באותה עת, הוא צעד בנעלי בית וגם חולצתו הוכתמה מספר דקות קודם לכן, מבין שניתן עליו, ולכן ביקש מהרב שיתן לו שהות קצרה לשוב לביתו להחליף בגדיו ולנעול מנעליו, ואז יוכל להתייצב לפני מנכ"ל המפעל בצורה מכובדת...

הרב סירב להמתין, וטען כי כל השתהות עלולה להחמיץ את השעה בכך שהשטן ימציא בנתיים עכוכים שונים ומשונים לביצוע המשימה החשובה שלפניהם.

בלית ברירה התלוה העסקן מיד אל הרב כפי שהוא, הם מצאו את דלת לשכת המנכ"ל, שהיה יהודי שומר תורה ומצוות, פתוחה לפניהם ומיד נכנסו ומחו בפניו על חילולי השבת המתבצעים במפעלו.

ואכן המנכ"ל הזדעזע והודיע נחרצות כי יטפל מיד בעניין ויפסיק את חילולי השבת.

הרב והעסקן נפרדו בידידות מהמנכ"ל, אך בדרכם החוצה, קרא להם המנכ"ל לפתע, ובפיו שתי שאלות שהטרידוהו: איך ידעתם לתפוס אותי ברגע הנכון, מי גילה לכם רז זה שבעוד דקות ספורות אני אמור לעזוב את המפעל בדרכי לחו"ל שם אמור אני לשהות שבועיים? ושנית, כיצד זה שנכנסתם לחדרי בקלות כזו והמזכירה לא עצרה אתכם בפתח?! נתברר עתה, לתדהמתם, שאם הרב היה ממתין מספר דקות לעסקו שרק יחליף בגדיו, כבר לא היו מוצאים את המנכ"ל במקום, וחילולי השבת היו ממשיכים. רק דרישתו של הרב להזדרז ולבוא מיד, הצילה את המצב, וגם היתה להם סייעתא דשמיא מיוחדת שבדיוק ברגע שהגיעו יצאה המזכירה "לרגע" מחדרה והשאירה את הדלת פתוחה, ובכך התאפשר להם להכנס מיד לחדרו של המנכ"ל... מה שלא היה מתאפשר להם מספר דקות לאחר מכן.

”וְהָיָה לְאוֹת עַל יְדָכָה” (י"ג, ט"ז) - על יד

שמאל, שהיא יד-כהה

הטעם שיד שמאל חלשה יותר מיד ימין, כתב ה'כלי יקר': יד שמאל החלשה, והיא כהה כנגד הלב שבו משכן החכמה, כי המקום השכלי שבלב גורם שידו כהה, כי היד עסקנית בתשמישי החומר, אבל יד ימין במקום הכבד, כי בו משכן הכח המתאווה ואינו מתנגד אל היד כי שם עיקר כוחה, אבל במקום משכן השכל שם היד כהה, וכשהוא אומר "וְהָיָה לְאוֹת עַל יְדָכָה", כאילו אמר שיהיה לאות על לבך, כי הלב סיבה לכהות היד.

”וְהִעֲתִירוּ לָהּ אֱלֹקֵיכֶם” (י, יז) - סיפור

מדייק הרמב"ן, למרות שפרעה אמר "והעתירו" בלשון רבים, ואכן מדרך הענווה היא שמשה רבינו ייחס את מעשה עצמו בלשון רבים, ומשה העניו מכל אדם היה יכול להכליל עצמו בלשון רבים ולומר "והעתרנו אל ה'", אף על פי כן הקפיד משה שלא לסטות במשהו מדקדוק האמת, ואמר בלשון יחיד "למתי אעתיר לך", "והעתרתי אל ה'", "אפרוש כפי אל ה'", "כפי שכך היה באמת.

בקץ תרמ"ג הופיע החלק הראשון מסדרת המשנה ברורה של ה'חפץ חיים'. ה'חפץ חיים' טובב בעצמו להפיץ את ספרו, והיה גם נושא דרשה בכל מקום אליו הגיע.

פעם כששהה בעיר אחת, הבחין במודעה שעל דלת בית המדרש המקומי, בה מודיעים כי מחבר הספרים "חפץ חיים" ו"משנה ברורה" על שולחם ערוך אורח חיים, ישא דרשתו.

הוציא ה'חפץ חיים' מיד עפרון מכיסו, והוסיף למודעה: "לעת עתה הופיע רק חלק אחד של ה"משנה ברורה" עד סימן קכ"ח. החלקים הבאים יופיעו אי"ה לאחר זמן".

בכך ביקש למנוע טעות, פן יהיו סבורים שכאילו כבר חיבר חיבור על שולחן ערוך בשלימות, וקרנו תרום בשל כך, וכדברי הירושלמי (מכות פ"ב ה"ו) מי שבקי במסכת אחת והולך למקום שמכבדים אותו בשל שתיים, צריך לומר להם האמת (עפ"י חפץ חיים - חייו ופעלו).

פעם שאל הגאון רבי דוד מלינובסקי זצ"ל את ה'חזון איש' קושיה על חידושי רבינו חיים מבריסק זצ"ל.

אמר לו ה'חזון איש' שיעיין בספר "חידושי רבי חיים" שבביתו וימצא שכבר כתב הערה זו בגליון הספר.

חיפש רבי דוד את הספר ולא מצאו. אמר ל'חזון איש': "הספר איננו". תיקן אותו ה'חזון איש': אל תאמר "הספר איננו" אלא תאמר "לא מצאתיו".

מספר עד נאמן: פעם אמר לי ה'חזון איש' שאלך לגדול פלוני לומר בשמו משפט שכלל כעשר תיבות. אחר כך אמר לי: תחזור על זה, חזרתי על המשפט.

אמר לי ה'חזון איש' בקפידא: "אני לא אמרתי את זה!"

חזר ה'חזון איש' פעם שניה על המשפט וביקש שוב שאחזור עליו. חזרתי על המשפט וגם עתה העיר ה'חזון איש': לא אמרתי את זה! ושוב חזר על המשפט פעם שלישית, וכשחזרתי עליו נחה דעתו ואמר "זה בסדר"! [מעשה איש]

”וַיִּרְדּוּ כָּל עַבְדֵיךָ אֵלֶּהָ אֱלֹהֵי...” (יא, ח) - סיפור

וברש"י (זבחים קב.): חלק כבוד למלכות, שהרי בסוף ירד פרעה בעצמו אליו בלילה, ויאמר "קומו צאו מתוך עמי", ולא אמר לו משה מתחילה וירדת אלי והשתחוית לי.

כותב הגה"צ ר' יהודה לייב חסמן זצ"ל (בספרו אור יהל) לאור דברי חז"ל, הרי הדברים ק"ו - ומה אם לפרעה הרשע, מקפיד כך הקב"ה, לשמור על כבוד המלך - לחלוק לו כבוד, אדם מישראל, באשר הוא, על אחת כמה וכמה שיש לשמור על כבודו.

יום אחד קיבל הגרא"ל שטיינמן זי"ע את הקהל בעודו יושב במקומו על מטתו. אחד הנכנסים הניח על הכרית שליד רבי אהרן לייב את הקערה לנטילת ידים ובה ספל מלא מים (הספל היה מכוסה, ולכן לא חשב שהמים עלולים להשפך).

לפתע הזיז מאן דהו את הספל והמים נשפכו על המיטה. רבי אהרן לייב לא סובב את ראשו כדי לראות מדוע נשפכו המים ומי שפכם, כדי שלא לבייש. הוא המשיך לשבת ולדבר עם הנוכחים כאילו לא קרה מאומה. רק אחרי שכולם עזבו את החדר התברר כי כל בגדיו הוספגו במים ואף היה צורך להחליף את כל המצעים. [רבי אהרן לייב]

מאוצרות הפרשה

מי ששכב לא יכול לזוז.

שואל רש"י: שאר המכות לא היו חצויות. לא מצינו למשל במכת צפרדע שבשלשת הימים הראשונים הצפרדעים רק קרקרו, ובשלשת הימים האחרונים נכנסו לבטן המצרים. הן קרקרו ונכנסו לבטן כל שבעת הימים. במכת כנים לא היתה חלוקה בשלשת הימים הראשונים התגרדו, ובשלשת הימים הבאים סבלו מרעש באזניהם. המצרים התגרדו במשך כל שבעת ימי המכה.

מכת חשך היא המכה היחידה שהתחלקה לשתיים – שלשה ימים חשך ואפלה, ואחרי שלשה ימים לא זזים. מדוע חילק הקב"ה מכה זו לשנים? על זה עונה רש"י תשובה נפלאה: ג' הימים הראשונים של המכה נועדו כדי לקבור את היהודים שלא רצו לצאת ממצרים. בזמן שקברו אותם, לא רצה הקב"ה שהמצרים יסתובבו שם ויראו זאת. לכן היה חשך למצרים, ובינתים יכלו ישראל לקבור את מתיהם.

החלק השני של המכה נועד למטרה אחרת לגמרי. שיוכלו היהודים לשוטט בבתי המצרים ולפתוח ארונות. לשם כך לא די היה בחשך גרידא, כי אם היה המצרי שומע שמישהו פותח לו ארון בביתו – היה קופץ עליו ותופסו. לכן בשלשת הימים הללו עשה הקב"ה שהמצרים לא יוכלו לזוז ממקומם, וכך יוכלו היהודים להסתובב בבתיים באין מפריע.

בספר "פרחי שושנה" הוסיף תוספת נפלאה בדברי ה"שפתח חכמים": בכל מכה מעשר המכות שבאו על המצרים היו שני רבדים: רבד אחד – המצרי הוכה, ורובד נוסף – הוא רואה שהיהודי לא הוכה. היה בכך סבל נוסף למצרי, שהוא סובל והיהודי לא. הוקשה לרש"י: "ולמה הביא עליהם חשך?" כלומר, במכת חשך לכאורה לא ראו המצרים שהיהודים אינם סובלים מהמכה, מבחינתם גם ליהודים היה חשך. אם המצרים אינם רואים שהיהודים לא סובלים, מה הטעם במכה הזו? הלא חלק חשוב מהמכה היה להראות למצרי שהוא סובל והיהודי לא סובל! מטעם זה – אומר רש"י – היתה מכה זו מחולקת: בג' הימים הראשונים של החשך באמת לא ידעו המצרים אם היהודים סובלים או לא. אבל בחציה השני, כשהיהודים הסתובבו בתוך בתיים ופתחו מזרות, נודע למצרים שליהודים אין חשך. הם רואים הכל ונעים בחפשויות, בעוד שהם – המצרים – נטועים במקומם מבלי יכולת לזוז. מלבד זאת, אחרי המכה הזו כל יהודי בא אל המצרי ואמר לו: "תשאל לי כלי כסף וכלי זהב", וכשאמר המצרי "אין לי", אמר היהודי: "יש לך כלי זהב נאים בחדר הימני במגרה מספר שלש..." שואל המצרי: "איך אתה יודע?" והיהודי מספר: "בזמן שהיה חשך הייתי כאן..." מזה ידעו המצרים שלבני ישראל היה אור במושבותם. כלומר, אחרי המכה נודע למצרים שמכת חשך היתה רק אצלם, ואילו היהודים לא סבלו כלל ממה זז, כפי שהיה בשאר המכות. (רבי ברוך רוזנבלום שליט"א)

לא ראו איש את אחיו ולא קמו איש מתחתיו (י, כג)

החושך הגדול יותר הוא כשאין איש רואה את רעהו ואינו משתתף בצער הזולת – "לא ראו איש את אחיו". והתוצאה מכך: כשאין האדם מרגיש בצער של חברו, הרגש קהה ומשותק – "ולא קמו איש מתחתיו", אין לו תקומה. (הידושי הרי"ם)

ויעל הארבה על כל ארץ מצרים וינח בכל גבול מצרים (י, יד)
 איתא בחז"ל (שמו"ר י"ג) שהיה ויכוח על הגבול שבין מצרים לכוש, וע"י מכת הארבה ידעו היכן הגבול, ומובא ששאלו את הגאון מטשעבין זצ"ל דהרי בחז"ל (שמו"ר י') מובא שכבר במכת צפרדע היה ויכוח על הגבול, וע"י מקום מכת הצפרדע ידעו היכן הגבול, ומ"ט הכא התחדש הויכוח. והשיב שאחר שהצפרדעים גילו את הגבולות סימנו זאת ע"י חצב, [וכדאיתא בביצה (דף כה): ביהושע דתיחם הארץ ע"י חצב], ואח"כ הגיע מכת ברד והכריתה את כל העצים, והתחדש הויכוח, ובא הארבה ובירר שוב את הגבולות, והוסיף שכן מובאר בפסוק בתהילים (ק"ה. ל') "ויך גפנם ותאנתם וישבר עץ גבולם". (רבד הזהב)

ויסר מעלי רק את המוות הזה (י, יז)

מדוע כינה פרעה את מכת הארבה בתואר מות? וי"ל שמצינו בחז"ל שהארבה סימא את עיניהם וסומא חשוב כמות ולכן אמרו ויסר ממנו את המוות הזה. (הגר"ח קניבסקי זצ"ל)

עוד הסבר מובא בליקוטי יהושע, דהגמ' (ב"ק ס:) אומרת "דבר בעיר כנס רגליך! רעב בעיר פזר רגליך!" מובא במדרש כי הדבר היה מופיע עם כל מכה, יוצא שבמכת ארבה לא ידע פרעה מה לעשות. הארבה אכל את הכל, אם כך עליו לפזר רגליו ולחפש מזון. מאידך גיסא יש דבר ועליו לכנס רגליו ולהסתגר...

ויט משה את ידו על השמים ויהי חשך אפלה בכל ארץ מצרים שלשת ימים (י, כב)

במכת חשך שואל רש"י שאלה שלא שאל באף מכה אחרת: "ולמה הביא עליהם חשך?" – שהיו בישראל באותו הדור רשעים, ולא היו רוצים לצאת, ומתו בשלשת ימי אפלה, כדי שלא יראו מצרים במפלתם ויאמרו: אף הן לוקין כמונו. ועוד, שחיפשו ישראל וראו את כליהם, וכשיצאו והיו שואלין מהן, והיו אומרים: אין בידנו כלום, אומר לו: אני ראיתי בביתך ובמקום פלוני הוא" (שמות י, כב). מקור הדברים בשמות רבה ובתנחומא.

הקשו המפרשים: מי שפתח מדרש רבה, מדרש תנחומא, ילקוט שמעוני או תנא דבי אליהו – ראה כי חז"ל פרשו לנו כל מכה ומכה למה היא באה, כגון: מכת דם – כיון שלא נתנו לבני ישראל לטבול להטהר. מכת צפרדע – שהיו אומרים לישראל לקפוץ אחרי צרצרים וכו'. רש"י בשום מכה אינו מביא את דברי חז"ל למה באה אותה מכה, רק כאן – במכת חשך – עומד רש"י על השאלה: "ולמה הביא עליהם חשך", ומביא לכך שתי סיבות.

מבאר ה"שפתח חכמים", שלרש"י היה קשה, שלכאורה המכה הזו חורגת מכל המכות הקודמות: מכת דם נמשכה שבוע, ואחריה היו שלשה שבועות הפסקה. צפרדע – שבוע, ושלשה שבועות הפסקה, וכך היה גם בשאר המכות. מכת חשך, לעומת זאת, התחלקה לשנים: בשלשת הימים הראשונים יכלו המצרים לשוטט, רק היה להם חשך, לא ראו זה את זה, ובשלשת הימים האחרונים של המכה הוכחד החשך, ולא יכלו המצרים לזוז ממקומם. מצרי ששכב לא יכול לקום,

"ובני ישראל עשו כדבר משה וישאלו... כלי כסף וכלי זהב ושמלות". (י"ב ל"ח)
ממשה עד משה - במצרים זה הצליח מאד, במרוקו לא כך כך...
כתב הרמב"ם: לפני כחמישים שנה איש ירא שמים, חסיד, מחכמי ישראל, ידוע בשם משה דרעי, תלמידו של רבינו רבי יוסף הלוי בן מיגאש. בא אל העיר פס, בירת מרוקו, שם בגלל חסידותו, מעלתו וחכמתו נתקבצו אליו בני אדם רבים. ויאמר להם: "ה' הודיעני בחלום שהמשיח קרוב לבוא". ולא טען שהוא המשיח. ונמשכו אחריו הבריות והאמינו בדבריו. והיה אבא מורי - רבינו מיימון מרחיק את הבריות מעליו, ומזהירים שלא להמשיך אחריו, אבל רק המיעוט שמעו לו והרוב כמעט הכל נטו אחרי רבי משה.

אחר כך היה מתנבא וצדקו כל דבריו. היה אומר 'נגלה אלי אמש שיהיה כך וכך', והיה הדבר כמו שאמר, מדבר קטן עד דבר גדול. עד שאמר להם שבשבוע זה ירד מטר עצום מאד, ויהיה אותו גשם דם, וזה האות אמר ה' יתעלה "ונתת מופתים בשמים ובארץ דם ואש". (יואל ג' א) לפני בוא יום ה' הגדול והנורא. אותו זמן היה חודש מרחשון, ואכן ירד מטר עצום באותו שבוע, והיו המים היורדים אדומים, שהיו עכורים כאילו הם בלולים בטיט. זה המופת הביא האנשים להאמין שהוא נביא בלי ספק. וזה אינו נמנע בתורה, כמו שהודעת לי לכם (איגרת תימן עמ' קנ"ב "קבלה מאבותינו"), שהנבואה תשוב לפני בוא המשיח.

כיון שדבריו נאמנו אצל רוב בני אדם, אמר להם שהמשיח יבוא השנה בליל חג הפסח, וציווה לבני אדם שימכרו נכסיהם. גם שיקנו מהישמעאלים כל דבר, אפילו שווה דינר בעשרה, לעשות כציווי התורה אחר הפסח, לשאול מהמצרים 'כלי כסף וכלי זהב ושמלות', שהרי הם לא יראו עוד את אותם ישמעאלים לעולם - ובני ישראל עשו כדבר משה...

כאשר בא פסח ולא ארע דבר - אבדו האנשים, כי רובם מכרו את נכסיהם, נותר להם מעט, וחובות עצומים רבצו עליהם ממה שקנו במחיר מופרז. והתפרסם הדבר אצל הגויים, אילו היה נשאר רבי משה דרעי במרוקו, היו שוחטים אותו הישמעאלים, אלא שהוא יצא לארץ ישראל ומת שם. (עפ"י איגרת תימן)

פרשה זו שארעה לפני תשע מאות וחמישים שנה הביאה לצרות רבות לישראל. האנשים שנותרו בחוסר כל גוועו ברעב. חסידיו הנואשים היו טרף לאמונת האיסלם. הישמעאלים הפקיעו את הקרקעות של בעלי החובות היהודים ובנו עליהם מסגדים. (ס"ה, ועיין שו"ת הרמב"ם רפ"ט ובכלל צע"ג; ואפשר ליישב עיין "משיחי השקר ומתנגדיהם")

בני ישראל במצרים עובדי עבודה זרה היו, ולא היתה מידת הדין נותנת לגואלם עד שפרשו ממנה. לכן ציווה הקב"ה 'משכו ידכם מעבודה זרה - ציווה אותם על הפסח, כיון שהיו להוטים אחר עבודת אלילים, שהיו מביאים קרבנות לשעירים. (ויק"ר כ"ב ה, במדבר"ר י"ג כ)

"ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים אני ה'." (י"ב י"ג)

כל דור ואלהיו: גם בשלטון הרשע של בית המשפט וטומאת הפרוגרס!
ביאר הגאון רבי אלהן וסרמן: יש להבין, מה רבותא היא שהקב"ה, כל יכול, בורא תבל ומלואו, יש בכוחו לעשות שפטים באלהי מצרים שהם עץ ואבן - חרפושיית וטלה!?!
אלא הכוונה ב"אלהי מצרים" לאידיאלים הצומחים בכל תקופה אשר בדו הבריות בליבם במחשבה שיצילו את האנושות על ידם. הנה, למשל: הסוציאליזם, רבים מאחינו בני ישראל נדבקו בהתלהבות לרעיון זה וחשבוהו לרעיון גואל. כמו כן הקומוניזם. מה עשה הקב"ה, הקים את היטלר, שהוא גם דוגל בסוציאליזם. ממילא קרס האליל תחתיו. הקים את סטלין, שהוא כביכול המבצע והמגשים של הקומוניזם ושוב התנפץ אליל.
זה פשר ההבטחה האלוקית לעשות שפטים בכל אלהי מצרים, בכל האידיאלים הזרים המתחדשים בכל דור! ("אור אלהן" ח"ב)

דרשת זקני רבינו ה"נודע ביהודה": אנו אומרים בהגדה "אילו עשה בהם שפטים ולא עשה באלהיהם". הנה בהיותנו במצרים מקטני אמנה היינו, שכחנו ברית אלוקינו, שהיו אומרים ישראל כי למצרים משפט הבכורה בשל מזלם, שהוא מזל טלה, בכור למזלות. אילו היה נשאר השר שלהם קיים, לא היינו יכולים להם... (דרשות הצ"ח)

"קדש ורחץ" (הגהש"פ) - לכאורה צריך היה לכתוב 'רחץ וקדש', כי לפני שמתקדשים יש לו לאדם לרחוץ ולטהר את עצמו?
ביאר ה"אבני נור": ביציאה ממצרים היתה הגאולה למרות שלא היו ראויים להגאל, כפי שנאמר "ואת ערום ועריה". כמו כן לדורות מתעוררת בכל שנה בזמן הזה השפעת הקדושה על כל אחד, אף אם אינו ראוי לכך!
(הגדת "שם משמואל")

מאור יוסף

גליון שבועי לע"נ מו"א חזקיה יוסף חיים בן שרה ברכה
פרשת בא גיליון 277

מאור יוסף

לע"נ מו"א
חזקיה יוסף חיים
בן שרה ברכה

ממתק לשיולחן שבת

הגה"ר ר' יצחק זילברשטיין שליט"א על עבודת ר' בשמחה

התבוננות בניסים שנושעו ע"י השי"ת במצרים, מלמדת אותנו עד כמה מורכב היה כל נס ונס מפרטים רבים, שכולם 'תוכננו' על ידי הבורא יתברך, ואז גם הזכירה וההודיה על הניסים, תהיה מתוך שמחה והלל, בראותנו את גודל האהבה של השי"ת לבניו. התקבל אצלנו מכתב מארה"ב ובו שאלה מעוניינת, וזימן לנו השי"ת למצוא תשובה לשאלה מפרשת השבוע, ובדך אגב נוכל ללמוד מכאן על הסעיפים וסעיפי הסעיפים מהם הורכבה כל מכה ומכה שהנחית הקב"ה על המצרים במצרים.

המקרה היה עם גוי שהסתבר עם השלטונות באמריקה, שטענו שהוא מרוויח סכומי כסף גדולים, ויש לו נכסים רבים, ואינו משלם עליהם את המיסים הנדרשים. כדי להוריד מעליו את הטענות, הלך הגוי ועשה מעשה. לגוי ההוא היה שכן יהודי חם וירא שמים. הוא רשם את הדירה שלו על שמו של השכן היהודי, מבלי שהשכן ידע על כך מאומה. ברמה המעשית, אי אפשר להבין כיצד הוא עשה זאת, אבל כך צוין במכתב שהגיע אלינו מארה"ב.

כונתו של הגוי הייתה להשיג מעליו את תביעתם של שלטונות המס, וכאשר יגיעו לעשות בדיקה ברכוש ובנכסיו, יראו שבעצם אין לו מאומה, ויניחוהו לנפשו...

וכך אכן היה. השלטונות באו וחקרו היטב בנכסיו, ומשראו שהוא 'עני ואביון', מחקו את כל התביעות נגדו, והכל על מקומו בא בשלום. כמראה הגוי שהשלטונות עזבוהו, ואין כל חשש שיתבעוהו שנית, הגיע אל שכנו יהודי וגילה לו על הדירה שרשם על שמו, וביקש ממנו להחזיר את הדירה.

כל מי שמתמצא ולו קמעה בהליכי הרוח של הדור שלנו, יודע שבמצב כזה, כשהאדם מצר על חטאיו, ואינו מסוגל לפרוץ את החומה המעיקה עליו, הדרך הטובה ביותר היא לשכוח את כל מה שהיה עד עתה, ולהחליט שאנחנו פותחים דף חדש! מעכשיו, כך אנחנו צריכים להחליט, נשתדל לרצות את קוננו, ונלך בדרכיו, ונעשה כל אשר ציווה.

'הלא כל מה שהעברתי את הדירה על שמך היה מפני שרציתי לברוח משלטונות המס, ועכשיו כשרם עזובני, אני מבקש שתחזיר לי את הדירה'... הגוי שהגוי העביר את הדירה מבלי ידיעתו, והוא (היהודי) באמת לא ידע כלום על כך, אין כאן איסור, ומותר להחזיר את הדירה לגוי? אחד הת"ח בכולל 'בית דוד' הביא ראיה מדברי המ'שך חכמה' על מכת הדבר, וכמו זו הייתה היחידה שנקבעה על ידי השי"ת 'למחר', כמו שנאמר (שמות ט' ה') 'וישם ה' מועד לאמר, מחר יעשה ה' הדבר הזה בארץ'.

אתם יודעים למה אני רוקד, למרות הצער הגדול שאני נתון בו? אמר הקשיש; מפני שעכשיו אני יודע שהחל מהיום, אני תפילין כשרות!! אם לא הייתי מוסר את התפילין לבדיקה, יתכן שהייתי הולך מן העולם בלי מצוות תפילין!!! נו, האם על דבר כזה לא צריך לרקוד?-- מה רב הוא הלקח שבני הדור שלנו צריכים ללמוד בטובתנו של הקשיש ההוא! הלא אף אחד אינו חולק על כך שמי שלא הניח תפילין כשרות עד גיל, 80 צריך לעשות תשובה על כך... ויפה שעה אחת קודם... הלא מדובר כבר בגיל מתקדם, ואיש אינו יודע מה ילד יום...

ישואל המ'שך חכמה: 'מה שהנתנה מכת הדבר שלא באה על המצרים מיד, אלא רק למחרת? ומשיב, וזה לשונו: 'כי במכוון עשה השי"ת הדבר הזה, כדי שימכרו המצרים את בהמות לבני ישראל ואפילו בזול, כדי שלא ימותו, כדי שלא ימותו. וכך היה, כי מכרו כל בהמתם, ובני ישראל נהגו בהן טובת עין, ונתנום אח"כ למצרים, ולכן בושו אחרי זה להשיב פניהם ריקם בשאלם מלבושים וכלי כסף וזהב'.

הכל נכון! אבל דווקא ברגע זה שבו מקבלים את התשובה הכל כך נוראה על המילה החסרה, ודווקא עכשיו כשהיצר עלול להשתלט עלינו ולהכניס בליבנו מחשבות של דכאון, שבהן השי"ת מואס יותר מכל דבר אחר, זה הזמן לפתוח בריקוד, ולשמוח עד אין קץ, ולזכור שהחל מהיום התפילין שלנו כבר היו כשרות ומהודרות! זה מהלך כל כך בריא ומתוקן! כך צריך להתנהג בנו של מלך מלכי המלכים! לא להביט יותר מידי על העבר, אלא לקבל על עצמו לפתוח, החל מרגע זה, בחתחדשות של ממש, שתרענן אותו ואת כל עבודת הקודש שלו.

גם בשאלה שלנו יוכל אפוא היהודי להשיב את הדירה של הגוי. אבל, יש להדגיש, שכל זה כאשר מדובר בדירה בחו"ל; אבל בארץ ישראל לא יעזור שום דבר, ואסור להעביר לגוי את הדירה, ואם בכל זאת ירצה היהודי להיות

(מצוות בשמחה)

השיבוץ העליון מוקדש

המנצח הגדול

הכריתא או

החזק השבועי

באילו עשאה

לרפואת הגאון רבי משה בן פה"ס, והגאון רבי שלום מאיר בן צור, ולרפואת כל חולי עיניו, לזיווגו אורטל בת-זוהר, ולחופה במרה סומה בת זוהר. להצלחה בח"ו ענת יעלה בת חבבה-אלון, שמואל יצחק בן תהלה, יצחק אחיקם בן הדסה אסתר וכל יוצאי.

מבי מדרשא

שו"ת השקפתי-הרב יוסף דוד כהן שליט"א

לכבוד מדור "מבי מדרשא" בתחילה ברצוני להודות על מדור נפלא זה, נושאים מעניינים ומרתקים, הנושאים גורמים למשא ומתן בכולל. ברצוני לשאול אני לומד בכולל, ואוהב ללמוד לבד בלי חברותא, אני מרגיש שאם אני אלמד עם חברותא, זה יעכב אותי בלימוד, ואילו הראש כולל לוחץ עלי ללמוד עם חברותא, ואף מביא עמו סיוע מפורשת "או חברותא או מיתותא", אך אני יודע שכבר נזכר בספרי הקדמונים שהיום שלומדים מתוך ספרים אין חיוב ללמוד עם חברותא, וכן שמענו על כמה מגדולי ישראל שלא למדו עם חברותא.

א"כ ברצוני לדעת אכן מהי הדרך הנכונה. לשואל היקר בודאי שידועות לך ממרות חז"ל על חשיבות הלימוד, וכבר אמר שלמה המלך (קהלת) טובים השנים מן האחד אשר יש להם שכר טוב בעמלם כי אם יפלו, האחד יקים את חברו, ואילו האחד שיפול ואין שני להקינו.

וביאר רש"י טובים השנים לכל דבר מן האחד, לפיכך יקנה לו אדם חבר אשר יש להם יותר ריוח בעמלם, כי אם תקפה עליו משנה שלו, חברו מחזירה לו, או אם ישלול ולא דקדק את אשר שמע מפי רבו, בא חברו ומעמידו על האמת.

הרי שהלומד ביחידות, יכול ללמוד בטעות ולהישאר בטעות לעולם ואין מי שיתקן אותו, ורק כשלומד עם חברותא הדברים מתבהרים היטב.

ומעשה היה בחורבת רבי יהודה החסיד ישב לו יהודי בודד ועסק לו לבדו בתורה במשך שנים רבות, מידי פעם היה גם רושם

ומעשה היה בחורבת רבי יהודה החסיד ישב לו יהודי בודד ועסק לו לבדו בתורה במשך שנים רבות, מידי פעם היה גם רושם

החיוך השבועי

מאיר פנחסי

האמת היא שרציתי לומר לשומר בסופר תודה על השמירה ותחושת הביטחון שהוא משרה אך לא רציתי להעיר אותו בשביל זה.

מאז תחילת המלחמה נהרגו כבר למעלה מעשרת אלפים מאמסניקים. יופי הבעייה היא שנולדו יותר.

שאלות ותשובות

הרב דוד טהרני שליט"א

מקורב באור לציון (תשובות ח"ה עמ' קעח). וכ"כ בשו"ת אהל יעקב (סציקולס, סוס"י יד) בשם המורים. ועיין בשו"ת שבט הקהתי (ח"ו ס' רסה) שכתב להחמיר, וחזר בו ממשי"כ להתיר בח"א (ס' רטז), ע"ש. אבל מכיון שכל איסור ביטול כבד שנצלה לאחר שעברו עליו ג' ימים אינו אלא ספק, ורבו המתירים כמבואר בשו"ת יחוד"ד (ח"ו ס' מו), מישראל שרי. וכ"כ בהוראה ברורה (ס' עג שעה"צ אות מו). כבד שנצלה לאחר שעברו עליו שלשה ימים משחיתו, אסור להניחו בתוך בצק רגיל או בצק עלים בכדי שיאפה עמו, כיון שהלחות שבבצק מרככת את הכבד ועלול הכבד לפלוט דם שלא נפלט בזמן צלייתו, וכמ"ש בשו"ת שבט הקהתי (ח"ו ס' רסה) כוותיה ולא מטעמיה. ובתשובה בסוף בין ישראל לעמים (מליחה, עמ' רצו) הארכתי.

המשך התשובה בעניין הכשרת הכבד

כבד שנצלה לאחר ג' ימים מהשחיטה אין לבשלו לאחר הצליה, וכמבואר בשו"ת יחוד"ד (ח"ו ס' מו) ובאור לציון (תשובות ח"ה עמ' קעח). כמו כן אין להניח את הכבד על פלאטת צליה יחד עם שמן ובצל, כאשר בפלאטת צליה נוצרה שקע שבו מתאספים הנוזלים ואינם יוצאים לבחון, כיון מעשה זה מוגדר כביטול ולא כצליה. וכן אין להניח את הכבד לאחר צלייתו על פלאטת יחד עם טחול ופרגיות ושמן וכד', כיון שדינו כדין ביטול לאחר צלייה, האסור לכתחילה בכבד שנצלה לאחר שעברו עליו ג' ימים משחיתו. ופן אסור לחמם את הכבד אף עם מעט שמן, הן מפני שהשמן מבשל את החלק התחתון של הכבד, ועוד שאם מכסים את הסיר בזמן החימום, האדים מרככים את כל הכבד ומעוררים את הדם שבתוכו. וכמבואר בשו"ת מעט מים (ס' ו).

מותר לבשל רוטב ולשפוך אותו לכלי שני, ובתוכו להניח כבדים שנצלו לאחר ג' ימים מהשחיטה, כיון שכלי שני אינו מבשל. וכמבואר בשו"ת דברי דוד (ח"ב יו"ד ס' ח אות ה). וכ"כ בשו"ת שבט הקהתי (ח"א ס' רטו).

כבד שנצלה אחר שלשה ימים מהשחיטה, מותר לחממו על גבי מחבת המונח על האש או בתבנית שבתוך תנור או במיקרוגל, כשהוא לבדו ללא נוזלים אחרים. וכמ"ש מהרש"ם בדעת" (יו"ד ס' סט ס"ב) לגבי בשר שצלאוהו לאחר שעברו עליו ג', ע"ש. וכ"ש בכבד. ובשו"ת וחקרת ודרשת (גרוסמן, ח"ד עמ' קנח) כתב בשם הגר"צ אבא שאול זצ"ל להתיר לחמם במיקרוגל כבד שנצלה לאחר שעברו עליו ג' ימים, לפי שהמיקרוגל מייבש ולא מבשל. וכ"כ

המשך יבוא בע"ה בשבוע הבא

אחת שיאלתי

מאוצרותיו של הרה"ג יצחק זילברשטיין

לקוח מתוך סדרת הספרים "אחת שאלתי" מאת המחבר הרב אהרן חזני

סעודת "כאלו עשאה"

וכל שטר חמור תמדה בשח (שמות י"ג, י"ד).

אכן אמרו חז"ל (בברכות ו'). שהחפץ לקיים מצוה, ונאנס ולא עשאה, מעלה עליו הפתוב כאלו עשאה. אולם מאידך גיסא, הלכה בדיני שהחוטף מצוה מחברו צריך לשלם לו עשרה זהובים (שו"ע חו"מ סי' שפ"ב). נשאלת השאלה: הן בעל המצוה [שחטפו לו את המצוה], היה חפץ לקומה, ומפילא נחשב לו הדבר כאלו קומה, כי מעלה עליו הפתוב כאלו עשאה. ואם בעל המצוה לא הפסיד מאומה - מדוע אפוא צריך החוטף לשלם לו עשרה זהובים?

משיב על כך ה' ערך שי" (שם): אף שאמרו שחשב לעשות מצוה מעלה עליו הפתוב כאלו עשאה, מכל מקום אינו שוה ממש למי שעלה בידו לטרוח ולקיים את המצוה בפעל, ועל כך צריך לשלם לו עשרה זהובים. ומה שאמרו "כאלו עשאה", אינו רק ב-"כ"ף הדמיון", ואינו ממש באותה מדרגה. ונמצא, שהחוטף מצוה באמת הפסיד לראשון את ההפרש שיש בין שכרו של המקיים מצוה בפעל ממש, לבין מי שרק נחשב לו כאלו קיים את המצוה. (והוסיף ה' ערך שי" רקמז נחמד לדברים מהפסוק "כף אחת - עשרה זהב": כ"ף הדמיון, שהיא עושה את ההפרש בין מי שקיים מצוה בפעל לבין מי שרק חשב לעשות מצוה - על זה צריך לשלם עשרה זהב...).

וישנם עוד פוסקים רבים נוספים, הסוברים כי מה שמעלים עליו כאלו עשאה, אינו נחשב ממש שעשאה בפעל, אלא רק "כאלו" ב-"כ"ף הדמיון. (אכן, יש לצען שיש הסוברים ש"כאלו עשאה" הפרוש הוא שנהשב הדבר כאלו עשאה ממש, וזוכה לשכר משלם כאחד שקיים את המצוה בפעל. ראה חת"ס חלוץ פ"ו. וישו"ת אור לציון ח"ג פכ"ו

התורה הקדושה מצוה בפרשתנו: "וכל פטר חמור תפדה בשה", כלומר, אם האתון המליטה בכור זכר, מצוה לפדותו בשה ולתת את השה לפהו.

המעשה שלפנינו ארע אצל יהודי בשם בצלאל, שביום בהיר אחד אתונו המליטה חמור בכור. שמחה גדולה מלאה את לבו של בצלאל, משום שעתה יוכל לקיים את מצות "פדיון פטר חמור". הוא החליט לערף את המצוה במעמד חגיגי ומרשים, ואף הזמין מחברת קיטרינג סעודה בשירת עשירה, עבור המשתתפים הרבים שאמורים היו להגיע למעמד.

מספר ימים טרם עריכת המצוה, הכריז בצלאל בבית הכנסת על מכירת הזכות לתרום את סעודת פדיון הפטר חמור. יהודי בשם לזכות בזכות סעודת המצוה.

והנה הגיע היום המיוחל. החמור הנח ב"נגרר" מיוחד לנשיאת בעל חיים, שחבר לרכבו של בצלאל, והסע לעבר מעמד הפדיון הגדול... דקות ספורות לפני ההגעה ליעד, ארע דבר מצער מאוד... בצלאל נאלץ לעצר עצינה פתאומית כדי לא להפגע מרכב אחר, והמשאית שנסעה מאחוריו התנגשה קלות ב"נגרר" שבו הונח החמור... החמור נחבל ולמגנת כל לב... מת!

בינתים שררה תכונה רבתי באולם בו אמורה היתה להתקיים מצות הפדיון; השלחנות כבר היו ערוכים בפנות המושבות, והקהל הרב המתין בצפייה לנשיאתו של "חתן השמחה", החמור... כשהגיע בצלאל לאולם הודיע למשתתפים הרבים אודות הטרגדיה שארעה לחמור, ולאחר מכן הכריז: "רבתי, נערף קעת סעודת מצות פדיון פטר חמור מיוחדת: סעודת חשב

לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה, שמעלה עליו הפתוב כאלו עשאה!" אביגדור התנדב לתרום את מלוא התשלום להברת הקיטרינג כדי בצלאל הזכיר בעדינות לאביגדור אודות תשלום דמי הסעודה... אך הלה הגיב בנחרצות: "לסעודת 'כאלו עשאה' שכזו, אני מוכן לשלם גם ב'כאלו'... התכונתי לתרום סעודה למצות פדיון פטר חמור ממש, ולכן איני מתפנן לשלם..."

כנגדו טען בצלאל שהוא צריך לעמוד בהתחייבותו ולשלם את דמי הסעודה, כי היא נחשבת לסעודת מצוה. עם מי הדין?

החיזוק השבועי

שחינוכיתו ודחיפותו אינה מוטלת בספק. המנתח, ד"ר קוק, התפלא, מה טעם יש להמתין בנייתוח ברפואה, הסכים לקבל דעתו גם מבלי להבין טעמו ונימוקו. אלא מחמת שהכיר מקורב את החזון איש, והעריך את ידיעותיו והנה במשך שבוע זה השתפר קצת מצב החולה, ולפי הנחיות הרופא בדיקות מיקרוסקופיות חוזרות שהעלו, כי בגוף החולה בעומק פניה פשה גידול מסוויים שיתכן כי הוא שימש כמוקד הדימום, ובהכרח בעלי השפעה קטלנית. לנתחו, מכיוון שאם ישארו אותו עתידים להתפתח בו נגיפים ממאירים לא היה איפוא גבול להפתעתו של ד"ר קוק, שאם היה מנתח את האיש בשבוע הקודם, כפי שיתכן מראש לא היה בכלל מאתר את הגידול הזה, ורק הודות לכך שפעל כעצתו של החזון איש הציל את החולה... (נפלאותיך אשיחה)

מעשה ביהודי שנתקף בשטפי דם חזקים מאזור החלחולת, והובא אל ד"ר קוק בבית החולים "הדסה" בירושלים. קבע הרופא ממנו להמתין מעט. שהאיש לקה בטחורים ויש צורך לנתחו בדחיפות, אולם החולה ביקש הוא מוכרח לשלוח מישוה להתיעץ עם החזון איש, ורק בהסכמתו יבנס לניתוח. נעתר ד"ר קוק לבקשתו. מאחר שהיה זה יום שישי, הועיד לנתח אותו ביום שני בבוקר, מכיוון שהיה משוכנע כי המיוחלת. החזון איש רק יאשר את מסקנתו, ועד אז כבר תבוא התשובה כשהגיע יום שני, הורה להשאיר את החולה בצום ולהכינו לקראת הניתוח. אולם שעה קלה לפני שעמד להכניסו אל חדר הניתוחים, שב השליח שנסע לפניו, ובפיו הדברים שמסר החזון איש לומר לרופא, "מאחר שהחולה נחלש כל כך כתוצאה מהדימום... וגם אין אפשרות לבדוק בדיקה יעילה במצב כזה... מוטב לדחות הניתוח למשך שבוע ימים..."

ניתן לקבל את העלון בכל שבוע במהדורת האימייל
בשליחת בקשה לכתובת-
025806335AA@gmail.com

פניני קדוש

לאור תורתו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יצא לאור על ידי מערכת "מסילות באור החסידות" שע"י מכון אור הצפון דחסידי בעלזא

לעילוי נשמת הרבני החסיד המפואר מוה"ר ר' מנחם שמואל חיים בן הרה"ח ר' אפרים ז"ל פריעדמאן

חודש טבת

פרנס החודש

ידידנו הרה"ח הרב הירצקא ענגל שליט"א אב"י בעיר ברוקלין - לעילוי נשמת אביו הרה"ח ר' ישכר דוב בן הרה"ח יעקב ז"ל מבני היכל ביהמ"ד הגדול

א ווארט אויף די פרשה

החילוק בין פנימיותו של גוי לפנימיותו של יהודי

ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אותותי אלה בקרבו (שמות י, א).

ידועה קושיית הזוהר הקדוש (ה"ב לה, א), מדוע נאמר "בא אל פרעה" ולא "לך אל פרעה". ונראה לומר בזה, שכאשר התלווה משה רבינו אל הקב"ה לבוא אל פרעה, הטיביע בו הקב"ה את הכח של "יודע מחשבות" שהיא מדרגה המצויה רק אצלו יתברך בכבודו ובעצמו, כי מלאכים אינם יודעים מחשבות.

אז ראה משה בעליל כי פרעה מצד עצמו רוצה לשלח את ישראל, והסירוב נובע מצד הכבדת-לב חיצונית שהכניס בו הקב"ה. וזהו דיוק הלשון: **"בא אל פרעה"** יחד עמדי, ואז תראה בעליל בתוך מחשבות-לבו, **"כי אני הכבדתי את לבו"**, ולא מצד עצמו.

לאור זאת בוודאי תישאל שאלה בלבך, מדוע ראוי פרעה לעונש? הרי הוא מצד עצמו כבר רוצה לשלחם! על כך אשיבך: **"למען שתי אותותי אלה"**, סיבת המכות שאשית עליו היא בגלל **"בקרבו"** - פנימיותו הרקובה, כי בתוך לבו פנימה אין אמונה ואין רחמים, רק כפירה ואכזריות מנת חלקו, וסיבת רצונו לשלחם היא אך ורק מחמת פחד העונש, ולכן, הכבדת הלב מעמידה אותו על מקומו האמיתי - בפנימיות לבו.

לאחר שתדע זאת **"תספר באוני בנך וכן בנך"** את ההבדלה העצומה בין ישראל לעמים, כי הגוי פנימיותו רקובה וחפצה רק ברע כל היום. לעומתו, היהודי, פנימיותו היא **"וידעתם כי אני ה'",** וגם אם אינו נוהג כן "למעשה", זהו רק מחמת סיבות חיצוניות (פיתוי היצר וכדומה), כי אליבא דאמת "רצונינו לעשות רצונך" (עי' רמב"ם הל' גירושין פ"ב ה"ז).

(סעודה ג' תשלז)

תכלית הקרבת הקרבן - ההתבוננות שלאחר ההקרבה

ויאמר משה גם אתה תתן בידינו זבחים ועולות ועשינו לה' אלקינו. וגם מקננו ילך עמנו...

כי ממנו נקח לעבוד את ה' ואנחנו לא נדע מה נעבוד את ה' עד בואנו שמה (שמות י, כה-כו).

יש להבין שינוי הלשון "גם אתה תתן בידינו זבחים ועולות..." וגם **מקננו ילך עמנו!** ונראה, הדנה הרמב"ם והרמב"ן נחלקו בטעם הקרבת הקרבנות:

הרמב"ם ב"מורה נבוכים" כתב הטעם: "בעבור שהמצרים והכשדים - אשר היו ישראל גרים ותושבים בארצם מעולם - היו עובדים לבקר ולצאן... בעבור כן צוה לשחוט אלה השלשה מינין להשם הנכבד, כדי שיוודע כי הדבר שהיו חושבים כי הם בתכלית העבירה הוא אשר יקריבו לבורא".

ואילו הרמב"ן (ויקרא א, ט) שולל את טעמו, וכתב טעם אחר: "כדי שיחשוב אדם בעשותו כל אלה כי חטא לאלהיו בגופו ובנפשו, וראוי לו שישפך דמו וישרף גופו לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה וכפר הקרבן הזה שיהא דמו תחת דמו, נפש תחת נפש".

ויש לומר, שכאשר המצריים וכדו' מקריבים קרבנות, אז שייך יותר טעמו של הרמב"ם, כאשר בכך הם מגלים שה'טלה' אינו עבודה זרה אלא נשחט להשם הנכבד, ואילו כאשר יהודי - שאין כל זיקה בינו לבין עבודה זרה - מקריב קרבנות, אז שייך יותר טעמו של הרמב"ן, שתכלית ההקרבה היא ההתבוננות הנ"ל.

הנפקא מינה ביניהם הוא, כי אצל גוי, בעצם הדבר שקידש את הבהמה לשם זבח כבר נתקיים תכלית הקרבן, כאשר גילה בדעתו שה'טלה' אינו עבודה זרה, אלא מוקדש לגבוה,

ואילו אצל יהודי, יתקיים התכלית רק כאשר מתוך הקדשת הבהמה והקרבתה יבוא לשלימות ההתבוננות האמורה, וישבר לבו בקרבו בשברון לב אמיתי.

זהו דיוק הלשון הפלא ופלא:

"גם אתה תתן בידינו זבחים ועולות", הקרבנות המתקבלים ממך, מקבלים את התואר 'זבחים ועולות' תיכף כשהם מוקדשים לשם זבח, כי בזה גופא כבר נעשה תכלית הקרבן, כטעם הרמב"ם.

"וגם מקננו ילך עמנו", הקרבנות שאנו מביאים נחשבים כ"מקננו" סתמא, כי בקרבנות אלו אין התכלית בהקדשה ובהקרבה עצמן, אלא **"כי ממנו"** מתוך הקדשה והקרבה זו **"נקח לעבוד את ה'"** על ידי התבוננות בכך שהבהמה היא בעצם "שלוחי דידן", כטעם הרמב"ן, **"ואנחנו לא נדע מה נעבוד את ה' עד בואנו שמה"**, כל עוד שלא הגענו לתכלית זו - להתבוננות זו, עדיין אין הקרבת הקרבן נחשבת אצלנו כעבודה.

(סעודה א' תשמו)

חובת קיום המצוות בזמנן - אף כשהמחשבה עדיין אינה בשלימות

והיה לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך... כי ביד חזקה הוציאך ה' ממצרים (שמות יג, ט).

כאשר הוצרכו בני-ישראל לצאת ממצרים, לא היה בהם מצוות להתעסק בהם כדי להמשיך על עצמם את אור הגאולה, ואז ניתנו להם שתי מצוות, פסח ומילה, כדי שבזכותם יהיו נגאלים.

לכאורה היו יהודים יכולים לומר: "מה!? שתי מצוות נשגבות כאלו ללא הכנה והתבוננות ראויה!? חס ושלום. הבה נתחיל להתכונן בסילודין בהכנה דרבה לקיום מצוות אלו, ולאחר מכן, ניגש אל הקודש!..."

אמנם, הקב"ה לא רצה כך, אלא שיקיימו תיכף מצוות אלו, אף בהעדר הכנה והולמת במחשבה והתבוננות ראויה, על מנת להחיש גאולתם לאלתר, ולאחר מכן יוסיפו התבוננות ומחשבה וישלימו למפרע את המצוות שעשו במצרים.

כאן נסלל הדרך לדורות, כי אף אמנם שכל מצוה וכל תפילה צריכה הכנה ראויה, ובהעדר ההכנה אין המצוה בתכלית השלימות, עם זאת, בהגיע זמן המצוה או זמן תפילה, **חובה** לקיימה בעת ובזמן שקבעה התורה הקדושה וחכמינו ז"ל, אף שעדיין אינו מרגיש מוכן ומזומן במוחו ובלבו לקיים המצוה בשלימותה.

על דרך שפירשו רבותינו הקדושים את הפסוק (דברים ל, יד) **"כי קרוב אליך הדבר מאד בפין ובלבבך לעשותו"**, אתה תגש לקיים המצוה 'בפין' אף אם 'בלבבך' עדיין אינך מוכן לכך, ולאחר מכן תשלים את מחשבת הלב, ותתוקן ותושלם המצוה למפרע.

ענין זה נרמז בהקדמת תפילין של יד לתפילין של ראש, כי תפילין של יד הוא כנגד מעשה המצוה, ותפילין של ראש הוא כנגד מחשבת המצוה, ובהגיע העת יש לקיים את המצוה בפועל, אף שמחשבת המצוה עדיין אינה בשלימות, על סמך שלאחר מכן ישלים את מחשבת המצוה ובכך תתוקן המצוה למפרע.

זהו שכתוב: **"והיה לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך"**, רמז על קיום מעשה המצוה (הרמזוה בתפילין של יד), אף כשהמחשבה (הרמזוה בתפילין של ראש) עדיין לא הושלמה, ומפרש הכתוב **"כי ביד חזקה הוציאך ה' ממצרים"**, בזכות המצוות שניתנו לך, ואז קיימת את המצוות בהעדר שלימות המחשבה, על דעת השלמתן לאחר מכן, ודרך זו סלולה לדורות ולדורי דורות. קודם "בפין" ואחר כך "ובלבבך".

(סעודה ב' תשלט)

כאשר שהו האחים הקדושים בגיטו באכניא, שהה שם גם **האדמו"ר הרה"ק רבי שלמה מאבוב זצ"ל**, ובאחד מערבי- השבתות חטפוהו הרשעים בגלל פעילותו להברחת ילדים יהודים מהגיטו. תיכף הזכירוהו אצל כ"ק מרן זי"ע, וכ"ק מרן זי"ע סיפר על כך לכ"ק מהר"ם זי"ע, וביקש הימנו להזמין אליו את הרב ר' נפתלי ראפס ז"ל - חסיד בעלזא, ששימש כשוטר יהודי בגיטו. רבי נפתלי הגיע אל הקודש, וכ"ק מרן זי"ע אמר לו שלא ילך להתפלל מנחה לפני שהרב מאבוב ישוחרר.

ויאמר משה גם אתה תתן בידינו זבחים ועשינו לה' אלקינו (שמות י, כה). יש לדקדק, מה רצה משה רבינו להדגיש לו באמרו **"גם אתה תתן בידינו זבחים ועולות"!** וביאר **כ"ק מרן מהר"א זי"ע**, בהקדם מה שמצינו (עבודה זרה נב, ב), שישראל אינו יכול לבטל עבודה זרה של גוי, ורק הגוי בעצמו יכול לבטלה. והנה ה"טלה" היה העבודה זרה של מצרים, ולפי זה יוקשה, איך יוכלו להקריב טלה של מצרי ל"זבחים ועולות", הרי הוא פסול מדין "נעבד"?
לכן אמר משה לפרעה: **"גם אתה תתן בידינו זבחים ועולות"**, ובנתינה גופא הינן מגלה שאתה מבטל ומפקיע אותם מכלל "עבודה זרה", וממילא ייצאו מכלל "נעבד", ורק אז: **"ועשינו לה' אלקינו"** ל"זבחים ועולות".
(פירות טיש תשלח)

רבי נפתלי, נאמן לציווי הקודש, נכנס ללוע הארי, ונטל עמו חפצים יקרי ערך לצורך שוחד. כשראהו המפקד אמר בפליאה: **"הער ראפס, מה אתה מחפש כאן?!"** הרי עוד מעט כבר שבת?**"! והשיב: "איך אוכל להכנס לשבת כשאני יודע שאחי מוחזק בידך ואתה רוצים להוציאו להורג?"**

וילכו ויעשו בני ישראל כאשר צוה ה' את משה ואהרן כן עשו (שמות יב, כח). פנינה נפלאה מובאת בשם **הגאון רבי שאול מאמסטרדם זי"ע**, כי הנה הקב"ה אמר למשה ואהרן (שמות יב, ז): **"ולקחו מן הדם ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף"**, ואילו משה ואהרן אמרו לישראל (שם כב): **"והגענתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות"**. וצריך להבין מדוע שינו משה ואהרן מציווי קונם?
אמנם, הביאור בזה הוא, כי ה'משקוף' מרמז על הקב"ה המשגיח מלמעלה, ואילו ה'מזוזות' רומזות על משה ואהרן השוכנים לצד בני-ישראל ומגינים עליהם, והקב"ה אמר לו שיקדים תחלה "מזוזות" ל"משקוף" כדי להעצים את כוחם של משה ואהרן שבזכותם נמשכה הגאולה, ואילו משה ואהרן ברוב ענותנותם הקדימו את ה"משקוף" ל"מזוזות", כדי לרמוז שהגאולה היא בעיקר מכח עליון (הרמזו ב"משקוף"), והם רק טפלים ונלוים לכח זה.
אמנם, **"ויעשו בני ישראל כאשר צוה ה' את משה ואהרן"** להקדים 'מזוזות' ל'משקוף', כי הם כן האמינו בכוחם הגדול של צדיקי הדור משה ואהרן שבזכותם ובסייעתם נפתח הפתח לגאולה.
(שם)

לשאלת המפקד **"איך קוראים לו?!"** ענה **"שלמה"**, ואז אמר לו המפקד: **"תשבע לי בתנ"ך שהוא אחיך"**, ורבי נפתלי נשבע. אז התרה בו המפקד: **"דע לך שאם יתברר שנשבעת לשקר, אוציא את שניכם להורג"**. רבי נפתלי עמד על שלו, והרב מאבוב שוחרר.

ולא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור בכל גבולך. והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים (שמות יג, ז-ח).
ב"ייטב לב" (בפרשתינו) מביא שיחה נאה בשם חתנו הרה"ק **רבי משהלי מרוזנבדוב זי"ע** על פי מאמר הגמרא (פסחים ו, ב), שחמץ בפסח אינה ברשותו של אדם, ולכאורה לפי זה לא היה שייך איסור "בל יראה ובל ימצא", שהרי הכלל הוא (פסחים ה, ב; כג, א): **"ולא יראה לך - שלך אי אתה רואה, אבל אתה רואה של אחרים"**. ואמנם, עשאו הכתוב כאילו הוא ברשותו - כדי לעבור עליו בבל יראה ובל ימצא.
זהו שכתוב: **"ולא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור"**, איסור 'בל יראה' הוא רק כשהחמץ "לך" - שלך, ואם כן תיקשי איך קיים מצוות של איסור "בל יראה"? הרי חמץ בפסח אינו ברשותו של אדם?
על כך באה התשובה: **"בעבור זה"** בעבור איסור 'בל יראה' "עשה ה'" כאילו החמץ הוא "לי" - שלי וברשותי, כדי לעבור עליו ב'בל יראה'.
ומסופר שפעם הגיע בנו של רבי משהלי לבקר אצל זקנו ה"ייטב לב", ושאלו ה"ייטב לב" האם כבר ראה את ספרו "ייטב לב" שיצא אז לאור עולם, ומה דעתו על הספר. ואמר הלה במליצה: **"אכן בפרשת בא הבאתם שיחה נפלאה ביותר"** (כשכונתו על תורה זו המובאת שם בשם אביו זי"ע).
(קידושא רבה תשסג)

הם הגיעו לביתו של כ"ק מרן זי"ע עם דמדומי חמה, והרב מאבוב הודה נרגשות לכ"ק מרן זי"ע ואמר לו: **"בעלזער רב מעג זיך שטאלצירן מיט אזוינע יונגעלייט"**. דעתו של כ"ק מרן זי"ע לא היתה נוחה מהביטוי "שטאלצירן", והמתיק כ"ק מרן זי"ע את דבריו ואמר לכ"ק מהר"ם זי"ע: **"בילגורייאר רב הערט! נפתלי איז נישט קיין שטאלצער"**.

אז הורה כ"ק מרן זי"ע להביא לעקיק אין בראנפן, ושתי 'לחיים' בצוותא, ורק לאחר מכן נכנסו להתפלל מנחה.

(שיחת קודש - אייר תשנ"ט)

לאחר שהגיעו האחים הקדושים לארה"ק, התגוררו בימים הראשונים בעיר חיפה. שם התקיים מעמד הנחת אבן פינה לארון-קודש חדש שיוצב בבית הכנסת הגדול, וכ"ק מהר"ם זי"ע הוזמן לשאת מדברותיו לכבוד המעמד.

כ"ק מהר"ם זי"ע דיבר בקול רעש גדול אודות מצב אחינו בני-ישראל בגולת אירופה הדוויה, והאנשים דשם הזילו דמעות ללא הרף על שבר בת עמי. ותהי המקום לחרדת אלקים.

בתוך הדברים דרוש דרש על הפסוק בתהלים (קמט, ז-י): **"רוממות א-ל בגרונום וחרב פיפיות בידם לעשות נקמה בגויים"**, ולכאורה, איך יתכן שבני-ישראל - רחמנים בני רחמנים - יקחו חרב בידם לנקום בגויים באופן אכזרי המנוגד לטבעם בתכלית הניגוד?**"!**

"אלא, ברור הדבר, שכאשר יגיע יום נקם ושלם, בו ינקמו ישראל את נקמת הגויים, יטביע בהם הקב"ה בדרך נס את מדת האכזריות לשעה, כדי שיוכלו ליטול חרב בידם ולנקום את נקמת ה' במלכויות הרשעה".

(ט' שבט תשנ"ט)

סיפור קודש

על הרה"ק השפת אמת מגור זי"ע - ה' שבט

הרה"ק השפת אמת זי"ע נסתלק לעולמו בגיל צעיר, ואמרו שהסיבה לכך היתה, כי באותה תקופה גייסו הרבה מבחורי בני-ישראל לצבא, וה"שפת אמת" היה מלא צער ועגמת נפש מכך, ומרוב צער נפל למשכב ונסתלק מן העולם.

לאחר פטירתו הכתירו את בנו הרה"ק **"האמרי אמת זי"ע"** למלא את מקומו. לאחר ההכתרה הגיעו כמה מחסידי גור לבעלזא לשבות בצל **כ"ק מרן מהר"ד זי"ע**, וכאשר נכנסו אל הקודש ביקש מהם כ"ק מרן זי"ע שסיפרו לו אודות מסע ההלויה וההספדים.

אחד מהם סיפר לכ"ק מרן זי"ע, שהרבי החדש הספיד את אביו בהלויה, ואמר עליו: **"זכה אבא להאריך ימים"**, ודבריו היו סתומים ולא מובנים.

אמר להם כ"ק מרן זי"ע: **"אני אסביר לכם. כוונת הרבי היתה שאביו הקדוש זכה 'להאריך ימים', כי ימיו היו ארוכים - מנוצלים ומוקדשים לגבוה במלואם, והיה בבחינת 'בא בימים', עם ימים מלאים ועמוסים בעבודת השם"** (ראה זוה"ק ח"א קכט, א).

(פירות טיש תשלח)

מורה זה נרדף ע"י ידירתי הרה"ח ר' יצחק אייזיק פריעד שליט"א

לעילוי נשמת אביו החסיד המפורסם המפורסם הבלתי נשכח, אש קודש לבעלזא ר' אלכסנדר ב"ר אברהם צבי ז"ל פריעד

הבנינו ואלמדה

אוצרות דעת, נטפי דיוקן ופרקי הדרכה מלוקטים מאוצר שיעוריו של הגדו"ח רבי שמעון שפיצער שליט"א

מהי מנוחת הנפש?

מלופף אני בטירדות שונות, האם אוכל לזכות למנוחת הנפש?

העדר או חוסר מעש, אלא משמעותה החדרת חיות חדשה אשר גורמת תענוג עצום לאדם, כי האדם כשהוא חצי מת, אין לו שום תענוג, וכשמפיחים בו רוח חדשה של חיות, הוא מתמלא תענוג. ולמשקפים מן הצד, ישתקף תענוגו כאושר גדול ושלווה שאין כדוגמתה. מנוחתו לא תבוא משינה ועצלות, אלא אדרבא מחיות חדשה שמלאה את נפשו.

דוגמא לדבר מיום השבת: המסתובבים בחוץ בעת אמירת "נשמת כל חי" בשבת קודש, אע"פ שנראה אותם שלווים ושאננים, לא נעלה בדעתנו לומר שהם אלו שזוכים למנוחת השבת. ומאידך, אלו שנמצאים על מקום תפילתם ומתלהבים בשבח הוודאה להשי"ת, אע"פ שנראה אותם עמלים ומתייגעים, לא נעלה בדעתנו לומר שהחסירו ממנוחתם. הא לנו שהיהודי הזוכה למנוחת הנפש בשבת קודש, הוא לא מי שהולך שקט ושאנן, אלא מי שמתמלא חיות דקדושה על ידי יגיעה ועמלות.

אכן כבר התלונן בפני פעם יהודי הרחוק מדרך החסידות על אודות מנהגי החסידים להאריך בשירות ותשבחות בליל שבת ולעמול ולהתייגע בתורה ותפילה. אצלי בתורה, אמר לי היהודי, כתוב לאמור שבשבת חייבים לנוח ושינה בשבת תענוג!

טעות חמורה היא. ומקורה בחוסר הבנת המושג מנוחת הנפש על פי התורה. והלא באותה מידה היה יכול לשאול על הפסוק "וירא מנוחה כי טוב ויט שכמו לסבול", איך יתכן שיהודי שמגדד שינה מעיניו וראשו נשמת לו כלפי מטה בכל עת נמצא במנוחת הנפש? ומוכח שמנוחת הנפש איננה שקט ושאננות, אלא שלימות הנפש שנובעת מתוספת חיות!

מפיוזר למנוחה

יכולים אנו להוכיח ככל האמור גם מדברי רבינו

היתכן לומר שמנוחה זו טובה עבורו?! הלא איש יהודי צריך שתהייה לו הרגשות ושיתלהב במקום שצריך להתלהב.

ועוד זאת יש להבין: אם תכלית החיים היא להגיע למנוחת הנפש, איך יתכן שיש חילוק גדול בזה בין בני אדם (אפילו אצל אומות העולם), ישנם בני אדם שלווים מטבעם וקרי מזג, וישנם בני אדם רגזים מטבעם וחמי מזג.

מנוחה - עבודה

שאלות אלו מוכיחות לנו, שעלינו להתבונן יותר בעומק הבנתה של מנוחת הנפש זו, כדי שנדע לאמתה של תורה מה היא העבודה המוטלת עלינו כמאמר הכתוב "ויט שכמו לסבול".

אכן כשאנו באים ללמוד ולהבין מנוחה מה היא על פי התורה, עלינו להתבונן תחילה במשמעותה של מנוחת השבת, "ביום השביעי שבת וינפש" (שמות לא, יז), "בא שבת בא מנוחה" (בראשית ב, ב). והנה אצל ילד קטן שהבנתו דלה בענין ששת ימי בראשית, מנוחת השבת פירושה, שהקב"ה שבת ממלאכה ביום השבת ולא ברא בו כלום. אולם הספרים הקדושים למדו מלשון הפסוק (שם פסוק א) "כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלוקים לעשות", שהקב"ה עשה גם עשה מעשה ביום השבת, והיינו כי ביום השבת הכניס את הרוחניות בבריאה! עד ליום השבת קודש היתה הבריאה כגוף בלא נשמה הולך ומתקלקל ואינו יכול להתקיים זמן רב, ומאז יום השבת, נעשית כגוף עם נשמה המתקיים זמן רב. ועל פי זה כתב ה'אור החיים' הקדוש, שמדי שבת בשבתו נכנסת חיות חדשה בבריאה והיא זו שמקיימת אותה במשך ששת ימי המעשה הבאים אחריה!

נמצאנו למדים, שמנוחת הנפש אין משמעותה

בברכת יעקב ליששכר בפרשת ויחי נאמר (בראשית מט, טו): "וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבל ויהי למס עבד". הרי אומר: כל יגיעתו של ייששכר בתורת ה' יומם ולילה, נובעת ממה שהוא רואה כי המנוחה טוב היא, ואשר לכן הוא מטה שכמו להתייגע כדי להגיע למנוחה זו. וכלשון הספורנו: "וזה ראה שהמנוחה בשלמות המושכלות אשר בו תנוח הנפש כענין ומצאו מרגוע לנפשכם (ירמיהו ו, טז), שהוא הטוב והתכלית המכוון, ויט שכמו לסבול".

והאמת שיסוד זה אשר נמצא להדיא גם בדברי רבינו בעל 'חובת הלבבות', מעורר פליאה, שהרי רגילים אנו מעודנו, שהתכלית אליה אנו שואפים בעבודתנו, היא להיות עובדי ה' ולהיות דבוקים בבוראנו, ומנוחת הנפש, הגם שהיא נחוצה מאוד, הלא היא רק כלי עזר כדי שנוכל לעבוד בו את ה', אבל לא מעבר לזה, והנה כאן לימדונו חכמינו ז"ל על סמך הכתוב, שהתכלית אליה אנו שואפים היא דווקא להגיע אל המנוחה, והמנוחה היא מטרה בפני עצמה ולא רק כלי עזר!

מנוחה מהי?

עוד יש להבין: אם מנוחת הנפש משמעותה מי שאי אפשר להוציא אותו משלוותו בשום פנים ואופן, יש לשאול, וכי תמיד טובה היא מנוחה זו לאדם? הלא פעמים הרבה, יש דווקא תועלת בכך שיוכלו להוציא משלוותו! וכבר יש לך בן אדם שעובר עבירות ר"ל, וכשמנסים לעורר אותו בדברי מוסר, אין הנסיון עולה יפה מרוב שהוא שלו בנפשו ושום דבר אינו מצליח לערער עליו את שלוותו, והלא טוב היה אם לא היה כל כך במנוחת הנפש והיה ניצל על ידי זה מדינה של גהנום!

דמו בנפשכם מי שאי אפשר להלהיבו לא בשבת קודש ולא ביום הכיפורים, תמיד הוא נותר בשלוותו,

הרבונות

כבר התלונן בפני פעם יהודי הרחוק מדרך החסידות על אודות מנהגי החסידים להאריך בשירות ותשבחות בליל שבת ולעמול ולהתייגע בתורה ותפילה. אצלי בתורה, אמר לי היהודי, כתוב לאמור שבשבת חייבים לנוח ושינה בשבת תענוג! טעות חמורה היא.

ומקורה בחוסר הבנת המושג מנוחת הנפש על פי התורה. והלא באותה מידה היה יכול לשאול על הפסוק "וירא מנוחה כי טוב ויט שכמו לסבול", איך יתכן שיהודי שמגדד שינה מעיניו וראשו נשמת לו כלפי מטה בכל עת נמצא במנוחת הנפש? ומוכח שמנוחת הנפש איננה שקט ושאננות, אלא שלימות הנפש שנובעת מתוספת חיות!

זרע שמשון
רבי שמשון היים
ב"ר נחמן מיכאל נחמני זצ"ל
הבטיח למי שילמוד בספריו:
תשלומי חן וחסד ושלמא רבא
מן שמיא ועיניכם תראנה בנים
ובני בנים כשתילי זיתים סביב
לשולחנכם, חמשים ונבונים
ובתים מלאים כל טוב, גם עושר
גם כבוד לא יוספו מזרעכם וכו',
בני חיי ומזוני טבי.

מלא העומר
רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשארית מוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו
למליץ. וכ"כ הגה"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין ז"ל: הבטיח הגאון שיעשה
טובה לכל המשתדלים והמסייעים
בהוצאת חיבוריו לאור, וכן היה באמת
שעשה טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר
רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורגשטיין זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להגה"ק מקודינגלוב עה"ת
עמוד רנ"ב) וכ"כ השם משמואל:
ובטח יהיה למליץ יושר
למיימנים בה

ילקוט סופר
רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
זוסמאן סופר זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמדו או יפרסם דבריו
אני אטיב עמהם להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איזה מזומרי תהלים
ג"כ אשתחוה גם אני לפני שומע
קול בכיות עמו ישראל ברחמים
ואצטרף תפילתי עמהם
לטוב להם כל הימים

לב העברי
רבי עקיבא יוסף
ב"ר יהואל שלעזינגר זצ"ל
כתב בצוואתו
בקשתי שטוחה שישתדלו
להדפיס ספרים שלי, ואני
תפילה להש"ת, צעק לבי אל ה'
בין בחיי בעוה"ז, ובעוה"ב אם
יהיה בכוחי, אקוה שלא להיות
כפוי טובה ח"ו, ובעולם האמת
אקוה כי לא יבישו בי תומכ.

מלליצי יין עשיר

הזון יהוקאל
רבי יהוקאל ב"ר מרדכי
זלמן אברמסקי זצ"ל:
הג"ר שלום אייזן זצ"ל בעת
הספדו בשעת הלוייה הכריז:
נצטויתי מאת רבינו זצ"ל לפרסם,
שהבטיח שימליץ טוב לכל מי
שילמוד בספריו, וכן ימליץ טוב
לכל מי שיפיץ את חידושי תורתו.
(ריבבות אפרים ארח ח"ב עמוד
רמ"ח, מלך ביפיו פרק מ"ב).

בן לאשרי
רבי יצחק ב"ר אשר
אנשיל הוברמן הרב
מרעננה זצ"ל כתב בספרו:
הנני מוסר מודעה שהחלטתי להתפלל
בלי נדר בכל יום על כל אלה שיעיינו
בספרי, ויגידו בשמי דברי תורה
לאחרים שיושעו מכל צרה
שצריכים ישועה בעוה"ז ובעוה"ב.
וכל הולמד בספרי יזכה לירוש,
והצלחה בכל טוב, בזה ובבא
סגולה גדולה בבית לכל הדברים

אתוון דאורייתא
רבי יוסף
ב"ר יהודה ענגיל זצ"ל
העיד חתנו הגאון רבי יצחק
מנחם מארגענשטערן זצ"ל
בהספדו
רבינו בטרם עלה השמימה
החיבורים שלו יהיה לו למליץ
יושר בעולם העליון

שערי זבול
רבי זבולון
ב"ר אברהם משה המבורגר זצ"ל
הבטיח כמה פעמים שיעשה
טובה וימליץ טוב למי שיעשה
טובה לנשמתו, וכך חרות על
מצבתו

די שטערקסטע סגולה פאר אלע פראבלעמען

פארוואס האב איך פראבלעמען אין שטוב?
פארוואס גייט מיך אזוי שווער מיט פרנסה?
פארוואס האב איך צער גידול בנים?
פארוואס קען די דאקטער מיך נישט העלפען?
פארוואס האב איך נישט קיין מזל?

הירויזן

זייל די מקטריגים לאזען נישט אז מיינע תפילות זאלען נתקבל ווערען
וואס איז די עצה? זיך איינקויפען מליצי יושר!

צדקת הצדיק
רבי צדוק
ב"ר יעקב רבינוביץ זצ"ל
אמר קודם פטירתו
שמבטיח כמו הבטחת בעל
מלא העומר שמי שידפיס
דבריו יהיה לו למליץ יושר

זייט מקיים די צוואה פון די זרע שמשון, פלאצקע גאון, אבני נזר, ילקוט סופר, צדקת הצדיק, לב העברי, רבי יוסף ענגיל, רעננה רב, און ר' יהוקאל אברמסקי, ר' זבולון המבורגר זצ"ל וואס האבען מבטיח געווען צו זיין מליצי יושר פאר ווער עס וועט פארשפרייטען אדער לערנען זייערע ספרים.

לע"נ הרה"ק המקובל המלוב"ן ר' רפאל ב"ר אברהם ריס ז"ע

ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה והכיתי כל בכור בארץ מצרים מאדם ועד בהמה ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים אני ה'. פירש רש"י: אף בכורות מאומות אחרות שהיו במצרים באותה הלילה מתו, ומנין שאף בכורות של מצרים שהיו במקומות אחרים מתו, תלמוד לומר 'למכה מצרים בבכוריהם', ע"כ. ויש לעיין בדברי רש"י מפני מה הזכיר דרשת חז"ל שאינה שייכת לפסוק זה, אלא נדרשת עה"פ בתהלים, מה שאין דרכו של רש"י בשאר מקומות שהוא מפרש את הפסוק שבפרשה, ואינו מפרש פסוקים אחרים שאינם כתובים בפרשה. ויש לומר, שהיה קשה לרש"י הפסוק 'הכיתי כל בכור בארץ מצרים', שאם מתו רק הבכורים שהיו במצרים, א"כ יבואו מצרים לפקק בכח המכה, כי יאמרו שטבע האויר או הזמן הוא זה שגרם שימותו הבכורות במצרים, והראיה לכך שבכורות מצרים שהיו במקומות אחרים לא מתו. על כן הביא רש"י את הפסוק 'למכה מצרים בבכוריהם', שמה שאנו רואים שמתו בכורי מצרים אף ששהו מחוץ למצרים, מזה מוכח שמכה זו אינה בדרך הטבע מחמת האויר או המקום, אלא באה בכח אלוקי לאות ומופת למצרים לשלח את ישראל. ועיקר כוונת רש"י לפרש האיך נודע ונתברר שהיה זה מכה מאת ה' ולא מכח הטבע חלילה. (זרע שמשון אות י"ב).

וגם ערב רב עלה אתם וצאן ובקר מקנה כבד מאד ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עוגות מצות כי לא חמץ כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה, וגם צדה לא עשו להם. מקשים העולם שהלא אף קודם לכן נצטוו באכילת מצה 'שבעת ימים מצות תאכלו'. ועוד, שנראה שאפו את הבצק עוגות מצות כי לא יכלו להתמהמה, הא אילו היה להם שהות היו אופין אותה חמץ, והלא כבר נצטוו 'שבעת ימים שאור לא ימצא בתיםכם'.

תולדות האבני נזר ז"ע

האבנ"ז החשיב מאוד החתם סופר, וכמו שרואים מלשונו שכתב (אה"ע סי' קנ"ג) וז"ל: ובאמת אינני כדאי לחלוק על ההת"ם מארי דכולא תלמודא, ולמד תורה לשמה, ואיש אלקים, אך אומר אני באימה, כי לפי הנראה כד ניים ושכיב הגאון החת"ם ז"ל כתבה להא תשובה, כי יש בה כמה תמיהות, ועיקר ההוראה שם ג"כ תמוה, עכ"ל. פעם כשהיה האבנ"ז מיסב בסעודה, והיה מפריד ומקשה על דברי החת"ם שהיו תמוהים וקשים בעיניו, ופנה אל הרה"ג מוה"ר יצחק הכהן פיינגנבוים זצ"ל אבד"ק ווארשא, וביקש אותו שיתרץ דבריו, וסיים שהוא מצוה גדולה ליישב ולתרץ דברי הגאון החת"ם סופר זצ"ל והפליג בשבחו. הג"ר רבי ישכר בער רוטנברג זצ"ל אבד"ק וואידיסלוב בהקדמתו לספרו ירכה תורה, כתב וז"ל: אם הייתי רוצה לידע על מימרא שאומרים בשם האבנ"ז אם היא אמת או לא, הייתי שואל למו"ר הגה"צ רבי וואלפיש בארכשטיין מטשענענסטהוב זצ"ל מחשובי תלמידי האבני נזר, כי הוא דייק וגמיר כרחבא דפומבדיתא. פעם שאלתי אותו על מה ששמעתי אומרים בשם האבני נזר שאם לומדים קודם הלימוד תשובה בחת"ם, זהו סגולה ליראת שמים, ורציתי לידע האם באמת אמר כן האבנ"ז, וענה לי: אמת, אבער אביסיל אנדערש, א סגולה קעגן דעות כוזבות. כמו"כ סיפר מו"ר הנ"ל, שביום שהוכרחה האבנ"ז לפסוק דין או הלכה נגד החת"ם, היה ניכר עליו זה כל היום, וכל זה מגודל ההתפעלות שהיה לו מהחת"ם. (מראה הדשא).

ישראל בנקודה האמצעית. והנה אין ספק כי חצות לילה המסוגל אז היה חצות האמיתית לפי המשמרות אשר ברקיע, ובארץ מצרים לא היה החצות מכוון, לכן אמר 'כחצות הלילה', היינו של ארץ ישראל, 'כחצות' של שם, 'אני יוצא בתוך מצרים', אף שבמצרים איננו חצות ממש.

לע"ג הינדל ב"ר עזריאל אלטר יא"צ ח' שבט
עיבור שנים בחו"ל. אמרו בברכות (דף סג.) דר' עקיבא היה מעבר שנים וקובע חדשים בחו"ל, משום דרבי עקיבא לא הניח כמותו בארץ ישראל. וכתב האבני נזר (או"ח סימן שי"ד), וז"ל: אשר הוקשה לו ברש"י ברכות (שם) גבי ר' עקיבא שעיבר שנים וקבע חדשים בחו"ל, וכתב רש"י דתנן ביבמות (קכב.) אמר ר' עקיבא כשירדתי לנהרדעא לעבר שנה, עכ"ד. והוקשה למעלתו, הלא שם במשנה תנן: 'כשבא מנהרדעא והרציתי הדברים לפני רבן גמליאל'. והרי רבן גמליאל מת קודם לר' אליעזר (ע' ב"מ נט:), וכיון שרבן גמליאל היה קיים, כל שכן שר' אליעזר היה קיים, ור' אליעזר היה רבו של ר' עקיבא, ולעת פטירתו של ר' אליעזר למד ממנו ר' עקיבא (ע' סנהדרין סח.). וא"כ איך אמר על ר' עקיבא שלא הניח כמותו בארץ ישראל, כיון שר' אליעזר רבו שהיה גדול ממנו, היה בארץ ישראל.

אולם הדבר ברור, משום שברכוהו לר' אליעזר, וכתב הרמב"ם (פ"ז ת"ת ה"ד) שהמנוחה אין מזמניו עליו, כיון שהבדילוהו מבניהם אי אפשר שיצרפוהו. והוא הדין שאין מצרפין אותו לקידוש החודש שהוא בשלשה מה"ת. שוב ראיתי שכבודו בעצמו כתב כן. אך העיקר בעיני תירוץ זה באופן אחר, כי יש כאן שאלה, כיון דמדאורייתא לא מהני עיבור שנים בחו"ל, מה יועיל מה שלא הניח כמותו בארץ ישראל. ואם תאמר שמצוות קידוש החודש בגדול דוקא, ואי אפשר לעבר בארץ אם הגדול נמצא בחו"ל. אי אפשר לומר כן, דא"כ איך ירד ר' עקיבא הגדול לכתחילה לחו"ל לעבר, הלא ה' יכול לקיים שניהם, שיהיה הגדול בארץ

ישראל וכו'. אך נראה לי ברוח של דברים, כי מעלת ארץ ישראל על חו"ל להשוכנים בה, כתב מה"ל (נתיבות עולם נתיב הצדקה פ"ו) בענין ערבות, שהתחיל בתחילת ביאתם לארץ, כי הארץ עושה להשוכנים עליה כאיש אחד, דמאחר שהיא מיוחדת לישראל, הארץ מצרפתם להיות אחד, על כן נעשו ערבים זה לזה בשעה שעברו הירדן ובאו לארץ ישראל, עיין בדבריו. וזה נרמז ג"כ בש"ס (הוריות ג.) דיושבי ארץ ישראל אקרי 'קהל', אבל יושבי חו"ל לא אקרי 'קהל', ע"ש. וזה הטעם דצריך לקדש בארץ ישראל דוקא, דנחשב כאילו קדשוהו כל הקהל, מאחר שכולם כאיש אחד, ולכן מועיל הקידוש לכל ישראל.

יש לבאר שמה שנאמר בסוף הפסוק 'כי גורשו ממצרים וגו' וגם צידה לא עשו להם', הרי זה נתינת טעם לנאמר בפסוק מקודם 'וגם ערב רב עלה עמהם', והיינו שקבלו גרים בעת יציאתם ממצרים, ולכאורה קשה שהלא אמרו (יבמות כד:): 'אין מקבלים גרים לא בימי דוד ולא בימי שלמה, דכתיב 'מי גר אתך עליך יפול', 'מי גר אתך' בעניותך, 'עליך יפול' בעשירותך. שהיות שהיה זמן טוב לישראל, חוששין שמא אינם מתגיירים באמת, ורק רוצים לקבל את הטובות שיש לישראל. וא"כ קשה האיך קבלו ישראל גרים, והלא עתה בעת יציאתם ממצרים היו ישראל עשירים ובשלוה ולא היה להם לקבלם.

על כך בא הכתוב כמתרץ 'כי גורשו ממצרים וגו' וגם צידה לא עשו להם', והיינו שלא היה להם צידה כל צרכם ולכן שפיר נחשבים ישראל 'בעניותך' שהם בעת של עוני, אע"פ שיצאו לחירות והיו מושפעים מכסף וזהב ורוב טוב, וכפי שמבואר במשנה (פאה פ"ה מ"ד) בעל הבית שהיה עובר ממקום למקום והיה צריך ליטול לקט שכחה ופאה, יטול, דעני היה באותה שעה. דמשמע שאף העשיר כשאין לו לאכול נקרא עני, ולכן גם עתה שלא היה להם מה לאכול נחשבים עניים והיו יכולים לקבל גרים, ולכן גם ערב רב עלה אתם'. (זרע שמשון הגש"פ אות א').

לע"ג הנ"ר שמאל ב"ר אהרן טייטלבוים זצ"ל יא"צ ו' שבט

נטה ידך על ארץ מצרים בארבה. אפשר לומר [הכוונה מה שאמר 'בארבה'], דהנה עשר מכות מכוונים נגד עשר אצבעות, וכל אצבע היה מסוגל להכות [מכה אחד], לכן אמר הקב"ה למשה 'נטה ידך וגו' בארבה', היינו דנטה ידך באצבע המכוון להביא מכת הארבה. או יאמר, כי הקב"ה אמר למשה שיכוין לבו אל שורש מקור המשכת השפע לארבה, כי כל בעל חי יש לו שפע למעלה להשפיע בו חיותו כפי טבעו ומהותו. לכן אמר 'בארבה', הוא מקור שורש שלו, ויעל מקור השפע מן הארבה שיומשך על ארץ מצרים.

וממשיך הכתוב 'ויט משה את מטהו על ארץ מצרים, וה' נהג רוח קדים', [ולכאורה קשה מדוע הוצרך בין 'נטה ידך', ובין 'ויט משה את מטהו'], ונראה, דאע"ג כי כבר התעורר המשכת הארבה משורשו [ע"י 'נטה ידך'], מ"מ הוצרך 'רוח קדים' למהר לאספו אל המקום אשר הוכן לו [על ארץ מצרים, לזה הוצרך פעולת המטה].

ויאמר משה כה אמר ה' כחצות הלילה וגו'. דברי חז"ל (ברכות ד.) ידועים מדוע אמר 'כחצות'. ויראה לפרש על פי פשוטו, על פי מה שנודע כי אין חילוקי יום ולילה שוים כאחד בכל מקום, כי תולה לפי האקלימים, וכתבו (ע' מור וקציעה או"ח סי' א') הפוסקים, שעיקר תלוי כפי מה שהוא בארץ

עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו!

פאר א נדבה פון \$250 פאר גליון מליצי יושר וועט מען מודיע זיין ביי די ציונים פון די **פלאצקע גאון** - ווארשא, **אבני נזר** - סוכאטשוב, **צדקת הצדיק** - לובלין, **ילקוט סופר** - פאקש, **לב העברי** - הר הזיתים, **ר' יוסף ענגיל** - ויען, **בן לאשרי חזון יחזקאל שערי צבול** - הר המנוחות אז איר האט מקיים געווען די צוואה, און יעצט איז די צייט פאר זיי מקיים צו זיין זייערע הבטחה!

געדענקט "מקה בלייבט מקח"!
gilyonmy@gmail.com 732-510-0560

הגליון בארץ ישראל נתנדב ע"י הרב חיים מאיר בן עלקא שליט"א זכות הצדיקים מליצי יושר יעמוד לו ולמשפחתו ולכל יו"ח להתברך בכל מילי דמיטב

ספר מנחה חדשה להרה"ק רבי ברוך פנחס מסקאליע זי"ע

שכתב בהקדמת הספר בזה"ל:

ואקוה לה, מי שיחזיק ספר זה בביתו ובפרט מי שילמוד בו, כי זכות של תיבת "בראשית ברא" יגן עליו שיהיה לו רפואה לכל אבריו, כי "ברא" לשון רפואה. וזכות אבותי הקדושים יגן עליו ועל כל ישראל, שירפא לכל גופינו ויסלח לכל עווננו, וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידינו.

בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ. נ"ל בעז"ה ע"פ מאה"כ "והאלקים עשה שיראו מלפניו" (קהלת ג יד), כי זה עיקר החכמה, כמאה"כ "ראשית חכמה יראת ה'" (תהלים קיא י) - להיות יראתו קודמת לחכמתו. וז"ש הכתוב **בראשית ברא אלקים עם י"ג**, שהוא מרומז על י"ג אותיות מילוי של אלקים, י"ג עלין דסחרן לשושנה (ע"י הקדמת הזוהר [דף א א]), גמ' **והאלקים עשה שיראו מלפניו**. [ע"י קהלת שם, שהתיבה "שיראו" נכתבת ביו"ד אחת, ולא בשני יו"דים. ונראה בטעם שחשבון הגימטריה הוא לפי שני יו"דים, שהוא משום ש"יראה" נכתבת בדרך כלל בשני יו"דים, ע"י שמות יד לא וגמ' ראש השנה ג א].

בראשית וכו'. נ"ל בעז"ה לחבר סיום התורה"ק עם תחלתה, כי הנה ידוע מאמרם ז"ל ישראל עלו במחשבה תחלה (זוהר פ' משפטים [דף קח ב]; פסיקתא זוטרתא בראשית ג כד). וזה שמרומז בתורה"ק **ישראל בראשית**, בגימט' **ישראל עלו במחשבה תחלה ז'**, פירוש קודם ז' ימי הבנין, וד"ל.

(טו:לא) איתא: החדש הזה לכם, משל למלך שקידש אשה וכתב לה מתנות מועטות, כיון שבא ללקחה כתב לה מתנות רבות כבעל. כך העוה"ז אירוסין היו, שנאמר 'וארשתיך לי לעולם', ולא מסר להם אלא הלבנה בלבד, שנאמר 'החדש הזה לכם', אבל לימות המשיח יהיו נישואין, שנאמר 'כי בוועליך עושיך', באותה שעה מוסר להן את הכל, שנאמר 'המשכילים יזהירו כזוהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד', ע"כ. והיינו דלעתיד לבא יהיו נמשלים לשאר כוכבים, ולא לבד ללבנה. וראוי להבין מהו היתרון בין אם נמשלים ללבנה, או לשארי כוכבים, וגם מה גוף הכוונה בזה.

ונראה, כי מבואר במורה נבוכים (ח"ג פ"ט), כי אין מחיצה ומסך המבדיל בין נפש האדם ובין הש"ת, רק הגוף לבד אשר

בעביותו וחמירותו הוא מסך המבדיל בינה לבינו, וכל המבואר בספרי הנביאים שיש עלינו מסך מבדיל בינינו ובין הש"ת, הכוונה רק על הגוף, כי רק הוא המסך המבדיל ההוא, ולא זולת, ע"ש. וכן מבואר בשמונה פרקים להרמב"ם (פ"ז), כי כל מה שהוזכר מעניין ראיית הנביאים את הש"ת ע"י מחיצות רבות או מועטות, הכל הכוונה על פחיתות הגוף החוצצות בין הנפש ובין הש"ת, כי אין שום מחיצה בין הנפש להש"ת, רק הגוף ופחיתותו לבד, ע"ש.

והנה נודע כי היות הגוף מסך המבדיל, הוא רק מפאת חטא הראשון של האדם היינו חטא עץ הדעת, כי בחטא ההוא קיבל הגוף כיעור והתעבות ונעשה מסך המבדיל, ואולם לא כן היה בעצם וראשונה בעת בריאתו, כי מתחילה לא היה מסך המבדיל כלל, והיה כבוד ה' ראוי לשכון בנפש אף בהיותה בגוף, ועל כן לא הוצרכה אז המיתה, כי תכלית בריאת האדם היה אך לשתייג ותקבל נפש האדם זיו והופעה אלקית נכבדה אם תזכה, וזה היה אפשר לה אז גם בהיותה בגוף, כי לא היה הגוף אז מבדיל בינה ובינו יתברך.

ולא כן כאשר חטא אדם באכילת עץ הדעת, וקיבל הגוף כיעור והתעבות, ונעשה מסך המבדיל בינה ובינו יתברך, לכן אינה ראויה עוד לקבל השפעת זיוו יתברך בהיותה בגוף האדם, ולכן הפרייה מן הגוף מוכרחת היא לה, וזהו אשר נאמר לו כי באכלו מעץ הדעת מות ימות, כי מפאת האכילה הוכרחה המיתה.

והנה לעתיד לבא יזוכך חומר האדם, ויהיה כחומר גרמיים השמימים (כדברי העיקרים ח"ד), ויהיה כאשר היה קודם החטא הראשון, ולא יבדיל עוד בין הנפש ובין יתברך, ולכן מתים שעתידי הקב"ה להחיות, אינם חוזרין עוד לעפרן, כי כאשר לא יהיה הגוף מסך המבדיל, תוכל הנפש לקבל השפעתו יתברך גם בהיותה בגוף, ולא תצטרך עוד להפרד ממנו.

והנה נודע מה שאמרו התוכנים, כי הלבנה לוקה כשבאה נוכח השמש ממש, וכדור הארץ מפסיק בינה לבינו, וצלו מגיע עד הלבנה, ולכן נראית הלבנה

הוכחה כי לא היה השחרור מרצונם הטוב, ועל כן אין ישראל מחוייבים להודות להם כלל וכלל. וזה הכוונה מה שחשש הש"ת שיאמר אברהם 'אחרי כך יצאו ברכוש גדול' לא קיים בהם, והיינו שישראל יתחייבו להכיר טובה לפרעה, ועל כן ביקש ה' שישראלו כלי כסף וכלי זהב למען יהיה הדבר מבורר בתכלית הבריור כי אין היציאה ממצרים ע"י פרעה, רק ע"י הש"ת לבד.

לכות מ.ב.ה.פ. לעשירות והצלחה בכל מעשי

וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום. אמרו בסנהדרין (דף צא:). פעם אחת באו בני מצרים לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון, אמרו לו: הרי הוא אומר 'וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום', תנו לנו כסף וזהב שנטלתם ממנו. אמר גביהא בן פטיסא להן: מהיכן אתם מביאין

ראייה. אמרו לו: מן התורה. אמר להן: אף אני לא אביא לכם ראייה אלא מן התורה. שנאמר 'ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה', תנו לנו שכר עבודה של ששים ריבוא, ששיעבדתם במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה, ע"כ.

אמנם גם בלא"ה יש לנו תשובה נצחת להם, בהיות ובלתי ספק אחרי כי ישבו בגושן ימים רבים ובשלוה כל זמן אשר יוסף היה חי עם השבטים, והיה להם לכל אחד ואחד בתים שדות וכרמים וכלי בית וחפצים רבים, ואי אפשר לנטלם ולנשאם, מעתה אחרי כי פתאום 'כלה גרש יגרש אתכם', ולא ישובו עוד, נשארו כל רכושם ביד מצרים, ומהיכן מקום לגבות כמה שוה רכושם של ישראל אשר אח"כ יכנס ברשות פרעה למצרים, והמצרים יכולים למכרם ולמלאות את חסרונם כהנה וכהנה, כי בתיהם של בני ישראל שוה הרבה יותר מכלי כסף וזהב אשר נשאו אתם, מלבד כלי ביתם וסחורתם וקנינם הנשאר בידם, על כן בזה כדי למלאות את חסרונם. (וכן הוא בחזקוני). וזה אפשר להומר הכוונה במה שאמר הכתוב 'פן ינחם העם וגו' ושבנו מצרימה',

דאף דאז היו צריכין להחזירם את כליהם, אך הטוב להם יותר בזכרם את בתיהם ורכושם אשר הניחו שם במצרים, מבית מצרים אשר בידם.

ועל כן אמרו המצרים 'מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו', אבל על אשר שאלו מהם כלי כסף וכלי זהב לא אמרו כלום, בהיות שזה כמו מלוה על המשכון, באשר שוה כהנה וכהנה בתים של ששים רבוא ושדות וכרמים וכלים כרים וכסתות אשר לא היו יכולים לישא עמהם, ונשארו בידם כל עמל אבותם וירושתם.

ויצא מעם פרעה בחרי אף. מה הלשון 'מעם פרעה'. ונראה דהכוונה דלא היה בכעס כי אם לפנים, וזה 'מעם פרעה'.

לע"נ הרה"ק ר' לוי יצחק ב"ר ישראל גוטערמאן מסיראטשין זצ"ל י"א צ"כ ג"ג טבת

החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה. במדרש רבה

סגולה פאר ערליכע קינדער

סגולת אריה'ק כהדרכת הרה"צ מ'אראד זצ"ל

אריינברענגען יראת חטא אין אייערע קינד דורך א שטיין ביי קברי צדיקים.

וואס טוהט מכן דורות ישרים:

- א ת"ח ויר"ש וואס טוהט עס שוין אסאך יאהרן צו העלפן אידן, וועט עס טוהן פאר אייער ישועה פרייוואט, בנאמנות, קאנפידענשל.
- יעדע נאמען איז א באזונדערע שטיין, באזונדערע עבודה און תפלות פאר א לענגערע צייט, אלעט ווערט געטוהן מיט גרויס איבערגעבענע קייט, מיט כוונה, במתינות, אזוי האט עס די ריכטיגע כח.
- מ'שרייבט די נאמען נוסח אויפן שטיין סיי פאר מען באקט די חלות און סיי נאכדעם אויז ווי אלע שטייט, די שטיין בלייבט אין דעם אויוועג פאר 2 וואכען.
- מ'זאגט די תפילה 18 מאל אויפן שטיין, ביי די ריכטיגע צייטען.

דוקא אויך דעם מקובלדיגע אופן פון מכן דורות ישרים זעהט מען ווי עס ווערט מקיים די ווערטער פון אריה'ק אויפן האר-יבנה הלב (אנציען זיין הארץ צו אריינטיילן), שיהפך לב לשמים (לחוב - ריכטיגער אונטערטען), וזראה פלאים (וועט עס ווערן וואונדער), מקטן עס געבען פון מעשה.

פאר פרטים רופט-טקסט מכן דורות ישרים

917-635-3883 dorosyesharim@gmail.com

צופרידענע עלטערען פון מכן דורות ישרים זאגן:

”מיין קינד איז מתוארען א אנדערע מענטש. ער לערנט מוסר, ער וויל ענדיגען א מסכתא”

”מיין זון וועט זיין 5 מינוט פאר טוף זמן קריאת שמע”

”מיין יצחק האט ארויסגעלייגט א פילטער”

”איר האב נישט געהאט קיין מנוחה כארבעט, נישט וויסענדיג וואס מיין בחור טוהט”

”כהאב גענויגלייכע זענן הצלחה מיט מייער קינדער נאכען מנדב זיין פאר מיין חברים קינד”

שלא יעשו תשובה, 'למען שתי אותותי אלה בקרבן, ד'אלה' עם 'פרעה' גימטריה שצ"א, ו'שצא' ראשי תיבות ש'יחליף צדיק אותם', ויהיו הערבים וסומכים שלהם האדומים, כפרה לכל בני ישראל, אמן כן יהי רצון.

ויאמרו עבדי פרעה אליו עד מתי יהיה זה לנו למוקש. יש לדקדק למה העלימו שם משה, היה להם לומר 'עד מתי יהיה משה', ועוד קשה, דהרי גם אהרן הביא עליהם המכות, והיה להם לומר 'עד מתי יהיה אלה לנו למוקש'. ונראה לענ"ד דהכי פירושו, דהנה יש צ"ח קללות בתוכחה, וזהו שאמרו לפרעה עד מתי יהיה כן שתסרב לשלחם, 'זה לנו' גימטריה צ"ח, האם צ"ח מכות אתה רוצה שיבא עלינו למוקש.

ליכות פ.ב.ע.י. להצלחה בכ"ע

החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה. במכילתא דרשב"י איתא: 'לא מנובו אבות הראשונים'. והיינו דרק עכשיו התחילו למנות חודש ניסן לראש חדשים, אבל בימי האבות עדיין לא היה חודש ניסן 'ראש חדשים'.

וקשה דהרי אמרו (פרקי דרבי יוסף נכנס בסוד העבור ועיבר השנה במצרים. הרי דכבר אצלם היה ניסן ראש חדשים, ועיברו השנה מקודם ניסן.

ואולי יש לומר דהם עברו שנים רק על פי חשבון של סוד העבור שתתאים שנה של חדשי הלבנה עם שנה של תקופת החמה, אבל מעתה נתן הקב"ה רשות לישראל לעבר השנה מפני הצורך. וכן משמע מפרקי דר"א (פ"ח): 'ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמור, החודש הזה לכם, מהו 'לאמור', אמור להם לישראל עד עכשיו אצלי היה סוד העיבור, אבל מכאן ואילך שלכם הוא לעבר את השנה, ע"כ. והיינו לעבר השנה מפני הצורך, ולא רק כדי שתתאים עם שנה של תקופת החמה.

הקב"ה חשב את הקץ. האדם בגלל צרכו בלחם חוקו, הוא משדד את אדמתו, חורש וזורע נוטע וזומר, וכל המעשים האלה אינו עושה אלא בהשלמת קודם כל שלש בחינות: (א) הבחנת 'עצם הדבר' - גרעיני הזרע אם אינם צנומים ולא יבשו מכל ועודם בליחם לצמוח ולגדל פרי. (ב) הבחנת 'המקום' - אם הקרקע היא חלקת שדה של אדמה פוריה ומוכשרת תת כחה בהתפתחות הצומח. (ג) הבחנת 'הזמן' - אם היא עונת הזריעה.

האיכר המשנה מסדר עבודה זה, אינו רואה שכר בעמלו שעמל ויגע בזיעת אפו, והשחית ביים את גרעיני הזרע אשר זרע במלוא חפניו, כאילו השליכם על עצים ואבנים.

בני ישראל במצרים פקפקו במועד הגאולה, הם חשבו בחינות הללו, הם חשבו חשבון גאולתם

וקשה דהרי אמרו (פרקי דרבי יוסף נכנס בסוד העבור ועיבר השנה במצרים. הרי דכבר אצלם היה ניסן ראש חדשים, ועיברו השנה מקודם ניסן.

וקשה דהרי אמרו (פרקי דרבי יוסף נכנס בסוד העבור ועיבר השנה במצרים. הרי דכבר אצלם היה ניסן ראש חדשים, ועיברו השנה מקודם ניסן.

וקשה דהרי אמרו (פרקי דרבי יוסף נכנס בסוד העבור ועיבר השנה במצרים. הרי דכבר אצלם היה ניסן ראש חדשים, ועיברו השנה מקודם ניסן.

וקשה דהרי אמרו (פרקי דרבי יוסף נכנס בסוד העבור ועיבר השנה במצרים. הרי דכבר אצלם היה ניסן ראש חדשים, ועיברו השנה מקודם ניסן.

וקשה דהרי אמרו (פרקי דרבי יוסף נכנס בסוד העבור ועיבר השנה במצרים. הרי דכבר אצלם היה ניסן ראש חדשים, ועיברו השנה מקודם ניסן.

וקשה דהרי אמרו (פרקי דרבי יוסף נכנס בסוד העבור ועיבר השנה במצרים. הרי דכבר אצלם היה ניסן ראש חדשים, ועיברו השנה מקודם ניסן.

וקשה דהרי אמרו (פרקי דרבי יוסף נכנס בסוד העבור ועיבר השנה במצרים. הרי דכבר אצלם היה ניסן ראש חדשים, ועיברו השנה מקודם ניסן.

וקשה דהרי אמרו (פרקי דרבי יוסף נכנס בסוד העבור ועיבר השנה במצרים. הרי דכבר אצלם היה ניסן ראש חדשים, ועיברו השנה מקודם ניסן.

וקשה דהרי אמרו (פרקי דרבי יוסף נכנס בסוד העבור ועיבר השנה במצרים. הרי דכבר אצלם היה ניסן ראש חדשים, ועיברו השנה מקודם ניסן.

וקשה דהרי אמרו (פרקי דרבי יוסף נכנס בסוד העבור ועיבר השנה במצרים. הרי דכבר אצלם היה ניסן ראש חדשים, ועיברו השנה מקודם ניסן.

וקשה דהרי אמרו (פרקי דרבי יוסף נכנס בסוד העבור ועיבר השנה במצרים. הרי דכבר אצלם היה ניסן ראש חדשים, ועיברו השנה מקודם ניסן.

וקשה דהרי אמרו (פרקי דרבי יוסף נכנס בסוד העבור ועיבר השנה במצרים. הרי דכבר אצלם היה ניסן ראש חדשים, ועיברו השנה מקודם ניסן.

וקשה דהרי אמרו (פרקי דרבי יוסף נכנס בסוד העבור ועיבר השנה במצרים. הרי דכבר אצלם היה ניסן ראש חדשים, ועיברו השנה מקודם ניסן.

וקשה דהרי אמרו (פרקי דרבי יוסף נכנס בסוד העבור ועיבר השנה במצרים. הרי דכבר אצלם היה ניסן ראש חדשים, ועיברו השנה מקודם ניסן.

וקשה דהרי אמרו (פרקי דרבי יוסף נכנס בסוד העבור ועיבר השנה במצרים. הרי דכבר אצלם היה ניסן ראש חדשים, ועיברו השנה מקודם ניסן.

וקשה דהרי אמרו (פרקי דרבי יוסף נכנס בסוד העבור ועיבר השנה במצרים. הרי דכבר אצלם היה ניסן ראש חדשים, ועיברו השנה מקודם ניסן.

וקשה דהרי אמרו (פרקי דרבי יוסף נכנס בסוד העבור ועיבר השנה במצרים. הרי דכבר אצלם היה ניסן ראש חדשים, ועיברו השנה מקודם ניסן.

וקשה דהרי אמרו (פרקי דרבי יוסף נכנס בסוד העבור ועיבר השנה במצרים. הרי דכבר אצלם היה ניסן ראש חדשים, ועיברו השנה מקודם ניסן.

וקשה דהרי אמרו (פרקי דרבי יוסף נכנס בסוד העבור ועיבר השנה במצרים. הרי דכבר אצלם היה ניסן ראש חדשים, ועיברו השנה מקודם ניסן.

וקשה דהרי אמרו (פרקי דרבי יוסף נכנס בסוד העבור ועיבר השנה במצרים. הרי דכבר אצלם היה ניסן ראש חדשים, ועיברו השנה מקודם ניסן.

וקשה דהרי אמרו (פרקי דרבי יוסף נכנס בסוד העבור ועיבר השנה במצרים. הרי דכבר אצלם היה ניסן ראש חדשים, ועיברו השנה מקודם ניסן.

הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפסא זי"ע אמר:

כל מי שידליק נר לעילוי נשמתו - ר' אברהם יהושע העשיל ב"ר שמואל - אעשה לו טובה. (אוצר ישראל).

לכבוד מערכת 'מליצי יושר'

אחדשה"ט. איש בשורה היום, עשיתי הסגולה ללמוד ספר 'מעגלי צדק' פרשת ראה כל יום, ולספר המעשה של ר' ישראל וואלף מאנדעל.
וב"ה מאז כל יום מגיע כסף. ה' יעזור הלאה יותר ויותר עושר וכבוד וכט"ס אכ"ר

י.ש.ר. ירושלים

נכון לפירסום, יישר כח

מכחיש לו בכל מה שאמר מורי זלה"ה, עד שאמר מורי זלה"ה פעם אחת: 'עדיין אתה מכחישי, אם הייתי רוצה, הייתי עושה שהארץ יהיה בולע אותך, אלא שאין כוונתי להזיק שום אדם'. ושאלתי אותו והפצתי בו, ואמר לי כי הוא גלגול קרח, ובא לשמוע ממני כדי לתקן את עצמו, אבל עדיין הוא מחזיק במחלוקת הראשון,

עכ"ל. וא"כ אנו רואים כאן איך שקרח עד אז לא זכה להתקן, ועוד החזיק במחלוקת עם משה רבינו שהוא האר"י הק'.

ועוד דבר נפלא גילה האר"י, שהוא היה גם ניצוץ הרשב"י, [ורשב"י היה ניצוץ משה רבינו, ולכן היה האר"י ג"כ ניצוץ משה רבינו].

וידוע שהרשב"י היה לו תלמידיו הנקראים 'החבריא קדישא', ואלו הם: רשב"י, ר' אלעזר בנו, ר' אבא, ר' יהודה, ר' יוסי, ר' יצחק. ולכן גם להאר"י היו לו תלמידים. וגילה האר"י ז"ל, ד'רשב"י הוא האר"י, ורבי אלעזר בנו הוא הגאון רבי חיים ויטאל, רבי אבא הוא ר' יונתן תלמיד האר"י, רבי יהודה הוא החכם ר' גדליה, רבי יוסי הוא החכם ר' יוסף מערב, רבי יצחק הוא החכם ר' יצחק הכהן אשכנזי, וכך הושיב אותם במירון בעת שגילה סוד רזיא על האידרות.

ולענ"ד שכאן נתגלגלו הרבי ותלמידיו, וכמו שרשב"י גילה אז לתלמידיו החבריא קדישא הזוהר הק' האדרא רבה וזוטא, כך האר"י הק' גילה לתלמידיו יסודות הקבלה הנסתרות כל העולמות העליונים ורזא דרזא וכל ענינים העומדים ברומו של עולם. (שו"ת סי' ל"ז).

שהגשמתה תלויה בשלש הכנות אלו: א) בהכנת 'עצם הדבר', שהדור יהיה כולו זכאי וראוי להיות נגאל. ב) בהכנת 'הזמן', שיהיה 'הקץ' של הגלות. ג) בהכנת 'המקום', שרוח אחרת רוח חרות ודרור תשתרר במדינה, ולא כמו שהיא עכשיו, ארץ שמלכה קשה ועם קשה, ואין עבד יוצא שם לעולם לחרות. דבהיותם נתונים זמן רב למרמס

בעבותות העבדות, סוברים היו שגאולתם תלויה בדעת הקהל של נוף ותחפנחס, אבל משה רבנו הולך ומרגיל אותם עם הרעיון שגאולתם תלויה בדעת 'המקום', שהוא 'מקומו' של עולם, שברצותו מאריך זמן השעבוד וברצותו מקצר ומי יאמר לו מה תעשה.

ובבוא משה רבנו ובשורת הגאולה בפיו, ואמר לישראל: 'בחדש הזה אתם נגאלים', אמרו לו:

א) משה רבנו היאך אנו נגאלים והלא אין בידינו מעשים טובים, וכל מצרים מלאה מחלאת עבודה זרה שלנו, ולא הוכשר דרא – 'עצם הדבר'. ב) היאך אנו נגאלים והלא אמר הקב"ה לאברהם 'ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה', ועדיין אין בידינו אלא מאתים ועשר שנים ושנת הגאולה עוד טרם באה – 'הזמן'. ג) 'לא שמעו אל משה מקוצר רוח', ומפרש הרמב"ן (שמות ו:ט) 'מפחד שלא יהרגם פרעה בחרב'. שלא האמינו שישועתם קרובה לבוא, כאשר תנאי 'המקום' של ארץ כבול, אינם מתאימים עם בשורת הגאולה, בשגם שהמקום הוא מקום של מושל עריץ, אשר באמור משה רבנו 'אלהינו אלהים חיים ומלך עולם נוטה שמים ויסד ארץ', הוא משתגע ומתימר 'שקר אתם אומרים, כי אני הוא אדון העולם, ואני בראתי את עצמי ואת נילוס' (שמו"ר ה:יח).

ובהעדר שלש הכנות הללו, הכנת 'עצם הדבר', הכנת 'הזמן', והכנת 'המקום', פתחו ואמרו 'היאך אנו נגאלים'. ומשה רבנו בלכתו בשליחותו של מקום להרגיע את בני ישראל, השיב להם בדברי נחמה 'כיון שהקב"ה חפץ בגאולתכם, לא יבצר הדבר אפילו טרם שנתקיימו שלשה תנאים אלה.

לזכות מ.ב.פ.ר. להצלחה בכ"ע

שורש המחלוקת. הנה קורה כל מיני מחלוקת בזה העולם, ולא יודעים שורש הענין, אבל מדברי האר"י ז"ל יכולים ללמוד הענין, דהנה האר"י ז"ל גילה דבר נפלא מאד, וכמו שהביא תלמידו הגאון ר' חיים ויטל, וז"ל: מורי זלה"ה היה ניצוץ משה רבינו, והיה בצפת תובב"א איש אחד בשכונתו שהיה

הבטחת האבני נזר זי"ע אם ילמדו בספרים שלי, אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי ממש כמו בחיים

מתכוננים אנו להוציא לאור עולם ספר
'הגדרות אבני נזר על התורה'
ליקוט מגליונות 'מליצי יושר'

מי שרוצה להנציח שמו בהספר, או לזכות להבטחת בעל האבני נזר זי"ע, יתקשר למערכת
gilyonmy@gmail.com 732-510-0560

מאמר מספר צפנת פענח להרה"ק מופת הדור רבי אליהו גריידיץ זי"ע שכתב דמסוגל מאמר זה להינצל מאויבים

וז"ל: וכפי הזריעה (-לכוין בתפילה הכוונות שכתוב במאמר זה) יש לילך בטח שכן יהיה בעזרת השי"ת הצמיחה מזה. ואולי יהיה סיעתא דשמיא שיהיה עוד הרבה תועלת יותר ממה שאני משער, ויקיים בזה כעין מה דכתיב 'ויזרע יצחק בארץ ההוא וימצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכהו ה'.

[אות ט"ז]: ובזה מובן מה שאמרו במוע"ק (דף טז.): ומנלן דנצינן ולייטינן ומחינן ותלשינן שיער ומשבעינן (-מנלן שמכים ומקללים ומוחים ותולשים שיער ומשבעינן, כדי להכריח אדם לציינת להוראת ב"ד), דכתיב 'ואריב עמם ואקללם', ע"כ. [דהטעם שמותר לקלל, הוא משום דהקללה הוא על תנאי, דאם] לא עשה, או שלא יעשה, אז אין קללה.

ונראה עוד, דהרי באמרה הסוטה 'אמן אמן', שמקבלת הקללה, והיא יודעת שעשתה העבירה, א"כ הוי זה קללה לעצמה ודאי, והלא איסור קללה לעצמו מבואר במשנה (שבועות פ"ד מ"ג) 'וחו"מ (סי' כ"ז ס"א) שאסור מן התורה, כמו [שאסור לקלל] אחרים. אך כיון שיש בהלשון על כל פנים שאם לא נטמאה לא יהיה [הקללה], א"כ זה קללה על תנאי, [וזה] הוי קללה שמותר.

וא"כ גם כן [בתפילת רבה בר בר חנה] מותר בכל אופן שיבוא לפיו [בין בלשון תפילה, ובין בלשון קללה].

ויש לחקור אם יחשוב השמות וכל המאמר רק במחשבה, או לאמרו בפה. ויש להביא ראיה במה דאמר 'דחקוק ביה', ולא נאמר 'דנכתב ביה', הגם דיותר שייכות חקיקה באלוותא מכתובה, [דהדרך הוא לחקוק על המקל, ולא לכתוב], מ"מ [יש להביא ראיה] מדאמר הלשון חקיקה, דהכוונה הוא שיעשה כן בפועל, [והיינו שיאמר כן בפה], דבכתובה, יש מציאות לקרוא [התיבות שנכתב] רק במחשבה, [והכתובה בעצמה היא מעשה זוטא], אבל כיון דחקיקה הוא בפועל, [דזה מעשה רבה], לכן יותר עדיף [לומר], שהורה [בזה רבה בר בר חנה], שיעשה בפועל יותר (-מעשה רבה), והיינו בדיבורו, [ולא רק לחשוב השמות במחשבה].

והנה פשיטא שאין לנו לחדש ענינים מה שאין בכלל המאמר, רק רשות לנו מה שיש במאמרי חז"ל תיבה אחת בקיצור, להרחיב בראיות עומק הכוונה [של תיבה זו, כמו מה שאמר 'דחקוק', ולא 'דנכתב']. כמו שדרכי לומר שדברי חכמים הקדושים הוא ככוכבים, שלענינו הם קטני הכמות, כמו מטבע קטנה, יען שאנחנו רואים הכוכבים מרחוק, אבל הנכנס בתוכם (-בתוך הכוכב), מוצא המרחב הגדול. [וכן המעיין היטב בדברי חז"ל, מוציא בכל תיבה כמה חידושים]. אבל להוסיף [דברים] מה שלא נמצא כלל [בתוך המאמר], רחוק [הוא, ואין לעשות כן], אם לא שיש בזה פשיטות וידוע לכל, דודאי בזאת אין צריך שיהיה נמצא בהמאמר. [המשך בשבוע הבא].

"ואמרתם זבח פסח הוא לה" (יב, כז)

"ואמרתם זבח פסח הוא לה" - אומר ר' שלמה מקוברין -
"ואמרתם זבח" - כשתרצו לזבוח את היצר הרע, הדרך
הוא - "פסח" - לפסוח ולדלג על ענייני העולם הזה, "הוא
לה" - ולהקדישם להקב"ה.

ר' שלמה מקרלין

"ולא יכלו להתמהמה"

מה היה החפזון? הרי המצרים קיבלו כבר את המכות -
למה אי אפשר היה לחכות כמה ימים ולהתארגן כמו
שצריך? אלא אומר אחד הצדיקים ש"די לצרה בשעתה"
וברגע שנגמרה הצרה - באותו רגע הקב"ה מוציא אותנו.

צדיקים

א נקודל'ה

"מ"ט שיערי טומאה"

כתוב שכשבני ישראל יצאו ממצריים הם היו משוקעים
במ"ט שיערי טומאה, ונשאלת השאלה למה היה צריך להוציא
את בני ישראל בכזה דיוטא תחתונה? אלא אומר אחד
הצדיקים שהקב"ה רצה להראות לנו שלא משנה לאן נידרדר
ואיזה עבירות נעשה - תמיד תמיד אפילו מהמקום הכי גרוע
ומהטומאה הכי גדולה - אפשר לקום..

צדיקים

"אעשה שפטים אני ה" (יב, יב)

אומר רש"י: אני בעצמי ולא על ידי שליח, בזוהר הקדוש
שואמרים בתחילת ההגדה כתוב שהקב"ה אוסף את כל
המלאכים ומראה להם את בניו עושים סדר פסח - מה
העניין בזה? ועוד שאלה למה כאן הקב"ה בא בעצמו ולא
שלח מלאכים כמו שעשה בסדום? אלא כתוב שבשל גודל
הטומאה שהיה במצרים - אם מלאך היה יורד לשם הוא
היה "מתגשם" ולא היה יכול לחזור חזרה - לכן בא
הקב"ה וקורא למלאכים בליל הסדר ומצביע על בניו
ומראה להם שאותם אלו שהיו שם במצרים - מקום בו
אפילו המלאכים לא יכלו לרדת - אלו עושים עכשיו סדר
פסח.

צדיקים

"מכת חושך"

למה המצרים קיבלו דווקא את מכת חושך? אלא אומר
החיד"א שבזמן שהיה רעב בכל העולם - היהודים הרימו
ועזרו למצרים, והם שכחו את זה ולכן קיבלו את מכת
חושך - אותיות "שכחו", וכן אותיות "כחש" - מלשון
התכחשות לזה שבנ"י עזרו להם.

חיד"א

"ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה, כי אני הכבדתי את

לבו" (י, א)

למה דווקא במכה זו אמר הקב"ה למשה שהוא זה שחיוק
את לב פרעה, אלא משה רבנו אחרי שראה שכבר הוכה
פרעה במכה קשה כברד, וגם כבר הודה שד' הצדיק ואני
ועמי הרשעים, עם כל זה שוב הוסיף לחטוא עוד, אם כן
ישלל תקוותו של משה, ויתחמץ לבבו בשליחותו אל פרעה,
ועל כן הצטרף הקב"ה להסביר למשה שאל יחוש לזה, כי
אני הכבדתי את לבו, וזולת זה, כשארפה ממנו כובד לבו,
אז גרש יגרש אתכם.

אור החיים הק'

והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות מן הדם אשר כסף

ונו, ושמרתם את הדבר הזה לחק לך ולבניך עד עולם (יב

כב - כד)

לכאורה מה שייך בדבר זה לחק לך ולבניך עד עולם, הלא
צווי זה היה רק לאותה שעה במצרים ולא לדורות הבאים.
אלא התורה מלמדת אותנו כאן שיעור במוסר איך
להילחם ביצר הרע שאומנתו היא שהיום אומר לו עשה כך,
ולמחר עשה כך, עד שאומר לו לך עבוד עבודה זרה, וככל
שהאדם מתפתה ממנו יותר כך קשה לו אח"כ יותר
להילחם בו, ולכן יש להילחם בו מיד, ולדחותו עוד
בהתחלה - בעודו בפתח הבית, ולא לתת לו לעבור את
מפתן הבית פנימה. וזה מה שאומר הפסוק, 'והגעתם אל
המשקוף וגו', ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם' - עליכם
להלחם ביצה"ר המשחית בעודו בפתח הבית ולא לתת לו
לבא אל בתיכם, ועל הדבר הזה ממשיך הפסוק ואומר
ושמרת את הדבר הזה לחק לך ולבניך עד עולם.

יחי יהודה

אומר הדברי ישראל שכשיהודי אומר על מה שהקב"ה עושה איתו "יהי כן" - אזי "ה' עמכם" אבל כשיהודי אומר "לא כן" ולא מקבל את זה - אזי "לכו נא הגברים" - ממשיך הגבורות והדינים.

ר' ישראל ממודזיץ'

אזיס ווארט

"והיה הדם לכם לאות על הבתים" (יב, יג)

פעם בא כופר אחד להרשב"א וטען בפניו, שיש ראייה מהפסוקים שלא יקום בית המקדש השלישי, שהרי הנביא בחגי קורא לבית השני "הבית הזה האחרון" (גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון), ואם כן מוכח שלא יהיה אחריו עוד בית, על כך השיב לו הרשב"א, שהמילה "אחרון" היא ביחס לראשון בלבד, ואין הכוונה שלא יהיה אחריו עוד. והוכיח לו זאת הרשב"א מהפסוק כאן בפרשה; שהרי כאן בפסוק מוזכרים "אות ראשון" (הפיכת המטה לנחש) ו"אות אחרון" (הכנסת ידו של משה לחיקו והוצאתה פעם כמצורעת ופעם כנקה), ובפועל לא היה זה האות האחרון, שהרי לאחר אות זה הראה לו הקב"ה אות נוסף, שלישי, שהוא הפיכת המים לדם (כאמור להלן), "והיה אם לא יאמינו לשני האותות האלה..ולקחת ממימי היאור..והיו לדם ביבשת) נמצא שבלשון התורה, התואר "אחרון" אינו מלמד בהכרח שאין אחריו דבר נוסף, אלא רק בא לומר שהוא מאוחר ביחס לראשון, ועל זה הוסיף החתם סופר ואמר שכך גם אפשר לפרש את הפסוק שלנו "והיה הדם לכם, לאות על הבתים - ה"בתים" הכוונה לבתי המקדש - הראשון והשני, "והיה הדם", היפוך המים לדם - יהיה ל"אות על הבתים, כלומר זהו אות וראיה, שגם לגבי "הבתים", בתי המקדש, המילה אחרון אינה כפשוטה.

רשב"א, חתם סופר

"וישאלו כלי כסף וכלי זהב ושמלות" (יב, לה)

אומר רש"י: ושמלות אף הן היו חשובות להם מן הכסף ומן הזהב, לכאורה זהו דבר פלא שלא נשמע מעולם שיהיה אדם שהשמלות יהיו לו יותר חשובות מאשר כסף וזהב על התורה זה עוד שייך להגיד ככתוב 'הנחמדים מזהב ומפז רב' אבל לא על שמלות, אלא זה באמת עולה על המצוות ככתוב בפסוק אחד לפני "משארותם צרורות בשמלותם על שכמם" ורש"י אומר שמשארותם הכוונה לשיירי מצה ומרורי וזה הכוונה שהשמלות היו להם יותר חשובות מכיוון שחיבבו את המצוות וצררו בהם שיירי מצב ומרור.

דברי ישראל

לכאורה היה צריך להיות כתוב "וידעו כי אני ה'" למה כתוב "וידעתם" הרי האבא הוא זה שמספר את הסיפור לילדיו, אלא את סיפור יציאת מצרים צריך לספר לילדים מתוך התרוממות רוח ואמונה שלימה - כי רק כך זה באמת ישפיע, ולכן "וידעתם" כי אני ה' - כדי לספר לילדים ולקבוע את האמונה בליבם - קודם כל "וידעתם כי אני ה'" - אתם צריכים לדעת בעצמכם - כי אני ה'.

ר' יהושע מבעלזא

"ויאמר לכו עבדו את ה' רק צאנכם ויבקרכם יצג וגו'. ויאמר משה גם אתה תתן בידנו זבחים וגו'. כי ממנו נקח לעבד את ה' אלקינו" (י, כד-כו).

קצת תמוה התשובה של משה רבנו לפרעה - שלא רק התווכח אלא אמר עוד ההפך לפרעה - שלא רק שמקננו ילך איתנו אלא גם פרעה בעצמו עוד יתן לנו זבחים, אלא הדברי ישראל מפרש בדרך צחות על פי מאמר העולם שכשאדם אינו יודע עצה מה לעשות - אזי שישאל דעת בעל בית מהמון העם, וכפי שיאמר לו הבעל בית יעשה בדיוק ההיפך", "והנה, ידוע שהתורה היא עצה ותושיה אמנם בגלות מצרים היה עדיין קודם מתן תורה, אך זאת ידעו, שכפי שיאמר להם פרעה ומצרים, יעשו הם הכל הפוך, וכשאמר פרעה 'רק צאנכם ובקרכם יוצג', השיב משה בדיוק ההפך מקצה לקצה: 'גם אתה תתן בידינו... וגם מקננו ילך', וממשיך הפסוק 'כי ממנו נקח לעבוד את ה' אלקינו', פירוש, כי מזה שאתה אומר לעשות כך, נקח עצה לעבוד ולעשות ההפך. 'ואנחנו לא נדע מה נעבוד עד בואנו שמה', פירוש, ואנחנו לא נדע - עצה מה לעבוד ולעשות עד בואנו שמה - הכוונה למתן תורה, ולעת עתה זה העצה שאנו יודעים שכל מה שאתה אומר, לעשות ההיפך.

דברי ישראל

"ופסחתי עליכם"

כתוב "פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם וגו' במצרים לא היה זמן לפתוח פתח כחודו של מחט - הם עוד שניה היו בשער הני של טומאה, לכן הקב"ה "פסח על הפתח" - הקב"ה דילג על הפיתחו לי פתח" וישר גאל אותם.

הגיליון לזכות ולבריאות אדונינו מוריני
ורבנו ר' ישכר דוב בן מרים שליט"א

מזה שבות טובות

מענה לבני הישיבות בנתיבי העליה

גליון 32

ידיעת התורה (יא) - החזרה חלק ב

אין את הכלל של 'מיגמר בעתיקתא קשה מחדתא'. ויש לדעת שהלימוד נשכח בד"כ קרוב לזמן הלימוד, ניקח לדוגמה סוגיה עם 100 פרטים, בימים הראשונים אחר הלימוד רוב הפרטים יישכחו, ולאחמ"כ עם הזמן ישכחו שאר הפרטים. לכן רצוי וראוי לחזור בסמיכות ללימוד הראשוני, כדי לשמר את הנלמד ולא להשאיר את החזרה לסוף החודש או סוף הזמן, לאחר שרוב הפרטים נשתכחו ועברו מהמחשבה והזיכרון.

לגבי זמני החזרה המומלצים אין מקום להעמיד כללים ברורים, היות ולא מציינו מקור בגמרא או בשאר הספרים לגדרים קבועים. (הגם שמצינו כמה מקומות בחז"ל לזמני חזרה, כגון רב חייא שלא היה אוכל עד שהיה חוזר עם בנו על מה שלמדו אתמול (קידושין ל.) או פעם בל' יום (ברכות לה:)) ועוד, מ"מ הנהגות אלו מחייבות כל אחד, דכל אדם צריך לחזור לפי הרגלי החשיבה והתפיסה המיוחדים לו. וכמו"כ בוודאי א"א לחזור בכל הזמנים שמצינו בדברי חז"ל) כמו"כ לא מסתבר שיהיה בזה כלל קבוע לכולם, מאחר והזיכרון תלוי בפרטים רבים: בכח הזיכרון, בצורת החזרה, בבהירות הלימוד, ברמת השקיעות והריכוז הלימוד ובמיעוט הטרדות בנושאים אחרים וכיו"ב. אמנם ישנו סדר הגיוני בסיסי שוה לכל נפש אותו ניתן להציע בדומה לחזרות הנהגות בישיבות קטנות, הכולל - חזרה בכל יום על מה שנלמד ביום האתמול, חזרה שבועית, חזרה חודשית, וחזרה בסוף הזמן (אחרי כחצי שנה מתחילת הלימוד). לאחר מכן מי שרוצה לשמר את הידיעות יותר, יעלה בהדרגה את הפרטים בין החזרות. סדר זה מבוסס על הממוצע של שכחת הלימוד אצל אדם רגיל, ועל תועלת החזרות מספר פעמים לזיכרון הלימוד עד שיכול להפחית את החזרות.

ישנו ארגון בשם 'חבורת ש"ס' שהציגו תוכנית חזרות מסודרת וקבועה, ונצטט מהנאמר בפרסום שלהם: "שיטת חבורת ש"ס מתבססת על תוצאות מחקרים של מבנה הזכרון האנושי ועל דברי חז"ל בדבר נחיצות ודרכי הזכירה. ללא פעולות לשימור המידע הוא יתפוגג ויעלם לאחר זמן קצר, שיטת השינון והחזרה של חבורת ש"ס באה לשמר את המידע. השיטה פשוטה בתכלית: א) יש לחזור על הנלמד בתוך 42 שעות מאז שנלמד. ב) יש לחזור על הנלמד בפעם השלישית לאחר שבוע. ג) יש לחזור על הנלמד בפעם הרביעית לאחר שלושים יום. ד) לאחר מכן ניתן להמתין עוד שלשה חודשים ואז לחזור על הנלמד בפעם החמישית. ה) אחרי שנה מהתאריך שלמדו את החומר לראשונה צריך לחזור בפעם השישית, ולאחר מכן בכל שנה. על פי שיטה זו החומר הנלמד מתקבע בזכרון לטווח הארוך והופך לנכס לבעליו. ניתן לקבל חינם לוח בשיחה טלפונית (5871819-02 0527624449 בין השעות 14:30 - 20:00), ניתן לקבל חינם לוח אישי המותאם לתכנית הספציפית של כל לומד."

נמשיך בס"ד בסקירת התועלת שבחזרה, ובאופני החזרה הנכונים והיעילים. מלבד החזרה על הלימוד כמה פעמים, יש אפשרות לחזור בעל פה על הסוגיה בין בחזרה על עיקרי הסוגיה וסיכום הענינים ובין בחזרה על השקלא וטריא של כל מהלך הסוגיה. יש לחזרה זו עדיפות יתרה על החזרה מתוך הכתוב, מפני שהמאמץ וההפעלה של המחשבה בפני עצמה ללא המלים הכתובות, מחדדים את ההבנה, מקבעים את מסקנות הלימוד במוח, ומחזקים את מערכת הזיכרון. בנוסף, אחר שהאדם מרגיל את עצמו שכל הנלמד קיים בזכרונו ללא תלות בספרים, הוא מפתח יכולת להיזכר בכל זמן בדברים שנלמדו ולשאת ולתת בהם מתוך הידיעה בלבד. והדברים נתפרשו בדברי היעב"ץ (חלון צורי אות ע"ד) וז"ל גם צריך לדעת שהמרגיל הכח הזכרני להיות ער ולזכור, ישוב קנין בנפשו לזכור כל דבר בנקל יותר הרבה מאד ממי שאינו מרגילו לחנך זכרונו בפעולת הזכירה תמיד, כי ההרגל בכל דבר שלטון, ואין השכחה מצויה אלא במי שאינו רוצה להשתמש בכח הזכרון בתמידות ומניחו ללכת בטל, לכן יקשה להחזיק בו דבר, וכן אם יחזור אדם אפילו מאה פעמים לא יועיל לו לזכרו, שכבר הרגיל מוחו להיות ניעור וריק, והחזרה כמתעסק אינו כלום, והרגיל בהנהגת כח הזוכר יספיק לו אפילו לחזור רק פעם ושתיים בכונה. עכ"ל.

וכ"כ בחוסן יהושע (מאמר ראשון פרק ג') וז"ל "שינון הרעיון בהשקלא וטריא של התלמוד בעל פה מועיל יותר מהחזרה חמשה פעמים לומד בפנים, ולא עוד אלא אף בשעה שלומד מתוך הספר, אם דעתו וליבו שישננו בעל פה אז חוקק תלמודו ביותר בזכרונו, וכל מה שהוא חרות על לבו ביותר מתקיים בידו ביותר, ונמצא מרויח בזה פי שנים, א' בלומדו בכתב, ב' בשננו תלמודו בעל פה". ועוד כתב "וכבר כתבו החוקרים הטבעיים שכל שלשה כוחות האדם, והם ההשגה והזכרון והבינה, נקנים ביגיעה והרגל, אף למי שנולד ונוצר בכוחות מזעריים בהם, והעיקר בקנין הזכרון להתחנך לחשוב בדברי תורה שלמד אף בפנותו מתלמודו לדברים אחרים". עכ"ל.

אכן, יש לדעת שעיקר התועלת של החזרה מושגת כאשר היא נעשית בעוד הסוגיה ברורה ובהירה, ויסודותיה ידועים ללומד ועדיין לא הספיק לשכוח את מה שלמד. אך אחר שהסוגיה מתעמעמת ומתחילה להישכח, אין זו חזרה אלא לימוד מחדש, וההשפעה של לימוד חדש קטנה ואין בה את תועלת החזרה. יש לשים לב במיוחד לנקודה זו כאשר חוזרים על סיכומים וכדומה, שע"י הסיכום נזכרים בכל השקלא וטריא ובכל הפרטים, וכאשר הפרטים מתחילים להישכח החזרה לא תוכל להזכיר את הדברים הנשכחים, אלא מהוה לימוד מחדש של הסיכום ללא הפרטים ואין בלימוד זה חזרה על הגמרא. בנוסף הזכרנו בעבר את דברי רש"י על כך שלמי שלמד ושכח קשה יותר לחזור וללמוד מה ששכח, ומבואר בדבריו שקודם ששוכחים להצטרפות לרשימת התפוצה ולהשאת שאלות יש לפנות במייל - 0747962028@gmail.com או בטלפון 0747962028-0747962028 פרשת בא תשפ"ג

קול תודה

עלון ההתחזקות החודשי בעיני השבוע וההודאה לבורא עלם

גיליון מס' 114 | שבט התשפ"ד

נא לשמור על קדושת הגליון

התרגשות.
ראו עליו את מה שכתב ב"חובת הלבבות"
בביאורו, כיצד צריך אדם לומר את ברכת
השבח לה' יתברך, שהוא באופן שיפנה גופו
מכל מעשי העולם הזה, ויפנה ליבו מכל
המחשבות המטרידות אותו וכו'.

וכן סיפר הרה"ג ר' אליעזר טורצ'ין,
שהוא הבחין שכאשר ה"חזון איש"
היה מברך ברכה היו רואים בו
שמתאמץ כל כך עד שהיו בולטים
לו הוורידים מרוב מאמץ.

עוד מסופר על הצדיק זצ"ל, שהיה
אומר שקשה לו להסתכל זמן מרובה
על פרחים מבלי להרגיש חלישות הלב מרוב
התרגשות מיופיים (מעשה איש ח"ב עמ'
קנ"ט).

צדיקים מודים לה'

ה"חזון איש", הרב אברהם
ישעיהו קרליץ זיע"א

בכל פעם שהיה ה"חזון איש"
מברך ברכת "אשר יצר", הוא היה
מפסיק כל פעולה: הוא לא הלך,
לא ניגב ידיו, רק עמד בפניה
כאילו עומד בתפילת העמידה
ובירך. הגאון הצדיק הרב חיים
בריס זצ"ל סיפר, שכל פעם שהחזון
איש בירך ברכת "אשר יצר", היה עומד ליד
הקיר, כשפניו מוסבים אל הקיר, והתאמץ
כל כך בברכתו עד שפניו נתאדמו מרוב

עולם של אהבה!

בורא העולם שם אותנו בתוך עולם
נהדר, מלא בדברים המגלים את טובו
הגדול ואהבתו המופלאה לברואיו.

משימתנו היא לשים לב לדברים האלו
ולהגיע על ידם להיכרות מרוגשת עם
טובו ורחמיו, עד שתתעורר גם בלבנו
אהבה נלהבת כלפיו ית'. התבוננות זו
היא הדרך לקיים את המצוה החשובה של
אהבת ה' כפי שמבואר בדברי הראשונים.

אחת מהפעולות שלנו לעורר רגשות אלו,
היא המנהג של אכילת פירות בט"ו בשבט.

הצורות היפות מלאות החן והטעמים המרנינים
של הפירות הרבים הקיימים בעולמנו מגלים
שיש בורא לעולם שאוהב אותנו מאוד ורוצה
בטובתנו. אחרי שבורא העולם כבר ברא
תפוזים, תפוחים, ענבים, אגסים, שזיפים,
אפרסקים, משמש... לא הפסיק - כביכול -
ואמר "חבל שלא יהיה לאנשים עוד טעם מהנה
- מנגו! וברא גם אותו... וכן קיווי, וקוקוס,
ואננס, ושוקולד... כמה "טוב-לב" מדהים
ניכר מזה ואיזה גילוי נפלא של אהבתו אותנו.

המשימה שלנו היא לא רק לשים לב לכל
החסדים האלו, אלא לחוש את האהבה
ונדיבות הלב שמאחוריהם. מי שברא את כל
הדברים הללו יודע שהם משמחים אותנו
ולשם כך הוא ברא אותם, הוא אוהב אותנו
ורוצה שיהיו לנו חיים שמחים ומהנים!

חשיפה זו דומה לאדם המקבל מתנה מחושבת
ומושקעת מחברו. תגובתו הראשונה היא
התפעלות מהמתנה. אחר כך הוא מרים
את עיניו ומסתכל בעיני חברו ורואה
את חיוכו והארת פניו המשקפים אהבה,
נדיבות והזדהות עם שמחתו. בראותו
זאת, שמחתו במתנה מתעצמת לאין ערוך
לאור הידידות והאהבה המתגלות על ידה.

בט"ו בשבט ובכל השנה, לפני שאוכלים פירות
יש להסתכל עליהם ולהתרגש מיופיים המרשים,
מטעמם המרנין, מריחם הנעים - ולהרגיש
את האהבה של מי שהכין את כולם להנאתנו.
יחד עם זה, יש לשים לב גם לכל החישובים
האחרים הרבים שהשקיע לטובתנו ולנוחיותנו
בכל פרטי הבריאה: בשמיים הכחולים..., בדשא
הירוק..., בפרחים..., במשפחה... בכך יפתחו
למתבונן שערי העולם הנפלא של אהבת ה'!

שואלים הודיה

ובשמחה אמיתית ועמוקה, מתוך השלמה
והתרצות לרצון ה' עמו ברגע זה. עליו
להודות לה' ולשמוח על מצבו, בודעו כי
הוא בידי האמונות של בורא כל העולמות
הרוצה תמיד רק בטובתנו.

כיוון שהאמת האמיתית היא, שברגע
הבא יכול המצב הקשה להשתנות לגמרי
והנסיין להגמר, אסור לאדם להרים ידיים
ולהפסיק להתפלל, אלא תמיד להמשיך
ולהוסיף עוד ועוד תפילה. אך רגע אחד
לאחר התפילה, כאשר נוכח הוא לדעת
שהנסיין עדיין ממשיך - עליו להתרצות
לרצון ה' ולהודות לו על כך.

שאלה

האם ההודיה על הצרות לא סותרת
את התפילה והבקשה על הישועה?

תשובה

ברגע שפונים לרבש"ע, הכל-יכול, אשר
אין מעצור בפניו לשנות את התמונה
מהקצה אל הקצה - עלינו לגשת עם כל
האמון ביכולתו, ולבכות ולהתחנן שישנה
את המצב לטוב הנראה והנגלה. כל זאת
בזמן שאנו עומדים בתפילה לפני ה'.

אך ברגע שהאדם סיים את התפילה, כל
עוד הוא נוכח לדעת כי הסתר הפנים
ממשיך - עליו להתאמץ לחיות בשלווה

מה רבו מעשיך

התזונה

כל איבר בגופנו דורש תזונה.
אם היינו צריכים להאכיל
את האיברים שלנו בעצמנו,
בוודאי שלא היינו מסוגלים
להתמודד עם המשימה. לא היינו
יכולים להאכיל את הכבד שלנו; לא את
הריאות וכיוצ"ב. אנחנו אפילו לא יודעים
מה לתת להם. מה שהיינו נותנים להם יהיה
כנראה רעל עבורם. אז הקב"ה, ברב טובו,
אמר: "אל תדאג לכתובת; פשוט הכנס את

האוכל לפה שלך ותבלע אותו. אני אדאג לכל
השאר."

המזון שאנו אוכלים עובר מטמורפוזת אלפי
חומרים, שכל אחד מהם מועבר על ידי
תהליכים מורכבים וגאוניים להפליא ליעדו
המסוים בגוף, במידה ובהרכב המדויקים
הדרושים לשמירה על כל האיברים בצורה
האופטימלית.

ה' לא רק מייצר עבורנו מגוון מדהים של סוגי
מזון שונים, הוא גם מוודא שהם מגיעים ליעד
המיועד להם ומועברים באכפתיות לכל אחד
מאינספור התאים התת-מיקרוסקופיים של
הגוף שלנו. אם היינו יכולים לראות מה קורה
בתוכנו ברמה המיקרוסקופית, היינו נדהמים
מהמסירות המופלאה של ה' לרווחתנו.

להנצחת או הקדשות: 055- 6789852	בן ציון בן שירה לרפואה שלמה, הצלחה וזיווג הגון	רחל חמדה בת שמעון שלמה לזווג הגון בקרוב	לאה ציפורה בת רות רומי לרפואה שלמה	ליזי בת רחל לרפואה שלמה בקרוב	לעי"נ דבורה בת משה ת.נ.צ.ב.ה	לעי"נ משה בן שמחה ת.נ.צ.ב.ה
---	--	---	--	-------------------------------------	---------------------------------------	--------------------------------------

סיפורים של הודיה

סיפורי ישועות בזכות התודה מתוך הקו "קול תודה"

זו היתה פשוט חוויה מיוחדת. הייתי נעצר משטף היום, מודה על כל החסדים: תודה על המשפחה, על הנוף שנשקף מהחלון, תודה שמצאנו עוד שליח טוב שיזרז את העניין וכו', תודה שבננו לא מתייאש בכלא, והוא מעביר שם שיעורים ומחזק את כולם, ועוד. וכך חולפים החודשים ואנו רצים בין דיונים ומשפטים כואבים והוצאות אדירות.

לאחר כשלוש שנים לא קלות בכלל, מגיע זאת חנוכה' בבוקר. אני עוד עם עסקנים בטלפון וכולם אומרים לי: 'זה אבוד, לפחות עוד 4 שנים בכלא...' לא איבדתי את התקווה. אמרתי לעצמי: הרי זאת חנוכה' הוא מעל הטבע, וגם אני יכול לבקש ניסים. זה רק אני מול רבונו של עולם, ובני מול רבונו של עולם.

התמקדנו בהודיה. זעקנו והודינו וניצלנו את היום הכי מסוגל. והנס לא איחר להגיע: הוא השתחרר!! היום ב"ה בננו כבר נשוי באושר, והתקופה הזו נחרטה אצלנו כתקופה של התרוממות הרוח, וקרבת אלוקים מרגשת. שנזכה תמיד להודות מתוך הרווחה ושמחה.

מאפילה לאורה בכוח התודה

זה היה נשמע כמו חלום בלהות... 'מה?! שאלתי שוב, ואט אט התבהרה לי התמונה הקשה: יונתן, בננו האהוב, חזר ביום שישי מחו"ל, וכשחזר הוא נעצר. חבר ביקש ממנו להעביר חבילה עם שלושה בקבוקי יין סגורים, ובני לא העלה בדעתו עד כמה הוא מסכן את עצמו. הוא ידע שאסור לקחת חבילות מאף אחד, אך לא העלה על דעתו שחבילה תמימה כזו מידיד תכניס אותו לכזו טלטלה. וכך הימים חולפים. אנו מנסים להעביר את רוע הגזירה, אך הסיפור מורכב מאוד, ואומרים לנו מביני עניין כי סיפור כזה הוא 15 שנים בכלא! הבהלה הייתה גדולה. מכרנו את דירתנו, ועשינו כל שביכולתנו להוציא ממיצר לרווחה. אך על השתדלות אחת אני רוצה לספר לכם: כל יום, ממש כל יום, בלי לפספס - הודיתי לה'. לפעמים מיד לאחר תפילת שחרית, לעתים אחרי מנחה, אבל כל יום בתמידות.

מזמור לתודה - והכל מתהפך לטובה!

קראתי לאשתי וילידיי המפוחדים ואמרתי להם: "בואו נאמר יחד מזמור לתודה, ותראו שהעניינים יסתדרו בע"ה!" אמרתי זאת באמונה חזקה ותמימה, שבמצב כזה, רק ה' יתברך יכול לעזור לנו, והוא יעזור!

אמרנו מזמור לתודה כמה פעמים, ולאחר מכן הבריונים שוב דפקו על הדלת בחוזקה. אך אז, ממש מעל לכל הגיון, הם פשוט התרככו והסכימו שנשלם בינתיים סכום קטן מאוד של החוב. ממש לפני שעזבו את הבית, אחד מהם סינן לעברנו: "תמשיכו לעשות את מה שאתם עושים..." ואכן - מאז מזמור לתודה לא אז מביין שפתינו, תודה לה!"

אנו נמצאים בתקופה לא פשוטה בכלל בעניין הפרנסה. תקופה די ארוכה גרנו בדירות שכורות, עד שהדירה שקנינו תהיה מוכנה, ובינתיים - העניינים הסתבכו ונכנסנו לחובות עצומים. התחלנו לקבל מכתבי איום מהבנקים, מהעירייה ועוד. באחד הימים, דפקו אצלנו בדלת שני בריונים גבוהים ומאיימים מה"הוצאה לפועל". הם דרשו שנשלם את החוב, ולא - הם יוציאו וירוקנו את תכולת הבית. השתדלתי לא לאבד עשתונות, וביקשתי שימתינו כמה דקות.

הופיע ויצא לאור הקונטרס הנפלא "פירות הילולים" והוא פתיחת שער להבנת תוכנו ומעלתו של יום ט"ז בשבט.

מהו ט"ז בשבט?

להשיג בעמדות "לעולם אודך" ברחבי הארץ: 079-5420539 שלוחה 22

לרכים

זמני השבת			
ר"ת	ציאה	כניסה	ירושלים
18:19	17:41	16:25	ירושלים
18:15	17:42	16:40	תל אביב
18:16	17:40	16:29	חיפה
18:20	17:44	16:44	באר שבע

העלון טעון גניזה

אימפריית החמץ מה הייתה המשמעות העמוקה של הלחם המצרי?

לפועלים המצריים שילמו בכיכרות לחם, ומאיך לעבדים נתנו מצה, שהיא לחם עוני' לא רק בגלל אופייה הפשוט והחסכוני, אלא גם בגלל שהיא לחמם של מי שנמצאים בתחתית המדרגה החברתית של מצרים, ולא הגיעו למעלת אוכלי הלחם.

לאור כל זאת נוכל להבין כי הלחמים המיוחדים הללו, לאחר שעברו את תהליך ההכנה הממושך והמורכב שלהם, היו מזוהים עם התרבות המצרית בבחינת "טעמו וראו כי טוב פרעה".

"לאכול לחם" משמעו לקבל כרטיס כניסה לחברה המצרית המתוקנת. האוכל את הלחם נכנס בתרבות המצרים, ואף מכניס את תרבות המצרים לתוכו.

בספרי דרוש ומחשבה, החמץ והשאור קשורים למידות רעות כמו הגאווה, התאוה ועוד. כך מסביר האברבנאל: "צווה ה' יתברך לאסור השאור, לרמוז לנו שנרחיק מעצמנו היצר הרע בהיותנו עובדים עבודתו, כי היצר הרע קרוי בשם 'שאור'. וכמו שאמרו: 'ו' אלכסנדר אמר הכי: ריבונו של עולם, גלוי וידוע לפניך שרצוני לעשות רצונך. ומי מעכב? שאור שבעיסה".

לאור הזיקה המובהקת שבין הלחם המצרי לבין תרבות מצרים, הרי שנוכל להבין כי אכילה זו חיברה את האוכל עם כל התכונות שנקשרו לתרבות מצרים: יוהרה וגאווה, תאוה, קנאה ורכושנות, פולחן אלילים ועבודה זרה, השתעבדות לפרעה, ושקיעה במ"ט שערי טומאה. כל מה שנכנס תחת הכותרת הכללית של 'צר הרע', בלול בתוך הלחם המצרי.

לעומת זאת, המצה נותרה סמל לפשטות וענווה.

התנזרות מאכילת חמץ היא אפוא התרסה כנגד כל התכונות הרעות הללו, וכנגד כל פיתויי התרבות המצרית באשר הם. עבור בני ישראל, שהיו משועבדים למצרים עד לא מכבר, בשעבוד הגוף ושעבוד הנפש, התנערות זו מהחמץ דרשה תעצומות נפש. כמוה כשחיטת השה, אלילם של המצרים, שגם בו האריכו המפרשים לבאר כיצד כל פרט במצוות קרבן פסח היה צעד נוסף בתהליך ההתנתקות והגמילה של בני ישראל מטומאת מצרים.

רק אחרי ההבדלה וההתנתקות הנפשית מתרבות מצרים, על כל היבטיה השונים, היה מקום גם ל"גאלתי" ו"לקחתי" של הוצאת בני ישראל ממצרים.

לא קל להתנתק מהרגלי התרבות הסובבת, להתמיד בעליה רוחנית גם כאשר הסביבה הולכת בכיוון הנגדי. אולם כוחם של בני ישראל היה, שלאחר שהתעוררו מתוך הקוצר רוח ועבודה קשה, הצליחו להתנער מפיתויי תרבות מצרים, לגרש את המצרי מתוכם, וכך לעשות את הצעד הראשון לקראת הגאולה.

המזון הרשמי אותו נהוג היה לאכול בארץ מצרים, הוא הלחם. בכל העולם מכינים היו מהחיטה תבשילים שונים - עוגות, רקיקים, דייסה - אולם במצרים התפתחה מיומנות מיוחדת בתחום אפיית הלחם.

כבר בחומש בראשית ניתן לראות את המקום המיוחד שהלחם תופס בעיני המצרים. כאשר יעקב אבינו שולח את בניו להשיג מזון במצרים הוא אומר להם: "הנה שמעתי כי יש ש ב ר במצרים" (בראשית מב). לעומת זאת, כאשר המצרים הרעבים צובאים על ארמון פרעה, הם אומרים: "ויבאו כל מצרים אל יוסף לאמור: הבה לנו לחם!" (בראשית מז).

לחם הוא הגמול לו זוכים המצרים תמורת השתעבדותם לפרעה: "קנה אותנו ואת אדמתנו ב לחם, ונהיה אנחנו ואדמתנו עבדים לפרעה" (בראשית מז).

מתוארת כאן עסקת חליפין: העם המצרי מקבל על עצמו עבודת לפרעה, אדון הארץ, בכך הופכת ארץ מצרים כולה ל'בית עבדים', ובתמורה הוא זוכה לטעום מפת הלחם של פרעה. אכילת לחם מבטאת את הסכמתם לקבל על עצמם את עול מלכות פרעה, והוא גם הפרס תמורת השתעבדותם - כרטיס כניסה והשתייכות לחברה המצרית על מנעמיה, תפנוקיה, מעמדה ויוקרתה.

הלחם היה סמל סטטוס שבדרך כלל שמרו אותו המצרים לעצמם. בדרך זו מסביר האבן עזרא את הפסוק האמור בפטויפרי: "ויעזב כל אשר לו ביד יוסף ולא ידע אתו מאומה כי אם הלחם אשר הוא אוכל" - "כי כל אשר לו היה ביד יוסף חוץ מן הלחם אשר הוא אוכל, שלא היה אפילו נוגע בו בעבור היותו עברי. כי כן היה משפט המצרים את העברים שלא יגעו במאכלם, כי תועבה היא למצרים".

נתינתו לזרים הייתה שמורה למקרים חריגים שבהם המשנה למלך מנצל את מעמדו הרם כדי לכופף את כללי הפרוטוקול, ולאפשר לבני משפחתו העבריים לאכול מן הלחם כפי שעושה יוסף השולח לאביו: "עשרה חמורים נושאים מטוב מצרים, ועשר אתונות נושאות בר ולחם ומזון לאביו לדרך".

מקורות עתיקים מצביעים על המומחיות של המצרים בהכנת לחם. הלחם המצרי עבר תהליך התפחה מיוחד באמצעות שאור ומחמצת. הכינו אותו מזני חיטה מיוחדים, ואפו אותו בתנאים מדוקדקים. על חשיבות הלחם בעיני המצרים ניתן ללמוד גם מכך שהיה להם שר מיוחד לעניין זה - הלוא הוא 'שר האופים'.

אף בתקופות מאוחרות יותר שמרו המצרים על מומחיותם בנושא כפי שרואים במשנה: "תנו רבנן, בית גרמו היו בקיאין במעשה לחם הפנים, ולא רצו ללמד. שלחו חכמים והביאו אמנין מאלכסנדריא של מצרים" (יומא לח, א).

מקורות עתיקים מצביעים על המומחיות של המצרים בהכנת לחם. המצרי עבר תהליך התפחה מיוחד

עמוד 11
מציאת ההבדלים
ערכים לילדים

עמוד 4
פירותיך מתוקים-כיצד?
הרב צביאלי בן צור

עמוד 3
העץ הנדיב
הרב משה לנדאו

עמוד 2
אחים למרות הכל
הרב אהרון לוי

נקדת מבט

הרב משה לנדאו

העץ הנדיב

משמעות הברכה 'שכל נטיעות... יהיו כמותך'

הגמרא במסכת תענית (ה): מספרת על רב נחמן ורבי יצחק שהיו עוסקים בדברי תורה. לפני שנפרדו, ביקש רב נחמן מרבי יצחק, שהיה בן ארץ ישראל, "ברכני".

אמר לו רבי יצחק: "משל לאיש אחד שהיה מהלך בדרך והיה עייף ויגע ורעב וצמא ומצא אילן שפירותיו מתוקים ועליו נאים ומעיין עובר תחתיו. אכל מפירותיו, שמה ממימו וישב בצילו. וכשביקש לילך אמר: אילן אילן במה אברכך. אם אומר לך שיהיו פירותיך מתוקין הרי פירותיך מתוקין. שיהא צילך נאה, הרי צילך נאה. שיהא אמת המים עוברת תחתך, הרי אמת המים עוברת תחתך. אלא יהי רצון שכל נטיעות שנטועין ממך יהיו כמותך.

אף אתה, אמר רבי יצחק, אם בתורה הרי יש בך תורה. אם בעושר הרי יש לך עושר. אם בבנים הרי יש לך בנים. אלא יהי רצון שיהיו צאצאי מעיק כמותך".

עד כאן הסיפור. אלא שהשאלה 'במה אברכך?' יותר מתמוהה. אתם מכירים מישהו שיש לו הכל, ואי אפשר להוסיף לו עוד? גם אם לא חסר לך כלום, תמיד אפשר למצוא משהו לברך אותך. אפשר לברך את האילן, אפילו שיגדלו עליו עוגות. מי יודע, אולי זה יצליח...

ורב נחמן... כל שכן. ברב נחמן אכן הייתה תורה וגדולה במקום אחד. לפי חלק מהמפרשים הוא היה חתנו של ריש גלותא (גדול הדור שבבבל) הוא היה גם ראש ישיבת נהרדעא והיה נחשב לעשיר גדול. גם בניו היו כולם תלמידי חכמים. חלקם מוזכרים בתלמוד הבבלי מאות פעמים עד כדי אלפים.

אני מסכים. באמת קשה לחפש ברכה לאדם כזה. ובכל זאת... עם קצת מאמץ, היה אפשר למצוא משהו. מה, נגמרו כל הברכות???

ובכלל מה רצה רבי יצחק להמחיש במשל האילן, מסר שלא היה מובן בלעדיו?

האמת... משל האילן הזכיר לי את סיפורו המפורסם של המשורר והמאייר היהודי האמריקאי של סילברסטיין. 'העץ הנדיב'. כל ילד שהיה בגן מכיר את הסיפור. אם שכחתם... הנה תזכורת.

פעם אחת היה עץ, שחיבב מאוד ילד קטן אחד. כל יום הילד היה בא ואוסף את העלים שלו ומשחק בהם. הוא היה מטפס על הגזע, מתנדנד על הענפים ואוכל את תפוחי העץ. כשהילד היה מתעייף, הוא היה נרדם בצילו של העץ. הילד אהב מאד את העץ. והעץ היה מאושר.

הזמן חלף, והילד גדל, ו'נעלם'. יום אחד הוא פתאום הופיע. "בוא, ילד" אמר לו העץ, "טפס על הגזע, תתנדנד על הענפים, תאכל תפוחים ותשחק בצילי". "אני יותר מדי גדול בשביל לטפס ולשחק" אמר הילד. "אני רוצה לקנות דברים. אני רוצה כסף. יש לך כסף בשבילי?" "יש לי רק עלים ותפוחים", אמר העץ, "אבל תוכל לקחת את התפוחים. תמכור אותם בעיר, ויהיה לך כסף". הילד קטף את התפוחים, ולקח אותם איתו. והעץ... היה מאושר.

חלף זמן רב, והילד לא חזר. העץ היה עצוב. יום אחד חזר הילד. "בוא, ילד" אמר העץ, "טפס על הגזע, תתנדנד על הענפים ותהיה מאושר". "אני יותר מדי עסוק בשביל לטפס על עצים", אמר הילד. "אני רוצה בית. אתה יכול לתת לי בית?" "אין לי בית" אמר העץ "היער הוא בית, אבל אתה יכול לקצץ את הענפים שלי ולבנות בית. אז תהיה מאושר". הילד קצץ את הענפים, ולקח אותם איתו. והעץ... היה מאושר.

בפעם הבאה ששב הילד, אמר לו העץ: "לא נשאר לי שום דבר לתת לך - התפוחים שלי כבר אינם. אין לי ענפים, ואפילו גזע אין לי". "השיניים שלי מדי חלשות בשביל תפוחים". אמר הילד. "אני יותר מדי זקן בשביל להתנדנד על הענפים, ואני יותר מדי עייף בשביל לטפס.

מאושר.

העץ, כמו עץ, אוהב את הילד אהבה ללא תנאי. הוא מוכן לתת ולתת בלי שום ציפיה.

במשל האילן מבקש רבי יצחק להגדיר את מהות העץ. לעץ אין שאיפות עצמיות. העץ הוא לא מופשט ריגושים. הוא כאן בשביל למלא את תפקידו בעולם. גם אם תוסיף לו עוד... זה לא באמת יוסיף לו. זו לא ברכה בשבילו. הוא פשוט כאן כדי לצמוח. בלי ציפיות מיוחדות... בלי חשבונות.

רבי יצחק מתכוון לומר לרב נחמן, שהוא כמו אילן. כל מה שהוא יברך אותו לא באמת יוסיף לו. בכל מצב שהוא נמצא - טוב לו. הוא מרוצה. רק הברכה הזו; שתמשיך למלא את השליחות שלך הלאה, כמו שאתה, היא ברכה בשבילו. הדרך בה השליחות של רב נחמן תמשיך ותתמלא גם לאחר מותו, היא 'שכל נטיעותיך יהיו כמותך'.

במילים פשוטות, רבי יצחק מברך את רב נחמן, שלכל הטוב שהוא משפיע בעולם - יהיה המשך.

חיילי האחרונה:

אילני סרק קולם הולך ונשמע יותר מקול של אילני פרי. (בראשית רבה טז, ו)

מתוך הפרשה

הרב ישי וליס

1 "בא דבר אל פרעה מלך מצרים וישלח את בני ישראל מארצו" (ו, יא)

שאלה: מדוע אמר ה' למשה "בא אל פרעה" ולא "לך אל פרעה", כפי שאמר לו קודם?

תשובה: ביאר רבי יצחק מוורקי, כי 'לך' משמעו שליחות שבה האדם יוצא לבדו,

ואילו 'בא' משמעו שהמשלח והנשלח הולכים ביחד, היינו, שהקב"ה יתלווה אליו בלכתו אל פרעה.

פעם גזר אחד משרי המדינה על שריפת ספר השולחן ערוך חושן משפט, בטענה כי הוא נוגד את חוקי המדינה. ביקש רבי יצחק מוורקי מר' מוטל מקולשיץ, שהיה סוחר גדול כי ידבר על ליבו של השר. אולם ר' מוטל חשש לעשות כן, כיוון שהשר היה ידוע כרגזן גדול ההורג את המשתדלים אצלו בדבר שאינו מעוניין. אמר לו הרבי: "בא אל השר - אני אלווה אותך ואין לך מה לפחד". ואכן, שניהם הלכו יחדיו, והעבירו את רוע הגזירה.

2 "ויאמר משה גם אתה תתן בידנו זבחים ועלת ועשינו לה' אלוקינו וגם מקננו ילך עמנו, לא תשא פרה" (י, כו)

שאלה: מדוע הוסיף משה את התנאי החדש של "גם אתה תיתן בידנו", שלא נאמר קודם לכן?

תשובה: בפסוק הקודם מעמיד פרעה תנאי נוסף למשה ואומר לו: אם רצונכם לזבוח לה' "רק צאנכם ובקרכם יוצג" - היינו, שהצאן ובקר יישארו במצרים כערבון ותעודת ביטוח שתשובו. אם כן, מה יזבחו לה' בהכרח שיזבחו בקר שפרעה יעניק להם משלו למטרה זו. עונה לו משה: אכן, הצעתך להעניק לנו בקר משלך מקובלת עלינו. אך אין אנו מוותרים על דרישתנו המקורית ש"גם מקננו ילך עמנו". וכדרך משא ומתן, שהצעתו של צד אחד נעשית לעמדת הפתיחה של הצד האחר.

3 אקטואליה: לקראת ט"ו בשבט, מהי הסיבה לאכילת פירות יבשים, ומה מציין יום זה?

תשובה: מקור ייחודו של יום זה מופיע בדברי המשנה במסכת ראש השנה, שזהו ראש השנה לפירות האילן, מכיוון שרוב גשמי השנה כבר ירדו והפירות שיצמחו הם מכוח הגשמים שכבר ירדו.

ממעלות ארץ ישראל: "אשר למטר השמיים תשתה מים", היא תלויה בגשמים, ומפתח הגשמים מצוי רק בידי שמיים, דבר זה גורם לתושבי הארץ לשאת עיניים למרומים ולפנות אל האלוקים שימטיר גשמי ברכה על הארץ. ובכך שומר האדם על קשר רציף מצידו אל האלוקים.

המנהג להרבות באכילת פירות הוא לשבח את הארץ ופירותיה, ואכילת פירות יבשים זו כבר השתלשלות המנהג, מכיוון שטכנית קשה לשמר פירות בטריותם, היו מייבשים אותם ובכך מרבים בסוגי הפירות המוגשים.

(מתוך התוכנית 3 מתוך הפרשה עם הרב ישי וליס)

ערכים לחיים

הרב זוד ברוורמן

אבנים שחקו מים

לטפטף לילד

בשנות הששים למנינם נערך בבית ספר יסודי בארה"ב ניסוי פסיכולוגי מהפכני, שזכה לפרסום במסגרת רב. הניסוי החוקרים רשימה שכללה כ-20 אחוז מהתלמידים מתוך כל 18 כיתות הלימוד של בית הספר. למורים נאמר כי תלמידים אלו עברו מבדקים מיוחדים שהוכיחו כי הם מוכשרים ומצטיינים, ולכן יש לצפות מהם לשיפור ולהתקדמות משמעותיים במהלך שנת הלימודים.

כמובן, שהדבר לא היה ולא נברא. כאשר שבו החוקרים ובדקו את הישגיהם של תלמידי בית הספר בסוף השנה, התגלתה עובדה מפליאה. מסתבר שהילדים 'המחוננים' אכן החכימו, ומנת המשכל הממוצעת שלהם עלתה ב-4 נקודות בהשוואה לשאר הילדים בכיתה. שיפור דומה נרשם אצלם גם בתחומי הקריאה והזיכרון החזותי.

התוצאות המפתיעות עוררו שאלות רבות. כיצד ידעו התלמידים הנבחרים כי מצפים מהם להצטיין? וכיצד גרמה להם הידיעה הזו להצטיין בפועל? תוצאות המחקר הוכיחו שאנשים מצליחים יותר כאשר הם חשים שמאמינים ביכולתם להצטיין.

החוקרים כינו את התופעה הזו 'אפקט הפיגמליון' והגדירו אותה כדברי הרבי מקוצק ז"ע: "האדם אינו מה שהוא חושב שהוא, אלא מה שהוא חושב שאחרים חושבים שהוא".

האדם מגדיר את עצמו על פי הציפיות שהסביבה האנושית תולה בו. כאשר אדם חש שנותנים אמון מלא ביכולתו לפעול ולהצליח, הדבר מדרבן אותו להפעיל את מלוא כישוריו השכליים והנפשיים, והתוצאות החיוביות לא מאחרות לבוא.

כפי שמסופר באבות דרבי נתן (פרק ו) "מה הייתה תחילתו של ר' יצחק" (1)

ערכים לבית היהודי

הרב מיכאל לסרי

שמחה אמיתית

כשאתה נותן, שים לב מה השני צריך

בתורה נאמר: "ושמחת בחגך". לכאורה הפשט הוא שצריך אדם לשמוח בחג ובמועד, הלא כן? למרבה הפלא, חז"ל מפרשים זאת באופן אחר. "ושמחת" - ושימחת. דהיינו, לשמח אחרים. לשמח את אשתו ולשמח את ילדיו. ללמדנו, כי אין בעולם שמחה אמיתית ושלמה יותר מלשמח אחרים.

וכיצד משמחים אחרים? כאשר ממלאים את חסרונותיהם. בתורה נאמר, כי כאשר אדם נושא אשה הוא פטור מלמלא את חובותיו האזרחיים: הוא פטור מלצאת למלחמה והוא פטור מתשלום מסים. מדוע? משום שהוא מחויב ב"ושימח את אשתו אשר לקח". משום שהוא מחויב להתמקד במילוי צרכי משפחתו, שמילוי צרכיהם משמח אותם. אם חפץ אדם להכניס שמחה לביתו, עליו למלא באופן מתמיד את צרכי הבית.

מילוי צרכיהם של אחרים טעון התבוננות ורגישות. בעלים רבים טוענים כי הם ממלאים את צרכי נשותיהם, אך עדיין ביתם אינו מתמלא שמחה. אפשר בהחלט שהם צודקים בהרגשתם, שהם מצדם עשו הכל, אך מאידך, האישה כלל לא חשה כי צרכיה מולאו. כיצד יתכן כי צד אחד מרגיש כי הוא נתן ככל יכולתו, ואילו הצד השני לא חש כי הוא קיבל כלל? הסיבה לכך היא, שכל אחד מילא את הצורך כפי שהיה נראה בעיניו, כפי שהיה רוצה שימלאו עבורו, אך הם לא ביררו היטב מהם החסרונות האמיתיים של הצד השני, ומהם הצרכים להם הוא זקוק.

דומה הדבר לאדם ששוכר דירה, ובעל הדירה מבקש להעלות את דמי השכירות החודשית. שוכר הדירה מבקש לשכנע את בעל הבית שלא יעלה את שכר הדירה. יש באפשרותו שתי דרכים לעשות זאת.

הדרך הראשונה היא, להתמקד בעצמו. הוא יכול לתקוף, 'זה לא יפה, זה ניצול', ואפילו בלי לתקוף, לנסות לבקש רחמים. 'תרחם עלי, כי אין לי משכורת מסודרת', וכדומה. האם הוא יצליח לשכנע את המשכיר שלא להעלות את שכר הדירה? אולי.

וישנה דרך נוספת, משכנעת יותר. להתמקד בצרכיו של בעל הדירה. להסביר לשוכר למה לא כדאי לו להעלות את שכר הדירה. 'אם תעלה את שכר הדירה, אני עלול לעזוב. תחפש שוכר חדש. הדירה תעמוד ריקה זמן מה, ולא בטוח שהשוכר החדש יהיה נוח כמוני'.

כי כדי לשכנע את הצד השני, צריך להיכנס לראש שלו. לנסות להבין מהם הצרכים שלו.

כך גם ביחסים בין הצדדים בבית היהודי. לכל אדם ישנם צרכים - חומריים, רגשיים וערכיים. אדם החש מחסור מבחינה רגשית לא יהיה שמח באמת, גם אם ימולאו כל צרכיו החומריים. נתינת מתנה חומרית במקום שיש בו מחסור רגשי אינה מעלה ואינה מורידה. זוהי הסיבה שאנשים רבים מעניקים רבות, אך אינם מבחינים בשינוי כלשהו כתוצאה מכך; או מפני שהם נתנו את מה שלא חסר, או משום שהעניקו את הטפל, במקום את העיקר.

ואם באמת תרצו לתת, שאלו את הצד השני: "מה אתה צריך עכשיו? מה ישמח אותך? מה יעזור לך שאעשה עבורך?" פעמים רבות תגלו, שהתשובה שלו מפתיעה ביותר...

ויש להבין, ממה התפעל רבי עקיבא, הלא תופעה זו שמים מחלחלים באבן וחוצבים בה ידועה בטבע מששת ימי בראשית? התשובה היא, רבי עקיבא ראה את "המים שנופלים עליה תדיר בכל יום". כלומר, אותו קילוח כוחו גדול רק כאשר הוא זורם על האבן ללא הפוגה, יום ולילה שנים רבות. סוד החציבה הוא הצטברות של זרימה בלתי פוסקת, עד לחציבה הסופית. טפטוף בלתי פוסק של מים רכים על סלע או אבן קשים ככל שיהיו, גורם לבסוף לאבן להיכנע ולהישבר בפני המים. מכאן למד רבי עקיבא את כוח ההתמדה של טפטוף הרצון ללמוד תורה, וגם אם הלב כבר נהפך לאבן, סופו להישבר, להיכנע, ולהשתנות.

כשם שטפטוף בלתי פוסק של רע הופך אדם טוב לרע, כך גם ניתן להשתמש בכוח זה בפן החיובי. האדם בונה את תדמיתו ואת דימוי אישיותו בהתאם למה שהוא חש מסביבו, כי האדם הוא בעצם חיה חברתית, וכמו שהיה אומר הרבי מקוצק: "אני זה לא מה שאני חושב שאני. אני זה גם לא מה שאחרים חושבים שאני, אלא אני זה מה שאני חושב שאחרים חושבים שאני". על כן, חשוב להפנים את החובה שלנו בנתינת תדמית חיובית לזולתנו, כיון שרק כך הוא יגיע באמת לדרגות גבוהות, אפילו אם כעת הוא במצב הטעון שיפור.

ילד ששומע מהוריו את מעלותיו ויכולותיו בטפטוף בלתי פוסק, יום יום, בפרט בזמני כישלון או התמודדות, ש: 'כמה טוב אתה, יכול אתה, מסוגל אתה, אנו מאמינים ביכולתך', סביר להניח שטפטוף זה יגרום לילד להאמין בעצמו, ובעזרת ה' גם יגשים את שאיפותיו.

מידע עדכני על פעילות ערכים

הרצאות ותוכן ממיטב המרצים

פרשת שבוע

טיפ יומי

ועוד תכנים מרתקים

☎ 02-50-90-000

מלחמת רבות ברזל

מוזמנים להאזין ולהתחזק לקו התוכן של ערכים

"השבת היא השמירה על עם ישראל, ומזכה את היהודי בסיוע עילאי שלא כדרך הטבע"

על רקע פרעות שמחת תורה והמלחמה החליטו תושבים מיישובי העוטף ומהצפון המופגז להתחזק ולקבל על עצמם שמירת שבת | ביוזמת 'ערכים' הם עלו למעונו של מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א כדי לשתף בלבטים ולקבל ברכה ועידוד

הרב אליעזר אזיקוביץ'

משתתף אחר היה מוסיקאי מצליח, שזה לא מכבר הקים את ביתו. עד שנות העשרים המתקדמות לחייו הוא לא הכיר דתים בכלל. הקשר היחיד שלו ליהדות הסתכם בסבא שעשה קידוש. אבל משהו מבית הסבא פיעם בו, הצית אש בנשמתו, וכך הוא קיבל על עצמו שמירת שבת.

"אני צריך להתנהל בחכמה ולהימנע מחיכוכים מיותרים עם המשפחה, שרובם נמצאים בעבר האחר של המתרס", אמר. "זר לא יבין את ההתמודדות, אבל אין דרך נסיגה. בימים כאלו היה ברור לנו שנוסיף נדבך נוסף של קדושה, עוד קומה של שמירת שבת. לכן חשוב לי ולרעייתי לקבל חיזוק בזמנים כאלה", אמר.

"כי אשמרה שבת, ק-ל ישמרני", פותח מרן שליט"א, ומזמר בקול חרישי את פיוטו של רבי אברהם אבן עזרא. "השבת היא השמירה על עם ישראל והיא מזכה את היהודי בסיוע עילאי, שלא כדרך הטבע!"

אט אט הציבור נסחף אחר דבריו, והאזין בעיניים קשובות.

בדבריו מספר להם מרן את מה ששמע מאביו, על יהודי שבא למרן החפץ חיים 'צוק"ל וסיפר לו כי אשתו מקשה ללדת.

"היכנסו, יהודים של שבת" הוא קורא להם

"השבת היא מקור הברכה, וגדולה זכותה לעזור לאשתך", אמר לו רבן של ישראל. "מצא לי אדם שעשה דבר מה למען השבת."

כחלוף זמן קצר חזר היהודי עם אדם, ששכנע בעל חנות לסגור את חנותו בשבת.

"האם תיאות למסור את הזכות הכבירה שלך לטובת האשה הזאת?" - שאל מרן החפץ חיים את אותו יהודי.

כשהשיב הלה בחיוב, פנה מרן החפץ חיים לבעלה של האשה ואמר לו: "אם כן, שוב לביתך כי אשתך בוודאי ילדה בשעה טובה ומוצלחת!"

עוד המשיך מרן הגאון ר"י זילברשטיין שליט"א וסיפר לנוכחים על שכנו משכבר הימים בשכונת רמת חן, פרופסור אלווין רדקובסקי ז"ל.

אדם זה היה מומחה להנדסה גרעינית ומחלוצי המחקר הגרעיני בארצות הברית,

העלייה. חזותה של בני הקבוצה מוכיחה שלרבים מהם עוד ארוכה הדרך לשמירת מצוות מלאה. חלקם אפילו מתהלכים בגילוי ראש, אבל את השבת - הם החליטו לשמור. במעונו החם של מרן שליט"א, שפתח לבבו והיטה אוזנו, הם סיפרו את סיפורם.

"תארו לעצמכם שמישהו היה מציע להוציא את פרופסור רדקובסקי מהמעבדה שלו, ולתת לו במקום זה רובה"

אחד מהם הוא תושב של אחד הישובים הדרומיים ביותר בעוטף עזה. ביום ההתקפה הוא ורעייתו יצאו להליכה רגלית במרחב המדברי שסביב הישוב. הם עשו זאת משום שזמן מה קודם לכן החליטו להתחזק בשמירת שבת, ועל

כן הקדימו את שעת הליכתם המשותפת כדי שיספיקו להגיע לתפילה בבית הכנסת היישובי. כך קרה שהם הבחינו במחבלים המתקרבים, והספיקו להזהיר את חברי היישוב בעודם תופסים מחסה בממ"ד. הישוב שרד את המתקפה עם נפגעים מעטים.

"מאת ד' הייתה זאת", אומר האיש, "אין לנו ספק שזוהי קריאת כיוון עבורנו להמשיך ולהתחזק. בשביל זה הגעתי."

עמדתי שם, יחד עם המתאספים ליד מעונו של מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א. היה ערב קר וגשום, אבל חמימות השבת בערה בלבבות. בזה אחר זה הגיעו מכל רחבי הארץ עשרות מפעילי 'ערכים', ועמם מתחזקי השבת.

הציבור היה מגוון מאוד. חלקם מפונים מיישובי עוטף עזה, המתגוררים עתה בדירות ארעי בירושלים. אחרים נאלצו לעזוב את הצפון המופגז. יש בהם מי שבני משפחותיהם נלחמים ברגעים אלו ממש בעזה, וכאלה שניצלו בניסי ניסים בשמחת תורה.

הצד השווה בהם היה, שכולם הגיעו ממחוזות רחוקים, כדי להתכנס תחת כנפיה של שבת המלכה. לפיכך ביקשו הם מפעילי 'ערכים' המלווים אותם בעידוד ובהדרכה, לדאוג להם לקבל ברכה והכוונה בסולם העולה בית ד', מאת אחד מגדולי ישראל.

וכך אנחנו נכנסים אל מעונו של מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, שבמשך תקופה ארוכה מעורר ומחזק על שמירת השבת ששומרת את שומריה ומהדהד את קריאתו של רבינו מרן הגר"ד לנדו שליט"א שקרא להתחזק בימים אלו בשמירת שבת וללמוד את הלכותיה.

הגאון הגדול שליט"א פינה את לוח הזמנים העמוס שלו עבור גיבורי השבת, ועתה הוא מקבל את פניהם במאור פנים. יש לו פינה חמה בלב ליהודים שמתאמצים להצטרף לעם מקדשי שביעי. "היכנסו, יהודים של שבת", הוא קורא להם.

חלקם עדין לא שומרי מצוות, אך קיבלו על עצמם שמירת שבת, אחרים כבר עשו כברת דרך והחליטו להוסיף עוד נדבך בסולם

גדולה ועצומה ביותר. בזכות לימוד התורה אנחנו כאן."

אחד הנוכחים, שזה מכבר בא בשערי השבת, הרים את ידו בשאלה: "האם בימינו שמירת השבת אינה קשה יותר מאשר בדורות עברו?"

מרן שליט"א ענה: "אכן, הפיתויים גדלים ככל שמתרחקים ממעמד הר סיני ויש ירידת הדורות, אולם לפום צערא אגרא. דווקא עכשיו הקדוש ברוך הוא מראנו נפלאות, שבדור שלפני ביאת המשיח יהיה דור של

דורשי השם מאין כמוהם, דור של מבקשי שבת כמוכם. אני יכול להעיד על עצמי בחוש, ששמירת השבת מביאה לתועלת גדולה ולניסים עצומים. אומר לכם דבר אחד: עשו זאת וראו בעצמכם את כוחן של הזכויות."

בסיום דבריו בירך מרן שליט"א את ציבור המתחזקים בשמירת השבת, ואת פעילי ערכים שמביאים ומלווים את השבים, ואיחל לכולם כי ברכת השבת תלווה אותם בכל מעשיהם.

תוך כדי הברכה הכריז אחד המשתתפים כי אמנם, כבר מאז פרוץ המלחמה הוא התחיל לשמור שבת באופן חלקי, אך מהשבת הקרובה ישמור את כולה כהלכה, בכל פרטיה ודקדוקיה, הוא ובני ביתו.

אני נפרד מהיהודי הזה בלחיצת יד איתנה, והוא פונה אלי בחיוך ואומר: "אומנם רק יום רביעי עכשיו, אבל אני מרגיש שנכון לי לומר... שבת שלום!"

סייעתא דשמיא בכל התחומים. הדבקות בד' מביאה להצלחה. זוהי המשמעות של מילות הפיוט 'כי אשמרה שבת - ק-ל ישמרני'."

בתוך דבריו פותחי הלבבות ציין מרן שליט"א גם את חשיבותם של לומדי תורה היושבים בבית מדרש דווקא בימי המלחמה, ועוסקים בתורה שמגנא ומצלא: "תארו לעצמכם שמישהו היה מציע להוציא את פרופסור

כך קרה שהם הבחינו במחבלים המתקרבים, והספיקו להזהיר את חברי היישוב בעודם תופסים מחסה בממ"ד

רדקובסקי מהמעבדה שלו, ולתת לו במקום זה רובה. הרי התועלת הגדולה ביותר שיפיקו ממנו היא כשישאר במעבדה. בהמצאות הגרעיניות שלו הוא עוזר יותר מגדודים שלמים. כך הם לומדי התורה, שהתועלת שהם מביאים לכלל ישראל בלימודם היא

גאון מדעי שנמנה עם מציאי 'נאוטילוס' - הצוללת הגרעינית הראשונה. בשלב מסוים גמלה בליבו ההחלטה לעלות לארץ הקודש. הוא השתלב כפיזיקאי בכיר בקריה למחקר גרעיני בדימונה, ופעל שם גדולות ונצורות. אך בעיניו חשובה הייתה עוד יותר הקרבה לרשכבה"ג מרן הסטייפלר זצוק"ל, והקשר ההדוק עם רשכבה"ג מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל, איתו היה לומד בקביעות.

"הוא פנה לגיסי (מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל) ושטח בפניו את לבטיו: הממשלה האמריקאית שילמה לו הון כדי שימשיך לייעץ לה בנושא הגרעין, תחומים קשים וסבוכים מאין כמוהם, אך מסיבות ביטחוניות העבודה תצטרך להיעשות גם בשבת..."

"גיסי זצוק"ל", סיפר יבדלחט"א מרן שליט"א, "נתן לו כמה הוראות בעניין השבת, ופרופסור רדקובסקי התנה תנאי עם ממשלת ארצות הברית: אני עושה לכם הכל - חוץ מאשר ביום השבת. למרבה ההפתעה, ממשלת ארצות הברית אכן הסכימה שבשבת לא יעבוד. ולא רק שהוא לא הפסיד מכך, אלא הוא אף תלה את כל הצלחתו המדעית בעובדה זו, וסיפר מאוחר יותר על הצלחה יוצאת דופן בפיתוח המחקר שערך."

"יש לזה רק הסבר אחד, הסבר ניסי", אמר מרן שליט"א לנוכחים. "הקדוש ברוך הוא אומר: אתם שונים מכל העמים. כל העמים עובדים, וכך מתפרנסים בדרך הטבעית. אצל עם ישראל זה בדיוק להיפך. דווקא בכך שלא עובדים בשבת, זוכים הם לקדושה שמביאה

הכל משמיים, או שיש דברים שאדם גורם לעצמו?

גם לכם יש שאלה?
שלחו אלינו
shoot.arachim@gmail.com

שאלה:

אם אדם סובל מכאבי שיניים עזים, האם הוא יכול לנחם ולהרגיע את עצמו ש"גם ש"גם לטובה", או שהוא האשם הבלעדי בכאבים - היות שלא תחזק את שיניו כראוי?

תשובה:

פי שלא חטא לאלוקיו, ייתכן וימות האדם טרם זמנו והוא על ידי שימצא במקום סכנה. במקום זה משתנים כללי ההשגחה, וזאת משום ש"כיון שניתנה רשות למשחית להשחית אינו מבחין בין צדיק לרשע". כאשר מידת הדין מתוחה על העולם, אפשר וייספה הצדיק על אף צדקותו, כיון שבמצב זה חיי האדם תלויים הרבה פחות במעשיו.

נמצא, כי אפשר וכאב השיניים נגרם כתוצאה מהזנחה אישית, אך אפשר כי כאב זה מקורו בחבלי ההשגחה שנועדו לעוררו. אם שמר האדם על בריאות גופו וחלה, אות היא כי מן ההשגחה נגרם כאבו, והתעוררות זו הופכת את כאבו לטובה! וגם אם הזניח האדם את גופו, אם כאבים אלו יביאוהו לשמירת גופו, הרי שגם כאב זה לטובה הוא בא.

גוף בעל כושר הישרדות מיטבי, המסוגל לשאתו לאורך שנים רבות, כפי שגזרה עליו ההשגחה טרם לידתו, אך למרות זאת יתכן הדבר כי יתקלקל גופו הבריא ויישחח, אך לא מטעמים חומריים, אלא רוחניים. אפשר ומעשיו הרעים של האדם יגזרו עליו מיתה טרם זמנו. והוא שנאמר - "ה' יגפנו".

האפשרות השנייה - יבוא יומו. מרכבת החיים של נשמת האדם הינה גופו החומרי, בלעדיו אין הוא מסוגל לשהות בעולם החומר. גוף זה וחוסנו הגנטי ניתנים לאדם לפי אורך חייו הקצובים לו. אלא שאפשר שישחית האדם את גופו החומרי, ויגרום בכך להתבלותו המהירה. מעשים אלו יש בהם כדי לקצר את ימי האדם, אף אם משמיים ניתנו לו שנות חיים רבות.

האפשרות השלישית - ירד במלחמה ונספה. גם אם לא קלקל האדם את גופו החומרי, ואף על

נאמר בתורה: "...אם שמוע תשמע לקול ה' אלוך והישר בעיניו תעשה כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך". מן הפסוק עולה, כי מצבו הבריאותי של האדם הוא פרי מעשיו הרוחניים, ולא הגשמיים. על כן, אדם החש בשיניו, וכאביו אלו הביאוהו לפשפש במעשיו ולתקנם, רשאי לומר כי כאבו זה לטובה בא, כיון שעל ידו תיקן את מעשיו.

בספר העיקרים' לרבי יוסף אלבו, מבאר המחבר את סיבת מותו של אדם בטרם עת. קיימות 3 אפשרויות לכך.

האפשרות הראשונה - ה' יגפנו. בגלל מעשיו הרעים נגזרה עליו מיתה. אפשר וינתן לאדם

שואל
עם ערכים

הרב זאב גרינוולד

טעם בפרשה

כא

האובדים??? האם היא אי פעם חלמה שאותו תינוק קטן שהיא אוחזת בזרועותיה, ואומרת לו אל 'תבכה ילד..', יאמר לה בעוד שמונים שנה 'אל תבכי סבתא???'

לא! היא לא חלמה! אבל מעשה אחד טוב שעשינו לאיזה חבר, יכול לתת לנו המון דברים טובים, שלעולם לא נדע שרק בגללו קיבלנו אותם!

ואני אגלה לכם דבר נוסף!

בתיה בת פרעה, הייתה בתו של המלך!!

לבת מלך כידוע יש עבדים ושפחות, ויש מטפלים ומטפלות, ויש עוזרים ועוזרות, ובקיצור: יש את כל האמצעים שבעולם על מנת לגדל את היילד הקטן הזה... ואפילו שכך הוא, שכרה של בתיה לא אחר לבוא, ולמרות שיתכן מאוד, שמלאכת הגידול של 'משה', עבור בתיה, לא היה קשה במיוחד!!

ואם כן, אנחנו הקדושים יכולים ללמוד מכך, שאם אנחנו משקיעים במישהו אחר, או בתלמיד אחר, או ביילד אחר שצריך טיפה יותר 'תיבה קטנה' - שתעטוף אותו או שצריך טיפה יותר 'יד ארוכה' - שתמשה אותו מן המים, האם יגרע שכרנו???

ואמנם! ייתכן מאוד, שבמשך שמונים שנה לא נראה דבר. ואולי אפילו נתהה, היכן כל מעשינו הטובים שנעשו במשך כל השנים?? האם שכחו למעלה את מה שהקרבנו פה, ומה שהתאמצנו שם?? אז כדאי מאוד לדעת, שבתיה גילתה את פועל מעשיה, רק לאחר שמונים שנה!!!

ואנחנו בעז"ה נראה את כוחם כבר הרבה לפני כן..

אך גם אם כן וגם אם לא, חשוב לזכור שאין מחשבה טובה, ואין דיבור טוב, ואין רצון טוב, שלא נחרט לנצח, ולא יעיד עלינו לאחר מאה ועשרים, כאלף עדים, וכאלף צבאות חזקים ועצומים!!!

ייתו השם שנזכר לכאלו בשפע...

לבת אלום ומבורך!

במכת בכורות מתו כל הבכורות בארץ מצרים (חוץ מפרעה).

אך יש בכור נוסף אחד, שאף הוא לא מת במצרים, ולא כולנו יודעים מי הוא. מי הוא??

אז האמת היא שלא מדובר בבכור, אלא בבכורה. והשם שלה מוכר לכולנו, מאוד מאוד, מי היא??

בתיה בת פרעה!!

כן כן, בתיה בת פרעה הייתה הבכורה היחידה שלא מתה במכת בכורות. ולמה??

כי בתיה בת פרעה לפני שמונים שנה, הצילה ילד קטן, שהיה בתוך תיבה קטנה ביאור. ואת זה, הקב"ה לא שכח לה, אפילו שעברו שמונים שנה!!

הקב"ה לא שכח לה את מה שהיא עשתה, והוא לא שוכח שום מעשה טוב שעשינו, ואפילו שעוברים להם שמונים שנה. כי כל מעשה טוב שעשינו, עומד לצידנו כל החיים, והוא ממתין ליום פקודה!! הוא ממתין ליום שבו הוא יצטרך לעבוד עבורנו, ולסדר את מה שצריך לסדר בשבילנו!

נכון שלפעמים זה בעולם הזה, ולפעמים זה בעולם הבא. אך מבתיה ראינו, שאפילו בעולם

הזה, מעשינו הטובים נותנים את השפעתם ומועילים לנו בלי סוף!

אם כן, הבה ונביא את דברי המדרש ככתבם וכלשונם!

שמות רבה, [פרשה יח' פרק ג']:

"וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה: הִנְקָבוֹת הַבְּכוֹרוֹת אֶף הֵן מֵתוֹת, חוּץ מִבְּתִיָּה בַת פְּרֹעָה, שֶׁנִּמְצְאָ לָהּ פְּרָקְלִיט טוֹב, זֶה מֹשֶׁה, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ב, ב): וַתֵּרָא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא. לְפִיכָךְ אָמַר שְׁלֹמֹה: טַעֲמָה כִּי טוֹב סִתְרָה (משלי לא, טו): וַתֵּקֶם בְּעוֹד לַיְלָה, בְּאִיזָה לַיְלָה, וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה. עַד כֵּאן דִּבְרֵינוּ!

מדהים!!!

בתיה בת פרעה, לפני שמונים שנה, הצילה את משה רבנו בעודו תינוק קטן בתיבה.

האם היא אי פעם חלמה, שהיא כעת מצילה את חייה

כל הזכויות שמורות למכון 'טעם בפרשה'

להערות, הארות והגובות וכן להרשמה לקבלת ה'טעם' במייל מידי שבוע פנו למייל: GTB100200@gmail.com

להנצחות ולתרומות ניתן לפנות לטל' 052-719-2760 או במייל הנ"ל

שימו לב! בשלב זה העלון מופץ בתפוצת מייל בלבד + לזיכוי הרבים ברצוננו להדפיס ולהפיץ את ה'טעם' בבתי הכנסיות ובתי המדרשות! לתרומות ניתן ליצור קשר עם המכון! זכות זיכוי הרבים יגן על התורם ועל כל בני משפחתו

– פניני משה –

הדלקת-נרות

י-ם-----4:25

ב"ב-----4:40

יציאת שבת

י-ם-----5:41

ב"ב-----5:42

ר"ת-----6:17

דברי תורה לפרשת בא

א { ויאמר ד' אל משה בא אל פרעה" לא נאמר "לך אל פרעה" כי אם "בא" משום שאין הולכים מאת השם יתברך שהרי "מלוא כל הארץ כבודו" ומתאים יותר המילה "בא" שפירושו בוא אתי, כי אתך אני. }
{הרה"ק מקוצק}

ב { וּלְמַעַן תִּסְפָּר בְּאוֹזְנֵי בְנֵיךָ... וידעתם כי אני ה' " הרוצה להשריש בלב בניו את האמונה קודם כל "וידעתם כי אני ה'." }
{הרה"ק ר' שלום מבלעזא}

ג { וּאֲנֹחְזֶנּוּ לֹא נִדְעָ מִה זַעֲבוֹד אֶת ד' עַד בּוֹאֵנוּ שְׁמָה" כל העבודות והמצוות שאנו עושים בעולם הזה, אין אנו יודעים אם יש להם ערך ושווי ואם הן עשויות לשם שמים "עד בואנו שמה" עד אשר נבוא לעולם האמת. אז יתברר לנו מה היה טיב העבודה שלנו בעולם הזה. }
{חידושי הרי"ם}

ד { ויאמר משה בנערינו ובזקנינו זלך" אם אדם מביא אתו את שנות נעוריו, הריהו יכול להתעלות בזקנותו על ידי "נערינו" אפשר להיות בבחינת הולך גם ב "זקנינו"- לפי שאפשר לומר "אשרי ילדותינו שלא ביישה את זקנותינו." }
{נועם אלימלך}

ה { וּלְכֹל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִיָּה אֹר בְּמוֹשֵׁבֹתָם" ידוע שכל מכה היתה חודש, נמצא שמכת חושך היתה בחודש אדר, אור 207 "באדר" בגמטריא 207 למז שבחודש אדר יהיה "אור ליהודים" {אבי מורי שליט"א}

תזכורת: ביום שלישי הבעל"ט לא לשכוח להגיד שמו"ת של פרשת המן.

גוט שבת, שבת שלום

ידידכם

משה יוסף סטון

לקי"י
שעון חורף!

הדלקת נרות: 16:43
יציאת השבת: 17:35
רבינו תם: 18:07
ע"פ אופק תל אביב
י' בעובט התעפ"ד

טוב לחסות בה'

876

עצירת המשחית בא התשפ"ד

לרפואה, פרנסה והצלחה: מ"א מיכאל וציפורה אחיאל. מנשה ואורה אחיאל. א"ה הדר בת נחמה. ליאורה. אורטל חנה בת הדסה ובי"ב. פנינה בת שושנה ובי"ב. אושרית בת פנינה ובי"ב. משה שמואל בן ולדה. מוריה בת רויטל. גאולה בת דבורה. שרה חיה רפאלה בת רחל.

זש"ק: שולמית בת איריס. יסכה בת מזל. אלס בת פרידה. **בגם זכרים:** הדר בת נחמה.

לעילוי-נשמת: הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה, הרב שמעון בן בחריה. ישראל בן מרים וגרשון. מ"ס צדוק בן נור ומרים בת גליה. יחזקאל בן גורג'יי. גבריאל בן סמינה. יוסף בן נגייה. פרתה בת טובה. פנחס בן דינה. שרית שרה בת מריאן. שרה בת קמר. שרית שרה בת ויקטוריה. גלילי הכהן בן כוכבה. יוסף בן תמו. טובה בת מרים. יצחק בן טובה. אסתר בת מזל. יעקב בן שמחה. תקווה בת פנינה. סופיה שרה בת רוזה. לירן בן מזל. משה מושיקו לוי בן מריקה מרים ועזרא. מריקה מרים לוי בת שרה ועקב. עזרא לוי בן משה ושמחה.

העלון מוקדש לע"י **ברכה בדני בת סאלים וגמילה** ת.נ.צ.ב.ה

העלון מוקדש לע"י **מזל נור דעוס** בת **ג'מילה** ע"ה

לע"י האשה הכשרה **קלרה חתון בת סלחה** ת.נ.צ.ב.ה

העלון מוקדש להצלחת **ינון בן רחל**

העלון מוקדש לע"י **ולרי בן אירנה** ת.נ.צ.ב.ה

רגע לפני בואה של מכת בכורות, עם ישראל מתבקש להתכונן למכה האחרונה, רגע לפני הגאולה הגדולה לה חיכו מאות שנים. אין לצאת מהבתים בזמן המכה, ובנוסף יש למרוח את המשקופים בדם כאות וסימן שלא יכנס המשחית לבתיהם - מתקבלת הוראה לכל בית בישראל.

מדוע?... כותב רש"י: 'כיוון שניתנה רשות למשחית לחבל, אינו מבחין בין צדיק לרשע' (יב, כב). המשחית והמקטרג אינו מבחין בין רשע לצדיק, בין יהודי לגוי, ולכן עליהם להסתתר בבתיהם עד סיום המכה. שואל האדמו"ר הקדוש רבי שלומ'קה מזוועהיל זצ"ל: "אם המשחית אינו מבדיל בין האדם שנגזרה עליו הגזירה, לזה שלא, מדוע מתו רק הבכורות המצרים באותה מכה ולא מצרים נוספים שאינם בכורות, שהרי המשחית אינו מבדיל ביניהם, ואמור להרוג גם 'חפים מפשע'?!".

מתרץ ר' שלומ'קה תירוץ מבהיל: "המצרים הרשעים, על אף כל רשעותם, עשו מעשה שעורר עליהם זכות גדולה בשמיים. מהו אותו מעשה? כיוון שבמכה הקודמת, מכת חושך, הם השאילו לבני ישראל כלי כסף וכלי זהב - הזכות הזו של וותרנות בממונם לשני, ועשיית חסד עימהם, עמדה להם כתריס בפני הפורענות ושמרה עליהם בזמן המשחית והצרות שלא יפגעו בהם. שגדול כוחו של ויתור וחסד עם השני - להציל מהפורענויות והמזיקים!".

את המעשה המדהים הבא סיפר מגיד המישרים הרב חיים זאיד שליט"א: "מסרתי לפני זמן מה הרצאה בעיר 'אופקים'. בסמוך למקום ההרצאה אני רואה דוכן למכירת פלאפל במחיר לא רגיל של... 2 ש. המחיר הזול צד את תשומת ליבי ופניתי לדבר עם הבעלים. "אני רואה שאתה מוכר פלאפל בשני שקלים, זה ממש מחיר מצחיק, האם אתה מרוויח מזה משהו?". "אני לא מרוויח שום דבר", הוא השיב לי בחיוך, "אני עושה את זה כדי לשמח ולהשביע את עם ישראל". התרגשתי מהתשובה ואז הוא שאל אותי: "תגיד, אתה הרב זאיד מהסיפורים של הישועות?", הנהנתי בחצי התחמקות וזכיתי מיד בסיפור שלפניכם. "אתה חייב לשמוע את המקרה שלי".

"לפני הרבה שנים, אני ואחי קיבלנו בירושה דירה גדולה מאוד שהייתה שווה 3 מיליון שקל", פתח את דבריו, "בה היינו צריכים להתחלק שווה בשווה. מאחר ואחי הוא בן תורה לתפארת, אברך ירא שמים בתכלית, הלומד רוב היום את תורת ה' ובעל משפחה גדולה, ליבי היה עימו, ולכן החלטתי החלטה נדירה: אוותר על הירושה ואתן לו את כל הדירה. "אחי היקר, קח את הדירה לעצמך, יש לך משפחה גדולה עם הכנסה זעומה, ולכן אני רוצה שתזכה בדירה כולה. אני מוותר וב"ה זכות לימוד התורה שלך השווה יותר מכל הון שבעולם יעמוד לזכותי!". אחי התרגש ולא האמין, היה זה בשבילו נס גדול, סוף סוף הוא יודע יוכל לגדל את בני משפחתו הרבים בריווח וללא צמצום מחניק, ולהמשיך לשקוד על התורה הקדושה יומם וליל. בהתחלה אחי ניסה לסרב ודרש שאקבל את חלקי, אך אחר שהוא ראה שאני רציני לחלוטין, הוא התרגש עד למאד והודה לי על המעשה המיוחד ויוצא הדופן. באותה תקופה, עבדתי בעבודה פשוטה שלא הכניסה מספיק לכלכלת ביתי. חשבתי מה אפשר לעשות בנידון ועלה לי ב"ה רעיון מיוחד... - המשך בעמוד 4 -

הבהרה בהלכה שהיתה לפני שבועיים במדור זה נכתב כי שקיות אריזה ועטיפות מזון הנזרקות לאחר שרוקן מהם תכולתן: כגון שקיות במבה, שקית חלב, אשר אין רגילות לעשות בהם שימוש חוזר – הינם מוקצה ואסורים בטלטול, כדין שבירי כלים שאין בהם יותר שימוש והינם מוקצה. ובהמשך נכתב כי לכן אין לטלטל אריזות ממתקים ריקות, כגון, עטיפות סוכריות ושלגונים, שקיות חטיפים ריקות, מקל ארטיק, גביעי לבן וגבינה ריקים. ואולם, יש לציין כי דעת מרן הרב עובדיה זצ"ל להקל בכלי חד פעמי ריק כגון: קופסאות שימורים ריקות, גביעי אשל, בקבוקים ריקים וכיוצא, אף שהוציא מהם את תכולתם, כיון שראויים הם לשימוש נוסף – אינם מוקצה. ואולם, אם זרקם לאשפה קודם השבת

הרי הם מוקצה, שכיון שהדרך לזרוקם, בזריקתם בטל מהם שם כלי. אבל כלי רגיל שאינו חד פעמי, כגון אגרטל, שזרקו לאשפה, לא מתבטל ממנו שם כלי ואינו מוקצה.

הנחת מוקצה מידי

מוקצה שכבר הגיע לידו, בין בהיתר בין באיסור – מותר להמשיך לאחוז בו עד שיניחהו במקומו, ואין צריך לסלקו מידי מיד. למשל: הלוקח פטיש לפצח בו אגוזים (שהדבר מותר), רשאי בגמר השימוש לאחוז בו עד שיניחהו במקומו. וכן המקלף שקדים ונשארו בידו הקליפות (שהן מוקצה) – רשאי לאוחזן עד שיזרקן לפח. כמו כן, אם שכח ולקח מוקצה בידו, רשאי לאחוז בו ולהניחו במקומו. ובכל אופן, אם כבר הניח את המוקצה או שנשמט מידי ונפל, אינו רשאי ליטלו שוב.

שו"ת שובבי"ם מהרב מוצאפי שליט"א (1) כמה תעניות ופדיון ממון יש לתת בשביל לכפר על העבירות? תשובת הרב: "קודם לכל התעניות והפדיונות, צריכים כולנו לתקן, לשנות ולשפר את המעשים, ולשוב בתשובה שלימה. רק להתענות ונתינת פדיון ללא שינוי מעשים – העיקר חסר מהספרו!"

תיקונים קלים

(2) כיצד ניתן למחוק ולתקן עוונות רבים שאדם פגם וקילקל? תשובת הרב: "רשב"י הקדוש, זכותו תגן עלינו כתב בזהר הקדוש (בלק רי"א) כי כל פעם שאדם אומר 'קריאת שמע שעל המיטה', הוא הורג בכך לפחות 1,125 מזיקים שברא מכל העבירות והפגמים!" (3) אינני בקיא בתיקונים ואיני יודע כיצד אתקן את חטאי העבר והנעורים? תשובת הרב: "אין דבר שמטהר ומנקה את האדם כלימוד התורה. אם תקבע בכל יום שעת לימוד הלכה ושעת לימוד גמרא – זה התיקון הנפלא!"

אב הרגשות!

שינוי תפיסה בחיים

מזכרת נפש ה'13

"והיום אירע הדבר שפירק אותי לגמרי", הוא המשיך לספר, "אמא שלי התקשרה אליי בדמעות וסיפרה לי על כך שאבא שלי זורק לה מילים פוגעות. כיוון שאני הבכור בבית, היא משתפת אותי בהכל, ובכתה לי בטלפון. אני לא יכול יותר, קשה לי לעבור את זה, ובפרט שאני שומע גם את הצער של אמא שלי מולו..." הוא החל לבכות ללא הרף.

איש הצוות חיבק אותו ונתן לו להוציא את הצער הרב השוכן לו בלב. אבא אחד שיכול לשנות חיים שלמים של משפחה אחת. הבחור חזר למיטתו כשאנחת רווחה קלה השתחררה בליבו. אך איש הצוות לא נח. הוא יצר קשר עם האב וסיפר לו את המשבר הגדול שנמצא בנו עקב המצב. האב ניסה להתגונן ולהפיל את האחריות על התנהגות בנו, אך לבסוף הוא שתק.

ולמחרת, אירע הנס הגדול. האב, שמעולם לא דיבר אישית עם בנו. הגיע בשעת ערב למתחם. הוא חיפש את בנו ורך לחבקו. הבן היה המום. "אני אוהב אותך, ורוצה לפתוח דף חדש. אתה בני הבכור היקר לי", חיבק אותו ולקח אותו למסעדה, שם חיכתה האמא המאושרת, אחר שהאב התפייס אף עימה. רוני חשב שהוא חולם, הוא בכה וחיבק את אביו ללא הרף: "אבא, היית חסר לי מאד. החוסר הזה משך אותי לדברים לא טובים בחיים וחברים שלילים. כעת אני מרגיש שיש לי הכל ולא חסר לי כלום!"

הוא לא יודע מה קורה לו. כל הגוף שלו רעד, הוא הרגיש שהוא לא מרוכז בשום דבר, ואינו מצליח להירדם. היה זה משבר גדול שעמד לשבור אותו לחלוטין. רוני, בחור בן 16 השווה בפנימיה באיזור המרכז, היה נראה לא טוב, אפטי ומנותק באותו ערב שגרתי. אחד מאנשי הצוות בפנימיה שהבחין בזאת, קרא לו לשיחה אישית בשעת לילה מאוחרת, אחר שכל התלמידים נרדמו. "האם הכל בסדר? קרה משהו?", נשאל הבחור. רוני ניסה להתחמק, אך פניו הסגירו אותו. "אני פה בשביל להקשיב לך, גם אם אין לי פתרון. אני לא רוצה שתעבור זאת לבד", אמר לו איש הצוות. ואז, נפתח הסדק הראשון ורוני החל לדבר: "רע לי מאד. אני מרגיש שלא אכפת לי מהלימודים או מהחברים", אמר כשגופו רועד בצורה בלתי נשלטת. "מיום היוולדי, אבא שלי לא מתייחס אליי. 16 שנה הוא לא הסתכל לי בעיניים ישירות ולא דיבר איתי, הוא צוחק ומדבר עם שאר אחיי הקטנים, בעוד אני הבכור, לא מקבל כלל יחס ממנו. חיבוק אחד קטן לא קיבלתי ממנו כל החיים, אפילו לא נשיקה או מילה טובה אחת. בחוץ הוא חבר'מן ומאיר פנים, ואפילו עם אחיי הקטנים הוא מדבר וצוחק, ורק איתי הוא קשוח ופעמים רבות הוא כועס עליי וזורק לי מילים פוגעות: 'אתה הבכור, ככה מתנהגים?!... מה יצא ממך?!... תתבייש לך!'".

ליל שבת, כולנו עומדים בבית – הכנסת ואומרים בקריאת שמע: "אני ה' אלוקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים". מיד לאחר מכן מזכירים: "המכה בעברתו כל בכורי מצרים ויוצא את עמו ישראל מתוכם". מגיעים הביתה, עושים קידוש ואמורים: "זכר ליציאת מצרים". לאחר מכן בברכת המזון אומרים: "נודה לך... על שהוצאתנו מארץ מצרים ופדיתנו מבית עבדים". אומרים קריאת שמע שעל המיטה, ושוב מזכירים את יציאת מצרים, ולאחר מכן בבוקר עשרות פעמים... שואל הגר"ש ברוועדה זצ"ל: וכי יש לנו זיכרון קצר שכמעט בכל פעולה צריכים להזכיר לנו שיצאנו ממצרים? מה העניין להזכיר כל כך הרבה? לא מספיק פעם אחת ביום? מתרץ הגר"ש ברוועדה תירוצ נפלא: "הבסיס של עבודת ה' הוא הכרת הטוב. הכרת הטוב לה' על כך שנותן לנו חיים בעולם המיוחד שלו. שאיננו דומים או צומח אלא בני אדם, ומעל הכל יהודים – העם הנבחר שלו. התורה כאן מלמדת אותי שכל מה שבורא עולם הוציא אותי ממצרים זה כדי שאחיה תמיד בהרגשה של הכרת הטוב, שהיא תהפוך לחלק מחיי – כמה אני חייב לה' על כל רגע שאינני עבד, שאני חי, נושם – שכך נראה יהודי. להזכיר תמיד שאני אסיר תודה לה' וכך אתעורר להשיב לה' על הכל!". לפנינו מעשה מדהים ומרגש שאירע בתקופת ה'קורונה': "היה זה עם תחילת התפרצות נגיף הקורונה. מאות אלפי נדבקים ברחבי העולם מידי יום, אלפי מתים וכל העולם בפחד האם הגיע סוף העולם?... יהודי יקר בן 93 מארה"ב נדבק בנגיף המסוכן אחר שפיתח תסמינים. בני משפחתו חששו עד למאד לחייו עקב גילו המתקדם, והבהילוהו

במהירות אל בית החולים. הרופאים הבחינו במצוקה נשימתית של הישיש היהודי, והחליטו לחברו למכונת ההנשמה. בני המשפחה קרעו שערי שמים, ובחסדי ה', לאחר יום אחד שהיה מחובר למכונת ההנשמה, חל שיפור והוא נשם לבדו בצורה תקינה. הוא נותק ממכונת ההנשמה ונשאר למעקב בבית החולים. לאחר כמה ימים, החלים מהנגיף בחסד ה' והשתחרר מבית החולים. מקובל במערכת הרפואה האמריקאית, כשאדם יוצא מבית החולים, מגישים לו

חשבונית המפרטת את עלות הטיפול. בדרך כלל, לרוב האנשים יש הסדר עם חברת הביטוח שמשלמת את כל החשבון. אלא שדא עקא, והיהודי הקשיש לא היה תושב האיזור, ולכן לא היה מבוטח באותו בית חולים. מיד בהגיעו ליציאה מבית החולים, הוא מקבל חשבונית הכתוב בה: "עלות יום שלם של חיבור למכונת ההנשמה הינו בסך של \$5,000. יש להסדיר את התשלום ביציאה מבית החולים אצל המזכירות". הסכום כולל את השימוש בציוד יקר והטיפול המסור של הצוות הרפואי. היהודי בן ה-93 מביט בחשבונית עם הסכום לתשלום: \$5,000 (כ- 18,500 ₪), ומתחיל לבכות. הצוות ובני המשפחה הבחינו כי הוא עומד ליפול, ורצו מהר לתת לו כסא לנוח ולהירגע. לא היה אדם שנותר אדיש למראה יהודי קטן בן 93 בוכה ללא הפוגה עם חשבונית בידיו. הרופא שטיפל בו הוקפץ למקום, וניסה להרגיעו: "ידידי, אל תדאג, סביר

להניח שהביטוח שלך ישלם את הכל, וגם אם אין לך ביטוח, יפרסו לך את הסכום לתשלומים נוחים שיימשכו עד שתהיה בן 120 שנה. נעזור לך במצוקה הכלכלית!". הישיש חייך אל הרופא מבעד לדמעות והעיניים האדומות ואמר לו: "לא! אינני בוכה בגלל התשלום. אשלם את הכל. אין לי בעיה ממונית. אני בוכה בגלל דבר אחר: עשיתי חשבון, כיום אני בן 93 שנה. זאת אומרת שאני חי על פני כדור הארץ כבר למעלה מ-33 אלף ימים. במשך כל אותם ימים לא הייתי זקוק למכשיר ההנשמה! הקב"ה שברא אותי, נתן לי את היכולת לנשום באופן עצמאי ללא שום קושי. עשיתי חשבון שאם בורא עולם יגיש לי חשבונית, אצטרך לשלם לו על כל הימים שהוא הנשים אותי, סכום העולה על 165 מיליון דולרים!!! ומה עם 'התמיכה הרפואית' המקיפה שנתן לי הבורא הרחמן במשך 93 שנותיי? כמה עולה יום שבו מערכת העיכול פעלה כשורה? כמה עולה יום שבו מחזור הדם מתפקד בלי הפרעות? כמה עולם יום של פעילות לבבית תקינה וסדירה ללא אירועים לבבים או כרישי דם? כמה עולה יום שבו הבורא דואג שהגוף שלי יהיה מאוזן ושכל המערכות יתפקדו יחד בהרמוניה?... אי אפשר בכלל לספור את כמות הדולרים שאני חייב לשלם לקב"ה, על החסד שגמל עמי ב-93 שנות חיי", עצר היהודי הישיש ושוב פרץ בבכי, "חשבתי לעצמי: האם החזרתני לו משהו על כל זה? האם כל העבודה שעבדתי אותו מאז היותי לאיש ועד היום הזה מגיעה לקצה קצהו של החסד העצום שהוא גומל עמי בכל רגע ורגע? האם אני מרגיש שאני מחויב אליו מספיק בהתאם לטובה העצומה שהוא גמל עמי? על כך אני בוכה!", סיים הקשיש את דבריו הנוקבים, והותיר את הרופא הגוי מבולבל עם המון חומר למחשבה.

אם היינו מבחינים כמה אנו חייבים לה' על כל דבר קטן בחיינו: הנשימה, הראייה, דופק הלב, הפרנסה שמגיעה כל יום בנס, על כך שמערכות הגוף התגברו על הוירוס, על כך שעברתי את מעבר החציה בשלום – לא היינו מפסיקים להודות ולעבוד את ה'. זהו סוד הזכרון יציאת מצרים – תזכור את הטובה שעשיתי לך!

{ אז נדברו }

פרשת בא תשפ"ד | גליון מספר: 635 | סדר: "ויקח וישמחו..."

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

הודסה כמות ממוצגמת של החוברת 'בשמיא'
לירושלים
- חודש סבת,
ניתן להשיג בבני ברק בלבד,
רחוב חו"א 34 פינת דסלר, מש דרייפט,
וקיבוץ גלויות 9, יוסיפי.

קראת? נהנית?

רוצה להיות חלק מאיתנו?

שאלת את עצמך איך

תורמים?

באופציות שלהלן:

בבנק: פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא (ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת להחזר מס (ס' 46)

באשראי: "נדריס פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי:

052-7683095

054-8446691

תודה מראש!!!

בשורות טובות

ישועות ונחמות!

האם באמת הכל מבויס...??? האם באמת הכל לצרכי צילום???

בשבוע שעבר שפכתי כאן את לבי בכאב... וציבור הקוראים הציף אותנו בכזה עידוד... תמיכה... מילים טובות... מחמאות... אי אפשר לתאר... ואני מוכרח לומר בפה מלא שהעידוד והמחמאות והמילים הטובות היו מאוד מאוד במקום!!! ומאוד הועילו לי באופן אישי... (אמנם הרבה אנשים עודדו ותוך כדי אמרו ששטויות... שום דבר... מה עשית עסק... והם צדקו!!! אחרי שהרגיעו אותי ונרגעתה זה באמת נהיה כלום... אבל זה קרה רק אחרי שהרגעתם אותי... כי לפני שהגעתם זה היה גרוע מאוד... ממש ממש לא- כלום...) אז תודה מעומק לב לכל היהודים הטובים שעודדו... ושתדעו ששום משפט שנאמר ונכתב לא היה מיותר!!! הכל נצרך ונדרש!!! מודפס ונשמר לעת הצורך!!

האמת היא שאני די מתבייש... איזה מפונק ונמושה שאני... מישוה זרק לי מילה... ואני כבר מתפרק לחתיכות... **בו בזמן!!!** שאני מדבר יום עם בחורים בני עליה שעמלק חובט וכותש אותם ללא רחם!!! ומשכנע שאתה כלום... אתה אפס... שוונץ ג'וק ומשוקץ... ואותו בחור חוטף התקפות יום יום... ואני טיפ טיפה מרגיע אותו ונותן לו כח והוא מיד מבין עניין ונממשיך הלאה כמו חייל קרבי... ואילו אני?? איזה הצפה של עידוד ותמיכה וחיובק... ועל מה?? פרומיל!!!! פרומיל ממה שכוחותנו האמיתיים מתמודדים בשטח... **אבל אתה יודע מה!!!** אני בעזה"ש אשתדל לקחת את כל העידוד שקבלתי... ואעביר את זה במלא העוצמה לטובת כוחותינו בשטח!! אני אשגר את העידוד הזה למי שבאמת מגיע לו!!! אני ב"ה נרגעתי והתעודדתי... כי עודדו והרגיעו אותי... אבל אני בעזה"ש אשתדל לא להירגע עד שאחרון הלוחמים שלנו איפה שאף אחד לא יודע... שגם הוא יקבל כח ועידוד!!! אני אעשה את שליחות הדיור שלי!!! תודה שבחרתם בחברת דיור/ביפר אז נדברו... נשתדל לעשות שירות טוב...

היו כמה מהקוראים שפשוט לא האמינו ליי!!! הם החליטו שהכל מבויס!!! אני בסה"כ רציתי לעשות פרסומת לספר 'וימאן...' ולצורך העניין ארגנתי כמה אנשים שיתקיפו ואז אני אתבכיין וזה יהיה קמפיין מוצלח... אז דבר ראשון לא!!! ממש לא!!! אני לא יודע לשקר טוב עד כדי כך... (כבר מהחידר כשניסיתי לשקר הודיעו לי שאני לא טוב בזה...) הייתי באמת מבוהל וכעת נרגעתי... אבל כעת!!! אחרי שבאמת נרגעתי... פתאום התחלתי לחשוב... רגע... אולי הם צודקים... אני אמנם לא ביימתי את זה!!! אבל אולי הקב"ה!!! אולי הוא ביים לי את כל הסיפור הזה??

ואז התחלתי לדמיין כיד ה' הטובה עלי... אבא שבשמים ראה כמה בוער לי וכמה אנשים להפיץ מסרים מסוימים!! (את זה שה' אוהב אותך איפה שאתה... ואתה ממליך את ה' וכו') ולאחרונה שגעתי כל מיני אנשים איך להגיש את המסרים האלו לכל פינה בארץ ובעולם... יהודים טובים הוזילו ממון ואנרגיה מעל ומעבר... וכאן אבא שבשמים לפתע הודיע: הקמפיין עלי!!! ה' בישל לנו תכנית סודית... גייס רמקולים רבי עוצמה... עירב כמה אנשים בסוד העניין... והוא תידרך אותם בדיוק מה להגיד ואיך לצעוק ועל איזה נקודות לשים את האצבע... ובהתחלה נפשי נבהלה מאוד... אבל בסוף הסיבוב... אחרי שהוצאתי את מר נפשי וכעת התברר למפרע שב"ה זה עשה חיזוק גדול... פתאום אני פנוי לדמיין שעוד רגע אני באמת מתעורר מהשינה ואני מוצא את עצמי יושב סביב שלחן עגול עם כל המתקיפים בחיך גדול... ואנחנו פותחים ליקר שוקולד ושותים לחיים על הפרסומת המבויימת שהקב"ה סידר לנו ככה מהדלת האחורית... **תשמע... עקרונית אני כעת פנוי לכזה תרחיש...** אני מוכן לשבת ולמזוג לחיים עם אלו שהתקיפו אותי... (רק צריך לשאול אותם... אם גם הם חלמו כזה חלום... זה כבר עניין שלהם...)

אז אני לא יודע מה מבויס ומה לא מבויס... מה שבטוח דבר אחד כתוב בפירוש בזוה"ק...

שכל הניסיונות וההתמודדויות שלנו לגמרי לגמרי **מבוימים היישר מאבינו שבשמים!!!**

הזוה"ק אומר דבר איום ונורא: שכל מראה אסור שחולף ליד בן עליה... זה לא שיקצה!!! **זה מתוזמן ומבויס היישר מאבא שבשמים!!!** אבא שבשמים שלח את הפיתוי הזה כאן ועכשיו כי הוא מזמין ממך שעשועים בשמים!!! ה' רוצה לתעד את הנאמנות שלך ואיך שאתה מתגבר למענו ית... **זה לגמרי לגמרי מבויס!!!** והקב"ה לא מסתיר מאיתנו את התרגיל הזה...

כל הפיתוי של האינטרנט והרשת... הכל מבויס!!! הקב"ה שלח את הכלי האדיר הזה בשביל להזמין עוד ועוד התגברות ועוד עמידה בניסיון... כל פעם שאתה מתקשר לאיזה משרד ואומרים לך... שלח קישור באתר דבליו דבליו דבליו נקודה סיאול נקודה איאל (אמרתי טוב???) כל דבליו כזה מבויס!!! אבא שבשמים מזמין פה נאמנות! אתה מתועד! תחיך למצלמה!!! ימים יגידו והקב"ה ישלוף את הנקסטיק... ובין רגע העולם יתנקה מכל הגיונגל... ופתאום יתגלה שהההכל היה מבויס!!! כל הפעור הזה היה בסה"כ עמדת פוטו שאבא שבשמים רצה להנציח את בניו אהוביו ברגעים יקרים של נאמנות!!! אני באופן אישי מרגיש אשטיקלע סיבוב מבויס בכל המטח שעברתי... אבל אתה מבין שזו דוגמית קטנה... הסיפור האמיתי זה כל היצרים והנסיונות של דורנו שיום אחד ב-שששלוף אחד הקב"ה ישלוף את הדיסק... יפתח וילונות ידליק אורות... ופתאום יתברר שלא היה כלום... הכל מבויס!!! (ההפתעה הזו בודאי הולכת להיות לנו... והקב"ה לא מנסה לרגע להסתיר את ההפתעות שהולכות להיות לנו ביום שה-קל מסתתר יופיע בפתאומיות אני לא עמדת בזה... נבהלתי מהקמפיין המבויס הזה... אז לפחות אתה אל תיפול בזה... על זה נאמר: פתאום!! פתאום!! פתאום!! יבא האדון... עכ"פ מבחינתי הנושא הזה מוצה... חזל"ש בס"ד!!!! בא נסכם מראש שאם יהיה צורך בעוד עידוד אעדיך אתכם...

שבת י' שבט התשפ"ד

הדלקת נרות	צאת השבת	ר"ת
16:45	17:36	י-ם
16:43	17:35	ת"א
16:43	17:35	חיפה
16:45	17:37	ב"ש

כל הזכויות שמורות ©

פרשת בא

המאור שבתורה

מעט מן האור דומה הרבה מן החושך

יצא לאור להעמקת התורה ועמלה
עורך: יובל דהאן נ"י 050-4194600

לע"נ: מר"א עטר חיים בן שמחה ז"ל לרפואת והצלחת: שמחה בת נעימה תחי'

יהודי אינו חופשי, וחופשי אינו יהודי

הצדיק רבי **איזיקל מקאליב** זצ"ל, התיסר ביסורי גוף קשים ומרים. פעם אחת שאל הרופא: **"תמהני**, היאך יכול אתה לסבול יסורים קשים כל כך?" השיב לו הרבי: "הבט על העניין כמוני, ותבין מדוע איני מתקשה לסבול את היסורים: יסורים **שהיו**, כבר אינם כואבים עכשיו, יסורים **עתידיים**, גם אינם כואבים עכשיו, ולמה לי לחשוב עליהם? מה נותר לנו? יסורי רגע של הדקה הנוכחית... נו, עבור יסורים של רגע **כדאי להצטער**.."

נכנס הגאון רבי **יוסף יוזל הורוביץ** זצ"ל מנובהרדוק לבייתו, ומצא את בתו **מכנסת** לאור הנר. נענה הגאון ואמר לה: "חבל על הנר, בתי. יכולה את לכבס **לאור הירח**. את הנר נוכל לנצל לתכלית טובה יותר, עבור תלמידי הישיבה שיוכלו **ללמוד** לאורו.."

מחשש כבוד.. הגאון רבי **חזקיהו מדיני** זצ"ל, בעל "שדי חמד", נהג להכנס לבית הכנסת **בעת שהציבור** עמד בתפלת "ברוך שאמר" שאז עומדים המתפללים על רגליהם בלאו הכי ולא יצטרכו לקום **מפני כבודו**.

מה נפלא היה מראה **שכנת הנוכרים** בימי שבת ומועד, ובפרט הסוכות, כשהיו באים לביקור חג בסוכתו הגדולה של רבי **אברהם אמינוף** זצ"ל, בה היו מסובים מסלחה ומשמנה של בני העדה הבוכרית, רבני וקני הקהל עטופים בלבושם הבוכרי המיוחד, גלימות משי רקומות זהב, ועל כולם ניצב רבי אברהם, אשר בקומתו הארוזת ובזקנו הצחור היורד על פי מידותיו **ודמותו כמלאך ה'** השרה אוריה של קדושה עילאית והתרוממות רוח על המסובים.

לע"נ רחל ושלאלבו בת קלרה

המרחם על **מלמדו** של בנו ואינו רוצה להטרידו- **מוטב** לו שירחם יותר **על בנו**.

חסיד אחד בא לפני הצדיק רבי **נתן דוד משידלובצה** זצ"ל ובקש דרך הנהגה שבגינה יוכל להימנע מעבירה **ולא להכשל** בעת אשר היצר הרע בוער בקרבו. השיב לו הרבי: "דע לך כלל בחייד: מה **שאסור**-הרי אסור, אבל אפילו **המתור**-אל תחפו אליו.

המנע מלתת עצה לפתי, באם העצה תכשל-אשימך תמיד..

הצלחה היא כמו פופקורן, בדקה הראשונה לא באמת רואים את ההתקדמות אבל בהמשך זה קורה ובגדול.

ראשית העבודה חייבת להיות לסור מהרע ורק אחר כך עשה טוב כי בעת שאינו סר מן הרע, **מונע הרע את כח פעולת הטוב** ואינו עוזרו במאומה. והוא על דרך שנתבאר "שעבירה מכבה מצווה" חייבים אנו לידע שכשם שנתבאר שלזכיה בטוב מספקת רק **ההתחלה והראשית**, כן הוא אף להיפוך לחלק הרע בשעה אשר רק פונה הוא מעט לחלק הרע ושואף הוא לכך כבר **גדולה סכנתו** עד מאוד.

"שבע יפול צדיק וקם", כי הוא **לומד מנפילתו**. ואלו הרשע, שבעים ושבע יפול ואינו לומד **מאומה** מכך.

המגיד מקלם זצ"ל נודע בדרשותיו הלוהבות שעוררו את לב השומעים עד שפרכת **דמעות כמים** מחמת הרהורי תשובה. כבר בעלותו על הבימה, בעמדו על יד הסטנדר ובהתעטפו בטליתו, טרם יפצה פיו, כבר נפלה על העולם **אוריה** של רצינות והלבבות החלו לרעוד.. כאשר יצא לאור ספרו שהכיל את דרשותיו, שאל אותו אחד ממקורביו: "מה טעם הדבר שספריכם אינו **עושה רושם**" כפי שעוררו והרשימו דרשות אלו כאשר דרשתם לפני הציבור? והלא מילים אלו לא נשתנו! הדברים הנאמרים הם שנדפסו בספר.. השיב לו המגיד מקלם: "בספר **אי אפשר** להכניס את הסטנדר ואת הטלית.."

אדם מפוכח מסוגל לעמוד על גדלותו של איש מסוים ממתנגדיו יותר מאשר ממעריציו..

פקודת פלושה
 "מה אתם עושים" פנה כפרי פשוט אל שלשה פועלים שעמלו קשות ביום קיץ שרבי כשזיעה נוטפת מגופם. "אני עובד **לפרנסתי**" ענה לו האחד, ו"אני מניח **לבנים**" ענה לו השני, ואילו השלישי ענה "אני בונה **היכל**" זה מדהים אותה מלאכה, אך המבט! המבט הוא שמשנה את הכל.. אנהנו גם פועלים-"עמלינו אלו הבנים", נוכל לראות זאת "כעבודה", "כהנחת לבנים", "כבניית היכל".
 כשאנחנו נביט על **חינוך הילדים** "כבניית היכל" למשכן השכינה, נדע ונחוש שכל רגע אנהנו מניחים עוד אבן ועוד אבן, הנחת הלבנים הללו תראה אחרת, כדי להצליח בבניית היכל דרוש הרבה "**סבלנות**"-כי בניית היכל לא לוקחת יום או יומיים, זו עבודה של שנים רבות, נדרשת "עקביות"-להניח את הלבנים כפי **התוכנית האלוקית המדויקת**, כי ללא כן, עלולה אבן אחת להיות במקום זה, ואילו האחרת במקום אחר, וכל הבניין יבנה עקום.
 נודרש 'חום'- נתן את החיבור של לבניה לחברתה. נתן את **הרצון** אכן לשמור על הבניין **ולהוסיף עליו** עוד ועוד. (העורך)

העלון לעילוי נשמת: הרב חיים כפוסי זצ"ל הרב שבתאי אטון זצ"ל זכותם תגן עלינו

כשכואב

מתפללים
גם עבור אחרים
שכואב להם

רק אחד שבאמת כואב לו, מבין ויודע

כמה חשוב להתפלל בכדי לזכות לרפואה

וזה בעצם כל הרעיון מאחורי המיזם המיוחד

קו התפילות

ולא לחינם כבר אמרו חז"ל

כל המתפלל בעד חברו הוא נענה תחילה

הרעיון פשוט מאוד:

אתם תתפללו עבור חולה אחר והוא יתפלל עבורכם

נא האשיכו
לחתיכם עבור
השם אותו הנכח
אקבלים לפחות
30 יוק!

מאוחדים
יחד למען עם ישראל

לפני החיוב הכינו את השם לתפילה

חייגו עכשיו ל'קו התפילות' ופעלו לפי ההוראות:

02-6325070

לפניות בנוגע לפעילות מאוחדים חייגו: 054-845-8815

גפילע אפילו אלקויס...

בט"ו בשבט אנו מתפללים על הצלחת הילדים - כי האדם עץ השדה וראוי לאמר תפילה זו בכל עת (מקור התפילה בסידור קדמון ישן)

רבוננו של עולם זכנו שיהיו בנינו מאירים בתורה ויהיו בריאים בגופם ושכלם בעלי מידות טובות, עוסקים בתורה לשמה. ותן להם חיים ארוכים וטובים, ויהיו ממולאים בתורה ובחכמה וביראת שמים, ויהיו אהובים למעלה ונחמדים למטה ותצילם מעין הרע ומיצר הרע ומכל מיני פורענויות. ויהיו להם חושים בריאים לעבודתך. וזכנו ברחמיך הרבים (ואת אשתי) (ואת בעלי) שתמלא מספר ימינו באריכות ימים ושנים בטוב ובנעימים ואהבה ושלוש, ונזכה לגדל כל אחד מבני וכל אחת מבנותי לתורה ולחופה ולמעשים טובים. ותזמין לכל אחד מבני את בת זוגו ולכל אחת מבנותי את בן זוגה ולא ידחו לפני אחרים חס ושלוש. ובדרך מעשי ידינו ליתן להם מזהר ומתן בעין יפה, ונוכל לקיים מה שאנו מבטיחים ליתן להם בלי נדר, ולהשיאם עם זונגם בימי הנעורים בנחת וברווח ובשמחה. ומהם יצאו פירות טובים ובנים צדיקים זוכים ומזכים לכל ישראל. ולא יתחלל שמך הגדול על ידינו ולא על ידי זרעינו חס ושלוש. ומלא כל משאלות ליבנו לטובה בבריאות והצלחה וכל טוב ויתגדל כבוד שמך הגדול וכבוד תורתך על ידינו ועל ידי זרעינו וזרע זרעינו תמיד. אמן בן יהי רצון. יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגאלי:

לקראת ט"ו בשבט:

עיצובים מרהיבים בשילוב כלים, פרחים, פיצוחים, שוקולדים ומתנות.

יוקרה בפרי
ח'צ'א אילע רב'צ

ל.פרנקל: 0533-160-174

3160174@gmail.com

שירות
מהיר
ואיכותי

משלוחים
לכל חלקי
העיר

המזכרת

שתפאר כל אירוע, שמחה, או שבת התאחדות

הזמינו עוד היום את חוברות עלוני השבת של 'סניפיד', בשילוב הטקסט שלכם בשער!

קצת אכילס, אמת, חזון, מקצתים, למעשה, מהמחזון, קלימון, דמוס ספידי!

02-500-4569

מרכז מסחרי רח' פנים מאירות 8 ירושלים

דוא"ל S025004569@Gmail.com

<< קווי תחבורה למקום: 3, 9, 16, 51, 52, 57, 89 >>

סניפיד
דפוס
מהיר
ומתקדם